

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

śrīmadvālmīkiyarāmāyaṇasya
|| *sundarakāṇḍam* ||

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

viṣayasūcī

1	<i>prathamah sargaḥ</i>	5
2	<i>dvitīyah sargaḥ</i>	42
3	<i>ṭṛtīyah sargaḥ</i>	52
4	<i>caturthah sargaḥ</i>	61
5	<i>pañcamah sargaḥ</i>	67
6	<i>ṣaṣṭhah sargaḥ</i>	72
7	<i>saptamah sargaḥ</i>	80
8	<i>aṣṭamah sargaḥ</i>	84
9	<i>navamah sargaḥ</i>	86
10	<i>daśamah sargaḥ</i>	99
11	<i>ēkādaśah sargaḥ</i>	109
12	<i>dvādaśah sargaḥ</i>	118
13	<i>trayōdaśah sargaḥ</i>	123
14	<i>caturdaśah sargaḥ</i>	136
15	<i>pañcadaśah sargaḥ</i>	145
16	<i>ṣōdaśah sargaḥ</i>	155
17	<i>saptadaśah sargaḥ</i>	161
18	<i>aṣṭādaśah sargaḥ</i>	167
19	<i>ēkōnaviṃśah sargaḥ</i>	173

20	<i>viṃśaḥ sargaḥ</i>	177
21	<i>ēkaviṃśaḥ sargaḥ</i>	184
22	<i>dvāviṃśaḥ sargaḥ</i>	191
23	<i>trayōviṃśaḥ sargaḥ</i>	200
24	<i>caturviṃśaḥ sargaḥ</i>	204
25	<i>pañcaviṃśaḥ sargaḥ</i>	213
26	<i>ṣaḍviṃśaḥ sargaḥ</i>	217
27	<i>saptaviṃśaḥ sargaḥ</i>	226
28	<i>aṣṭāviṃśaḥ sargaḥ</i>	236
29	<i>ēkōnatrimśaḥ sargaḥ</i>	240
30	<i>trimśaḥ sargaḥ</i>	242
31	<i>ēkatrimśaḥ sargaḥ</i>	250
32	<i>dvātrimśaḥ sargaḥ</i>	254
33	<i>trayastrimśaḥ sargaḥ</i>	257
34	<i>catustrimśaḥ sargaḥ</i>	263
35	<i>pañcatrimśaḥ sargaḥ</i>	271
36	<i>ṣaṭtrimśaḥ sargaḥ</i>	287
37	<i>saptatrimśaḥ sargaḥ</i>	296
38	<i>aṣṭātrimśaḥ sargaḥ</i>	308
39	<i>ēkōnacatvārimśaḥ sargaḥ</i>	321

40	<i>catvāriṃśaḥ sargaḥ</i>	331
41	<i>ēkacatvāriṃśaḥ sargaḥ</i>	336
42	<i>dvicatvāriṃśaḥ sargaḥ</i>	340
43	<i>tricatvāriṃśaḥ sargaḥ</i>	348
44	<i>catuścatvāriṃśaḥ sargaḥ</i>	353
45	<i>pañcacetvāriṃśaḥ sargaḥ</i>	357
46	<i>ṣaṭcatvāriṃśaḥ sargaḥ</i>	361
47	<i>saptacetvāriṃśaḥ sargaḥ</i>	369
48	<i>aṣṭacetvāriṃśaḥ sargaḥ</i>	376
49	<i>ēkōnapañcāśaḥ sargaḥ</i>	387
50	<i>pañcāśaḥ sargaḥ</i>	391
51	<i>ēkapañcāśaḥ sargaḥ</i>	395
52	<i>dvipañcāśaḥ sargaḥ</i>	403
53	<i>tripañcāśaḥ sargaḥ</i>	408
54	<i>catuḥpañcāśaḥ sargaḥ</i>	416
55	<i>pañcapañcāśaḥ sargaḥ</i>	425
56	<i>ṣaṭpañcāśaḥ sargaḥ</i>	432
57	<i>saptapañcāśaḥ sargaḥ</i>	441
58	<i>aṣṭapañcāśaḥ sargaḥ</i>	451
59	<i>ēkōnaṣaṣṭitamah sargaḥ</i>	480

60	<i>ṣaṣṭitamah sargaḥ</i>	486
61	<i>ēkaṣaṣṭitamah sargaḥ</i>	490
62	<i>dviṣaṣṭitamah sargaḥ</i>	495
63	<i>triṣaṣṭitamah sargaḥ</i>	502
64	<i>catuḥṣaṣṭitamah sargaḥ</i>	508
65	<i>pañcaṣaṣṭitamah sargaḥ</i>	516
66	<i>ṣaṭṣaṣṭitamah sargaḥ</i>	521
67	<i>saptaṣaṣṭitamah sargaḥ</i>	524
68	<i>aṣṭaṣaṣṭitamah sargaḥ</i>	532

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ prathamah sargah ॥

hanumatā samudrasya laṅghanaṃ mainākēna tasya
satkārastataḥ surasāyāḥ parājayaḥ siṃhikāyā vadhaṃ kṛtvā
tasya dakṣiṇataṭē gamanaṃ tatra tēna laṅkāśōbhāyā
nirīkṣaṇam

tatō rāvaṇanītāyāḥ
sītāyāḥ śatrukarṣaṇaḥ |
iyēṣa padamanvēṣṭuṃ
cāraṇācaritē pathi ॥ 5.1.1 ॥

1

duṣkaraṃ niṣpratidvandvaṃ
cikīrṣan karma vānaraḥ |
samudagraśirōgrīvō
gavāṃ patirivābabhau ॥ 5.1.2 ॥

2

atha vaidūryavarṇēṣu
śādvalēṣu mahābalaḥ |
dhīraḥ salilakalpēṣu
vicāra yathāsukham ॥ 5.1.3 ॥

3

dvijān vitrāsayan dhīmā -
nurasā pādapān haran |

mṛgāṃśca subahūn nighnan

pravṛddha iva kēsarī || 5.1.4 ||

4

nīlalōhitamāñjiṣṭha -

padmavarṇaiḥ sitāsitaiḥ |

svabhāvasiddhairvimalai -

rdhātubhiḥ samalañkṛtam || 5.1.5 ||

5

kāmarūpibhirāviṣṭa -

mabhīkṣṇaṃ saparicchadaiḥ |

yakṣakinnaragandharvai -

rdēvakalpaiḥ sapannagaiḥ || 5.1.6 ||

6

sa tasya girivaryasya

talē nāgavarāyutē |

tiṣṭhan kapivarastatra

hradē nāga ivābabhau || 5.1.7 ||

7

sa sūryāya mahēndrāya

pavanāya svayambhuvē |

bhūtēbhyaścāñjaliṃ kṛtvā

cakāra gamanē matim || 5.1.8 ||

8

añjaliṃ prāṇmukhaṃ kurvan

pavanāyātmayōnayē |

tatō hi vavṛdhē gantuṃ

dakṣiṇō dakṣiṇāṃ diśam || 5.1.9 ||

9

plavagapravarairdṛṣṭaḥ

plavanē kṛtaniścayaḥ |

vavṛdhē rāmaṽṛddhyartham

samudra iva parvasu || 5.1.10 ||

10

niṣpramāṇaśarīraḥ san

lilaṅghayiṣurarṇavam |

bāhubhyāṃ pīḍayāmāsa

caraṇābhyāṃ ca parvatam || 5.1.11 ||

11

sa cacālācalaścāśu

muhūrtam kapipīḍitaḥ |

tarūṇāṃ puṣpitāgrāṇāṃ

sarvam puṣpamaśātayat || 5.1.12 ||

12

tēna pādapamuktēna

puṣpaughēṇa sugandhinā |

sarvataḥ samvṛtaḥ śailō

babhau puṣpamayō yathā || 5.1.13 ||

13

tēna cōttamavīryēṇa

pīḍyamānaḥ sa parvataḥ |

salilaṃ samprasusrāva

madamatta iva dvipaḥ || 5.1.14 ||

14

pīḍyamānastu balinā

mahēndrastēna parvataḥ |

rītīrnīrvartayāmāsa

kāñcanāñjanarājatīḥ || 5.1.15 ||

15

mumōca ca śilāḥ śailō

viśālāḥ samanaḥśilāḥ |

madhyamēnārciṣā juṣṭō

dhūmarājīrivānalaḥ || 5.1.16 ||

16

hariṇā pīḍyamānēna

pīḍyamānāni sarvataḥ |

guhāviṣṭāni sattvāni

vinēdurvikṛtaiḥ svaraiḥ || 5.1.17 ||

17

sa mahān sattvasannādaḥ

śailapīḍānimittajaḥ |

pr̥thivīm pūrayāmāsa

dīśāścōpavanāni ca || 5.1.18 ||

18

śirōbhiḥ pr̥thubhirnāgā

vyaktasvastikalakṣaṇaiḥ |

vamantaḥ pāvakaṃ ghōraṃ

dadaṃśurdaśanaiḥ śilāḥ || 5.1.19 ||

19

tāstadā saviṣairdaṣṭāḥ

kupitaistairmahāśilāḥ |

jajvaluḥ pāvakōddiptā

bibhiduśca sahasradhā || 5.1.20 ||

20

yāni tvauṣadhajālāni

tasmiñjātāni parvatē |

viṣaghnānyapi nāgānām

na śēkuḥ śamituṃ viṣam || 5.1.21 ||

21

bhidyatē'yaṃ girirbhūtai -

riti matvā tapasvinaḥ |

trastā vidyādharaṣṭasmā -

dutpētuh strīgaṇaiḥ saha || 5.1.22 ||

22

pānabhūmigataṃ hitvā

haimamāsavabhājanam |

pātrāṇi ca mahārḥāṇi

karakāṃśca hiraṇmayān || 5.1.23 ||

23

lēhyānuccāvacān bhakṣyān

māṃsāni vividhāni ca |

ārṣabhāṇi ca carmāṇi

khaḍgāṃśca kanakatsarūn || 5.1.24 ||

24

kṛtakaṇṭhagaṇāḥ kṣībā

raktamālyānulēpanāḥ |

raktākṣāḥ puṣkarākṣāśca

gaganam pratipēdirē || 5.1.25 ||

25

hāranūpurakēyūra -

pārihāryadharāḥ striyaḥ |

vismitāḥ sasmitāstasthu -

rākāśē ramaṇaiḥ saha || 5.1.26 ||

26

darśayantō mahāvidyāṃ

vidyādharamaharṣayaḥ |

sahitāstasthurākāśē

vīkṣāñcakruśca parvatam || 5.1.27 ||

27

śuśruvuśca tadā śabda -

mṛṣiṇām bhāvitātmanām |

cāraṇānāṃ ca siddhānāṃ

sthitānāṃ vimalē'mbarē || 5.1.28 ||

28

ēṣa parvatasankāśō

hanumān mārutātmajaḥ |

titīrṣati mahāvēgaḥ

samudraṃ varuṇālayam || 5.1.29 ||

29

rāmārthaṃ vānarārthaṃ ca

cikīrṣan karma duṣkaram |

samudrasya paraṃ pāraṃ

duṣprāpaṃ prāptumicchati || 5.1.30 ||

30

iti vidyādharā vācaḥ

śrutvā tēṣāṃ tapasvinām |

tamapramēyaṃ dadṛśuḥ

parvatē vānararṣabham || 5.1.31 ||

31

dudhuvē ca sa rōmāṇi

cakampē cānalōpamaḥ |

nanāda ca mahānādaṃ

sumahāniva tōyadaḥ || 5.1.32 ||

32

ānupūrvyā ca vṛttaṃ ta -

llāṅgūlaṃ rōmabhiścitam |

utpatiṣyan vicikṣēpa

pakṣirāja ivōragam || 5.1.33 ||

33

tasya lāṅgūlamāviddha -

mativēgasya pṛṣṭhataḥ |

dadrśē garuḍēnēva

hriyamāṇō mahōragah || 5.1.34 ||

34

bāhū saṃstambhayāmāsa

mahāparighasaṃnibhau |

āsasāda kapiḥ katyāṃ

caraṇau sañcukōca ca || 5.1.35 ||

35

saṃhr̥tya ca bhujau śrīmāṃ -

stathaiva ca śirōdharām |

tējaḥ sattvaṃ tathā vīrya -

māvivēsa sa vīryavān || 5.1.36 ||

36

mārgamālōkayan dūrā -

dūrdhvapraṇihitēkṣaṇah |

rurōdha hṛdayē prāṇā -

nākāśamavalōkayan || 5.1.37 ||

37

padbhyāṃ dṛḍhamavasthānaṃ

kṛtvā sa kapikuñjaraḥ |

nikucya karṇau hanumā -

nutpatiṣyan mahābalaḥ || 5.1.38 ||

38

vānarān vānaraśrēṣṭha

idaṃ vacanamabravīt |

yathā rāghavanirmuktaḥ

śaraḥ śvasanavikramaḥ || 5.1.39 ||

39

gacchēt tadvat gamiṣyāmi

laṅkāṃ rāvaṇapālītām |

<i>nahi drakṣyāmi yadi tāṃ</i> <i>laṅkāyāṃ janakātmajāṃ 5.1.40 </i>	40
<i>anēnaiva hi vēgēna</i> <i>gamiṣyāmi surālayam </i> <i>yadi vā tridivē sītāṃ</i> <i>na drakṣyāmi kṛtaśramaḥ 5.1.41 </i>	41
<i>baddhvā rākṣasarājāna -</i> <i>mānayiṣyāmi rāvaṇam </i> <i>sarvathā kṛtakāryō'ha -</i> <i>mēṣyāmi saha sītayā 5.1.42 </i>	42
<i>ānayiṣyāmi vā laṅkāṃ</i> <i>samutpātya sarāvaṇām </i> <i>ēvamuktvā tu hanumān</i> <i>vānarō vānarōttamaḥ 5.1.43 </i>	43
<i>utpapātātha vēgēna</i> <i>vēgavānavicārayan </i> <i>suparṇamiva cātmānaṃ</i> <i>mēnē sa kapikuñjaraḥ 5.1.44 </i>	44
<i>samutpatati vēgāt tu</i> <i>vēgāt tē nagarōhiṇaḥ </i> <i>saṃhṛtya viṭapān sarvān</i> <i>samutpētuh samantataḥ 5.1.45 </i>	45
<i>sa mattakōyaṣṭibhakān</i> <i>pādapān puṣpaśāliṇaḥ </i>	

udvahannuruvēgēna

jagāma vimalē'mbarē || 5.1.46 ||

46

ūruvēgōtthitā vṛkṣā

muhūrtaṃ kapimanvayuh |
prasthitaṃ dīrghamadhvānaṃ

svabandhumiva bāndhavāḥ || 5.1.47 ||

47

tamūruvēgōnmathitāḥ

sālāścānyē nagōttamāḥ |
anujagmurhanūmantaṃ
sainyā iva mahīpatim || 5.1.48 ||

48

supuṣpitāgrairbahubhiḥ

pādapairanvitaḥ kapiḥ |
hanūmān parvatākārō
babhūvādbhutadarśanaḥ || 5.1.49 ||

49

sāravantō'tha yē vṛkṣā

nyamajjan lavaṇāmbhasi |
bhayādiva mahēndrasya
parvatā varuṇālayē || 5.1.50 ||

50

sa nānākusumaiḥ kīrṇaḥ

kapiḥ sāṅkurakōrakaiḥ |
śuśubhē mēghasaṅkāśaḥ
khadyōtairiva parvataḥ || 5.1.51 ||

51

vimuktāstasya vēgēna

muktvā puṣpāṇi tē drumāḥ |

vyavaśīryanta salilē nivr̥ttāḥ suhr̥dō yathā 5.1.52	52
laghutvēnōpapannaṃ tad vicitraṃ sāgarē'patat drumāṇāṃ vividhaṃ puṣpaṃ kapivāyusamīritam tārācitamivākāśaṃ prababhau sa mahārṇavaḥ 5.1.53	53
puṣpaughēṇa sugandhēna nānāvarṇēna vānaraḥ babhau mēgha ivōdyan vai vidyudgaṇavibhūṣitaḥ 5.1.54	54
tasya vēgasamudbhūtaiḥ puṣpaistōyamadr̥śyata tārābhiriva rāmābhi - ruditābhirivāmbaram 5.1.55	55
tasyāambaragatau bāhū dadṛśātē prasāritau parvatāgrād viniṣkrāntau pañcāsyāviva pannagau 5.1.56	56
pibanniva babhau cāpi sōrmijālaṃ mahārṇavam pipāsuriva cākāśaṃ dadṛśē sa mahākapiḥ 5.1.57	57

<i>tasya vidyutprabhākārē vāyumārgānusāriṇaḥ nayanē viprakāśētē parvatasthāvivānalau 5.1.58 </i>	58
<i>piṅgē piṅgākṣamukhyasya bṛhatī parimaṇḍalē cakṣuṣī samprakāśētē candrasūryāviva sthitau 5.1.59 </i>	59
<i>mukhaṃ nāsikayā tasya tāmrayā tāmramābabhau sandhyayā samabhisprṣṭaṃ yathā syāt sūryamaṇḍalam 5.1.60 </i>	60
<i>lāṅgūlaṃ ca samāviddhaṃ plavamānasya śōbhatē ambarē vāyuputrasya śakradhvaja ivōcchritam 5.1.61 </i>	61
<i>lāṅgūlacakrō hanumān śukladaṃṣṭrō'nilātmajaḥ vyarōcata mahāprājñaḥ parivēṣīva bhāskaraḥ 5.1.62 </i>	62
<i>sphigdēśēnātītāmreṇa rarāja sa mahākapiḥ mahatā dāritēnēva giriṅgairikadhātunā 5.1.63 </i>	63

<i>tasya vānarasimḥasya plavamānasya sāgaram kākṣāntaragatō vāyu - rjīmūta iva garjati 5.1.64 </i>	64
<i>khē yathā nipatatyulkā uttarāntād viniḥsṛtā dṛśyatē sānubandhā ca tathā sa kapikuñjaraḥ 5.1.65 </i>	65
<i>patatpataṅgasaṅkāśō vyāyataḥ śuśubhē kapiḥ pravṛddha iva mātāṅgaḥ kākṣyayā badhyamānayā 5.1.66 </i>	66
<i>upariṣṭāccharīreṇa cchāyayā cāvagāḍhayā sāgarē mārutāviṣṭā naurivāsīt tadā kapiḥ 5.1.67 </i>	67
<i>yaṃ yaṃ dēśaṃ samudrasya jagāma sa mahākapiḥ sa tu tasyāṅgavēgēna sōnmāda iva lakṣyatē 5.1.68 </i>	68
<i>sāgarasyōrmijālānā - murasā śailavarṣmaṇām abhighnaṃstu mahāvēgaḥ pupluvē sa mahākapiḥ 5.1.69 </i>	69

<i>kapivātaśca balavān</i> <i>mēghavātaśca nirgataḥ </i> <i>sāgaram bhīmanirhrādam</i> <i>kampayāmāsaturbhṛśam 5.1.70 </i>	70
<i>vikarṣannūrmijālāni</i> <i>bṛhanti lavaṇāmbhasi </i> <i>pupluvē kapiśārdūlō</i> <i>vikiranniva rōdasī 5.1.71 </i>	71
<i>mērumandarasaṅkāśā -</i> <i>nudgatān sumahārṇavē </i> <i>atyakrāmanmahāvēga -</i> <i>staraṅgān gaṇayanniva 5.1.72 </i>	72
<i>tasya vēgasamudghuṣṭam</i> <i>jalam sajaladam tadā </i> <i>ambarastham vibabhrājē</i> <i>śaradabhramivātataṃ 5.1.73 </i>	73
<i>timinakrajhaśāḥ kūrmā</i> <i>ḍṛśyantē vivṛtāstadā </i> <i>vastrāpakarṣaṇēnēva</i> <i>śarīrāṇi śarīriṇām 5.1.74 </i>	74
<i>kramamāṇam samīkṣyātha</i> <i>bhujagāḥ sāgaraṅgamāḥ </i> <i>vyōmni taṃ kapiśārdūlam</i> <i>suparṇamiva mēnirē 5.1.75 </i>	75

daśayōjanavistīrṇā

triṃśadyōjanamāyatā |

chāyā vānarasiṃhasya

javē cārutarābhavat || 5.1.76 ||

76

śvētābhraghanarājīva

vāyuputrānugāminī |

tasya sā śuśubhē chāyā

patitā lavaṇāmbhasi || 5.1.77 ||

77

śuśubhē sa mahātējā

mahākāyō mahākapiḥ |

vāyumārgē nirālbmbē

pakṣavāniva parvataḥ || 5.1.78 ||

78

yēnāsau yāti balavān

vēgēna kapikuñjaraḥ |

tēna mārgēṇa sahasā

drōṇīkrta ivārṇavaḥ || 5.1.79 ||

79

āpātē pakṣisaṅghānāṃ

pakṣirāja iva vrajan |

hanumān mēghajālāni

prakarṣan mārutō yathā || 5.1.80 ||

80

pāṇḍurāruṇavarṇāni

nīlamañjiṣṭhakāni ca |

kapinā'krṣyamāṇāni

mahābhrāṇi cakāsirē || 5.1.81 ||

81

praviśannabhrajālāni

niṣpataṃśca punaḥ punaḥ |

pracchannaśca prakāśaśca

candramā iva dṛśyatē || 5.1.82 ||

82

plavamānaṃ tu taṃ dṛṣṭvā

plavagaṃ tvaritaṃ tadā |

vavṛṣustatra puṣpāṇi

dēvagandharvacāraṇāḥ || 5.1.83 ||

83

tatāpa nahi taṃ sūryaḥ

plavantaṃ vānarēśvaram |

siṣēvē ca tadā vāyū

rāmakāryārthasiddhayē || 5.1.84 ||

84

ṛṣayastuṣṭuvuścainaṃ

plavamānaṃ vihāyasā |

jaguśca dēvagandharvāḥ

praśaṃsantō vanaukasam || 5.1.85 ||

85

nāgāśca tuṣṭuvuryakṣā

rakṣāṃsi vividhāni ca |

prēkṣya sarvē kapivaraṃ

sahasā vigataklamam || 5.1.86 ||

86

tasmin plavagaśārdulē

plavamānē hanūmati |

ikṣvākukulamānārthī

cintayāmāsa sāgaraḥ || 5.1.87 ||

87

sāhāyyaṃ vānarēndrasya yadi nāhaṃ hanūmataḥ kariṣyāmi bhaviṣyāmi sarvavācyō vivakṣatām 5.1.88	88
ahamikṣvākunāthēna sagarēṇa vivardhitaḥ ikṣvākusacivaścāyaṃ tannārhatyavasāditum 5.1.89	89
tathā mayā vidhātavyaṃ viśramēta yathā kapiḥ śēṣaṃ ca mayi viśrāntaḥ sukhī sō'titariṣyati 5.1.90	90
iti kṛtvā matiṃ sādhvīm samudraśchannamambhasi hiraṇyanābhaṃ maināka - muvāca girisattamam 5.1.91	91
tvamihāsurasanḡhānāṃ dēvarājñā mahātmanā pātālanilayānāṃ hi parighaḥ saṃnivēśitaḥ 5.1.92	92
tvamēṣāṃ jñātavīryāṇāṃ punarēvōtpatiṣyatām pātālasyāpramēyasya dvāramāvṛtya tiṣṭhasi 5.1.93	93

tiryagūrdhvamadhaścaiva

śaktistē śaila vardhitum |

tasmāt sañcōdayāmi tvā -

muttiṣṭha girisattama || 5.1.94 ||

94

sa ēṣa kapiśārdūla -

stvāmuparyēti vīryavān |

hanūmān rāmakāryārthī

bhīmakarmā khamāplutaḥ || 5.1.95 ||

95

asya sāhyaṃ mayā kārya -

mikṣvākukulavartinaḥ |

mama ikṣvākavaḥ pūjyāḥ

paraṃ pūjyatamāstava || 5.1.96 ||

96

kuru sācivyaṃasmākaṃ

na naḥ kāryamatikramēt |

kartavyamakṛtaṃ kāryaṃ

satāṃ manyumudīrayēt || 5.1.97 ||

97

salilādūrdhvamuttiṣṭha

tiṣṭhatvēṣa kapistvayi |

asmākamatiṭhiścaiva

pūjyaśca plavatāṃ varaḥ || 5.1.98 ||

98

cāmīkaramahānābha

dēvagandharvasēvita |

hanūmāṃstvayi viśrānta -

stataḥ śēṣaṃ gamiṣyati || 5.1.99 ||

99

<i>kākutsthasyānṛśaṃsyaṃ ca maithilyāśca vivāsanam śramaṃ ca plavagēndrasya samīkṣyōtthātumarhasi 5.1.100 </i>	100
<i>hiraṇyagarbhō mainākō niśamya lavaṇāmbhasaḥ utpapāta jalāt tūrṇaṃ mahādrumalatāvṛtaḥ 5.1.101 </i>	101
<i>sa sāgarajalaṃ bhittvā babhūvātyucchritastadā yathā jaladharaṃ bhittvā dīptaraśmirdivākaraḥ 5.1.102 </i>	102
<i>sa mahātmā muhūrtēna parvataḥ salilāvṛtaḥ darśayāmāsa śṛṅgāṇi sāgarēṇa niyōjitaḥ 5.1.103 </i>	103
<i>śātakumbhamayaiḥ śṛṅgaiḥ sakinnaramahōragaiḥ ādityōdayasaṅkāśai - rullikhadbhirivāmbaram 5.1.104 </i>	104
<i>tasya jāmbūnadaiḥ śṛṅgaiḥ parvatasya samutthitaiḥ ākāśaṃ śastrasaṅkāśa - mabhavat kāñcanaprabham 5.1.105 </i>	105

jātarūpamayaiḥ śṛṅgai -

rbhrājamānairmahāprabhaiḥ |

ādityaśatasankāśaḥ

sō'bhavat girisattamaḥ || 5.1.106 ||

106

samutthitamasaṅgēna

hanūmānagrataḥ sthitam |

madhyē lavaṇatōyasya

vighnō'yamiti niścitaḥ || 5.1.107 ||

107

sa tamucchritamatyartham

mahāvēgō mahākapiḥ |

urasā pātayāmāsa

jīmūtamiva mārutaḥ || 5.1.108 ||

108

sa tadāsāditastēna

kapinā parvatōttamaḥ |

buddhvā tasya harērvēgam

jaharṣa ca nanāda ca || 5.1.109 ||

109

tamākāśagataḥ vīra -

mākāśē samupasthitaḥ |

prītō hṛṣṭamanā vākya -

mabravīt parvataḥ kapim || 5.1.110 ||

110

mānuṣam dhārayan rūpa -

mātmanaḥ śikharē sthitaḥ |

duṣkaram kṛtavān karma

tvamidaḥ vānarōttama || 5.1.111 ||

111

nipatya mama śṛṅgēṣu sukhaṃ viśramya gamyatām rāghavasya kulē jātai - rudadhiḥ parivardhitaḥ 5.1.112	112
sa tvām rāmahitē yuktaṃ pratycarayati sāgaraḥ kṛtē ca pratikartavya - mēṣa dharmah sanātanaḥ 5.1.113	113
sō'yaṃ tatpratikārārthī tvattaḥ sammānamarhati tvannimittamanēnāhaṃ bahumānāt pracōditaḥ 5.1.114	114
yōjanānāṃ śataṃ cāpi kapirēṣa khamāplutaḥ tava sānuṣu viśrāntaḥ śēṣaṃ prakramatāmiti 5.1.115	115
tiṣṭha tvaṃ hariśārdūla mayi viśramya gamyatām tadidaṃ gandhavat svādu kandamūlaphalaṃ bahu 5.1.116	116
tadāsvādya hariśrēṣṭha viśrāntō'tha gamiṣyasi asmākamapi sambandhaḥ kapimukhya tvayāsti vai	

<i>prakhyātastrīṣu lōkēṣu</i> <i>mahāguṇaparigrahaḥ 5.1.117 </i>	117
<i>vēgavantah plavantō yē</i> <i>plavagā mārutātmaja </i> <i>tēṣāṃ mukhyatamaṃ manyē</i> <i>tvāmahaṃ kapikuñjara 5.1.118 </i>	118
<i>atithiḥ kila pūjārhaḥ</i> <i>prākṛtō'pi vijānatā </i> <i>dharmam jijñāsamānēna</i> <i>kiṃ punaryādrśō bhavān 5.1.119 </i>	119
<i>tvaṃ hi dēvavariṣṭhasya</i> <i>mārutasya mahātmanaḥ </i> <i>putrastasyaiva vēgēna</i> <i>sadrśaḥ kapikuñjara 5.1.120 </i>	120
<i>pūjitē tvayi dharmajñē</i> <i>pūjāṃ prāpnōti mārutaḥ </i> <i>tasmāt tvaṃ pūjanīyō mē</i> <i>śṛṇu cāpyatra kāraṇam 5.1.121 </i>	121
<i>pūrvam kṛtayugē tāta</i> <i>parvatāḥ pakṣiṇō'bhavan </i> <i>tē'pi jagmurdiśaḥ sarvā</i> <i>garuḍā iva vēginaḥ 5.1.122 </i>	122
<i>tatastēṣu prayātēṣu</i> <i>dēvasaṅghāḥ saharṣibhiḥ </i>	

bhūtāni ca bhayaṃ jagmu -

stēṣāṃ patanaśaṅkayā || 5.1.123 ||

123

tataḥ kruddhaḥ sahasrākṣaḥ

parvatānāṃ śatakratuḥ |

pakṣāṃścicchēda vajrēṇa

tataḥ śatasahasraśaḥ || 5.1.124 ||

124

sa māmupagataḥ kruddhō

vajramudyamya dēvarāt |

tatō'haṃ sahasā kṣiptaḥ

śvasanēna mahātmanā || 5.1.125 ||

125

asmin lavaṇatōyē ca

prakṣiptaḥ plavagōttama |

guptapakṣaḥ samagraśca

tava pitrābhirakṣitaḥ || 5.1.126 ||

126

tatō'haṃ mānayāmi tvāṃ

mānyō'si mama mārutē |

tvayā mamaiṣa sambandhaḥ

kapimukhya mahāguṇaḥ || 5.1.127 ||

127

asminnēvaṅgatē kāryē

sāgarasya mamaiva ca |

prītiṃ prītamanāḥ kartuṃ

tvamarhasi mahāmatē || 5.1.128 ||

128

śramaṃ mōkṣaya pūjāṃ ca

gṛhāṇa harisattama |

prītiṃ ca mama mānyasya

prītō'smi tava darśanāt || 5.1.129 ||

129

ēvamuktaḥ kapiśrēṣṭha -

staṃ nagōttamamabravīt |

prītō'smi kṛtamātithyaṃ

manyurēṣō'panīyatām || 5.1.130 ||

130

tvaratē kāryakālō mē

ahaścāpyativartatē |

pratijñā ca mayā dattā

na sthātavyamihāntarā || 5.1.131 ||

131

ityuktvā pāṇinā śaila -

mālabhya haripuṅgavaḥ |

jagāmākāśamāviśya

vīryavān prahasanniva || 5.1.132 ||

132

sa parvatasamudrābhyāṃ

bahumānādavēkṣitaḥ |

pūjitaścōpapannābhi -

rāsīrbhirabhinanditaḥ || 5.1.133 ||

133

athōrdhvaṃ dūramāgatya

hitvā śailamahārṇavau |

pituḥ panthānamāsādya

jagāma vimalē'mbarē || 5.1.134 ||

134

bhūyaścōrdhvaṃ gatiṃ prāpya

giriṃ tamavalōkayan |

vāyusūnurnirālbomb

jagāma kapikuñjaraḥ || 5.1.135 ||

135

tad dvitīyaṃ hanumatō

dr̥ṣṭvā karma suduṣkaram |

praśaśaṃsuḥ surāḥ sarvē

siddhāśca paramarṣayaḥ || 5.1.136 ||

136

dēvatāścābhavan hr̥ṣṭā -

statrasthāstasya karmaṇā |

kāñcanasya sunābhasya

sahasrākṣaśca vāsavaḥ || 5.1.137 ||

137

uvāca vacanaṃ dhīmān

paritōṣāt sagadgadam |

sunābhaṃ parvataśrēṣṭhaṃ

svayamēva śacīpatiḥ || 5.1.138 ||

138

hiraṇyanābha śailēndra

parituṣṭō'smi tē bhṛśam |

abhayaṃ tē prayacchāmi

gaccha saumya yathāsukham || 5.1.139 ||

139

sāhyaṃ kṛtaṃ tē sumahad

viśrāntasya hanūmataḥ |

kramatō yōjanaśataṃ

nirbhayasya bhayē sati || 5.1.140 ||

140

rāmasyaiṣa hitāyaiva

yāti dāśarathēḥ kapiḥ |

satkriyāṃ kurvatā śaktyā

tōṣitō'smi dr̥ḍham tvayā || 5.1.141 ||

141

sa tat prahaṣamalabhad

vipulaṃ parvatōttamaḥ |

dēvatānāṃ patim dr̥ṣṭvā

parituṣṭaṃ śatakdatum || 5.1.142 ||

142

sa vai dattavaraḥ śailō

babhūvāvasthitastadā |

hanūmāṃśca muhūrtēna

vyaticakrāma sāgaram || 5.1.143 ||

143

tatō dēvāḥ sagandharvāḥ

siddhāśca paramarṣayaḥ |

abruvan sūryasaṅkāsāṃ

surasāṃ nāgamātaram || 5.1.144 ||

144

ayaṃ vātātmajaḥ śrīmān

plavatē sāgarōpari |

hanūmān nāma tasya tvaṃ

muhūrtaṃ vighnamācara || 5.1.145 ||

145

rākṣasaṃ rūpamāsthāya

sughōraṃ parvatōpamam |

daṃṣṭrākarālam piṅgākṣaṃ

vaktraṃ kṛtvā nabhaḥspṛśam || 5.1.146 ||

146

balamicchāmahē jñātum

bhūyaścāsya parākramam |

tvāṃ vijēṣyatyupāyēna viṣādaṃ vā gamiṣyati 5.1.147	147
ēvamuktā tu sā dēvī daivatairabhisatkṛtā samudramadhyē surasā bibhratī rākṣasaṃ vapuḥ 5.1.148	148
vikṛtaṃ ca virūpaṃ ca sarvasya ca bhayāvaham plavamānaṃ hanūmanta - māvṛtyēdamuvāca ha 5.1.149	149
mama bhakṣyaḥ pradiṣṭastva - mīśvarairvānararṣabha ahaṃ tvāṃ bhakṣayiṣyāmi praviśēdaṃ mamānanam 5.1.150	150
vara ēṣa purā dattō mama dhātrēti satvarā vyādāya vaktraṃ vipulaṃ sthitā sā mārutēḥ puraḥ 5.1.151	151
ēvamuktaḥ surasayā pahrṣṭavadanō'bravīt rāmō dāśarathirnāma praviṣṭō daṇḍakāvanam lakṣmaṇēna saha bhrātrā vaidēhyā cāpi bhāryayā 5.1.152	152

anyakāryaviṣaktasya

baddhavairasya rākṣasaiḥ |

tasya sītā hṛtā bhāryā

rāvaṇēna yaśasvinī || 5.1.153 ||

153

tasyāḥ sakāśaṃ dūtō'haṃ

gamiṣyē rāmaśāsanāt |

kartumarhasi rāmasya

sāhyaṃ viṣayavāsini || 5.1.154 ||

154

athavā maithilim drṣṭvā

rāmaṃ cākliṣṭakāriṇam |

āgamiṣyāmi tē vaktraṃ

satyaṃ pratiśṛṇōmi tē || 5.1.155 ||

155

ēvamuktā hanumatā

surasā kāmarūpiṇī |

abravīnnātivartēnmāṃ

kaścidēṣa varō mama || 5.1.156 ||

156

taṃ prayāntaṃ samudvīksya

surasā vākyamabravīt |

balaṃ jijñāsamānā sā

nāgamātā hanūmataḥ || 5.1.157 ||

157

niviśya vadanaṃ mē'dya

gantavyaṃ vānarōttama |

vara ēṣa purā dattō

mama dhātrēti satvarā || 5.1.158 ||

158

vyādāya vipulaṃ vaktraṃ

sthitā sā māruteḥ puraḥ |

ēvamuktaḥ surasayā

kruddhō vānarapuṅgavaḥ || 5.1.159 ||

159

abravīt kuru vai vaktraṃ

yēna māṃ viśahiṣyasi |

ityuktvā surasāṃ kruddhō

daśayōjanamāyatām || 5.1.160 ||

160

daśayōjanavistārō

hanūmānabhavat tadā |

taṃ dṛṣṭvā mēghasaṅkāśaṃ

daśayōjanamāyatam |

cakāra surasāpyāsyam

viṃśad yōjanamāyatam || 5.1.161 ||

161

hanūmāṃstu tataḥ kruddha -

striṃśad yōjanamāyataḥ |

cakāra surasā vaktraṃ

catvāriṃśat tathōcchritam || 5.1.162 ||

162

babhūva hanumān vīraḥ

pañcāśad yōjanōcchritaḥ |

cakāra surasā vaktraṃ

ṣaṣṭiṃ yōjanamucchritam || 5.1.163 ||

163

tadaiva hanumān vīraḥ

saptatiṃ yōjanōcchritaḥ |

cakāra surasā vaktra -

maśītiṃ yōjanōcchritam || 5.1.164 ||

164

hanūmānanalaprakhyō

navatiṃ yōjanōcchritaḥ |

cakāra surasā vaktraṃ

śatayōjanamāyatam || 5.1.165 ||

165

tad dṛṣṭvā vyāditaṃ tvāsyam

vāyuputraḥ sa buddhimān |

dīrghajihvaṃ surasayā

subhīmaṃ narakōpamam || 5.1.166 ||

166

sa saṅkṣipyātmanaḥ kāyam

jīmūta iva mārutiḥ |

tasmin muhūrtē hanumān

babhūvāṅguṣṭhamātrakaḥ || 5.1.167 ||

167

sō'bhīpadyātha tadvaktraṃ

niṣpatya ca mahābalaḥ |

antarikṣē sthitaḥ śrīmā -

nidaṃ vacanamabravīt || 5.1.168 ||

168

praviṣṭō'smi hi tē vaktraṃ

dākṣāyaṇi namō'stu tē |

gamiṣyē yatra vaidēhī

satyaścāsīd varastava || 5.1.169 ||

169

taṃ dṛṣṭvā vadanānmuktaṃ

candraṃ rāhumukhādiva |

abravīt surasā dēvī

svēna rūpēṇa vānaram || 5.1.170 ||

170

arthasiddhyai hariśrēṣṭha

gaccha saumya yathāsukham |

samānaya ca vaidēhīm

rāghavēṇa mahātmanā || 5.1.171 ||

171

tat tṛtīyaṃ hanumatō

ḍṛṣṭvā karma suduṣkaram |

sādhusādhviti bhūtāni

praśaśaṃsustadā harim || 5.1.172 ||

172

sa sāgaramanādhr̥ṣya -

mabhyētya varuṇālayam |

jagāmākāśamāviśya

vēgēna garuḍōpamaḥ || 5.1.173 ||

173

sēvitē vāridhārābhiḥ

patagaiśca niṣēvitē |

caritē kaiśikācāryai -

rairāvataniṣēvitē || 5.1.174 ||

174

siṃhakuñjaraśārdūla -

patagōragavāhanaiḥ |

vimānaiḥ sampatadbhiśca

vimalaiḥ samalaṅkṛtē || 5.1.175 ||

175

vajrāśanisamasparśaiḥ

pāvakairiva śōbhitē |

kṛtapuṇyairmahābhāgaiḥ

svargajidbhiradhiṣṭhitē || 5.1.176 ||

176

vahatā havyamatyantaṃ

sēvitē citrabhānunā |

grahanakṣatracandrārka -

tārāgaṇavibhūṣitē || 5.1.177 ||

177

maharṣigaṇagandharva -

nāgayakṣasamākulē |

viviktē vimalē viśvē

viśvāvasuniṣēvitē || 5.1.178 ||

178

dēvarājagajākrāntē

candrasūryapathē śivē |

vitānē jīvalōkasya

vitatē brahmanirmitē || 5.1.179 ||

179

bahuśaḥ sēvitē vīrai -

rvidyādharagaṇairvṛtē |

jagāma vāyumārgē ca

garutmāniva mārutiḥ || 5.1.180 ||

180

hanumān mēghajālāni

prākarṣan mārutō yathā |

kālāgurusavarṇāni

raktapītasitāni ca || 5.1.181 ||

181

kapinā kṛṣyamāṇāni

mahābhrāṇi cakāśirē |

praviśannabhrajālāni

niṣpataṃśca punaḥ punaḥ || 5.1.182 ||

182

prāvṛṣīndurivābhāti

niṣpatan praviśaṃstadā |

pradrśyamānaḥ sarvatra

hanūmān mārutātmajaḥ || 5.1.183 ||

183

bhējē'mbaramṇ nirālambaṇ

pakṣayukta ivādrirāt |

plavamānaṇ tu taṇ drṣṭvā

siṃhikā nāma rākṣasī || 5.1.184 ||

184

manasā cintayāmāsa

pravṛddhā kāmarūpiṇī |

adya dīrghasya kālasya

bhaviṣyāmyahamāsitā || 5.1.185 ||

185

idaṇ mama mahāsattvaṇ

cirasya vaśamāgatam |

iti sañcintya manasā

cchāyāmasya samākṣipat || 5.1.186 ||

186

chāyāyāṇ gṛhyamāṇāyāṇ

cintayāmāsa vānaraḥ |

samākṣiptō'smi sahasā

paṅgūkr̥taparākramaḥ || 5.1.187 ||

187

pratilōmēna vātēna

mahānauriva sāgarē |

tiryagūrdhvamadhaścaiva

vīkṣamāṇastadā kapiḥ || 5.1.188 ||

188

dadarśa sa mahāsattva -

mutthitaṃ lavaṇāmbhasi |

tad dṛṣṭvā cintayāmāsa

mārutirvikṛtānanām || 5.1.189 ||

189

kapirājñā yathākhyātaṃ

sattvamadbhutadarśanam |

chāyāgrāhi mahāvīryaṃ

tadidaṃ nātra saṃśayaḥ || 5.1.190 ||

190

sa tāṃ buddhvārthatattvēna

siṃhikāṃ matimān kapiḥ |

vyavardhata mahākāyaḥ

prāvṛṣiva balāhakaḥ || 5.1.191 ||

191

tasya sā kāyamudvīkṣya

vardhamānaṃ mahākapēḥ |

vaktraṃ prasārayāmāsa

pātālāmbarasaṃnibham || 5.1.192 ||

192

ghanarājīva garjantī

vānaraṃ samabhidravat |

sa dadarśa tatastasyā

vikṛtaṃ sumahanmukham || 5.1.193 ||

193

kāyamātraṃ ca mēdhāvī

marmāṇi ca mahākapiḥ |

<p><i>sa tasyā vikṛtē vaktrē</i> <i>vajrasaṃhananaḥ kapiḥ 5.1.194 </i></p>	194
<p><i>saṅkṣipyā muhurātmānaṃ</i> <i>nipapāta mahākapiḥ </i> <i>āsyē tasyā nimajjantaṃ</i> <i>dadṛśuḥ siddhacāraṇāḥ 5.1.195 </i></p>	195
<p><i>grasyamānaṃ yathā candraṃ</i> <i>pūrṇaṃ parvaṇi rāhuṇā </i> <i>tatastasyā nakhaistīkṣṇai -</i> <i>rmarmāṇyutkṛtya vānaraḥ 5.1.196 </i></p>	196
<p><i>utpapātātha vēgēna</i> <i>manaḥsarpātavikramaḥ </i> <i>tāṃ tu diṣṭyā ca dhṛtyā ca</i> <i>dākṣiṇyēna nipātya saḥ 5.1.197 </i></p>	197
<p><i>kapipravīrō vēgēna</i> <i>vavṛdhē punarātmavān </i> <i>hṛtahṛtsā hanumatā</i> <i>papāta vidhurāmbhasi </i> <i>svayaṃbhuvaiva hanumān</i> <i>sṛṣṭastasyā nipātanē 5.1.198 </i></p>	198
<p><i>tāṃ hatāṃ vānarēṇāśu</i> <i>patitāṃ vīkṣya siṃhikām </i> <i>bhūtānyākāśacārīṇi</i> <i>tamūcuḥ plavagōttamam 5.1.199 </i></p>	199

bhīmamadya kṛtaṃ karma

mahatsattvaṃ tvayā hatam |

sādhayārthamabhiprēta -

mariṣṭaṃ plavatāṃ vara || 5.1.200 ||

200

yasya tvētāni catvāri

vānarēndra yathā tava |

dhṛtirdrṣṭirmatirdākṣyaṃ

sa karmasu na sīdati || 5.1.201 ||

201

sa taiḥ sampūjitaḥ pūjyaḥ

pratipannaprayōjanaiḥ |

jagāmākāśamāviśya

pannagāśanavat kapiḥ || 5.1.202 ||

202

prāptabhūyiṣṭhapārastu

sarvataḥ parilōkayan |

yōjanānāṃ śatasyāntē

vanarājīṃ dadarśa saḥ || 5.1.203 ||

203

dadarśa ca patannēva

vividhadrumabhūṣitam |

dvīpaṃ śākhāmṛgaśrēṣṭhō

malayōpavanāni ca || 5.1.204 ||

204

sāgaraṃ sāgarānūpān

sāgarānūpajān drumān |

sāgarasya ca patnīnāṃ

mukhānyapi vilōkayat || 5.1.205 ||

205

<p>sa mahāmēghasaṅkāśaṃ samīkṣyātmānamātmavān nirundhantamivākāśaṃ cakāra matimān matim 5.1.206 </p>	206
<p>kāyavṛddhiṃ pravēgaṃ ca mama dr̥ṣṭvaiva rākṣasāḥ mayi kautūhalaṃ kuryu - riti mēnē mahāmatiḥ 5.1.207 </p>	207
<p>tataḥ śarīraṃ saṅkṣipya tanmahīdharasaṃnibham punaḥ prakṛtimāpēdē vītamōha ivātmavān 5.1.208 </p>	208
<p>tadrūpamatisaṅkṣipya hanūmān prakṛtau sthitaḥ trīn kramāniva vikramya balivīryaharō hariḥ 5.1.209 </p>	209
<p>sa cārunānāvidharūpadhārī paraṃ samāsādya samudratīram parairaśakyaṃ pratipannarūpaḥ samīkṣitātmā samavēkṣitārthaḥ 5.1.210 </p>	210
<p>tataḥ sa lambasya girēḥ samṛddhē vicitrakūṭē nipapāta kūṭē sakētakōddālakanārikēlē mahābhrakūṭapratimō mahātmā 5.1.211 </p>	211

tatastu samprāpya samudratīraṃ

samīkṣya laṅkāṃ girivaryamūrdhni |

kapistu tasmin nīpapāta parvatē

vidhūya rūpaṃ vyathayanmṛgadvijān || 5.1.212 ||

212

sa sāgaraṃ dānavapannagāyutaṃ

balēna vikramya mahōrmimālinam |

nīpatya tīrē ca mahōdadhēstadā

dadarśa laṅkāmarāvatīmiva || 5.1.213 ||

213

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyē
sundarakāṇḍē prathamah sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ dvitīyaḥ sargaḥ ॥

laṅkāpuryā varṇanaṃ tatra pravēśaviṣayē hanumatō vicārō
laghurūpadharasya tasya puryāṃ pravēśastadānīṃ
candrōdayaśōbhāyā varṇanam

sa sāgaramanādhṛṣya -

matikramya mahābalaḥ |

trikūṭasya taṭē laṅkāṃ

sthitaḥ svasthō dadarśa ha || 5.2.1 ||

214

tataḥ pādapamuktēna

puṣpavarṣēṇa vīryavān |

abhivṛṣṭastatastatra

babhau puṣpamayō hariḥ || 5.2.2 ||

215

yōjanānāṃ śataṃ śrīmāṃ -

stīrtvāpyuttamavikramaḥ |

aniḥśvasan kapistatra

na glānimadhigacchati || 5.2.3 ||

216

śatānyahaṃ yōjanānāṃ

kramēyaṃ subahūnyapi |

kiṃ punaḥ sāgarasyāntaṃ

saṅkhyātaṃ śatayōjanam || 5.2.4 ||

217

<p>sa tu vīryavatāṃ śrēṣṭhaḥ plavatāmapi cōttamaḥ jagāma vēgavān laṅkāṃ laṅghayitvā mahōdadhim 5.2.5 </p>	218
<p>śādvalāni ca nīlāni gandhavanti vanāni ca madhumanti ca madhyēna jagāma nagavanti ca 5.2.6 </p>	219
<p>śailāṃśca tarusañchannān vanarājīśca puṣpitāḥ abhicakrāma tējasvī hanūmān plavagarṣabhaḥ 5.2.7 </p>	220
<p>sa tasminnacalē tiṣṭhan vanānyupavanāni ca sa nagāgrē sthitāṃ laṅkāṃ dadarśa pavanātmajaḥ 5.2.8 </p>	221
<p>saralān karṇikārāṃśca kharjūrāṃśca supuṣpitān priyālān muculindāṃśca kuṭajān kētakānapi 5.2.9 </p>	222
<p>priyaṅgūn gandhapūrṇāṃśca nīpān saptacchadāṃstathā asanān kōvidārāṃśca karavīrāṃśca puṣpitān 5.2.10 </p>	223

puṣpabhāranibaddhāṃśca

tathā mukulitānapi |

pādapān vihagākīrṇān

pavanādhūtamastakān || 5.2.11 ||

224

haṃsakāraṇḍavākīrṇā

vāpīḥ padmōtpalāvṛtāḥ |

ākrīḍān vividhān ramyān

vividhāṃśca jalāśayān || 5.2.12 ||

225

santatān vividhairvṛkṣaiḥ

sarvartuphalapūspitaiḥ |

udyānāni ca ramyāni

dadarśa kapikuñjaraḥ || 5.2.13 ||

226

samāsādyā ca lakṣmīvān

laṅkāṃ rāvaṇapālītām |

parikhābhiḥ sapadmābhiḥ

sōtpalābhīralaṅkṛtām || 5.2.14 ||

227

sītāpaharaṇāt tēna

rāvaṇēna surakṣitām |

samantād vicaradbhiśca

rākṣasairugradhanvibhiḥ || 5.2.15 ||

228

kāñcanēnāvṛtāṃ ramyāṃ

prākārēṇa mahāpurīm |

gr̥haiśca girisaṅkāśaiḥ

śāradāmbudasannibhaiḥ || 5.2.16 ||

229

pāṇḍurābhiḥ pratōlībhi -

ruccābhirabhisaṃvṛtām |

aṭṭālakāśatākīrṇāṃ

patākādhvajaśōbhitām || 5.2.17 ||

230

tōraṇaiḥ kāñcanairdivyai -

rlatāpaṅktivirājitaiḥ |

dadarśa hanumān laṅkāṃ

dēvō dēvapurīmiva || 5.2.18 ||

231

girimūrdhni sthitāṃ laṅkāṃ

pāṇḍurairbhavanaiḥ śubhaiḥ |

dadarśa sa kapiḥ śrīmān

purīmākāśagāmiva || 5.2.19 ||

232

pālitāṃ rākṣasēndrēṇa

nirmitāṃ viśvakarmaṇā |

plavamānāmivākāśē

dadarśa hanumān kapiḥ || 5.2.20 ||

233

vapraprākārajaghanāṃ

vipulāmbuvanāambarām |

śataghñīsūlakēśāntā -

maṭṭālakāvataṃsakām || 5.2.21 ||

234

manasēva kṛtāṃ laṅkāṃ

nirmitāṃ viśvakarmaṇā |

dvāramuttaramāsādyā

cintayāmāsa vānaraḥ || 5.2.22 ||

235

kailāsanilayaprakhya -

mālikhantamivāmbaram |

dhriyamāṇamivākāśa -

mucchritairbhavanōttamaiḥ || 5.2.23 ||

236

sampūrṇaṃ rākṣasairghōrai -

rnāgairbhōgavatīmiva |

acintyāṃ sukṛtāṃ spaṣṭāṃ

kubērādhyuṣitāṃ purā || 5.2.24 ||

237

damṣṭrābhirbahubhiḥ sūraiḥ

śūlapattīsapāṇibhiḥ |

rakṣitāṃ rākṣasairghōrai -

rguhāmāsīviṣairiva || 5.2.25 ||

238

tasyāśca mahatīm guptim

sāgaram ca nirīkṣya saḥ |

rāvaṇaṃ ca ripuṃ ghōraṃ

cintayāmāsa vānaraḥ || 5.2.26 ||

239

āgatyāpīha harayō

bhaviṣyanti nirarthakāḥ |

nahi yuddhēna vai laṅkā

śakyā jētum surairapi || 5.2.27 ||

240

imāṃ tvaviṣamāṃ laṅkāṃ

durgāṃ rāvaṇapālītām |

prāpyāpi sumahābāhuḥ

kiṃ kariṣyati rāghavaḥ || 5.2.28 ||

241

<p> <i>avakāśō na sām̐nastu</i> <i>rākṣasēṣvabhigamyatē </i> <i>na dānasya na bhēdasya</i> <i>naiva yuddhasya dṛśyatē 5.2.29 </i> </p>	242
<p> <i>caturṇāmēva hi gati -</i> <i>rvānarāṇām tarasvinām </i> <i>vāliputrasya nīlasya</i> <i>mama rājñaśca dhīmataḥ 5.2.30 </i> </p>	243
<p> <i>yāvajjānāmi vaidēhīm</i> <i>yadi jīvati vā na vā </i> <i>tatraiva cintayīṣyāmi</i> <i>dṛṣṭvā tāṃ janakātmajām 5.2.31 </i> </p>	244
<p> <i>tataḥ sa cintayāmāsa</i> <i>muhūrtaṃ kapikuñjaraḥ </i> <i>girēḥ śṛṅgē sthitastasmin</i> <i>rāmasyābhyudayaṃ tataḥ 5.2.32 </i> </p>	245
<p> <i>anēna rūpēṇa mayā</i> <i>na śakyā rakṣasām purī </i> <i>pravēṣṭuṃ rākṣasaairguptā</i> <i>krūrairbalasamanvitaiḥ 5.2.33 </i> </p>	246
<p> <i>mahaujasō mahāvīryā</i> <i>balavantaśca rākṣasāḥ </i> <i>vañcanīyā mayā sarvē</i> <i>jānakīm parimārgatā 5.2.34 </i> </p>	247

lakṣyālakṣyēṇa rūpēṇa rātrau laṅkāpurī mayā prāptakālaṃ pravēṣṭuṃ mē kṛtyaṃ sādhayituṃ mahat 5.2.35	248
tāṃ puriṃ tādrśiṃ dṛṣṭvā durādharṣāṃ surāsuraiḥ hanūmāṃścintayāmāsa viniḥśvasya muhurmuḥuḥ 5.2.36	249
kēnōpāyēna paśyēyaṃ maithilīṃ janakātmajāṃ adrṣṭō rākṣasēndrēṇa rāvaṇēna durātmanā 5.2.37	250
na vinaśyēt kathāṃ kāryaṃ rāmasya viditātmanaḥ ēkāmēkastu paśyēyaṃ rahitē janakātmajāṃ 5.2.38	251
bhūtāścārthā vinaśyanti dēśakālavirōdhitāḥ viklavaṃ dūtamāsādyā tamaḥ sūryodayē yathā 5.2.39	252
arthānarthāntarē buddhi - rniścitāpi na śōbhatē ghātayantīha kāryāṇi dūtāḥ paṇḍitamāninaḥ 5.2.40	253

<i>na vinaśyēt katham kāryam vaiklavyam na katham bhavēt lañghanam ca samudrasya katham nu na bhavēd vṛthā 5.2.41 </i>	254
<i>mayi dṛṣṭē tu rakṣōbhī rāmasya viditātmanaḥ bhavēd vyarthamidaṁ kāryam rāvaṇānarthamicchataḥ 5.2.42 </i>	255
<i>nahi śakyaṁ kvacit sthātu - mavijñātēna rākṣasaiḥ apī rākṣasarūpēṇa kimutānyēna kēnacit 5.2.43 </i>	256
<i>vāyurapyatra nājñāta - ścarēditi matirmama nahyatrāviditaṁ kiñcid rakṣasām bhīmakarmaṇām 5.2.44 </i>	257
<i>ihāham yadi tiṣṭhāmi svēna rūpēṇa saṁvṛtaḥ vināśamupayāsyāmi bharturarthaśca hāsyati 5.2.45 </i>	258
<i>tadahaṁ svēna rūpēṇa rajanyām hrasvatām gataḥ lañkāmahipatisyāmi rāghavasyārthasiddhayē 5.2.46 </i>	259

<i>rāvaṇasya purīṃ rātrau</i> <i>praviśya sudurāsadām </i> <i>praviśya bhavanaṃ sarvaṃ</i> <i>drakṣyāmi janakātmajām 5.2.47 </i>	260
<i>iti niścītya hanumān</i> <i>sūryasyāstamayaṃ kapiḥ </i> <i>ācakāṅkṣē tadā vīrō</i> <i>vaidēhyā darśanōtsukaḥ 5.2.48 </i>	261
<i>sūryē cāstaṃ gatē rātrau</i> <i>dēhaṃ saṅkṣīpya mārutiḥ </i> <i>vṛṣadaṃśakamātrō'tha</i> <i>babhūvādbhutadarśanaḥ 5.2.49 </i>	262
<i>pradōṣakālē hanumāṃ -</i> <i>stūrṇamutpatya vīryavān </i> <i>pravivēśa purīṃ ramyāṃ</i> <i>pravibhaktamahāpathām 5.2.50 </i>	263
<i>prāsādamālāvitatāṃ</i> <i>stambhaiḥ kāñcanasannibhaiḥ </i> <i>śātakumbhanibhairjālai -</i> <i>rgandharvanagarōpamām 5.2.51 </i>	264
<i>saptabhaumāṣṭabhaumaiśca</i> <i>sa dadarśa mahāpurīm </i> <i>talaiḥ sphaṭikasaṅkīrṇaiḥ</i> <i>kārtasvaravibhūṣitaiḥ 5.2.52 </i>	265

vaidūryamaṇicitraiśca muktājālavibhūṣitaiḥ taistaiḥ śuśubhirē tāni bhavanānyatra rakṣasām 5.2.53	266
kāñcanāni vicitrāṇi tōraṇāni ca rakṣasām laṅkāṃmudyōtayāmāsuḥ sarvataḥ samalaṅkṛtām 5.2.54	267
acintyāmadbhutākārāṃ ḍṛṣṭvā laṅkāṃ mahākapiḥ āsīd viṣaṇṇō hr̥ṣṭasca vaidēhyā darśanōtsukaḥ 5.2.55	268
sa pāṇḍurāviddhavimānamāliniṃ mahārhaḥājambūnadaḥjālatōraṇām yaśasvinīṃ rāvaṇabāhupālitaṃ kṣapācarairbhīmabalaiḥ supālitaṃ 5.2.56	269
candrō'pi sācivyamivāsya kurvaṃ - stārāgaṇairmadhyagatō virājan jyōtsnāvitānēna vitatya lōkā - nuttiṣṭhatē'nēkasahasraraśmiḥ 5.2.57	270
śaṅkhaḥprabhaṃ kṣīraṃṛṇālavarṇa - mudgacchamānaṃ vyavabhāsamānam dadarśa candraṃ sa kapipravīraḥ pōplūyamānaṃ sarasīva haṃsam 5.2.58	271

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvye
sundarakāṇḍē dvitīyaḥ sargaḥ ||

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra

parabrahmaṇē namaḥ

॥ tṛtīyaḥ sargaḥ ॥

laṅkāmaḥaḷōkya hanumatō vismayastatra praviśatastasya
laṅkayāvarōdhastatprahāreṇa pīḍitayā tayā tasmai puryyāṃ
pravēṣṭumanumatidānam

sa lambaśikharē lambē

lambatōyadasannibhē |

sattvamāsthāya mēdhāvī

hanumān mārutātmajaḥ ॥ 5.3.1 ॥

272

niśi laṅkāṃ mahāsattvō

vivēśa kapikuñjaraḥ |

ramyakānanatōyāḍhyāṃ

purīṃ rāvaṇapālītām ॥ 5.3.2 ॥

273

śāradāmbudharaprakhyai -

rbhavanairupaśōbhitām |

sāgarōpamanirghōṣāṃ

sāgarānilasēvitām ॥ 5.3.3 ॥

274

supuṣṭabalasampuṣṭāṃ

yathaiva viṭapāvatīm |

cārutōraṇaniryūhāṃ

pāṇḍuradvāratōraṇām ॥ 5.3.4 ॥

275

bhujagācaritāṃ guptāṃ

śubhāṃ bhōgavatīmiva |

tāṃ savidyudghanākīrṇāṃ

jyōtirgaṇaniṣēvitām || 5.3.5 ||

276

caṇḍamārutanirhrādāṃ

yathā cāpyamarāvatīm |

śātakumbhēna mahatā

prākārēṇābhisaṃvṛtām || 5.3.6 ||

277

kiṅkiṇījālaghōṣābhiḥ

patākābhiralakṛtām |

āsādyā sahasā hr̥ṣṭaḥ

prākāramabhipēdivān || 5.3.7 ||

278

vismayāviṣṭahr̥dayaḥ

purīmālōkya sarvataḥ |

jāmbūnadamayairdvārai -

rvaidūryakṛtavēdikaiḥ || 5.3.8 ||

279

vajrasphaṭikamuktābhi -

rmaṇikuṭṭimabhūṣitaiḥ |

taptahāṭakaniryūhai

rājatāmalapāṇḍuraiḥ || 5.3.9 ||

280

vaidūryakṛtasōpānaiḥ

sphāṭikāntarapāṃsubhiḥ |

cārusaṅjavanōpētaiḥ

khamivōtpatitaiḥ śubhaiḥ || 5.3.10 ||

281

krauñcabarhiṇasaṅghuṣṭai

rājahaṃsaniṣēvitaiḥ |

tūryābharaṇanirghōṣaiḥ

sarvataḥ parināditām || 5.3.11 ||

282

vasvōkasārapratimāṃ

samīkṣya nagarīm tataḥ |

khamivōtpatitāṃ laṅkāṃ

jahaṛṣa hanumān kapiḥ || 5.3.12 ||

283

tām samīkṣya purīm laṅkāṃ

rākṣasādhipatēḥ śubhām |

anuttamāmṛddhimatīm

cintayāmāsa vīryavān || 5.3.13 ||

284

nēyamanyēna nagarī

śakyā dharṣayituṃ balāt |

rakṣitā rāvaṇabalai -

rudyatāyudhapāṇibhiḥ || 5.3.14 ||

285

kumudāṅgadayōrvāpi

suṣēṇasya mahākapēḥ |

prasiddhēyaṃ bhavēd bhūmi -

rmaindadvividayōrapī || 5.3.15 ||

286

vivasvatāstanūjasya

harēśca kuśaparvaṇaḥ |

ṛkṣasya kapimukhyasya

mama caiva gatirbhavēt || 5.3.16 ||

287

samīkṣya ca mahābāhō

rāghavasya parākramam |

lakṣmaṇasya ca vikrānta -

mabhavat prītimān kapiḥ || 5.3.17 ||

288

tāṃ ratnavasanōpētāṃ

gōṣṭhāgārāvataṃsikām |

yantrāgārastanīmṛddhāṃ

pramadāmiva bhūṣitām || 5.3.18 ||

289

tāṃ naṣṭatimirāṃ dīpai -

rbhāsvaraiśca mahāgrahaiḥ |

nagarīṃ rākṣasēndrasya

sa dadarśa mahākapiḥ || 5.3.19 ||

290

atha sā hariśārdūlaṃ

praviśantaṃ mahākapim |

nagarī svēna rūpēṇa

dadarśa pavanātmajam || 5.3.20 ||

291

sā taṃ harivaraṃ dṛṣṭvā

laṅkā rāvaṇapālītā |

svayamēvōtthitā tatra

vikṛtānanadarśanā || 5.3.21 ||

292

purastāt tasya vīrasya

vāyusūnōratiṣṭhata |

muñcamānā mahānāda -

mabravit pavanātmajam || 5.3.22 ||

293

kastvaṃ kēna ca kāryēṇa iha prāptō vanālaya kathayasvēha yat tattvaṃ yāvat prāṇā dharanti tē 5.3.23	294
na śakyaṃ khalviyaṃ laṅkā pravēṣṭuṃ vānara tvayā rakṣitā rāvaṇabalai - rabhiguptā samantataḥ 5.3.24	295
atha tāmabravīd vīrō hanumānagrataḥ sthitām kathayiṣyāmi tat tattvaṃ yanmāṃ tvaṃ paripṛcchasē 5.3.25	296
kā tvaṃ virūpanayanā puradvārē'vatiṣṭhasē kimarthaṃ cāpi mām krōdhā - nnirbhartsayasi dāruṇē 5.3.26	297
hanumadvacanaṃ śrutvā laṅkā sā kāmarūpiṇī uvāca vacanaṃ kruddhā paruṣaṃ pavanātmajam 5.3.27	298
ahaṃ rākṣasarājasya rāvaṇasya mahātmanaḥ ājñāpratīkṣā durdharṣā rakṣāmi nagarīmimām 5.3.28	299

na śakyaṃ māmavajñāya pravēṣṭuṃ nagarīmimām adya prāṇaiḥ parityaktaḥ svapsyasē nihatō mayā 5.3.29	300
ahaṃ hi nagarī laṅkā svayamēva plavaṅgama sarvataḥ parirakṣāmi atastē kathitaṃ mayā 5.3.30	301
laṅkāyā vacanaṃ śrutvā hanūmān mārutātmajaḥ yatnavān sa hariśrēṣṭhaḥ sthitaḥ śaila ivāparaḥ 5.3.31	302
sa tāṃ strīrūpavikṛtāṃ dṛṣṭvā vānarapuṅgavaḥ ābabhāṣē'tha mēdhāvī sattvavān plavagarṣabhaḥ 5.3.32	303
drakṣyāmi nagarīm laṅkāṃ sāṭṭaprākāratōraṇām ityarthamiha samprāptaḥ paraṃ kautūhalaṃ hi mē 5.3.33	304
vanānyupavanānīha laṅkāyāḥ kānanāni ca sarvatō gṛhamukhyāni draṣṭumāgamaṃ hi mē 5.3.34	305

<i>tasya tad vacanaṃ śrutvā laṅkā sā kāmarūpiṇī bhūya ēva punarvākyam babhāṣe paruṣākṣaram 5.3.35 </i>	306
<i>māmanirjitya durbuddhē rākṣasēśvarapālītām na śakyaṃ hyadya tē draṣṭuṃ purīyam vānarādhama 5.3.36 </i>	307
<i>tataḥ sa hariśārdūla - stāmuvāca niśācarīm drṣṭvā purīmimāṃ bhadre punaryāsyē yathāgatam 5.3.37 </i>	308
<i>tataḥ kṛtvā mahānādam sā vai laṅkā bhayaṅkaram talēna vānaraśrēṣṭham tāḍayāmāsa vēgitā 5.3.38 </i>	309
<i>tataḥ sa hariśārdulō laṅkayā tāḍitō bhṛśam nanāda sumahānādam vīryavān mārutātmajaḥ 5.3.39 </i>	310
<i>tataḥ saṃvartayāmāsa vāmahastasya sō'ṅgulīḥ muṣṭinābhijaghānaināṃ hanumān krōdhamūrcchitaḥ 5.3.40 </i>	311

strī cēti manyamānēna
 nātikrōdhaḥ svayaṃ kṛtaḥ |
 sā tu tēna prahārēṇa
 vihvalāṅgī niśācarī |
 papāta sahasā bhūmau
 vikṛtānanadarśanā || 5.3.41 ||

312

tatastu hanumān vīra -
 stāṃ dṛṣṭvā vinipātītām |
 kṛpāṃ cakāra tējasvī
 manyamānaḥ striyaṃ ca tām || 5.3.42 ||

313

tatō vai bhṛśamudvignā
 laṅkā sā gadgadākṣaram |
 uvācāgarvitaṃ vākyaṃ
 hanumantaṃ plavaṅgamam || 5.3.43 ||

314

prasīda sumahābāhō
 trāyasva harisattama |
 samayē saumya tiṣṭhanti
 sattvavantō mahābalāḥ || 5.3.44 ||

315

ahaṃ tu nagarī laṅkā
 svayamēva plavaṅgama |
 nirjitāhaṃ tvayā vīra
 vikramēṇa mahābala || 5.3.45 ||

316

idaṃ ca tathyaṃ śṛṇu mē
 bruvantyā vai harīśvara |

svayaṃ svayambhuvā dattaṃ

varadānaṃ yathā mama || 5.3.46 ||

317

yadā tvāṃ vānaraḥ kaścīd

vikramād vaśamānayēt |

tadā tvayā hi vijñēyaṃ

rakṣasāṃ bhayamāgatam || 5.3.47 ||

318

sa hi mē samayaḥ saumya

prāptō'dya tava darśanāt |

svayambhūvihitaḥ satyō

na tasyāsti vyatikramaḥ || 5.3.48 ||

319

sītānimittaṃ rājñastu

rāvaṇasya durātmanaḥ |

rakṣasāṃ caiva sarvēśāṃ

vināśaḥ samupāgataḥ || 5.3.49 ||

320

tat praviśya hariśreṣṭha

purīṃ rāvaṇapālītām |

vidhatsva sarvakāryāṇi

yāni yānīha vāñchasi || 5.3.50 ||

321

praviśya śāpōpahatāṃ hariśvara

purīṃ śubhāṃ rākṣasamukhyapālītām |

yadṛcchayā tvaṃ janakātmajāṃ satīṃ

vimārga sarvatra gatō yathāsukham || 5.3.51 ||

322

|| ityārṣe śrīmadrāmāyaṇe vālmikīyē ādikāvye

sundarakāṇḍe tṛtīyaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ caturthaḥ sargaḥ ॥

hanumatō laṅkāyāṃ rāvaṇasyāntaḥpurē ca pravēśaḥ

sa nirjitya purīṃ laṅkāṃ

śrēṣṭhāṃ tām kāmarūpiṇīm |

vikramēṇa mahātējā

hanūmān kapisattamaḥ ॥ 5.4.1 ॥

323

advārēṇa mahāvīryaḥ

prākāramavapupluvē |

niśi laṅkāṃ mahāsattvō

vivēśa kapikuñjaraḥ ॥ 5.4.2 ॥

324

praviśya nagarīṃ laṅkāṃ

kapirājahitaṅkaraḥ |

cakrē'tha pādaṃ savyaṃ ca

śatrūṇāṃ sa tu mūrdhani ॥ 5.4.3 ॥

325

praviṣṭaḥ sattvasampannō

niśāyāṃ mārutātmajaḥ |

sa mahāpathamāsthāya

muktapuṣpavirājitam ॥ 5.4.4 ॥

326

tatastu tām purīm laṅkāṃ

ramyāmabhiyayau kapiḥ |

hasitōtkṛṣṭaninadai -

stūryaghōṣapuraskṛtaiḥ || 5.4.5 ||

327

vajrāṅkuśanikāśaiśca

vajrajālavibhūṣitaiḥ |

gṛhamēdhaiḥ purī ramyā

babhāse dyaaurivāmbudaiḥ || 5.4.6 ||

328

prajajvāla tadā laṅkā

rakṣōgaṅgrhaiḥ śubhaiḥ |

sitābhrasadrśaiścitraiḥ

padmasvastikasamsthitaiḥ || 5.4.7 ||

329

vardhamānagrḥhaiścāpi

sarvataḥ suvibhūṣitaiḥ |

tām citramālyābharaṇām

kapirājahitaṅkaraḥ || 5.4.8 ||

330

rāghavārthē caran śrīmān

dadarśa ca nananda ca |

bhavanād bhavanaṃ gacchan

dadarśa kapikuñjaraḥ || 5.4.9 ||

331

vividhākṛtirūpāṇi

bhavanāni tatastataḥ |

śuśrāva ruciraṃ gītaṃ

tristhānasvarabhūṣitam || 5.4.10 ||

332

strīṇām madanaviddhānām

divi cāpsarasāmiva |

śuśrāva kāñcīninadaṃ

nūpurāṇām ca niḥsvanam || 5.4.11 ||

333

sōpānaninadāṃścāpi

bhavanēṣu mahātmanām |

āsphōṭitaninādāṃśca

kṣvēditāṃśca tatastataḥ || 5.4.12 ||

334

śuśrāva japatām tatra

mantrān rakṣōgrhēṣu vai |

svādhyāyaniratāṃścaiva

yātudhānān dadarśa saḥ || 5.4.13 ||

335

rāvaṇastavasamyuktān

garjatō rākṣasānapi |

rājamārgaṃ samāvṛtya

sthitaṃ rakṣōgaṇaṃ mahat || 5.4.14 ||

336

dadarśa madhyamē gulmē

rākṣasasya carān bahūn |

dīkṣitān jaṭilān muṇḍān

gōjināambaravāsasaḥ || 5.4.15 ||

337

darbhamuṣṭipraharaṇā -

nagnikuṇḍāyudhāmstathā |

kūṭamudgarapāṇīṃśca

daṇḍāyudhadharānapi || 5.4.16 ||

338

<p> <i>ēkākṣānēkavarṇāṃśca</i> <i>lambōdarapayōdharān </i> <i>karālān bhugnavaktrāṃśca</i> <i>vikaṭān vāmanāṃstathā 5.4.17 </i> </p>	339
<p> <i>dhanvinaḥ khaḍginaścaiva</i> <i>śataghñīmusalāyudhān </i> <i>pariḡhōttamahastāṃśca</i> <i>vicitrakavacōjjvalān 5.4.18 </i> </p>	340
<p> <i>nātisthūlān nātikṛśān</i> <i>nātidīrghātihrasvakān </i> <i>nātigaurān nātikṛṣṇā -</i> <i>nnātikubjānna vāmanān 5.4.19 </i> </p>	341
<p> <i>virūpān bahurūpāṃśca</i> <i>surūpāṃśca suvarcasaḥ </i> <i>dhvajinaḥ patākinaścaiva</i> <i>dadarśa vividhāyudhān 5.4.20 </i> </p>	342
<p> <i>śaktivṛkṣāyudhāṃścaiva</i> <i>paṭṭiśāsanidhāriṇaḥ </i> <i>kṣēpaṇīpāśahastāṃśca</i> <i>dadarśa sa mahākapiḥ 5.4.21 </i> </p>	343
<p> <i>stragviṇastvanuliptāṃśca</i> <i>varābharaṇabhūṣitān </i> <i>nānāvēṣasamāyuktān</i> <i>yathāsvairacarān bahūn 5.4.22 </i> </p>	344

tīkṣṇasūladharāṃścaiva

vajriṇasca mahābalān |

śatasāhasramavyagra -

māraḁṣaṃ madhyamaṃ kapiḥ || 5.4.23 ||

345

rakṣō'dhipatinirdiṣṭaṃ

dadarśantaḥ purāgrataḥ |

sa tadā tad gṛhaṃ drṣṭvā

mahāhāṭakatōraṇam || 5.4.24 ||

346

rākṣasēndrasya vikhyāta -

madrīmūrdhni pratiṣṭhitam |

puṇḁarikāvataṃsābhiḥ

parikhābhiḥ samāvṛtam || 5.4.25 ||

347

prākārāvṛtamatyantaṃ

dadarśa sa mahākapiḥ |

triviṣṭapanibhaṃ divyaṃ

divyanādavināditam || 5.4.26 ||

348

vājihrēṣitasanḡhuṣṭaṃ

nāditam bhūṣaṇaistathā |

rathairyānairvimānaiśca

tathā hayagajaiḥ śubhaiḥ || 5.4.27 ||

349

vāraṇaiśca caturdantaiḥ

śvētābhranicayōpamaiḥ |

bhūṣitai ruciradvāraṃ

mattaiśca mṛgapakṣibhiḥ || 5.4.28 ||

350

rakṣitaṃ sumahāvīryai -

ryātudhānaiḥ sahasraśaḥ |

rākṣasādhipatērgupta -

māvivēśa gṛhaṃ kapiḥ || 5.4.29 ||

351

sa hēmajāmbūnadacakravālaṃ

mahārhamuktāmaṇibhūṣitāntam |

parārdhyakālāgurucandanārhaṃ

sa rāvaṇāntaḥpuramāvivēśa || 5.4.30 ||

352

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvyē
sundarakāṇḍē caturthaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ pañcamah sargaḥ ॥

rāvaṇāntaḥpurē pratigṛhaṃ sītāyā anvēṣaṇaṃ kurvato
hanumatastāmadṛṣtvā duḥkham

tataḥ sa madhyaṅgatamaṃśumantaṃ

jyōtsnāvitānaṃ muhurudvamantaṃ |

dadarśa dhīmān bhuvi bhānumantaṃ

gōṣṭhē vṛṣaṃ mattamiva bhramantaṃ ॥ 5.5.1 ॥

353

lōkasya pāpāni vināśayantaṃ

mahōdadhiṃ cāpi samēdhayantaṃ |

bhūtāni sarvāṇi virājayantaṃ

dadarśa sītāṃśumathābhiyāntaṃ ॥ 5.5.2 ॥

354

yā bhāti lakṣmīrbhuvī mandarasthā

yathā pradōṣēṣu ca sāgarasthā |

tathaiva tōyēṣu ca puṣkarasthā

rarāja sā cāruniśākarasthā ॥ 5.5.3 ॥

355

haṃsō yathā rājatapañjarasthaḥ

siṃhō yathā mandarakandarasthaḥ |

vīrō yathā garvitakuñjarastha -

ścandrō'pi babhrāja tathāambarasthaḥ ॥ 5.5.4 ॥

356

<i>sthitaḥ kakudmāniva tīkṣṇaśṛṅgō mahācalaḥ śvēta ivōrdhvaśṛṅgaḥ hastīva jāmbūnadabaddhaśṛṅgō vibhāti candraḥ paripūrṇaśṛṅgaḥ 5.5.5 </i>	357
<i>vinaṣṭaśītāmbutuṣārapaṅkō mahāgrahagrāhavinaṣṭapaṅkaḥ prakāśalakṣmyāśrayanirmalāṅkō rarāja candrō bhagavān śaśāṅkaḥ 5.5.6 </i>	358
<i>śilātalaṃ prāpya yathā mṛgēndrō mahāraṇaṃ prāpya yathā gajēndraḥ rājyaṃ samāsādyā yathā narēndra - stathā prakāśō virarāja candraḥ 5.5.7 </i>	359
<i>prakāśacandrōdayanaṣṭadōṣaḥ pravṛddharakṣaḥ piśitāśadōṣaḥ rāmābhirāmēritacittadōṣaḥ svargaprakāśō bhagavān pradōṣaḥ 5.5.8 </i>	360
<i>tantrīsvarāḥ karṇasukhāḥ pravṛttāḥ svapanti nāryaḥ patibhiḥ suvṛttāḥ naktañcarāścāpi tathā pravṛttā vihartumatyadbhutaraudravṛttāḥ 5.5.9 </i>	361
<i>mattapramattāni samākulāni rathāśvabhadrāsanasaṅkulāni vīraśriyā cāpi samākulāni dadarśa dhīmān sa kapiḥ kulāni 5.5.10 </i>	362

<i>parasparam cādhikamākṣipanti</i> <i>bhujāṃśca pīnānadhivikṣipanti </i> <i>mattapralāpānadhivikṣipanti</i> <i>mattāni cānyōnyamadhikṣipanti 5.5.11 </i>	363
<i>rakṣāṃsi vakṣāṃsi ca vikṣipanti</i> <i>gātrāṇi kāntāsu ca vikṣipanti </i> <i>rūpāṇi citrāṇi ca vikṣipanti</i> <i>ḍṛḍhāni cāpāni ca vikṣipanti 5.5.12 </i>	364
<i>dadarśa kāntāśca samālabhantya -</i> <i>stathāparāstatra punaḥ svapantyaḥ </i> <i>surūpavaktrāśca tathā hasantyaḥ</i> <i>kruddhāḥ parāścāpi viniḥśvasantyaḥ 5.5.13 </i>	365
<i>mahāgajaiścāpi tathā nadadbhiḥ</i> <i>supūjitaiścāpi tathā susadbhiḥ </i> <i>rarāja vīraiśca viniḥśvasadbhiḥ</i> <i>hradā bhujāṅgairiva niḥśvasadbhiḥ 5.5.14 </i>	366
<i>buddhipradhānān rucirābhidhānān</i> <i>saṃśraddhadhānān jagataḥ pradhānān </i> <i>nānāvidhānān rucirābhidhānān</i> <i>dadarśa tasyāṃ puri yātudhānān 5.5.15 </i>	367
<i>nananda dr̥ṣṭvā sa ca tān surūpān</i> <i>nānāguṇānātmaguṇānurūpān </i> <i>vidyōtamānān sa ca tān surūpān</i> <i>dadarśa kāṃścicca punarvirūpān 5.5.16 </i>	368

<p>tatō varārḥāḥ suviśuddhabhāvā - stēṣāṃ striyastatra mahānubhāvāḥ priyēṣu pānēṣu ca saktabhāvā dadarśa tārā iva susvabhāvāḥ 5.5.17 </p>	369
<p>striyō jvalantīstrapayōpagūḍhā niśīthakālē ramaṇōpagūḍhāḥ dadarśa kāścīt pramadōpagūḍhā yathā vihaṅgā vihagōpagūḍhāḥ 5.5.18 </p>	370
<p>anyāḥ punarharmyatalōpaviṣṭā - statra priyāñkēṣu sukhōpaviṣṭāḥ bhartuḥ parā dharmaparā nivīṣṭā dadarśa dhīmān madanōpaviṣṭāḥ 5.5.19 </p>	371
<p>aprāvṛtāḥ kāñcanarājivarṇāḥ kāścītparārdhyāstapanīyavarṇāḥ punaśca kāścicchaśalakṣmavarṇāḥ kāntaprahīṇā rucirāṅgavarṇāḥ 5.5.20 </p>	372
<p>tataḥ priyān prāpya manō'bhīrāmāḥ supṛītiyuktāḥ sumanō'bhīrāmāḥ gṛhēṣu hr̥ṣṭāḥ paramābhīrāmā harīpravīraḥ sa dadarśa rāmāḥ 5.5.21 </p>	373
<p>candraprakāśāśca hi vaktramālā vakrāḥ supakṣmāśca sunētramālāḥ vibhūṣaṇānāṃ ca dadarśa mālāḥ śatahradānāmiva cārumālāḥ 5.5.22 </p>	374

na tvēva sītāṃ paramābhijātāṃ
 pathi sthitē rājakulē prajātām |
 latāṃ praphullāmiva sādhujātāṃ
 dadarśa tanvīm manasābhijātām || 5.5.23 || 375

sanātanē vartmani sanniviṣṭāṃ
 rāmēkṣaṇīm tāṃ madanābhiviṣṭām |
 bharturmanaḥ śrīmadanupraviṣṭāṃ
 strībhyaḥ parābhyaśca sadā viśiṣṭām || 5.5.24 || 376

uṣṇārditāṃ sānusrtāsrakaṇṭhīm
 purā varārhōttamaniṣkakaṇṭhīm |
 sujātapakṣmāmabhiraktakaṇṭhīm
 vanē pranṛttāmiva nīlakaṇṭhīm || 5.5.25 || 377

avyaktarēkhāmiva candrarēkhāṃ
 pāṃsupradigdhāmiva hēmarēkhām |
 kṣataprarūdhāmiva varṇarēkhāṃ
 vāyuprabhugnāmiva mēgharēkhām || 5.5.26 || 378

sītāmapāśyaṃ manujēśvarasya
 rāmasya patnīm vadatāṃ varasya |
 babhūva duḥkhōpahataścirasya
 plavaṅgamō manda ivācirasya || 5.5.27 || 379

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvye
 sundarakāṇḍē pañcamah sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ *ṣaṣṭhaḥ sargaḥ* ॥

*hanumatā rāvaṇasyānyēṣāṃ ca rakṣasāṃ grhēṣu sītāyā
anusandhānam*

sa nikāmaṃ vimānēṣu

vicaran kāmārūpadhrk |

vicacāra kapirlaṅkāṃ

lāghavēna samanvitaḥ || 5.6.1 ||

380

āsasāda ca lakṣmīvān

rākṣasēndranivēśanam |

prākārēṅārkaavarṇēna

bhāsvarēṅābhisaṃvṛtam || 5.6.2 ||

381

rakṣitaṃ rākṣasairbhīmaiḥ

siṃhairiva mahad vanam |

samīkṣamāṇō bhavanaṃ

cakāśē kapikuñjaraḥ || 5.6.3 ||

382

rūpyakōpahitaiścitrai -

stōraṇairhēmabhūṣaṇaiḥ |

vicitrābhiśca kakṣyābhi -

rdvāraiśca rucirairvṛtam || 5.6.4 ||

383

gajāsthitairmahāmātraiḥ

śūraiśca vigataśramaiḥ |

upasthitamasamhāryai -

rhayaiḥ syandanayāyibhiḥ || 5.6.5 ||

384

siṃhavyāghratanutrāṇai -

rdāntakāñcanarājatīḥ |

ghōṣavadbhirvicitraiśca

sadā vicaritaṃ rathaiḥ || 5.6.6 ||

385

bahuratnasamākīrṇaṃ

parārdhyāsanabhūṣitam |

mahārathasamāvāpaṃ

mahārathamahāsanam || 5.6.7 ||

386

drśyaiśca paramōdārai -

staistaiśca mṛgapakṣibhiḥ |

vividhairbahusāhasraiḥ

paripūrṇaṃ samantataḥ || 5.6.8 ||

387

vinītairantapālaiśca

rakṣōbhiśca surakṣitam |

mukhyābhiśca varastrībhiḥ

paripūrṇaṃ samantataḥ || 5.6.9 ||

388

muditapramadāratnaṃ

rākṣasēndranivēśanam |

varābharaṇasaṃhrādaiḥ

samudrasvananiḥsvanam || 5.6.10 ||

389

<i>tad rājaguṇasampannaṃ</i> <i>mukhyaiśca varacandanaiḥ </i> <i>mahājanasamākīrṇaṃ</i> <i>siṃhairiva mahad vanam 5.6.11 </i>	390
<i>bhērīmrdaṅgābhirutaṃ</i> <i>śaṅkhaghōṣavināditam </i> <i>nityārcitaṃ parvasutaṃ</i> <i>pūjitaṃ rākṣasaiḥ sadā 5.6.12 </i>	391
<i>samudramiva gambhīraṃ</i> <i>samudrasamaniḥsvanam </i> <i>mahātmanō mahad vēśma</i> <i>mahāratnaparicchadam 5.6.13 </i>	392
<i>mahāratnasamākīrṇaṃ</i> <i>dadarśa sa mahākapiḥ </i> <i>virājamānaṃ vapuṣā</i> <i>gajāśvarathasaṅkulam 5.6.14 </i>	393
<i>laṅkābharaṇamityēva</i> <i>sō'manyata mahākapiḥ </i> <i>cacāra hanumāṃstatra</i> <i>rāvaṇasya samīpataḥ 5.6.15 </i>	394
<i>grhād grhaṃ rākṣasānā -</i> <i>mudyānāni ca sarvaśaḥ </i> <i>vīkṣamāṇō'pyasantrastaḥ</i> <i>prāsādāṃśca cacāra saḥ 5.6.16 </i>	395

avaplutya mahāvēgaḥ prahastasya nivēśanam tatō'nyat pupluvē vēśma mahāpārśvasya vīryavān 5.6.17	396
atha mēghapratīkāśaṃ kumbhakarṇanivēśanam vibhīṣaṇasya ca tathā pupluvē sa mahākapiḥ 5.6.18	397
mahōdarasya ca tathā virūpākṣasya caiva hi vidyujjihvasya bhavanam vidyunmālēstathaiva ca 5.6.19	398
vajradaṃṣṭrasya ca tathā pupluvē sa mahākapiḥ śukasya ca mahāvēgaḥ sāraṇasya ca dhīmataḥ 5.6.20	399
tathā cēndrajitō vēśma jagāma hariyūthapaḥ jambumālēḥ sumālēśca jagāma harisattamaḥ 5.6.21	400
raśmikētōśca bhavanam sūryaśatrōstathaiva ca vajrakāyasya ca tathā pupluvē sa mahākapiḥ 5.6.22	401

dhūmrākṣasyātha sampātē -

rbhavanaṃ mārutātmajaḥ |

vidyudrūpasya bhīmasya

ghanasya vighanasya ca || 5.6.23 ||

402

śukanābhasya cakrasya

śaṭhasya kapaṭasya ca |

hrasvakarṇasya daṃṣṭrasya

lōmaśasya ca rakṣasaḥ || 5.6.24 ||

403

yuddhōnmattasya mattasya

dhvajagrīvasya sādinaḥ |

vidyujjihvadvijihvānāṃ

tathā hastimukhasya ca || 5.6.25 ||

404

karālasya piśācasya

śōṇitākṣasya caiva hi |

plavamānaḥ kramēṇaiva

hanumān mārutātmajaḥ || 5.6.26 ||

405

tēṣu tēṣu mahārheṣu

bhavanēṣu mahāyaśāḥ |

tēṣāmṛddhimatāmṛddhiṃ

dadarśa sa mahākapiḥ || 5.6.27 ||

406

sarvēṣāṃ samatikramya

bhavanāni samantataḥ |

āsasādātha lakṣmīvān

rākṣasēndranivēśanam || 5.6.28 ||

407

rāvaṇasyōpaśāyinyō

dadarśa harisattamaḥ |

vicaran hariśārdūlō

rākṣasīrvikṛtēkṣaṇāḥ || 5.6.29 ||

408

śūlamudgarahastāṃśca

śaktitōmaradhāriṇaḥ |

dadarśa vividhān gulmāṃ -

stasya rakṣaḥpatērgrhē || 5.6.30 ||

409

rākṣasāṃśca mahākāyān

nānāpraharaṇōdyatān |

raktān śvētān sitāṃścāpi

harīṃścāpi mahājavān || 5.6.31 ||

410

kulīnān rūpasampannān

gajān paragajārujān |

śikṣitān gajaśikṣāyā -

mairāvatasamān yudhi || 5.6.32 ||

411

nihantṛn parasainyānāṃ

grhē tasmin dadarśa saḥ |

kṣarataśca yathā mēghān

sravataśca yathā girīn || 5.6.33 ||

412

mēghastanitanirghōṣān

durdharṣān samarē paraiḥ |

sahasraṃ vāhinīstatra

jāmbūnadapariṣkṛtāḥ || 5.6.34 ||

413

<p><i>hēmajālairavicchinnā -</i> <i>staruṇādityasannibhāḥ </i> <i>dadarśa rākṣasēndrasya</i> <i>rāvaṇasya nivēśanē 5.6.35 </i></p>	414
<p><i>śibikā vividhākārāḥ</i> <i>sa kapirmārutātmajaḥ </i> <i>latāgrhāṇi citrāṇi</i> <i>citraśālā grhāṇi ca 5.6.36 </i></p>	415
<p><i>krīḍāgrhāṇi cānyāni</i> <i>dāruparvatakāni ca </i> <i>kāmasya grhakaṃ ramyaṃ</i> <i>divāgrhakamēva ca 5.6.37 </i></p>	416
<p><i>dadarśa rākṣasēndrasya</i> <i>rāvaṇasya nivēśanē </i> <i>sa mandarasaṃprakhyam</i> <i>mayūrasthānasaṅkulam 5.6.38 </i></p>	417
<p><i>dhvajayaṣṭibhirākīrṇam</i> <i>dadarśa bhavanōttamam </i> <i>anantaratnanicayaṃ</i> <i>nidhijālam samantataḥ </i> <i>dhīraniṣṭhitakarmāṅgam</i> <i>grham bhūtapatēri va 5.6.39 </i></p>	418
<p><i>arcirbhiścāpi ratnānām</i> <i>tējasā rāvaṇasya ca </i></p>	

virarāja ca tad vēśma

raśmivāniva raśmibhiḥ || 5.6.40 ||

419

jāmbūnadamayānyēva

śayanānyāsanāni ca |

bhājanāni ca śubhrāṇi

dadarśa hariyūthapaḥ || 5.6.41 ||

420

madhvāsavakṛtaklēdaṃ

maṇibhājanasaṅkulam |

manōramamasambādhaṃ

kubērabhavanaṃ yathā || 5.6.42 ||

421

nūpurāṇāṃ ca ghōṣēṇa

kāñcīnāṃ niḥsvanēna ca |

mṛdaṅgatalanirghōṣai -

rghōṣavadbhirvināditam || 5.6.43 ||

422

prāsādasaṅghātayutaṃ

strīratnaśatasāṅkulam |

svyūḍhakakṣyaṃ hanumān

pravivēśa mahāgṛham || 5.6.44 ||

423

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvye

sundarakāṇḍē ṣaṣṭhaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ saptamaḥ sargaḥ ॥

rāvaṇabhavanasya puṣpakavimānasya ca varṇanam

sa vēśmajālaṃ balavān dadarśa

vyāsaktavaidūryasuvarṇajālam |

yathā mahatprāvṛṣi mēghajālaṃ

vidyutpinaddhaṃ savihaṅgajālam ॥ 5.7.1 ॥

424

nivēśanānāṃ vividhāśca śālāḥ

pradhānaśaṅkhāyudhacāpaśālāḥ |

manōharāścāpi punarviśālā

dadarśa vēśmādriṣu candraśālāḥ ॥ 5.7.2 ॥

425

grhāṇi nānāvasurājītāni

dēvāsuraīścāpi supūjītāni |

sarvaiśca dōṣaiḥ parivarjītāni

kapirdadarśa svabalārjītāni ॥ 5.7.3 ॥

426

tāni prayatnābhisamāhitāni

mayēna sākṣādiva nirmītāni |

mahītalē sarvaguṇōttarāṇi

dadarśa laṅkādhīpatērgṛhāṇi ॥ 5.7.4 ॥

427

tatō dadarśocchritamēgharūpaṃ manōharaṃ kāñcanacārurūpaṃ rakṣō'dhipasyātmabalānurūpaṃ gṛhōttamaṃ hyapratirūparūpaṃ 5.7.5	428
mahītalē svargamiva prakīrṇaṃ śriyā jvalantaṃ bahuratnakīrṇaṃ nānātarūṇāṃ kusumāvakīrṇaṃ girērivāgraṃ rajasāvakīrṇaṃ 5.7.6	429
nārīpravēkairiva dīpyamānaṃ taḍidbhīrambhōdharamarcyamānaṃ haṃsapravēkairiva vāhyamānaṃ śriyā yutaṃ khē sukṛtaṃ vimānaṃ 5.7.7	430
yathā nagāgraṃ bahudhātucitraṃ yathā nabhaśca grahacandrācitram dadarśa yuktīkṛtacārumēgha - citram vimānaṃ bahuratnacitram 5.7.8	431
mahī kṛtā parvatarājipūrṇā śailāḥ kṛtā vṛkṣavitānapūrṇāḥ vṛkṣāḥ kṛtāḥ puṣpavitānapūrṇāḥ puṣpaṃ kṛtaṃ kēsarapatrapūrṇaṃ 5.7.9	432
kṛtāni vēśmāni ca pāṇḍurāṇi tathā supuṣpāṇyapī puṣkarāṇi punaśca padmāni sakēsarāṇi vanāni citrāṇi sarōvarāṇi 5.7.10	433

<p>puṣpāhvayaṃ nāma virājamānaṃ ratnaprabhābhiśca vighūrṇamānam vēśmōttamānāmapī cōccamānaṃ mahākapistatra mahāvimānam 5.7.11 </p>	434
<p>kṛtāśca vaidūryamayā vihaṅgā rūpyappravālaiśca tathā vihaṅgāḥ citrāśca nānāvasubhirbhujāṅgā jātyānurūpāsturagāḥ śubhāṅgāḥ 5.7.12 </p>	435
<p>pravārajāmbūnadapuṣpapakṣāḥ salīlamāvarjitajihmapakṣāḥ kāmasya sākṣādiva bhānti pakṣāḥ kṛtā vihaṅgāḥ sumukhāḥ supakṣāḥ 5.7.13 </p>	436
<p>niyuḷyamānāśca gajāḥ suhastāḥ sakēsarāścōtpalapatrahastāḥ babhūva dēvī ca kṛtāsuhastā lakṣmīstathā padmini padmahastā 5.7.14 </p>	437
<p>itīva tad gṛhamabhigamya śōbhanam savismayō nagamiva cārukandaram punaśca tatparamasugandhisundaram himātyayē nagamiva cārukandaram 5.7.15 </p>	438
<p>tataḥ sa tāṃ kapirabhipatya pūjitāṃ caran puriṃ daśamukhabāhupālitām adṛśya tāṃ janakasutāṃ supūjitāṃ suduḥkhitāṃ patiguṇavēganirjitām 5.7.16 </p>	439

tatastadā bahavidhabhāvitātmanaḥ

kṛtātmanō janakasutāṃ suvartmanaḥ |

apaśyatō'bhavadatiduhkhitaṃ manaḥ

sacakṣuṣaḥ pravicaratō mahātmanaḥ || 5.7.17 ||

440

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvye

sundarakāṇḍē saptamaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ aṣṭamaḥ sargaḥ ॥

hanumatā punaḥ puṣpakasya darśanam

sa tasya madhyē bhavanasya saṁsthitō

mahadvimānaṁ maṇiratnacitritam |

prataptajāmbūnadajālakṛtrimam

dadarśa dhīmān pavanātmajaḥ kapiḥ || 5.8.1 ||

441

tadapramēyapratikārakṛtrimam

kṛtam svayam sādhviti viśvakarmaṇā |

divam gatē vāyupathē pratiṣṭhitam

vyarājatādityapathasya lakṣma tat || 5.8.2 ||

442

na tatra kiñcinna kṛtam prayatnatō

na tatra kiñcinna mahārgharatnavat |

na tē viśēṣā niyatāḥ surēṣvapi

na tatra kiñcinna mahāviśēṣavat || 5.8.3 ||

443

tapam samādhānaparākramārjitam

manaḥsamādhānavicāracāriṇam |

anēkasamsthānaviśēṣanirmitam

tatastatastulyaviśēṣanirmitam || 5.8.4 ||

444

manaḥ samādhāya tu śīghragāminam
 durāsadaṃ mārutatulyagāminam |
 mahātmanāṃ puṇyakṛtāṃ maharddhināṃ
 yaśasvināmagrya mudāmivālayam || 5.8.5 || 445

viśēṣamālambya viśēṣasaṃsthitaṃ
 vicitrakūṭaṃ bahukūṭamaṇḍitam |
 manō'bhiraṃsaṃ śaradindunirmalaṃ
 vicitrakūṭaṃ śikharaṃ girēryathā || 5.8.6 || 446

vahanti yatkuṇḍalaśōbhitānanā
 mahāśanā vyōmacarā nisācarāḥ |
 vivṛttavidhvastaviśālalōcanā
 mahājavā bhūtagaṇāḥ sahasraśaḥ || 5.8.7 || 447

vasantapuṣpōtkaracārudarśanaṃ
 vasantamāsādapi cārudarśanam |
 sa puṣpakaṃ tatra vimānamuttamaṃ
 dadarśa tad vānaravīrasattamaḥ || 5.8.8 || 448

|| ityārṣe śrīmadrāmāyaṇe vālmikīyē ādikāvye
 sundarakāṇḍe aṣṭamaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ navamaḥ sargaḥ ॥

rāvaṇasya bhavanaṃ puṣpakavimānaṃ sundaranivēśanaṃ
cāvalōkya hanumatā tatra suptānāṃ sahasraśaḥ sundariṇāṃ
samavalōkanam

tasyālayavariṣṭhasya

madhyē vimalamāyatam |

dadarśa bhavanaśrēṣṭhaṃ

hanumān mārutātmajaḥ || 5.9.1 ||

449

ardhayōjanavistīrṇa -

māyataṃ yōjanaṃ mahat |

bhavanaṃ rākṣasēndrasya

bahuprāsādasaṅkulam || 5.9.2 ||

450

mārgamāṇastu vaidēhīṃ

sītāmāyatalōcanām |

sarvataḥ paricakrāma

hanūmānarisūdanaḥ || 5.9.3 ||

451

uttamaṃ rākṣasāvāsaṃ

hanumānavaalōkayan |

āsasādātha lakṣmīvān

rākṣasēndranivēśanam || 5.9.4 ||

452

<i>caturviṣāṇairdviradai -</i> <i>striviṣāṇaistathaiva ca </i> <i>parikṣiptamasambādhaṃ</i> <i>rakṣyamāṇamudāyudhaiḥ 5.9.5 </i>	453
<i>rākṣasībhiśca patnībhi</i> <i>rāvaṇasya nivēśanam </i> <i>āhṛtābhiśca vikramya</i> <i>rājakanyābhirāvṛtam 5.9.6 </i>	454
<i>tannakramakarākīrṇaṃ</i> <i>timiṅgilajhaśākulam </i> <i>vāyuvēgasamādhūtaṃ</i> <i>pannagairiva sāgaram 5.9.7 </i>	455
<i>yā hi vaiśravaṇē lakṣmī -</i> <i>ryā candrē harivāhanē </i> <i>sā rāvaṇagr̥hē ramyā</i> <i>nityamēvānapāyinī 5.9.8 </i>	456
<i>yā ca rājñaḥ kubērasya</i> <i>yamasya varuṇasya ca </i> <i>tādṛśī tadviśiṣṭā vā</i> <i>ṛddhī rakṣōgr̥hēṣviha 5.9.9 </i>	457
<i>tasya armyasya madhyastha -</i> <i>vēśma cānyat sunirmitam </i> <i>bahuniryūhasaṃyuktaṃ</i> <i>dadarśa pavanātmajaḥ 5.9.10 </i>	458

brahmaṇō'rthē kṛtaṃ divyaṃ

divi yad viśvakarmaṇā |

vimānaṃ puṣpakaṃ nāma

sarvaratnavibhūṣitam || 5.9.11 ||

459

parēṇa tapasā lēbhē

yat kubēraḥ pitāmahāt |

kubēramōjasā jītvā

lēbhē tad rākṣasēsvaraḥ || 5.9.12 ||

460

ihāmṛgasamāyuktaiḥ

kārtasvarahiraṇmayaiḥ |

sukṛtairācitaṃ stambhaiḥ

pradīptamiva ca śriyā || 5.9.13 ||

461

mērumandarasaṅkāśai -

rullikhadbhirivāmbaram |

kūṭāgāraiḥ śubhāgāraiḥ

sarvataḥ samalaṅkṛtam || 5.9.14 ||

462

jvalanārkapratikāśaiḥ

sukṛtaṃ viśvakarmaṇā |

hēmasōpānayuktaṃ ca

cārupravaravēdikam || 5.9.15 ||

463

jālavātāyanairyuktaṃ

kāñcanaiḥ sphāṭikairapi |

indranīlamahānīla -

maṅḍipravaravēdikam || 5.9.16 ||

464

vidrumēṇa vicitrēṇa

maṇibhiśca mahādhanaiḥ |

nistulābhiśca muktābhi -

stalēnābhivirājitam || 5.9.17 ||

465

candanēna ca raktēna

tapanīyanibhēna ca |

supuṇyagandhinā yukta -

mādityataruṇōpamam || 5.9.18 ||

466

kūṭāgārairvarākārai -

rvividhaiḥ samalaṅkṛtam |

vimānaṃ puṣpakaṃ divya -

mārurōha mahākapiḥ |

tatrasthaḥ sarvathō gandhaṃ

pānabhakṣyānnasambhavam || 5.9.19 ||

467

divyaṃ sammūrcchitaṃ jighran

rūpavantamivānilam |

sa gandhasthaṃ mahāsattvaṃ

bandhurbandhumivōttamam || 5.9.20 ||

468

ita ēhītyuvācēva

tatra yatra sa rāvaṇaḥ |

tatastāṃ prasthitaḥ śālāṃ

dadarśa mahatīṃ śivām || 5.9.21 ||

469

rāvaṇasya mahākāntāṃ

kāntāmiva varastriyam |

maṇisōpānavikṛtāṃ

hēmajālavirājitām || 5.9.22 ||

470

sphāṭikairāvṛtatalāṃ

dantāntaritarūpikām |

muktāvajrapravālaisca

rūpyacāmīkarairapi || 5.9.23 ||

471

vibhūṣitāṃ maṇistambhaiḥ

subahustambhabhūṣitām |

samairṛjubhiratyuccaiḥ

samantāt suvibhūṣitaiḥ || 5.9.24 ||

472

stambhaiḥ pakṣairivātyuccai -

rdivaṃ samprasthitāmiva |

mahatyā kuthayā”stīrṇāṃ

pr̥thivīlakṣaṇāṅkayā || 5.9.25 ||

473

pr̥thivīmiva vistīrṇāṃ

sarāṣṭragṛhasālinīm |

nāditāṃ mattavihagai -

rdivyagandhādhivāsītām || 5.9.26 ||

474

parārdhyāstaraṇōpētāṃ

rakṣō’dhipaniṣēvitām |

dhūmrāmagurudhūpēna

vimalāṃ haṃsapāṇḍurām || 5.9.27 ||

475

patrapuṣpōpahārēṇa

kalmāṣīmiva suprabhām |

manasō mōdajanānīṃ

varṇasyāpi prasādhinīm || 5.9.28 ||

476

tāṃ śōkanāśinīṃ divyāṃ

śriyaḥ sañjanānīmiva |

indriyāṇīndriyārthaistu

pañca pañcabhiruttamaiḥ || 5.9.29 ||

477

tarpayāmāsa mātēva

tadā rāvaṇapālītā |

svargō'yaṃ dēvalōkō'ya -

mindrasyāpi purī bhavēt |

siddhirvēyaṃ parā hi syā -

dityamanyata mārutiḥ || 5.9.30 ||

478

pradhyāyata ivāpaśyat

pradīpāṃstatra kāñcanān |

dhūrtāniva mahādhūrtai -

rdēvanēna parājitān || 5.9.31 ||

479

dīpānāṃ ca prakāśēna

tējasā rāvaṇasya ca |

arcirbhirbhūṣaṇānāṃ ca

pradīptētyabhyamanyata || 5.9.32 ||

480

tatō'paśyat kuthāsīnaṃ

nānāvarṇāambarasrajam |

sahasraṃ varanārīṇāṃ

nānāvēṣavibhūṣitam || 5.9.33 ||

481

<i>parivṛttē'rdharātrē tu</i> <i>pānanidrāvaśaṃ gatam </i> <i>krīḍitvōparataṃ rātrau</i> <i>prasuptaṃ balavat tadā 5.9.34 </i>	482
<i>tat prasuptaṃ virurucē</i> <i>niḥśabdāntarabhūṣitam </i> <i>niḥśabdahaṃsabhramaṃ</i> <i>yathā padmavanaṃ mahat 5.9.35 </i>	483
<i>tāsāṃ saṃvṛtadāntāni</i> <i>mīlitākṣīni mārutiḥ </i> <i>apaśyat padmagandhīni</i> <i>vadanāni suyōṣitām 5.9.36 </i>	484
<i>prabuddhānīva padmāni</i> <i>tāsāṃ bhūtvā kṣapākṣayē </i> <i>punaḥ saṃvṛtapatrāni</i> <i>rātrāviva babhustadā 5.9.37 </i>	485
<i>imāni mukhapadmāni</i> <i>niyataṃ mattaṣaṭpadāḥ </i> <i>ambujānīva phullāni</i> <i>prārthayanti punaḥ punaḥ 5.9.38 </i>	486
<i>iti vāmanyata śrīmā -</i> <i>nupapattyā mahākapiḥ </i> <i>mēnē hi guṇatastāni</i> <i>samāni salilōdbhavaiḥ 5.9.39 </i>	487

sā tasya śuśubhē śālā tābhiḥ strībhirvirājitā śaradīva prasannā dyau - stārābhirabhisōbhita 5.9.40	488
sa ca tābhiḥ parivṛtaḥ śuśubhē rākṣasādhipaḥ yathā hyuḍupatiḥ śrīmāṃ - stārābhiriva saṃvṛtaḥ 5.9.41	489
yāścyavantē'mbarāt tārāḥ puṇyaśēśasamāvṛtāḥ imāstāḥ saṅgatāḥ kṛtsnā iti mēnē haristadā 5.9.42	490
tārāṇāmiva suvyaktaṃ mahatīnāṃ śubhārciṣām prabhāvarṇaprasādāśca virējustatra yōṣitām 5.9.43	491
vyāvṛttakacapīnasra - kprakīrṇavarabhūṣaṇāḥ pānavyāyāmakālēṣu nidrōpahatacētaṣaḥ 5.9.44	492
vyāvṛttatilakāḥ kāścit kāścidudbhrāntanūpurāḥ pārśvē galitahārāśca kāścit paramayōṣitaḥ 5.9.45	493

muktāhāravṛtāścānyāḥ

kāścit prasrastavāsasaḥ |

vyāviddharaśanādāmāḥ

kiśōrya iva vāhitāḥ || 5.9.46 ||

494

akuṇḍaladharāścānyā

vicchinnamṛditaśrajaḥ |

gajēndramṛditāḥ phullā

latā iva mahāvanē || 5.9.47 ||

495

candrāṃśukiraṇābhāśca

hārāḥ kāsāñcidudgatāḥ |

haṃsā iva babhuḥ suptāḥ

stanamadhyēṣu yōṣitām || 5.9.48 ||

496

aparāsāṃ ca vaidūryāḥ

kādambā iva pakṣiṇaḥ |

hēmasūtrāṇi cānyāsāṃ

cakravākā ivābhavan || 5.9.49 ||

497

haṃsakāraṇḍavōpētā -

ścakravākōpaśōbhitāḥ |

āpagā iva tā rēju -

rjaghanaiḥ pulinairiva || 5.9.50 ||

498

kiṅkiṇijālasaṅkāsā -

stā hēmavipulāmbujāḥ |

bhāvagrāhā yaśastīrāḥ

suptā nadya ivābabhuḥ || 5.9.51 ||

499

mṛduṣvaṅgēṣu kāsāñcit

kucāgrēṣu ca samsthitāḥ |

babhūvurbhūṣaṅānīva

śubhā bhūṣaṅarājayaḥ || 5.9.52 ||

500

aṃśukāntāśca kāsāñci -

nmukhamārutakampitāḥ |

uparyupari vaktrāṅām

vyādhūyantē punaḥ punaḥ || 5.9.53 ||

501

tāḥ patākā ivōddhūtāḥ

patnīnām ruciraprabhāḥ |

nānāvarṇasuvanṇānām

vaktramūlēṣu rējirē || 5.9.54 ||

502

vavalguścātra kāsāñcit

kuṇḍalāni śubhārciṣām |

mukhamārutasaṅkumpai -

rmandaṃ mandaṃ ca yōṣitām || 5.9.55 ||

503

śarkarāsavagandhaḥ sa

prakṛtyā surabhiḥ sukhaḥ |

tāsām vadananiḥśvāsaḥ

siṣēvē rāvaṅaṃ tadā || 5.9.56 ||

504

rāvaṅānanaśaṅkāśca

kāścid rāvaṅayōṣitaḥ |

mukhāni ca sapatnīnā -

mupājighraṇ punaḥ punaḥ || 5.9.57 ||

505

atyartham saktamanasō

rāvaṇē tā varastriyaḥ |

asvatantrāḥ sapatnīnām

priyamēvācaramstadā || 5.9.58 ||

506

bāhūnupanidhāyānyāḥ

pārihāryavibhūṣitān |

aṃśukāni ca ramyāṇi

pramadāstatra śiśyirē || 5.9.59 ||

507

anyā vakṣasi cānyasyā -

stasyāḥ kācit punarbhujam |

aparā tvaṅkamanyasyā -

stasyāścāpyaparā kucāu || 5.9.60 ||

508

ūrupārsvakaṭiprṣṭha -

manyōnyasya samāśritāḥ |

parasparaniviṣṭāṅgyō

madasnēhavaśānugāḥ || 5.9.61 ||

509

anyōnyasyāṅgasamsparsāt

prīyamāṇāḥ sumadhyamāḥ |

ēkīkṛtabhujāḥ sarvāḥ

suṣupustatra yōṣitaḥ || 5.9.62 ||

510

anyōnyabhujasūtrēṇa

strīmālā grathitā hi sā |

mālēva grathitā sūtrē

śuśubhē mattaṣaṭpadā || 5.9.63 ||

511

latānāṃ mādhavē māsi phullānāṃ vāyusēvanāt anyōnyamālāgrathitaṃ saṃsaktakusumōccayam 5.9.64	512
prativēṣṭitasuskandha - manyōnyabhramarākulam āsīd vanamivōddhūtaṃ strīvanaṃ rāvaṇasya tat 5.9.65	513
ucitēṣvapi suvyaktaṃ na tāsāṃ yōṣitāṃ tadā vivēkaḥ śakya ādhātuṃ bhūṣaṇāṅgāmbarasrajām 5.9.66	514
rāvaṇē sukhasaṃviṣṭē tāḥ striyō vividhaprabhāḥ jvalantaḥ kāñcanā dīpāḥ prēkṣantō nimiṣā iva 5.9.67	515
rājarṣivipradaityānāṃ gandharvāṇāṃ ca yōṣitaḥ rakṣasāṃ cābhavan kanyā - stasya kāmavaśaṅgatāḥ 5.9.68	516
yuddhakāmēna tāḥ sarvā rāvaṇēna hṛtāḥ striyaḥ samadā madanēnaiva mōhitāḥ kāścidāgatāḥ 5.9.69	517

na tatra kāścīt pramadāḥ prasahya
 vīryōpapannēna guṇēna labdhāḥ |
 na cānyakāmāpi na cānyapūrvā
 vinā varārḥāṃ janakātmajāṃ tu || 5.9.70 || 518

na cākulīnā na ca hīnarūpā
 nādakṣiṇā nānupacārayuktā |
 bhāryābhavat tasya na hīnasattvā
 na cāpi kāntasya na kāmanīyā || 5.9.71 || 519

babhūva buddhistu harīśvarasya
 yadīdṛśī rāghavadharmapatnī |
 imā mahārākṣasarājabhāryāḥ
 sujātamasyēti hi sādhubuddhēḥ || 5.9.72 || 520

punaśca sō'cintayadāttarūpō
 dhruvaṃ viśiṣṭā guṇatō hi sītā |
 athāyamasyāṃ kṛtavān mahātmā
 laṅkēśvaraḥ kaṣṭamanāryakarma || 5.9.73 || 521

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvyē
 sundarakāṇḍē navamaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ daśamaḥ sargaḥ ॥

antaḥpurē suptaṃ rāvaṇaṃ pragāḍhanidrānimagnāstasya
striyaśca dṛṣṭvā mandōdarīṃ sītāṃ matvā hanumatō harṣaḥ
tatra divyōpamaṃ mukhyaṃ
sphāṭikaṃ ratnabhūṣitam |
avēkṣamāṇō hanumān
dadarśa śayanāsanam ॥ 5.10.1 ॥

522

dāntakāñcanacitrāṅgai -
rvaidūryaiśca varāsanaiḥ |
mahārḥastaraṇōpētai -
rupapannaṃ mahādhanaiḥ ॥ 5.10.2 ॥

523

tasya caikatamē dēśē
divyamālōpaśōbhitam |
dadarśa pāṇḍuraṃ chatraṃ
tārādhipatisannibham ॥ 5.10.3 ॥

524

jātarūpaparikṣiptaṃ
citrabhānōḥ samaprabham |
aśōkamālāvitataṃ
dadarśa paramāsanam ॥ 5.10.4 ॥

525

vālavyajanaḥastābhi -

rvījyamānaṃ samantataḥ |

gandhaiśca vividhairjuṣṭaṃ

varadhūpēna dhūpitam || 5.10.5 ||

526

paramāstaraṇāstīrṇa -

māvikājinasaṃvṛtam |

dāmabhirvaramālyānāṃ

samantādupaśōbhitam || 5.10.6 ||

527

tasmin jīmūtasāṅkāśaṃ

pradīptōjjvalakuṇḍalam |

lōhitākṣaṃ mahābāhuṃ

mahārajatavāsasam || 5.10.7 ||

528

lōhitēnānuliptāṅgaṃ

candanēna sugandhinā |

sandhyāraktamivākāśē

tōyadaṃ sataḍidguṇam || 5.10.8 ||

529

vṛtamābharaṇairdivyaiḥ

surūpaṃ kāmarūpiṇam |

savṛkṣavanagulmāḍhyaṃ

prasuptamiva mandaram || 5.10.9 ||

530

krīḍitvōparataṃ rātrau

varābharaṇabhūṣitam |

priyaṃ rākṣasakanyānāṃ

rākṣasānāṃ sukhāvaham || 5.10.10 ||

531

<i>pītvāpyuparataṃ cāpi</i> <i>dadarśa sa mahākapiḥ </i> <i>bhāsvarē śayanē vīraṃ</i> <i>prasuptaṃ rākṣasādhipam 5.10.11 </i>	532
<i>niḥśvasantaṃ yathā nāgaṃ</i> <i>rāvaṇaṃ vānarōttamaḥ </i> <i>āsādyā paramōdvignaḥ</i> <i>sōpāsarpāt subhītavat 5.10.12 </i>	533
<i>athārōhaṇamāsādyā</i> <i>vēdikāntaramāśritaḥ </i> <i>kṣībaṃ rākṣasaśārdūlaṃ</i> <i>prēkṣatē sma mahākapiḥ 5.10.13 </i>	534
<i>śuśubhē rākṣasēndrasya</i> <i>svapataḥ śayanaṃ śubham </i> <i>gandhahastini saṃviṣṭē</i> <i>yathā prasravaṇaṃ mahat 5.10.14 </i>	535
<i>kāñcanāṅgadasannaddhau</i> <i>dadarśa sa mahātmanaḥ </i> <i>vikṣiptau rākṣasēndrasya</i> <i>bhujāvindrādhvajōpamau 5.10.15 </i>	536
<i>airāvataviṣāṇāgrai -</i> <i>rāpīḍanakṛtavraṇau </i> <i>vajrōllikhitapīnāṃsau</i> <i>viṣṇucakraparikṣatau 5.10.16 </i>	537

<i>pīnau samasujātāṃsau</i> <i>saṅgatau balasaṃyutau </i> <i>sulakṣaṇanakhāṅguṣṭhau</i> <i>svaṅgulīyakalakṣitau 5.10.17 </i>	538
<i>saṃhatau pariḡhākārau</i> <i>vṛttau karikarōpamau </i> <i>vikṣiptau śayanē śubhrē</i> <i>pañcaśīrṣāvivōragau 5.10.18 </i>	539
<i>śaśakṣatajakalpēna</i> <i>suśītēna sugandhinā </i> <i>candanēna parārdhyēna</i> <i>svanuliptau svalaṅkṛtau 5.10.19 </i>	540
<i>uttamastrīvimṛditau</i> <i>gandhōttamaniṣēvitau </i> <i>yakṣapannagagandharva -</i> <i>dēvadānavarāviṇau 5.10.20 </i>	541
<i>dadarśa sa kapistasya</i> <i>bāhū śayanasaṃsthitau </i> <i>mandarasyāntarē suptau</i> <i>mahāhī ruṣitāviva 5.10.21 </i>	542
<i>tābhyāṃ sa paripūrṇābhyā -</i> <i>mubhābhyāṃ rākṣasēśvaraḥ </i> <i>śuśubhē'calasaṅkāśaḥ</i> <i>śṛṅgābhyāmiva mandaraḥ 5.10.22 </i>	543

cūtapunnāgasurabhi -

rbakulōttamasamyutaḥ |

mṛṣṭānnarasasamyuktaḥ

pānagandhapuraḥ saraḥ || 5.10.23 ||

544

tasya rākṣasarājasya

niścakrāma mahāmukhāt |

śayānasya viniḥśvāsaḥ

pūrayanniva tad grham || 5.10.24 ||

545

muktāmaṇivicitrēṇa

kāñcanēna virājitā |

mukutēnāpavṛttēna

kuṇḍalōj्जvalitānanam || 5.10.25 ||

546

raktacandanadigdhēna

tathā hārēṇa śōbhinā |

pīnāyataviśālēna

vakṣasābhivirājitā || 5.10.26 ||

547

pāṇḍurēṇāpaviddhēna

kṣaumēṇa kṣatajēkṣaṇam |

mahārḥēṇa susaṇvītaṃ

pītēnōttaravāsasā || 5.10.27 ||

548

māṣarāśipratikāśaṃ

niḥśvasantaṃ bhujāṅgavat |

gāṅgē mahati tōyāntē

prasuptamiva kuñjaram || 5.10.28 ||

549

caturbhiḥ kāñcanairdīpai -

rdīpyamānaṃ caturdiśam |

prakāśīkṛtasarvāṅgaṃ

mēghaṃ vidyudgaṇairiva || 5.10.29 ||

550

pādamūlagatāścāpi

dadarśa sumahātmanaḥ |

patnīḥ sa priyabhāryasya

tasya rakṣaḥpatēgrhē || 5.10.30 ||

551

śaśiprakāśavadanā

varakuṇḍalabhūṣaṇāḥ |

amlānamālyābharaṇā

dadarśa hariyūthapaḥ || 5.10.31 ||

552

nṛtyavāditrakuśalā

rākṣasēndrabhujāṅkagāḥ |

varābharaṇadhāriṇyō

niṣaṇṇā dadṛśē kapiḥ || 5.10.32 ||

553

vajravaidūryagarbhāṇi

śravaṇāntēṣu yōṣitām |

dadarśa tāpanīyāni

kuṇḍalānyaṅgadāni ca || 5.10.33 ||

554

tāsāṃ candrōpamairvaktraiḥ

śubhairlalitakuṇḍalaiḥ |

virarāja vimānaṃ ta -

nnabhastārāgaṇairiva || 5.10.34 ||

555

madavyāyāmakhinnāstā

rākṣasēndrasya yōṣitaḥ |

tēṣu tēṣvavakāsēṣu

prasuptāstanumadhyamāḥ || 5.10.35 ||

556

aṅgahāraistathaivānyā

kōmalairnṛtyaśālinī |

vinyastaśubhasarvāṅgī

prasuptā varavarṇinī || 5.10.36 ||

557

kācid vīṇāṃ pariṣvajya

prasuptā samprakāśatē |

mahānadīprakīrṇēva

nalinī pōtamāśritā || 5.10.37 ||

558

anyā kakṣagatēnaiva

maḍḍukēnāsītēkṣaṇā |

prasuptā bhāminī bhāti

bālaputrēva vatsalā || 5.10.38 ||

559

paṭahaṃ cārusarvāṅgī

nyasya śētē śubhastanī |

cirasya ramaṇaṃ labdhvā

pariṣvajyēva kāmīnī || 5.10.39 ||

560

kācid vīṇāṃ pariṣvajya

suptā kamalalōcanā |

varam priyatamaṃ gṛhya

sakāmēva hi kāmīnī || 5.10.40 ||

561

<p> <i>vipañcīṃ pariḡṛhyānyā</i> <i>niyatā nṛtyasālinī </i> <i>nidrāvaśamanuprāptā</i> <i>sahakāntēva bhāminī 5.10.41 </i> </p>	562
<p> <i>anyā kanakasaṅkāsai -</i> <i>rmṛdupīnairmanōramaiḥ </i> <i>mṛdaṅgaṃ parividdhyāṅgaiḥ</i> <i>prasuptā mattalōcanā 5.10.42 </i> </p>	563
<p> <i>bhujapāsāntarasthēna</i> <i>kakṣagēna kṛśōdarī </i> <i>paṇavēna sahānindyā</i> <i>suptā madakṛtaśramā 5.10.43 </i> </p>	564
<p> <i>ḍiṇḍimaṃ pariḡṛhyānyā</i> <i>tathaivāsaktaḍiṇḍimā </i> <i>prasuptā taruṇaṃ vatsa -</i> <i>mupaguhyēva bhāminī 5.10.44 </i> </p>	565
<p> <i>kācidāḍambaraṃ nārī</i> <i>bhujasambhōgapīḍitam </i> <i>kṛtvā kamalapatrākṣī</i> <i>prasuptā madamōhitā 5.10.45 </i> </p>	566
<p> <i>kalaśīmapavidhyānyā</i> <i>prasuptā bhāti bhāminī </i> <i>vasantē puṣpaśabalā</i> <i>mālēva parimārjitā 5.10.46 </i> </p>	567

pāṇibhyāṃ ca kucau kācit

suvarṇakalaśōpamau |

upaguhyābalā suptā

nidrābalaparājitā || 5.10.47 ||

568

anyā kamalapatrākṣī

pūrṇēndusadrśānanā |

anyāmāliṅgya suśrōṇiṃ

prasuptā madavihvalā || 5.10.48 ||

569

ātōdyāni vicitrāṇi

pariṣvajya varastriyaḥ |

nipīḍya ca kucaiḥ suptāḥ

kāmīnyaḥ kāmukāniva || 5.10.49 ||

570

tāsāmēkāntavinyastē

śayānāṃ śayanē śubhē |

dadarśa rūpasampannā -

matha tāṃ sa kapiḥ striyam || 5.10.50 ||

571

muktāmaṇīsamāyuktai -

rbhūṣaṇaiḥ suvibhūṣitām |

vibhūṣayantīmiva ca

svaśriyā bhavanōttamam || 5.10.51 ||

572

gauriṃ kanakavarṇābhā -

miṣṭāmantaḥ purēśvarīm |

kapirmandōdarīm tatra

śayānāṃ cārurūpiṇīm || 5.10.52 ||

573

sa tāṃ dr̥ṣṭvā mahābāhu -

rbhūṣitāṃ mārutātmajaḥ |

tarkayāmāsa sītēti

rūpayauvanasampadā |

harṣēṇa mahatā yuktō

nananda hariyūthapaḥ || 5.10.53 ||

574

āsphōṭayāmāsa cucumba pucchaṃ

nananda cikrīḍa jagau jagāma |

stambhānarōhannipapāta bhūmau

nidarśayan svāṃ prakṛtiṃ kapīnām || 5.10.54 ||

575

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvye

sundarakāṇḍē daśamaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ *ēkādaśaḥ sargaḥ* ॥

*nāsau sītēti niścitya hanumatā punarantaḥpurē pānabhūmau
ca sītāyā anusandhānaṃ tanmanasi dharmalōpāśaṅkā tasyāḥ
svatō nivāraṇaṃ ca*

avadhūya ca tāṃ buddhiṃ

babhūvāvasthitastadā |

jagāma cāparāṃ cintāṃ

sītāṃ prati mahākapiḥ || 5.11.1 ||

576

na rāmēṇa viyuktā sā

svaptumarhati bhāminī |

na bhōktuṃ nāpyalaṅkartuṃ

na pānamupasēvitum || 5.11.2 ||

577

nānyaṃ naramupasthātuṃ

surāṇāmapī cēśvaram |

na hi rāmasamaḥ kaścid

vidyatē tridaśēṣvapi || 5.11.3 ||

578

anyēyamiti niścitya

bhūyastatra cacāra saḥ |

pānabhūmau hariśrēṣṭhaḥ

sītāsandarśanōtsukaḥ || 5.11.4 ||

579

krīḍitēnāparāḥ klāntā

gītēna ca tathāparāḥ |

nṛtyēna cāparāḥ klāntāḥ

pānaviprahatāstathā || 5.11.5 ||

580

murajēṣu mṛdaṅgēṣu

cēlikāsu ca saṁsthitāḥ |

tathā'staraṇamukhyēṣu

saṁviṣṭāścāparāḥ striyaḥ || 5.11.6 ||

581

aṅganānāṃ sahasrēṇa

bhūṣitēna vibhūṣaṇaiḥ |

rūpasamlāpaśīlēna

yuktagītārthabhāṣiṇā || 5.11.7 ||

582

dēśakālābhiyuktēna

yuktavākyābhidhāyinā |

ratādhikēna saṁyuktāṃ

dadarśa hariyūthapaḥ || 5.11.8 ||

583

anyatrāpi varastrīṇāṃ

rūpasamlāpaśāyinām |

sahasraṃ yuvatīnāṃ tu

prasuptaṃ sa dadarśa ha || 5.11.9 ||

584

dēśakālābhiyuktaṃ tu

yuktāvākyābhidhāyi tat |

ratāviratesaṃsuptaṃ

dadarśa hariyūthapaḥ || 5.11.10 ||

585

tāsāṃ madhyē mahābāhuḥ śuśubhē rākṣasēsvaraḥ gōṣṭhē mahati mukhyānāṃ gavāṃ madhyē yathā vṛṣaḥ 5.11.11	586
sa rākṣasēndraḥ śuśubhē tābhiḥ parivṛtaḥ svayam karēṇubhiryathāranyē parikīrṇō mahādvipaḥ 5.11.12	587
sarvakāmairupētāṃ ca pānabhūmiṃ mahātmanaḥ dadarśa kapiśārdūla - stasya rakṣaḥpatēgrhē 5.11.13	588
mṛgāṇāṃ mahiṣāṇāṃ ca varāhāṇāṃ ca bhāgaśaḥ tatra nyastāni māṃsāni pānabhūmau dadarśa saḥ 5.11.14	589
raukmēṣu ca viśālēṣu bhājanēṣvapyabhakṣitān dadarśa kapiśārdūlō mayūrān kukkuṭāṃstathā 5.11.15	590
varāhavādhriṇasakān dadhisauvarcalāyutān śalyān mṛgamayūrāṃśca hanumānanvavaikṣata 5.11.16	591

kṛkalān vividhāṃśchāgā -

ñchaśakānardhabhakṣitān |

mahiṣānēkaśalyāṃśca

mēṣāṃśca kṛtaniṣṭhitān || 5.11.17 ||

592

lēhyānuccāvacān pēyān

bhōjyānyuccāvacāni ca |

tathāmlalavaṇōttaṃsai -

rvividhai rāgakhāṇḍavaiḥ || 5.11.18 ||

593

mahānūpurakēyūrai -

rapaviddhairmahādhanaiḥ |

pānabhājanavikṣiptaiḥ

phalaiśca vividhairapi || 5.11.19 ||

594

kṛtapuṣpōpahārā bhū -

radhikāṃ puṣyati śriyam |

tatra tatra ca vinyastaiḥ

suśliṣṭaśayanāsanaiḥ || 5.11.20 ||

595

pānabhūmirvinā vahniṃ

pradīptēvōpalakṣyatē |

bahuprakārairvividhai -

rvarasaṃskārasaṃskṛtaiḥ || 5.11.21 ||

596

māṃsaiḥ kuśalasaṃyuktaiḥ

pānabhūmigataiḥ pṛthak |

divyāḥ prasannā vividhāḥ

surāḥ kṛtasurā api || 5.11.22 ||

597

śarkarāsavamādhvikāḥ

puṣpāsavaphalāsavāḥ |

vāsacūrṇaiśca vividhai -

rmṛṣṭāstaiḥ pṛthak pṛthak || 5.11.23 ||

598

santatā śuśubhē bhūmi -

rmālyaiśca bahusaṃsthitaiḥ |

hiraṇmayaiśca kalaśai -

rbhājanaiḥ sphāṭikairapi || 5.11.24 ||

599

jāmbūnadamayaiścānyaiḥ

karakairabhisaṃvṛtā |

rājatēṣu ca kumbhēṣu

jāmbūnadamayēṣu ca || 5.11.25 ||

600

pānaśrēṣṭhāṃ tathā bhūmiṃ

kapistatra dadarśa saḥ |

sō'paśyacchātakumbhāni

sīdhōrmaṇimayāni ca || 5.11.26 ||

601

tāni tāni ca pūrṇāni

bhājanāni mahākapiḥ |

kvacidardhāvasēṣāṇi

kvacit pītānyaśēṣataḥ || 5.11.27 ||

602

kvacinnaiva prapītāni

pānāni sa dadarśa ha |

kvacid bhakṣyāṃśca vividhān

kvacit pānāni bhāgaśaḥ || 5.11.28 ||

603

kvacidardhāvasēṣāṇi

paśyan vai vicacāra ha |

śayanānyatra nārīṇāṃ

śūnyāni bahudhā punaḥ |

parasparam samāśliṣya

kāścit suptāvarāṅganāḥ || 5.11.29 ||

604

kācicca vastramanyasyā

apahr̥tyōpaguhya ca |

upagamyābalā suptā

nidrābalaparājitā || 5.11.30 ||

605

tāsāmucchvāsavātēna

vastram mālyam ca gātrajam |

nātyartham spandatē citram

prāpya mandamivānilam || 5.11.31 ||

606

candanasya ca śītasya

sīdhōrmadhurasasya ca |

vividhasya ca mālyasya

puṣpasya vividhasya ca || 5.11.32 ||

607

bahudhā mārutastasya

gandham vividhamudvahan |

snānānām candanānām ca

dhūpānām caiva mūrchitaḥ || 5.11.33 ||

608

pravavau surabhirgandhō

vimānē puṣpakē tadā |

śyāmāvadātāstatrānyāḥ

kāścīt kṛṣṇā varāṅganāḥ || 5.11.34 ||

609

kāścīt kāñcanavarṇāṅgyaḥ

pramadā rākṣasālayē |

tāsāṃ nidrāvaśatvācca

madanēna vimūrchitam || 5.11.35 ||

610

padminīnāṃ prasuptānāṃ

rūpamāsīd yathaiva hi |

ēvaṃ sarvamasēṣēṇa

rāvaṅantaḥ puraṃ kapiḥ |

dadarśa sa mahātējā

na dadarśa ca jānakīm || 5.11.36 ||

611

nirīkṣamāṇaśca tata -

stāḥ striyaḥ sa mahākapiḥ |

jagāma mahatīm śaṅkāṃ

dharmasādhvasaśaṅkitaḥ || 5.11.37 ||

612

paradārāvarōdhasya

prasuptasya nirīkṣaṇam |

idaṃ khalu mamātyarthaṃ

dharmalōpaṃ kariṣyati || 5.11.38 ||

613

na hi mē paradārāṇāṃ

dr̥ṣṭirviṣayavartinī |

ayaṃ cātra mayā dr̥ṣṭaḥ

paradāraperigrahaḥ || 5.11.39 ||

614

tasya prādurabhūccintā

punaranyā manasvinaḥ |

niścitaikāntacittasya

kāryaniścayadarśinī || 5.11.40 ||

615

kāmaṃ dṛṣṭā mayā sarvā

viśvastā rāvaṇastriyaḥ |

na tu mē manasā kiñcid

vaikṛtyamupapadyatē || 5.11.41 ||

616

manō hi hētuḥ sarvēṣā -

mindriyāṇāṃ pravartanē |

śubhāśubhāsvavasthāsu

tacca mē suvyavasthitam || 5.11.42 ||

617

nānyatra hi mayā śakyā

vaidēhī parimārgitum |

striyō hi strīṣu dṛśyantē

sadā samparimārgaṇē || 5.11.43 ||

618

yasya sattvasya yā yōni -

stasyāṃ tat parimārgatē |

na śakyaṃ pramadā naṣṭā

mṛgīṣu parimārgitum || 5.11.44 ||

619

tadidaṃ mārgitaṃ tāva -

cchuddhēna manasā mayā |

rāvaṇāntaḥpuraṃ sarvaṃ

dṛśyatē na ca jānakī || 5.11.45 ||

620

dēvagandharvakanyāśca

nāgakanyāśca vīryavān |

avēkṣamāṇō hanumān

naivāpaśyata jānakīm || 5.11.46 ||

621

tāmapaśyan kapistatra

paśyañścānyā varastriyaḥ |

apakramya tadā vīraḥ

prasthātumupacakramē || 5.11.47 ||

622

sa bhūyaḥ sarvataḥ śrīmān

mārutiryatnamāśritaḥ |

āpānabhūmimutsṛjya

tāṃ vicētum pracakramē || 5.11.48 ||

623

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvyē
sundarakāṇḍē ēkādaśaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ dvādaśaḥ sargaḥ ॥

sītāmaraṇāśaṅkayā hanumataḥ śaithilyaṃ
punarutsāhamavalambya sthānāntarēṣu tēna tasyā anvēṣaṇaṃ
kutrāpi tāmanavāpya tasya punaścintā ca

sa tasya madhyē bhavanasya saṃsthitō

latāgrhāṃścitragrhān niśāgrhān |

jagāma sītāṃ pratidarśanōtsukō

na caiva tāṃ paśyati cārudarśanām || 5.12.1 ||

624

sa cintayāmāsa tatō mahākapiḥ

priyāmapaśyan raghunandanasya tām |

dhruvaṃ na sītā dhriyatē yathā na mē

vicinvatō darśanamēti maithilī || 5.12.2 ||

625

sā rākṣasānāṃ pravareṇa jānakī

svaśīlasaṃrakṣaṇatatarā satī |

anēna nūnaṃ prati duṣṭakarmanā

hatā bhavēdāryapathē parē sthitā || 5.12.3 ||

626

virūparūpā vikṛtā vivarcasō

mahānanā dīrghavirūpadarśanāḥ |

samīkṣya tā rākṣasarājayōṣitō

bhayād vinaṣṭā janakēśvarātmajā || 5.12.4 ||

627

sītāmadṛṣṭvā hyanavāpya pauruṣaṃ vihṛtya kālaṃ saha vānaraiściraṃ na mē'sti sugrīvasamīpagā gatiḥ sutīkṣṇadaṇḍō balavāṃśca vānaraḥ 5.12.5	628
dr̥ṣṭamantaḥpuraṃ sarvaṃ dr̥ṣṭā rāvaṇayōṣitaḥ na sītā dr̥śyatē sādhvī vṛthā jātō mama śramaḥ 5.12.6	629
kiṃ nu māṃ vānarāḥ sarvē gataṃ vakṣyanti saṅgatāḥ gatvā tatra tvayā vīra kiṃ kṛtaṃ tad vadasva naḥ 5.12.7	630
adr̥ṣṭvā kiṃ pravakṣyāmi tāmahaṃ janakātmajām dhruvaṃ prāyamupāsiṣyē kālasya vyativartanē 5.12.8	631
kiṃ vā vakṣyati vṛddhaśca jāmbavānaṅgadaśca saḥ gataṃ pāraṃ samudrasya vānarāśca samāgatāḥ 5.12.9	632
anirvēdaḥ śriyō mūla - manirvēdaḥ paraṃ sukham bhūyastatra vicēṣyāmi na yatra vicayaḥ kṛtaḥ 5.12.10	633

anirvēdō hi satataṃ

sarvārthēṣu pravartakaḥ |

karōti saphalaṃ jantōḥ

karma yacca karōti saḥ || 5.12.11 ||

634

tasmādanirvēdakaraṃ

yatnaṃ cēṣṭē'hamuttamam |

adṛṣṭāṃśca vicēṣyāmi

dēśān rāvaṇapālītān || 5.12.12 ||

635

āpānaśālā vicitā -

stathā puṣpagṛhāṇi ca |

citrasālāśca vicitā

bhūyah krīdāgṛhāṇi ca || 5.12.13 ||

636

niṣkuṭāntararathyāśca

vimānāni ca sarvaśaḥ |

iti sañcintya bhūyō'pi

vicētumupacakramē || 5.12.14 ||

637

bhūmīgṛhāṃścaityagṛhān

gṛhātigṛhakānapi |

utpatan nipataṃścāpi

tiṣṭhan gacchan punaḥ kvacit || 5.12.15 ||

638

apavṛṇvaṃśca dvārāṇi

kapāṭānyavaghaṭṭayan |

praviśan niṣpataṃścāpi

prapatannutpatanniva || 5.12.16 ||

639

sarvamapyavakāśaṃ sa
 vicacāra mahākapiḥ |
 caturaṅgulamātrō'pi
 nāvakāśaḥ sa vidyatē |
 rāvaṇāntaḥpurē tasmin
 yaṃ kapirna jagāma saḥ || 5.12.17 || 640

prākārāntaravīthyaśca
 vēdikāścaityasaṃśrayāḥ |
 śvabhrāśca puṣkariṇyaśca
 sarvaṃ tēnāvalōkitam || 5.12.18 || 641

rākṣasyō vividhākārā
 virūpā vikṛtāstathā |
 dṛṣṭā hanumatā tatra
 na tu sā janakātmajā || 5.12.19 || 642

rūpēṇāpratimā lōkē
 parā vidyādharastriyaḥ |
 dṛṣṭā hanumatā tatra
 na tu rāghavanandinī || 5.12.20 || 643

nāgakanyā varārōhāḥ
 pūrṇacandranibhānanāḥ |
 dṛṣṭā hanumatā tatra
 na tu sā janakātmajā || 5.12.21 || 644

pramathya rākṣasēndrēṇa
 nāgakanyā balāddhṛtāḥ |

dr̥ṣṭā hanumatā tatra

na sā janakanandinī || 5.12.22 ||

645

sō'paśyaṃstāṃ mahābāhuḥ

paśyaṃścānyā varastriyaḥ |

viśasāda mahābāhu -

rhanūmān mārutātmajaḥ || 5.12.23 ||

646

udyōgaṃ vānarēndrāṇāṃ

plavanaṃ sāgarasya ca |

vyartham viḥṣyānilasuta -

ścintāṃ punarupāgataḥ || 5.12.24 ||

647

avatīrya vimānācca

hanūmān mārutātmajaḥ |

cintāmupajagāmātha

śōkōpahatacētanaḥ || 5.12.25 ||

648

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvye
sundarakāṇḍē dvādaśaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ trayōdaśaḥ sargaḥ ॥

sītāvināśāśaṅkayā hanumataścintā

sītānupalabdhisūcanādanarthaṃ sambhāvya

hanumatō'parāvartanāya niścayaḥ punaranvēṣaṇavicāraśca
aśōkavāṭikāyāmanusandhānaviṣayē vividhaṃ paryālōcanaṃ ca
vimānāt tu sa saṅkramya

prākāraṃ hariyūthapaḥ |

hanūmān vēgavānāsīd

yathā vidyud ghanāntarē || 5.13.1 ||

649

samparikramya hanumān

rāvaṇasya nivēśanān |

adr̥ṣtvā jānakīm sītā -

mabravīd vacanaṃ kapiḥ || 5.13.2 ||

650

bhūyiṣṭhaṃ lōlitā laṅkā

rāmasya caratā priyam |

na hi paśyāmi vaidēhīm

sītāṃ sarvāṅgaśōbhanām || 5.13.3 ||

651

palvalāni taṭākāni

sarāṃsi saritastathā |

<i>nadyō'nūpavanāntāśca</i> <i>durgāśca dharaṇīdharāḥ</i> 5.13.4	652
<i>lōlitā vasudhā sarvā</i> <i>na ca paśyāmi jānakīm</i> <i>iha sampātinā sītā</i> <i>rāvaṇasya nivēśanē</i> <i>ākhyātā ḡdhrarājēna</i> <i>na ca sā dṛśyatē na kim</i> 5.13.5	653
<i>kiṃ nu sītātha vaidēhī</i> <i>maithilī janakātmajā</i> <i>upatiṣṭhēta vivaśā</i> <i>rāvaṇēna hṛtā balāt</i> 5.13.6	654
<i>kṣipramutpatatō manyē</i> <i>sītāmādāya rakṣasaḥ</i> <i>bibhyatō rāmabāṇānā -</i> <i>mantarā patitā bhavēt</i> 5.13.7	655
<i>athavā hriyamāṇāyāḥ</i> <i>pathi siddhaniṣēvitē</i> <i>manyē patitamāryāyā</i> <i>hṛdayaṃ prēksya sāgaram</i> 5.13.8	656
<i>rāvaṇasyōruvēgēna</i> <i>bhujābhyāṃ pīḍitēna ca</i> <i>tayā manyē viśālākṣyā</i> <i>tyaktaṃ jīvitamāryayā</i> 5.13.9	657

uparyupari sā nūnaṃ

sāgaram kramatastadā |

vicēṣṭamānā patitā

samudrē janakātmajā || 5.13.10 ||

658

āhō kṣudrēṇa cānēna

rakṣantī śīlamātmanaḥ |

abandhurbhakṣitā sītā

rāvaṇēna tapasvinī || 5.13.11 ||

659

athavā rākṣasēndrasya

patnībhirasitēkṣaṇā |

aduṣṭā duṣṭabhāvābhi -

rbhakṣitā sā bhaviṣyati || 5.13.12 ||

660

sampūrṇacandrapratimaṃ

padmapatranibhēkṣaṇam |

rāmasya dhyāyatī vaktraṃ

pañcatvaṃ kṛpaṇā gatā || 5.13.13 ||

661

hā rāma lakṣmaṇētyēvaṃ

hāyōdhyē cēti maithilī |

vilapya bahu vaidēhī

nyastadēhā bhaviṣyati || 5.13.14 ||

662

athavā nihitā manyē

rāvaṇasya nivēśanē |

bhṛśaṃ lālapyatē bālā

pañjarasthēva sārīkā || 5.13.15 ||

663

<p>janakasya kulē jātā rāmapatnī sumadhyamā kathamutpalapatrākṣī rāvaṇasya vaśaṃ vrajēt 5.13.16 </p>	664
<p>vinaṣṭā vā praṇaṣṭā vā mṛtā vā janakātmajā rāmasya priyabhāryasya na nivēdayituṃ kṣamam 5.13.17 </p>	665
<p>nivēdyamānē dōṣaḥ syād dōṣaḥ syādanivēdanē kathaṃ nu khalu kartavyaṃ viśamaṃ pratibhāti mē 5.13.18 </p>	666
<p>asminnēvaṅgatē kāryē prāptakālaṃ kṣamaṃ ca kim bhavēditi matiṃ bhūyō hanumān pravīcārayan 5.13.19 </p>	667
<p>yadi sītāmadṛṣṭvāhaṃ vānarēndrapurīmitaḥ gamiṣyāmi tataḥ kō mē puruṣārthō bhaviṣyati 5.13.20 </p>	668
<p>mamēdaṃ laṅghanaṃ vyarthaṃ sāgarasya bhaviṣyati pravēśaścaiva laṅkāyāṃ rākṣasānāṃ ca darśanam 5.13.21 </p>	669

kiṃ vā vakṣyati sugrīvō harayō vāpi saṅgatāḥ kiṣkindhāmanusamprāptaṃ tau vā daśarathātmaḥ 5.13.22	670
gatvā tu yadi kākutsthaṃ vakṣyāmi paruṣaṃ vacaḥ na dr̥ṣṭēti mayā sītā tatastyakṣyati jīvitam 5.13.23	671
paruṣaṃ dāruṇaṃ tīkṣṇaṃ krūramindriyatāpanam sītānimittaṃ durvākyam śrutvā sa na bhaviṣyati 5.13.24	672
taṃ tu kṛcchragataṃ dr̥ṣṭvā pañcatvagatamānasam bhṛśānuraktamēdhāvī na bhaviṣyati lakṣmaṇaḥ 5.13.25	673
vinaṣṭau bhrātarau śrutvā bharatō'pi marīṣyati bharataṃ ca mṛtaṃ dr̥ṣṭvā śatrughnō na bhaviṣyati 5.13.26	674
putrān mṛtān samīkṣyātha na bhaviṣyanti mātaraḥ kausalyā ca sumitrā ca kaikēyī ca na saṃśayaḥ 5.13.27	675

kṛtajñaḥ satyasandhaśca

sugrīvaḥ plavagādhipaḥ |

rāmaṃ tathā gataṃ dṛṣṭvā

tatastyakṣyati jīvitam || 5.13.28 ||

676

durmanā vyathitā dīnā

nirānandā tapasvinī |

pīḍitā bhartṛśōkēna

rumā tyakṣyati jīvitam || 5.13.29 ||

677

vālijēna tu duḥkhēna

pīḍitā śōkakarśītā |

pañcatvamāgatā rājñī

tārāpi na bhaviṣyati || 5.13.30 ||

678

mātāpitrōrvināśēna

sugrīvavyasanēna ca |

kumārō'pyaṅgadastasmād

vijahiṣyati jīvitam || 5.13.31 ||

679

bhartṛjēna tu duḥkhēna

abhibhūtā vanaukaśaḥ |

śirāṃsyabhihanīsyanti

talairmuṣṭibhirēva ca || 5.13.32 ||

680

sāntvēnānupradānēna

mānēna ca yaśasvinā |

lālitāḥ kapināthēna

prāṇāṃstyakṣyanti vānarāḥ || 5.13.33 ||

681

na vanēṣu na śailēṣu

na nirōdhēṣu vā punaḥ |

krīḍāmanubhaviṣyanti

samētya kapikuñjarāḥ || 5.13.34 ||

682

saputradārāḥ sāmātyā

bhartrvyasanapīḍitāḥ |

śailāgrēbhyaḥ paṭiṣyanti

samēṣu viṣamēṣu ca || 5.13.35 ||

683

viṣamudbandhanaṃ vāpi

pravēśaṃ jvalanasya vā |

upavāsamathō śastraṃ

pracariṣyanti vānarāḥ || 5.13.36 ||

684

ghōramārōdanaṃ manyē

gatē mayi bhaviṣyati |

ikṣvākukulanāśaśca

nāśaścaiva vanaukasām || 5.13.37 ||

685

sō'haṃ naiva gamiṣyāmi

kiṣkindhāṃ nagarīmitaḥ |

nahi śakṣyāmyahaṃ draṣṭuṃ

sugrīvaṃ maithilīṃ vinā || 5.13.38 ||

686

mayyagacchati cēhasthē

dharmātmānau mahārathau |

āśayā tau dhariṣyētē

vānarāśca tarasvinaḥ || 5.13.39 ||

687

<p><i>hastādānō mukhādānō</i> <i>niyatō vṛkṣamūlikaḥ </i> <i>vānaprasthō bhaviṣyāmi</i> <i>hyadrṣṭvā janakātmajām 5.13.40 </i></p>	688
<p><i>sāgarānūpajē dēśē</i> <i>bahumūlaphalōdakē </i> <i>citim kṛtvā pravēkṣyāmi</i> <i>samidhamaraṇīsutam 5.13.41 </i></p>	689
<p><i>upaviṣṭasya vā samyag</i> <i>liṅginaṃ sādhayiṣyataḥ </i> <i>śarīraṃ bhakṣayiṣyanti</i> <i>vāyasāḥ śvāpadāni ca 5.13.42 </i></p>	690
<p><i>idamapyṛṣibhirdṛṣṭaṃ</i> <i>niryāṇamiti mē matiḥ </i> <i>samyagāpaḥ pravēkṣyāmi</i> <i>na cēt paśyāmi jānakīm 5.13.43 </i></p>	691
<p><i>sujātamūlā subhagā</i> <i>kīrtimālā yaśasvinī </i> <i>prabhagnā cirarātrāya</i> <i>mama sītāmapaśyataḥ 5.13.44 </i></p>	692
<p><i>tāpasō vā bhaviṣyāmi</i> <i>niyatō vṛkṣamūlikaḥ </i> <i>nētaḥ pratigamiṣyāmi</i> <i>tāmadrṣṭvāsitēkṣaṇām 5.13.45 </i></p>	693

yadi tu pratigacchāmi

sītāmanadhigamya tām |

aṅgadaḥ sahitaḥ sarvai -

rvānarairna bhaviṣyati || 5.13.46 ||

694

vināśē bahavō dōṣā

jīvan prāpnōti bhadrakam |

tasmāt prāṇān dhariṣyāmi

dhruvō jīvati saṅgamaḥ || 5.13.47 ||

695

ēvaṃ bahavidhaṃ duḥkhaṃ

manasā dhārayan bahu |

nādhyagacchat tadā pāraṃ

śōkasya kapikuñjaraḥ || 5.13.48 ||

696

tatō vikramamāsādya

dhairyaṅ kapikuñjaraḥ |

rāvaṇaṃ vā vadhiṣyāmi

daśagrīvaṃ mahābalaṃ |

kāmamastu hṛtā sītā

pratyācīrṇaṃ bhaviṣyati || 5.13.49 ||

697

athavainaṃ samutkṣipya

uparyupari sāgaram |

rāmāyōpahariṣyāmi

paśuṃ paśupatēriṃ || 5.13.50 ||

698

iti cintāsamāpannaḥ

sītāmanadhigamya tām |

dhyānaśōkaparītātmā

cintayāmāsa vānaraḥ || 5.13.51 ||

699

yāvat sītāṃ na paśyāmi

rāmapatnīm yaśasvinīm |

tāvadētāṃ purīm laṅkāṃ

vicinōmi punaḥ punaḥ || 5.13.52 ||

700

sampātivacanāccāpi

rāmaṃ yadyānayāmyaham |

apaśyan rāghavō bhāryāṃ

nirdahēt sarvavānarān || 5.13.53 ||

701

ihaiva niyatāhārō

vatsyāmi niyatēndriyaḥ |

na matkṛtē vinaśyēyuh

sarvē tē naravānarāḥ || 5.13.54 ||

702

aśōkavanikā cāpi

mahatīyaṃ mahādrumā |

imāmadhigamiṣyāmi

nahīyaṃ vicitā mayā || 5.13.55 ||

703

vasūn rudrāṃstathā'dityā -

naśvinau marutō'pi ca |

namaskṛtvā gamiṣyāmi

rakṣasāṃ śōkavardhanaḥ || 5.13.56 ||

704

jītvā tu rākṣasān dēvī -

mikṣvākukulanandinīm |

sampradāsyāmi rāmāya

siddhīmiva tapasvinē || 5.13.57 ||

705

sa muhūrtamiva dhyātvā

cintāvigrathitēndriyaḥ |

udatiṣṭhan mahābāhu -

rhanūmān mārutātmajaḥ || 5.13.58 ||

706

namō'stu rāmāya salakṣmaṇāya

dēvyai ca tasyai janakātmajāyai |

namō'stu rudrēndrayamānilēbhyō

namō'stu candrāgnimarudgaṇēbhyaḥ || 5.13.59 ||

707

sa tēbhyastu namaskṛtvā

sugrīvāya ca mārutiḥ |

diśaḥ sarvāḥ samālōkya

sōśōkavanikāṃ prati || 5.13.60 ||

708

sa gatvā manasā pūrva -

maśōkavanikāṃ śubhām |

uttaraṃ cintayāmāsa

vānarō mārutātmajaḥ || 5.13.61 ||

709

dhruvaṃ tu rakṣōbahulā

bhaviṣyati vanākulā |

aśōkavanikā puṇyā

sarvasaṃskārasaṃskṛtā || 5.13.62 ||

710

rakṣiṇaścātra vihitā

nūnaṃ rakṣanti pādapān |

bhagavānapi viśvātmā

nātikṣōbhaṃ pravāyati || 5.13.63 ||

711

saṅkṣiptō'yaṃ mayā'tmā ca

rāmārthē rāvaṇasya ca |

siddhiṃ diśantu mē sarvē

dēvāḥ sarṣigaṇāstviha || 5.13.64 ||

712

brahmā svayambhūrbhagavān

dēvāścaiva tapasvinaḥ |

siddhimagniśca vāyuśca

puruhūtaśca vajrabhṛt || 5.13.65 ||

713

varuṇaḥ pāśahastaśca

sōmādityau tathaiva ca |

aśvinau ca mahātmānau

marutaḥ sarva ēva ca || 5.13.66 ||

714

siddhiṃ sarvāṇi bhūtāni

bhūtānāṃ caiva yaḥ prabhuḥ |

dāsyanti mama yē cānyē -

'pyadṛṣṭāḥ pathi gōcarāḥ || 5.13.67 ||

715

tadunnasaṃ pāṇḍuradantamavraṇaṃ

śucismitaṃ padmapalāśalōcanam |

drakṣyē tadāryāvadanaṃ kadānvahaṃ

prasannatārādhipatulyavarcaśam || 5.13.68 ||

716

kṣudrēṇa hīnēna nṛśaṃsamūrtinā

sudāruṇālaṅkṛtavēśadhāriṇā |

balābhibhūtā hyabalā tapasvinī

kathaṃ nu mē dṛṣṭipathē'dya sā bhavēt || 5.13.69 ||

717

*|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvye
sundarakāṇḍē trayōdaśaḥ sargaḥ ||*

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ *caturdaśaḥ sargaḥ* ॥
aśōkavanikāyāṃ praviśya tasyāḥ śōbhāyā
darśanamēkasminnaśōkē pracchannībhūtēna hanumatā tata
ēva tasyā anusandhānam

sa muhūrtamiva dhyātvā
manasā cādhigamya tām |
avaplutō mahātējāḥ
prākāraṃ tasya vēśmanaḥ ॥ 5.14.1 ॥

718

sa tu saṃhr̥ṣṭasarvāṅgaḥ
prākārasthō mahākapiḥ |
puṣpitāgrān vasantādau
dadarśa vividhān drumān ॥ 5.14.2 ॥

719

sālānaśōkān bhavyāṃśca
campakāṃśca supuṣpitān |
uddālakān nāgavṛkṣāṃ -
ścūtān kapimukhānapi ॥ 5.14.3 ॥

720

tathā”mravaṇasampannān
latāśatasamanvitān |
jyāmukta iva nārācaḥ
pupluvē vṛkṣavāṭikām ॥ 5.14.4 ॥

721

sa praviśya vicitrāṃ tām vihagairabhināditām rājataiḥ kāñcanaiścaiva pādapaiḥ sarvatō vṛtām 5.14.5	722
vihagairmṛgasaṅghaiśca vicitrāṃ citrakānanām uditādityasaṅkāsām dadarśa hanumān balī 5.14.6	723
vṛtām nānāvidhairvrkṣaiḥ puṣpōpagaphalōpagaiḥ kōkilairbhṛṅgarājaiśca mattairnityaniṣēvitām 5.14.7	724
prahr̥ṣṭamanujām kālē mṛgapakṣimadākulām mattabarhiṇasaṅghuṣṭām nānādvijagaṇāyutām 5.14.8	725
mārgamāṇō varārōhām rājaputrīmaninditām sukhaprasuptān vihagān bōdhayāmāsa vānaraḥ 5.14.9	726
utpatadbhirdvijagaṇaiḥ pakṣairvātaiḥ samāhatāḥ anēkavarṇā vividhā mumucuḥ puṣpavr̥ṣṭayaḥ 5.14.10	727

puṣpāvakīrṇaḥ śuśubhē

hanūmān mārutātmajaḥ |

aśōkavanikāmadhyē

yathā puṣpamayō giriḥ || 5.14.11 ||

728

diśaḥ sarvābhidhāvantaṃ

vṛkṣakhaṇḍagataṃ kapim |

dr̥ṣṭvā sarvāṇi bhūtāni

vasanta iti mēnirē || 5.14.12 ||

729

vṛkṣēbhyaḥ patitaiḥ puṣpai -

ravakīrṇāḥ pṛthagvidhaiḥ |

rarāja vasudhā tatra

pramadēva vibhūṣitā || 5.14.13 ||

730

tarasvinā tē tarava -

starasā bahu kampitāḥ |

kusumāni vicitrāṇi

sasrjuḥ kapinā tadā || 5.14.14 ||

731

nirdhūtapatraśikharāḥ

śīrṇapuṣpaphaladrumāḥ |

nikṣiptavastrābharaṇā

dhūrtā iva parājitāḥ || 5.14.15 ||

732

hanūmatā vēgavatā

kampitāstē nagōttamāḥ |

puṣpapatrāphalānyāśu

mumucuḥ phalaśāliṇaḥ || 5.14.16 ||

733

vihaṅgasaṅghairhīnāstē

skandhamātrāśrayā drumāḥ |

babhūvuragamāḥ sarvē

mārutēna vinirdhutāḥ || 5.14.17 ||

734

vidhūtakēśī yuvati -

ryathā mṛditavarṇakā |

nipītaśubhadantōṣṭhī

nakhairdantaiśca vikṣatā || 5.14.18 ||

735

tathā lāṅgūlahastaistu

caraṇābhyāṃ ca marditā |

tathaivāśōkavanikā

prabhagnavanapādapā || 5.14.19 ||

736

mahālatānāṃ dāmāni

vyadhamat tarasā kapiḥ |

yathā prāvṛṣi vēgēna

mēghajālāni mārutaḥ || 5.14.20 ||

737

sa tatra maṇibhūmīśca

rājatīśca manōramāḥ |

tathā kāñcanabhūmīśca

vicaran dadṛśē kapiḥ || 5.14.21 ||

738

vāpīśca vividhākārāḥ

pūrṇāḥ paramavāriṇā |

mahārhairmaṇisōpānai -

rupapannāstatastataḥ || 5.14.22 ||

739

muktāpravālasikatāḥ

sphāṭikāntarakuṭṭimāḥ |

kāñcanaistarubhiścitrai -

stīrajairupaśōbhitāḥ || 5.14.23 ||

740

buddhapadmōtpalavanā -

ścakravākōpaśōbhitāḥ |

natyūharutasanḡhuṣṭā

haṃsasārasanāditāḥ || 5.14.24 ||

741

dīrghābhirdrumayuktābhiḥ

saridbhiśca samantataḥ |

amṛtōpamatōyābhiḥ

śivābhirupasamṣkr̥tāḥ || 5.14.25 ||

742

latāśatairavatataḥ

santānakusumāvṛtāḥ |

nānāgulmāvṛtavanāḥ

karavīrakṛtāntarāḥ || 5.14.26 ||

743

tatō'mbudharasaṅkāśaṃ

pravṛddhaśikharaṃ girim |

vicitrakūṭaṃ kūṭaiśca

sarvataḥ parivāritam || 5.14.27 ||

744

śilāgrhairavatataṃ

nānāvṛkṣasamāvṛtam |

dadarśa kapiśārdulō

ramyaṃ jagati parvatam || 5.14.28 ||

745

dadarśa ca nagāt tasmā -

nnadīṃ nipatitāṃ kapiḥ |

aṅkādiva samutpatya

priyasya patitāṃ priyām || 5.14.29 ||

746

jalē nipatitāgraiśca

pādapairupaśōbhitām |

vāryamāṇāmiva kruddhām

pramadām priyabandhubhiḥ || 5.14.30 ||

747

punarāvṛttatōyām ca

dadarśa sa mahākapiḥ |

prasannāmiva kāntasya

kāntām punarupasthitām || 5.14.31 ||

748

tasyādūrāt sa padminyō

nānādvijagaṇāyutāḥ |

dadarśa kapiśārdulō

hanūmān mārutātmajaḥ || 5.14.32 ||

749

kṛtrimām dīrghikām cāpi

pūrṇām śītēna vāriṇā |

maṇipravarasōpānām

muktāsikataśōbhitām || 5.14.33 ||

750

vividhairmṛgasaṅghaiśca

vicitrām citrakānanām |

prāsādaiḥ sumahadbhiśca

nirmitairviśvakarmaṇā || 5.14.34 ||

751

kānanaiḥ kṛtrimaiścāpi

sarvataḥ samalaṅkṛtām |

yē kēcit pādapāstatra

puṣpōpagaphalōpagāḥ || 5.14.35 ||

752

sacchatrāḥ savitardīkāḥ

sarvē sauvarṇavēdikāḥ |

latāpratānairbahubhiḥ

parṇaiśca bahubhivṛtām || 5.14.36 ||

753

kāñcanīm śiṃśapāmēkāṃ

dadarśa sa mahākapiḥ |

vṛtām hēmamayībhistu

vēdikābhiḥ samantataḥ || 5.14.37 ||

754

sō'paśyad bhūmibhāgāṃśca

nagaprasravaṇāni ca |

suvarṇavṛkṣānaparān

dadarśa śikhisannibhān || 5.14.38 ||

755

tēṣāṃ drumāṇāṃ prabhayā

mērōriva mahākapiḥ |

amanyata tadā vīraḥ

kāñcanō'smīti sarvataḥ || 5.14.39 ||

756

tān kāñcanān vṛkṣagaṇān

mārutēna prakampitān |

kiṅkiṅśatanirghōṣān

dr̥ṣṭvā vismayamāgamat || 5.14.40 ||

757

supuṣṭitāgrān rucirāṃ -

staruṇāṅkurapallavān |

tāmāruhya mahāvēgaḥ

śiṃśapāṃ parṇasaṃvṛtām || 5.14.41 ||

758

itō drakṣyāmi vaidēhīṃ

rāmadarśanalālasām |

itaścētaśca duḥkhārtām

sampatantīṃ yadṛcchayā || 5.14.42 ||

759

aśōkavanikā cēyaṃ

ḍṛḍhaṃ ramyā durātmanaḥ |

candanaiścampakaiścāpi

bakulaiśca vibhūṣitā || 5.14.43 ||

760

iyam ca nalinī ramyā

dvijasaṅghaniṣēvitā |

imāṃ sā rājamahiṣī

nūnamēṣyati jānakī || 5.14.44 ||

761

sā rāmā rājamahiṣī

rāghavasya priyā satī |

vanasañcārakuśalā

dhruvamēṣyati jānakī || 5.14.45 ||

762

athavā mṛgaśāvākṣī

vanasyāsyā vicakṣaṇā |

vanamēṣyati sādyēha

rāmacintāsukarśitā || 5.14.46 ||

763

rāmasōkābhisantaptā

sā dēvī vāmalōcanā |

vanavāsaratā nitya -

mēṣyatē vanacāriṇī || 5.14.47 ||

764

vanēcarāṇāṃ satataṃ

nūnaṃ sprhayatē purā |

rāmasya dayitā cāryā

janakasya sutā satī || 5.14.48 ||

765

sandhyākālamanāḥ śyāmā

dhruvamēṣyati jānakī |

nadīm cēmāṃ śubhajalāṃ

sandhyārthē varavarṇinī || 5.14.49 ||

766

tasyāścāpyanurūpēya -

maśōkavanikā śubhā |

śubhāyāḥ pārthivēndrasya

patnī rāmasya sammatā || 5.14.50 ||

767

yadi jīvati sā dēvī tārādhipanibhānanā |

āgamiṣyati sāvaśyamimāṃ śītajalāṃ nadīm || 5.14.51 ||

768

ēvaṃ tu matvā hanumān mahātmā

pratīkṣamāṇō manujēndrapatnīm |

avēkṣamāṇaśca dadarśa sarvaṃ

supuṣpitē parṇaghanē nilīnaḥ || 5.14.52 ||

769

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvye

sundarakāṇḍē caturdaśaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ pañcadaśaḥ sargaḥ ॥

vanasuṣamāmaḥvalōkayatā hanumatā caityaprāsādasannidhau
dayanīyāṃ sītāmālōkyēyamēva sēti tarkaṇaṃ tasya prasannatā
ca

sa vīkṣamāṇastatrasthō
mārgamāṇaśca maithilīm |
avēkṣamāṇaśca mahīm
sarvāṃ tāmanvavaikṣata || 5.15.1 ||

770

santānakalatābhiśca
pādapairupaśōbhitām |
divyagandharasōpētāṃ
sarvataḥ samalaṅkṛtām || 5.15.2 ||

771

tāṃ sa nandanaśaṅkāsāṃ
mṛgapakṣibhirāvṛtām |
harmyaprāsādasambādham
kōkilākulaniḥ svanām || 5.15.3 ||

772

kāñcanōtpalapadmābhi -
rvāpībhirupaśōbhitām |
bahvāsanakuthōpētāṃ
bahubhūmigṛhāyutām || 5.15.4 ||

773

sarvartukusumai ramyaiḥ

phalavadbhiśca pādapaiḥ |

puṣpitānāmasōkānāṃ

śriyā sūryōdayaprabhām || 5.15.5 ||

774

pradīptāmiva tatrasthō

mārutih samudaikṣata |

niṣpatraśākhāṃ vihagaiḥ

kriyamāṇānivāsakṛt || 5.15.6 ||

775

vinīṣpatadbhiḥ śataśa -

ścitraiḥ puṣpāvataṃsakaiḥ |

samūlapuṣparacitai -

raśōkaiḥ śōkanāśanaiḥ || 5.15.7 ||

776

puṣpabhārātibhāraiśca

spṛśadbhiriva mēdinīm |

karṇikāraiḥ kusumitaiḥ

kiṃśukaiśca supuṣpitaiḥ || 5.15.8 ||

777

sa dēśaḥ prabhayā tēṣāṃ

pradīpta iva sarvataḥ |

punnāgāḥ saptaparṇāśca

campakōddālakāstathā || 5.15.9 ||

778

vivṛddhamūlā bahavaḥ

śōbhantē sma supuṣpitāḥ |

śātakumbhanibhāḥ kēcit

kēcidagniśikhaprabhāḥ || 5.15.10 ||

779

nīlāñjananibhāḥ kēcit

tatrāsōkāḥ sahasraśaḥ |

nandanam vibudhōdyānam

citram caitraratham yathā || 5.15.11 ||

780

ativṛttamivācintyam

divyam ramyaśriyāyutam |

dvitīyamiva cākāśam

puṣpajyōtirgaṇāyutam || 5.15.12 ||

781

puṣparatnaśataiścitram

pañcamam sāgaram yathā |

sarvartupuṣpairnicitam

pādapairmadhugandhibhiḥ || 5.15.13 ||

782

nānāninādairudyānam

ramyam mṛgagaṇadvijaiḥ |

anēkagandhapravaham

puṇyagandham manōharam || 5.15.14 ||

783

śailēndramiva gandhāḍhyam

dvitīyam gandhamādanam |

aśōkavanikāyām tu

tasyām vānarapuṅgavaḥ || 5.15.15 ||

784

sa dadarśavidūrastham

caityaprāsādamūrjitam |

madhyē stambhasahasrēṇa

sthitam kailāsapāṇḍuram || 5.15.16 ||

785

pravālakṛtasōpānaṃ

taptakāñcanavēdikam |

muṣṇantamiva cakṣūṃṣi

dyōtamānamiva śriyā || 5.15.17 ||

786

nirmalaṃ prāṃśubhāvatvā -

dullikhantamivāmbaram |

tatō malinasamvītāṃ

rākṣasībhiḥ samāvṛtām || 5.15.18 ||

787

upavāsakṛsām dīnām

niḥśvasantīm punaḥ punaḥ |

dadarśa śuklapakṣādau

candrarēkhāmivāmalām || 5.15.19 ||

788

mandapṛakhyāyamānēna

rūpēṇa ruciraprabhām |

pinaddhām dhūmajālēna

śikhāmiva vibhāvasōḥ || 5.15.20 ||

789

pītēnaikēna samvītāṃ

kliṣṭēnōttamavāsasā |

sapañkāmanalañkārām

vīpadmāmiva padminīm || 5.15.21 ||

790

pīḍitām duḥkhasantaptām

parikṣīṇām tapasvinīm |

grahēṇāṅgāarakēṇēva

pīḍitāmiva rōhiṇīm || 5.15.22 ||

791

aśrupūrṇamukhīṃ dīnāṃ

kṛśāmanaśanēna ca |

śōkadhyānaparāṃ dīnāṃ

nityaṃ duḥkhaparāyaṇām || 5.15.23 ||

792

priyaṃ janamapaśyantīṃ

paśyantīṃ rākṣasīgaṇam |

svagaṇēna mṛgīṃ hīnāṃ

śvagaṇēnāvṛtāmiva || 5.15.24 ||

793

nīlanāgābhayā vēnyā

jaghanam gatayaikayā |

nīlayā nīradāpāyē

vanarājyā mahīmiva || 5.15.25 ||

794

sukhārham duḥkhasantaptāṃ

vyasanānāmakōvidām |

tāṃ vilōkya viśālākṣī -

madhikaṃ malināṃ kṛśām || 5.15.26 ||

795

tarkayāmāsa sītēti

kāraṇairupapādibhiḥ |

hriyamāṇā tadā tēna

rakṣasā kāmarūpiṇā || 5.15.27 ||

796

yathārūpā hi dṛṣṭā sā

tathārūpēyamaṅganā |

pūrṇacandrānanāṃ subhrūṃ

cāruvṛttapayōdharām || 5.15.28 ||

797

kurvatīṃ prabhayā dēvīṃ

sarvā vitimirā diśaḥ |

tām nīlakaṇṭhīṃ bimbōṣṭhīṃ

sumadhyāṃ supraṭiṣṭhitām || 5.15.29 ||

798

sītām padmapalāsākṣīṃ

manmathasya ratīṃ yathā |

iṣṭām sarvasya jagataḥ

pūrṇacandraprabhāmiva || 5.15.30 ||

799

bhūmau sutanumāsīnām

niyatāmiva tāpasīm |

niḥśvāsabahulām bhīruṃ

bhujagēndravadhūmiva || 5.15.31 ||

800

śōkajālēna mahatā

vitatēna na rājatīm |

saṃsaktām dhūmajālēna

śikhāmiva vibhāvasōḥ || 5.15.32 ||

801

tām smṛtīmiva sandigdhā -

mṛddhiṃ nipatitāmiva |

vihatāmiva ca śraddhā -

māsām pratihatāmiva || 5.15.33 ||

802

sōpasargām yathā siddhiṃ

buddhiṃ sakaluṣāmiva |

abhūtēnāpavādēna

kīrtiṃ nipatitāmiva || 5.15.34 ||

803

<i>rāmōparōdhavyathitāṃ rakṣōgaṇanipīḍitām abalāṃ mṛgaśāvākṣīm vīkṣamāṇām tatastataḥ 5.15.35 </i>	804
<i>bāṣpāmbuparipūrṇēna kṛṣṇavakrākṣipakṣmaṇā vadanēnāprasannēna niḥśvasantīm punaḥ punaḥ 5.15.36 </i>	805
<i>malapaṅkadharām dīnām maṇḍanārḥāmamaṇḍitām prabhām nakṣatrarājasya kālamēghairivāvṛtām 5.15.37 </i>	806
<i>tasya sandidihē buddhi - stathā sītām nirīkṣya ca āmnāyānāmayōgēna vidyām praśithilāmiva 5.15.38 </i>	807
<i>duḥkhēna bubudhē sītām hanumānanalāṅkṛtām saṃskārēṇa yathā hīnām vācamarthāntaram gatām 5.15.39 </i>	808
<i>tām samīkṣya viśālākṣīm rājaputrīmaninditām tarkayāmāsa sītēti kāraṇairupapādayan 5.15.40 </i>	809

<i>vaidēhyā yāni cāṅgēṣu</i> <i>tadā rāmō'nvakīrtayat </i> <i>tānyābharaṇajālāni</i> <i>gātraśōbhīnyalakṣayat 5.15.41 </i>	810
<i>sukṛtau karṇavēṣṭau ca</i> <i>śvadaṃṣṭrau ca susaṃsthitau </i> <i>maṇividrumacitrāṇi</i> <i>hastēśvābharaṇāni ca 5.15.42 </i>	811
<i>śyāmāni cirayuktatvāt</i> <i>tathā saṃsthānavanti ca </i> <i>tānyēvaitāni manyē'haṃ</i> <i>yāni rāmō'nvakīrtayat 5.15.43 </i>	812
<i>tatra yānyavahīnāni</i> <i>tānyahaṃ nōpalakṣayē </i> <i>yānyasyā nāvahīnāni</i> <i>tānīmāni na saṃśayaḥ 5.15.44 </i>	813
<i>pītaṃ kanakapaṭṭābhaṃ</i> <i>srastaṃ tadvasanaṃ śubham </i> <i>uttarīyaṃ nagāsaktaṃ</i> <i>tadā dr̥ṣṭaṃ plavaṅgamaiḥ 5.15.45 </i>	814
<i>bhūṣaṇāni ca mukhyāni</i> <i>dr̥ṣṭāni dharaṇītalē </i> <i>anayaivāpaviddhāni</i> <i>svanavanti mahānti ca 5.15.46 </i>	815

idaṃ ciragṛhītadvād

vasanaṃ kliṣṭavattaram |

tathāpyanūnaṃ tadvarṇaṃ

tathā śrīmadyathētarat || 5.15.47 ||

816

iyam kanakavarṇāṅgī

rāmasya mahiṣī priyā |

praṇaṣṭāpī satī yasya

manasō na praṇaśyati || 5.15.48 ||

817

iyam sā yatkr̥tē rāma -

ścaturbhiraha tapyatē |

kāruṇyēnānṛśaṃsyēna

śōkēna madanēna ca || 5.15.49 ||

818

strī praṇaṣṭēti kāruṇyā -

dāśritētyānṛśaṃsyataḥ |

patnī naṣṭēti śōkēna

priyēti madanēna ca || 5.15.50 ||

819

asyā dēvyā yathārūpa -

maṅgapratyaṅgasauṣṭhavam |

rāmasya ca yathārūpaṃ

tasyēyamasitēkṣaṇā || 5.15.51 ||

820

asyā dēvyā manastasmim -

stasya cāsyāṃ pratiṣṭhitam |

tēnēyaṃ sa ca dharmātmā

muhūrtamapi jīvati || 5.15.52 ||

821

duṣkaraṃ kṛtavān rāmō

hīnō yadanayā prabhuḥ |

dhārayatyātmanō dēhaṃ

na śōkēnāvasīdati || 5.15.53 ||

822

ēvaṃ sītāṃ tathā dṛṣṭvā

hr̥ṣṭaḥ pavanasambhavaḥ |

jagāma manasā rāmaṃ

praśāśaṃsa ca taṃ prabhum || 5.15.54 ||

823

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvyē
sundarakāṇḍē pañcadaśaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ śōḍaśaḥ sargaḥ ॥

sītāyāḥ śīlaṃ saundaryam ca manasā praśasya tāṃ
duḥkhamagnāṃ nirīkṣya tadarthaṃ hanumatō'pi śōkaḥ
praśasya tu praśastavyāṃ
sītāṃ tāṃ haripuṅgavaḥ |
guṇābhirāmaṃ rāmaṃ ca
punaścintāparō'bhavat || 5.16.1 ||

824

sa muhūrtamiva dhyātvā
bāṣpaparyākulēkṣaṇaḥ |
sītāmāśritya tējasvī
hanūmān vilalāpa ha || 5.16.2 ||

825

mānyā guruvinītasya
lakṣmaṇasya gurupriyā |
yadi sītā hi duḥkhārtā
kālo hi duratikramaḥ || 5.16.3 ||

826

rāmasya vyavasāyajñā
lakṣmaṇasya ca dhīmataḥ |
nātyarthaṃ kṣubhyatē dēvī
gaṅgēva jaladāgamē || 5.16.4 ||

827

tulyaśīlavayōvṛttāṃ

tulyābhijanalakṣaṇām |

rāghavō'rhati vaidēhīṃ

taṃ cēyamasitēkṣaṇā || 5.16.5 ||

828

tāṃ dṛṣṭvā navahēmābhām

lōkakāntāmiva śriyam |

jagāma manasā rāmaṃ

vacanaṃ cēdamabravīt || 5.16.6 ||

829

asyā hētōrviśālākṣyā

hatō vālī mahābalaḥ |

rāvaṇapratimō vīryē

kabandhaśca nipātitaḥ || 5.16.7 ||

830

virādhaśca hataḥ saṅkhyē

rākṣasō bhīmavikramaḥ |

vanē rāmēṇa vikramya

mahēndrēṇēva śambarah || 5.16.8 ||

831

caturdaśa sahasrāṇi

rakṣasāṃ bhīmakarmaṇām |

nihatāni janasthānē

śarairagniśikhōpamaiḥ || 5.16.9 ||

832

kharaśca nihataḥ saṅkhyē

triśirāśca nipātitaḥ |

dūṣaṇaśca mahātējā

rāmēṇa viditātmanā || 5.16.10 ||

833

aiśvaryaṃ vānarāṇāṃ ca durlabhaṃ vālipālitam asyā nimittē sugrīvaḥ prāptavān lōkaviśrutaḥ 5.16.11	834
sāgaraśca mayā'krāntaḥ śrīmān nadanadīpatiḥ asyā hētōrviśālākṣyāḥ purī cēyaṃ nirīkṣitā 5.16.12	835
yadi rāmaḥ samudrāntāṃ mēdinīṃ parivartayēt asyāḥ kṛtē jagaccāpi yuktamityēva mē matiḥ 5.16.13	836
rājyaṃ vā triṣu lōkēṣu sītā vā janakātmajā trailōkyarājyaṃ sakalaṃ sītāyā nāpnuyāt kalām 5.16.14	837
iyam sā dharmasīlasya janakasya mahātmanaḥ sutā maithilarājasya sītā bhartṛdṛḍhavrataḥ 5.16.15	838
utthitā mēdinīṃ bhittvā kṣētrē halamukhakṣatē padmarēṇunibhaiḥ kīrṇā śubhaiḥ kēdārapāṃsubhiḥ 5.16.16	839

vikrāntasyāryaśīlasya

saṃyugēṣvanivartinaḥ |

snuṣā daśarathasyaiṣā

jyēṣṭhā rājñō yaśasvinī || 5.16.17 ||

840

dharmajñasya kṛtajñasya

rāmasya viditātmanaḥ |

iyaṃ sā dayitā bhāryā

rākṣasīvaśamāgatā || 5.16.18 ||

841

sarvān bhōgān parityajya

bharṭṛsnēhabalāt kṛtā |

acintayitvā kaṣṭhāni

praviṣṭā nirjanaṃ vanam || 5.16.19 ||

842

santuṣṭā phalamūlēna

bharṭṛśuśrūṣaṇāparā |

yā parāṃ bhajatē prītiṃ

vanē'pi bhavanē yathā || 5.16.20 ||

843

sēyaṃ kanakavarṇāṅgī

nityaṃ susmitabhāṣiṇī |

sahatē yātanāmētā -

manarthānāmabhāginī || 5.16.21 ||

844

imāṃ tu śīlasampannāṃ

draṣṭumicchati rāghavaḥ |

rāvaṇēna pramathitāṃ

prapāmiva pipāsitaḥ || 5.16.22 ||

845

<p> <i>asyā nūnaṃ punarlābhād</i> <i>rāghavaḥ prītimēśyati </i> <i>rājā rājyaparibhraṣṭaḥ</i> <i>punaḥ prāpyēva mēdinīm 5.16.23 </i> </p>	846
<p> <i>kāmabhōgaiḥ parityaktā</i> <i>hīnā bandhujanēna ca </i> <i>dhārayatyātmanō dēhaṃ</i> <i>tatsamāgamakāṅkṣiṇī 5.16.24 </i> </p>	847
<p> <i>naiṣā paśyati rākṣasyō</i> <i>nēmān puṣpaphaladrumān </i> <i>ēkasthahrdayā nūnaṃ</i> <i>rāmamevānupaśyati 5.16.25 </i> </p>	848
<p> <i>bhartā nāma paraṃ nāryāḥ</i> <i>śōbhanaṃ bhūṣaṇādapi </i> <i>ēṣā hi rahitā tēna</i> <i>śōbhanārḥā na śōbhatē 5.16.26 </i> </p>	849
<p> <i>duṣkaraṃ kurutē rāmō</i> <i>hīnō yadanayā prabhuh </i> <i>dhārayatyātmanō dēhaṃ</i> <i>na duḥkhēnāvasīdati 5.16.27 </i> </p>	850
<p> <i>imāmasitakēśāntāṃ</i> <i>śatapatranibhēkṣaṇām </i> <i>sukhārḥāṃ duḥkhitāṃ jñātvā</i> <i>mamāpi vyathitaṃ manaḥ 5.16.28 </i> </p>	851

kṣitikṣamā puṣkarasannibhākṣī

yā rakṣitā rāghavalakṣmaṇābhyām |

sā rākṣasībhīrvikṛtēkṣaṇābhiḥ

saṃrakṣyatē samprati vṛkṣamūlē || 5.16.29 ||

852

himahatanalinīva naṣṭaśōbhā

vyasanaparamparayā nipīḍyamānā |

sahacararahitēva cakravākī

janakasutā kṛpaṇāṃ daśāṃ prapannā || 5.16.30 ||

853

asyā hi puṣpāvanatāgraśākhāḥ

śōkaṃ dṛḍhaṃ vai janayantyaśōkāḥ |

himavyapāyēna ca śītaraśmi -

rabhyutthitō naikasahasraraśmiḥ || 5.16.31 ||

854

ityēvamarthaṃ kapīranvavēkṣya

sītēyamityēva tu jātabuddhiḥ |

saṃśritya tasmin niṣasāda vṛkṣē

balī harīṇāmṛṣabhastarasvī || 5.16.32 ||

855

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvye

sundarakāṇḍē ṣōḍaśaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ saptadaśaḥ sargaḥ ॥

bhīṣaṇarākṣasībhīrvṛtāyāḥ sītāyā darśanēna hanumatō harṣaḥ
tataḥ kumudakhaṇḍābhō
nirmalaṃ nirmalodayaḥ |
prajagāma nabhaścandrō
haṃsō nīlamivōdakam ॥ 5.17.1 ॥

856

sācivyamiva kurvan sa
prabhayā nirmalaprabhaḥ |
candramā raśmibhiḥ sītaiḥ
siṣēvē pavanātmajam ॥ 5.17.2 ॥

857

sa dadarśa tataḥ sītāṃ
pūrṇacandranibhānanām |
śōkabhārairiva nyastāṃ
bhārairnāvamivāmbhasi ॥ 5.17.3 ॥

858

didṛkṣamāṇō vaidēhīṃ
hanūmān mārutātmajaḥ |
sa dadarśāvidūrasthā
rākṣasīrghōradarśanāḥ ॥ 5.17.4 ॥

859

ēkākṣīmēkakarṇāṃ ca

karṇaprāvaraṇāṃ tathā |

akarṇāṃ śaṅkukarṇāṃ ca

mastakōcchvāsanāsikām || 5.17.5 ||

860

atikāyōttamāṅgīm ca

tanudīrghaśirōdharām |

dhvastakēśīm tathākēśīm

kēśakambaladhāriṇīm || 5.17.6 ||

861

lambakarṇalalātām ca

lambōdarapayōdharām |

lambōṣṭhīm cibukōṣṭhīm ca

lambāsyām lambajānukām || 5.17.7 ||

862

hrasvām dīrghām ca kubjām ca

vikaṭām vāmanām tathā |

karālām bhugnavaktrām ca

piṅgākṣīm vikṛtānanām || 5.17.8 ||

863

vikṛtāḥ piṅgalāḥ kālīḥ

krōdhanāḥ kalahapriyāḥ |

kālāyasamahāsūla -

kūṭamudgaradhāriṇīḥ || 5.17.9 ||

864

varāhamṛgaśārdūla -

mahiṣājaśivāmukhāḥ |

gajōṣṭrahayapādāśca

nikhātaśirasōparāḥ || 5.17.10 ||

865

ēkahastaikapādāśca

kharakarṇyaśvakarṇikāḥ |

gōkarṇīrhastikarṇīśca

harikarṇīstathāparāḥ || 5.17.11 ||

866

atināsāśca kāścicca

tiryañnāsā anāsikāḥ |

gajasannibhanāsāśca

lalāṭōcchvāsanāsikāḥ || 5.17.12 ||

867

hastipādā mahāpādā

gōpādāḥ pādacūlikāḥ |

atimātraśirōgrīvā

atimātrakucōdarīḥ || 5.17.13 ||

868

atimātrāsyaneṭrāśca

dīrghajihvānanāstathā |

ajāmukhīrhastimukhī -

rgōmukhīḥ sūkarīmukhīḥ || 5.17.14 ||

869

hayōṣṭrakharavaktrāśca

rākṣasīrghōradarśanāḥ |

śūlamudgarahastāśca

krōdhanāḥ kalahapriyāḥ || 5.17.15 ||

870

karālā dhūmrakēśinyō

rākṣasīrvikṛtānanāḥ |

pibanti satataṃ pānaṃ

surāmāṃsasadāpriyāḥ || 5.17.16 ||

871

māṃsaśōṇitadigdāṅgī -

rmāṃsaśōṇitabhōjanāḥ |

tā dadarśa kapiśrēṣṭhō

rōmaharṣaṇadarśanāḥ || 5.17.17 ||

872

skandhavantamupāsīnāḥ

parivārya vanaspatim |

tasyādhasṭācca tāṃ dēvīm

rājaputrīmaninditām || 5.17.18 ||

873

lakṣayāmāsa lakṣmīvān

hanūmāñjanakātmajām |

niṣprabhāṃ śōkasantaptām

malasaṅkulamūrdhajām || 5.17.19 ||

874

kṣīṇapūṇyāṃ cyutāṃ bhūmau

tārāṃ nipatitāmiva |

cāritravyapadēśādhyāṃ

bhartṛdarśanadurgatām || 5.17.20 ||

875

bhūṣaṇairuttamairhīnāṃ

bhartṛvātsalyabhūṣitām |

rākṣasādhipasaṃruddhāṃ

bandhubhiśca vinākṛtām || 5.17.21 ||

876

viyūthāṃ siṃhasaṃruddhāṃ

baddhāṃ gajavadhūmiva |

candrarekhāṃ payōdāntē

śāradābhairivāvṛtām || 5.17.22 ||

877

kliṣṭarūpāmasaṃsparśā -

dayuktāmiva vallakīm |

sa tāṃ bhartṛhitē yuktā -

mayuktāṃ rakṣasāṃ vaśē || 5.17.23 ||

878

aśōkavanikāmadhyē

śōkasāgaramāplutām |

tābhiḥ parivṛtāṃ tatra

sagrahāmiva rōhiṇīm || 5.17.24 ||

879

dadarśa hanumāṃstatra

latāmakusumāmiva |

sā malēna ca digdhāṅgī

vapuṣā cāpyalaṅkṛtā |

mṛṇālī paṅkadigdhēva

vibhāti ca na bhāti ca || 5.17.25 ||

880

malinēna tu vastrēṇa

parikliṣṭēna bhāminīm |

saṃvṛtāṃ mṛgaśāvākṣīm

dadarśa hanumān kapiḥ || 5.17.26 ||

881

tāṃ dēvīm dīnavadanā -

madīnāṃ bhartṛtējasā |

rakṣitāṃ svēna śīlēna

sītāmasitalōcanām || 5.17.27 ||

882

tāṃ dṛṣṭvā hanumān sītāṃ

mṛgaśāvanibhēkṣaṇām |

mṛgakanyāmiva trastāṃ

vīkṣamāṇāṃ samantataḥ || 5.17.28 ||

883

dahantīmiva niḥśvāsai -

rvṛkṣān pallavadhāriṇaḥ |

saṅghātāmiva śōkānāṃ

duḥkhasyōrmimivōtthitām || 5.17.29 ||

884

tām kṣamāṃ suvibhaktāṅgīm

vinābharaṇaśōbhinīm |

prahaṛṣamatulaṃ lēbhē

mārutiḥ prēkṣya maithilīm || 5.17.30 ||

885

harṣajāni ca sō'srūṇi

tām drṣṭvā madirēkṣaṇām |

mumōca hanumāṃstatra

namaścakrē ca rāghavam || 5.17.31 ||

886

namaskṛtvātha rāmāya

lakṣmaṇāya ca vīryavān |

sītādarśanasamhṛṣṭō

hanumān saṃvṛtō'bhavat || 5.17.32 ||

887

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvye

sundarakāṇḍē saptadaśaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ aṣṭādaśaḥ sargaḥ ॥

svakīyastribhiḥ parivṛtasya
rāvaṇasyāśōkavanikāyāmāgamaṇaṃ hanumatā tasya
darśanaṃ ca

tathā viprēkṣyamāṇasya

vanam puṣpitapādapam |

vicinvataśca vaidēhīṃ

kiñcicchēṣā niśābhavat || 5.18.1 ||

888

ṣaḍaṅgavēdaviduṣāṃ

kratupravarayājīnām |

śuśrāva brahmaghōṣān sa

virātrē brahmarakṣasām || 5.18.2 ||

889

atha maṅgalavāditraiḥ

śabdaiḥ śrōtramanōharaiḥ |

prābōdhyata mahābāhu -

rdaśagrīvō mahābalaḥ || 5.18.3 ||

890

vibudhya tu mahābhāgō

rākṣasēndraḥ pratāpavān |

srastamālyāambaradharō

vaidēhīmanvacintayat || 5.18.4 ||

891

<i>bhṛśaṃ niyuktastasyāṃ ca madanēna madōtkāṭaḥ na tu taṃ rākṣasaḥ kāmaṃ śāsākātmani gūhitum 5.18.5 </i>	892
<i>sa sarvābharaṇairyuktō bibhracchriyamanuttamām tām nagairvividhairjuṣṭām sarvapuṣpaphalōpagaiḥ 5.18.6 </i>	893
<i>vṛtām puṣkariṇībhiśca nānāpuṣpōpaśōbhitām sadā mattaiśca vihagai - rvicitrām paramādbhutaiḥ 5.18.7 </i>	894
<i>īhāmṛgaiśca vividhai - rvṛtām drṣṭimanōharaiḥ vīthīḥ samprēkṣamāṇaśca maṇikāñcanatōraṇām 5.18.8 </i>	895
<i>nānāmṛgagaṇākīrṇām phalaiḥ prapatitairvṛtām aśōkavanikāmēva prāviśat santatadrumām 5.18.9 </i>	896
<i>aṅganāḥ śatamātraṃ tu taṃ vrajantamanuvrajan mahēndramiva paulastyam dēvagandharvayōṣitaḥ 5.18.10 </i>	897

dīpikāḥ kāñcanīḥ kāści -

jjagṛhustatra yōṣitaḥ |

vālavyajanaḥastāśca

tālavṛntāni cāparāḥ || 5.18.11 ||

898

kāñcanaścaiva bhṛṅgārai -

rjahruḥ salilamagrataḥ |

maṇḍalāgrā bṛsīścaiva

gṛhyānyāḥ pṛṣṭhatō yayuḥ || 5.18.12 ||

899

kācid ratnamayīm pātrīm

pūrṇāṃ pānasya bhrājatīm |

dakṣiṇā dakṣiṇēnaiva

tadā jagrāha pāninā || 5.18.13 ||

900

rājahaṃsapratikāśaṃ

chatraṃ pūrṇaśaśiprabham |

sauvarṇadaṇḍamaparā

gṛhītvā pṛṣṭhatō yayau || 5.18.14 ||

901

nidrāmadaparītākṣyō

rāvaṇasyōttamastriyaḥ |

anujagmuḥ patīm vīraṃ

ghanaṃ vidyullatā iva || 5.18.15 ||

902

vyāviddhahāarakēyūrāḥ

samāmṛditavarṇakāḥ |

samāgalitakēśāntāḥ

sasvēdavadanāstathā || 5.18.16 ||

903

ghūrṇantyo madaśeṣeṇa

nidrayā ca śubhānanāḥ |

svēdakliṣṭāṅgakusumāḥ

samālyākulamūrdhajāḥ || 5.18.17 ||

904

prayāntaṃ nairṛtapatiṃ

nāryō madiralōcanāḥ |

bahumānācca kāmācca

priyabhāryāstamanvayuh || 5.18.18 ||

905

sa ca kāmāparādhīnaḥ

patistāsāṃ mahābalaḥ |

sītāsaktamanā mandō

mandāñcitagatirbabhau || 5.18.19 ||

906

tataḥ kāñcīninādaṃ ca

nūpurāṇāṃ ca niḥsvanam |

śuśrāva paramastrīṇāṃ

kapirmārutanandanaḥ || 5.18.20 ||

907

taṃ cāpratimakarmāṇa -

macintyabalapauruṣam |

dvāradēsamanuprāptaṃ

dadarśa hanumān kapiḥ || 5.18.21 ||

908

dīpikābhiranēkābhiḥ

samantādavabhāsitam |

gandhatailāvasiktābhi -

rdhriyamāṇābhiragrataḥ || 5.18.22 ||

909

kāmadarpamadairyuktaṃ jihmatāmrāyatēkṣaṇam samakṣamiva kandarpa - mapaviddhaśarāsanam 5.18.23	910
mathitāmṛtaphēnābha - marajōvastramuttamam sapuṣpamavakarṣantaṃ vimuktaṃ saktamaṅgadē 5.18.24	911
taṃ patraviṭapē līnaḥ patrapuṣpaśatāvṛtaḥ samīpamupasaṅkrāntaṃ vijñātumupacakramē 5.18.25	912
avēkṣamāṇastu tadā dadarśa kapikuñjaraḥ rūpayauvanasampannā rāvaṇasya varastriyaḥ 5.18.26	913
tābhiḥ parivṛtō rājā surūpābhirmahāyaśāḥ tanmṛgadvijasaṅghuṣṭaṃ praviṣṭaḥ pramadāvanam 5.18.27	914
kṣībō vicitrābharaṇaḥ śaṅkukarṇō mahābalaḥ tēna viśravasaḥ putraḥ sa dṛṣṭō rākṣasādhipaḥ 5.18.28	915

vṛtaḥ paramanārībhi -

stārābhiriva candramāḥ |

taṃ dadarśa mahātējā -

stējōvantaṃ mahākapiḥ || 5.18.29 ||

916

rāvaṇō'yaṃ mahābāhu -

riti sañcintya vānaraḥ |

sō'yamēva purā sētē

puramadyē grhōttamē |

avaplutō mahātējā

hanūmān mārutātmajaḥ || 5.18.30 ||

917

sa tathāpyugratējāḥ sa

nirdhūtastasya tējasā |

patrē guhyāntarē saktō

matimān saṃvṛtō'bhavat || 5.18.31 ||

918

sa tāmasitakēśāntāṃ

suśrōṇiṃ saṃhatastanīm |

didṛkṣurasitāpāṅgī -

mupāvartata rāvaṇaḥ || 5.18.32 ||

919

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvye

sundarakāṇḍē aṣṭādaśaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ ēkōnaviṃśaḥ sargaḥ ॥

rāvaṇaṃ dr̥ṣṭvā duḥkhabhayacintāsu magnāyāḥ sītāyā avasthā
tasminnēva tataḥ kālē

rājaputrī tvaninditā |
rūpayauvanasampannaṃ
bhūṣaṇōttamabhūṣitam ॥ 5.19.1 ॥

920

tatō dr̥ṣṭvaiva vaidēhī
rāvaṇaṃ rākṣasādhipam |
prāvēpata varārōhā
pravātē kadalī yathā ॥ 5.19.2 ॥

921

ūrubhyāmudaraṃ chādya
bāhubhyāṃ ca payōdharau |
upaviṣṭā viśālākṣī
rudatī varavarṇinī ॥ 5.19.3 ॥

922

daśagrīvastu vaidēhīṃ
rakṣitāṃ rākṣasīgaṇaiḥ |
dadarśa dīnāṃ duḥkhārtāṃ
nāvaṃ sannāmivārṇavē ॥ 5.19.4 ॥

923

asaṃvṛtāyāmāsīnāṃ

dharaṇyāṃ saṃśītavratām |

chinnāṃ prapatitāṃ bhūmau

śākhāmiva vanaspatēḥ || 5.19.5 ||

924

malamaṇḍanadigdhāṅgīṃ

maṇḍanārḥāmamaṇḍanām |

mṛṇālī paṅkadigdhēva

vibhāti na vibhāti ca || 5.19.6 ||

925

samīpaṃ rājasimhasya

rāmasya viditātmanaḥ |

saṅkalpahayasamnyuktai -

ryāntīmiva manōrathaiḥ || 5.19.7 ||

926

śuśyantīṃ rudatīmēkām

dhyānaśōkaparāyaṇām |

duḥkhasyāntamapaśyantīṃ

rāmāṃ rāmamanuvratām || 5.19.8 ||

927

cēṣṭamānāmathāviṣṭāṃ

pannagēndravadhūmiva |

dhūpyamānāṃ grahēṇēva

rōhiṇīṃ dhūmakētunā || 5.19.9 ||

928

vṛttaśīlē kulē jātā -

mācāravati dhārmikē |

punaḥsaṃskāramāpannāṃ

jātāmiva ca duṣkulē || 5.19.10 ||

929

sannāmiva mahākīrtiṃ

śraddhāmiva vimānitām |

prajñāmiva parikṣiṇā -

māsāṃ pratihatāmiva || 5.19.11 ||

930

āyatīmiva vidhvastā -

mājñāṃ pratihatāmiva |

dīptāmiva diśaṃ kālē

pūjāmapahatāmiva || 5.19.12 ||

931

paurṇamāsīmiva niśāṃ

tamōgrastēndumaṇḍalām |

padminīmiva vidhvastāṃ

hataśūrāṃ camūmiva || 5.19.13 ||

932

prabhāmiva tamōdhvastā -

mupakṣiṇāmivāpagām |

vēdīmiva parāmrṣṭāṃ

śāntāmagnīśikhāmiva || 5.19.14 ||

933

utkrṣṭaparṇakamalāṃ

vitrasitavihaṅgamām |

hastihastaparāmrṣṭā -

mākulāmiva padminīm || 5.19.15 ||

934

patīśōkātūrāṃ śuṣkāṃ

naḍīm visrāvitāmiva |

parayā mr̥jayā hīnāṃ

kr̥ṣṇapakṣē niśāmiva || 5.19.16 ||

935

sukumārīṃ sujātāṅgīṃ
 ratnagarbhagṛhōcitām |
 tapyamānāmivōṣṇēna
 mṛṇālīmacirōddhṛtām || 5.19.17 || 936

gṛhītāmālitām stambhē
 yūthapēna vinākṛtām |
 niḥśvasantīṃ suduḥkhārtām
 gajarājavadhūmiva || 5.19.18 || 937

ēkayā dīrghayā vēṇyā
 śōbhamānāmayatnataḥ |
 nīlayā nīradāpāyē
 vanarājyā mahīmiva || 5.19.19 || 938

upavāsēna śōkēna
 dhyānēna ca bhayēna ca |
 parikṣīṇām kṛśām dīnā -
 malpāhārām tapōdhanām || 5.19.20 || 939

āyācamānām duḥkhārtām prāñjalīṃ dēvatāmiva |
 bhāvēna raghumukhyasya daśagrīvaparābhavam || 5.19.21 || 940

samīkṣamāṇām rudatīmaninditām
 supakṣmatāmrāyataśuklalōcanām |
 anuvratām rāmamatīva maithilīṃ
 pralōbhayāmāsa vadhāya rāvaṇaḥ || 5.19.22 || 941

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvye
 sundarakāṇḍē ēkōnaviṃśaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ viṃśaḥ sargaḥ ॥

rāvaṇakartṛkaṃ sītāyāḥ pralōbhanam

sa tāṃ parivṛtāṃ dīnāṃ

nirānandāṃ tapasvinīm |

sākārairmadhurairvākyai -

rnyadarśayata rāvaṇaḥ || 5.20.1 ||

942

māṃ dṛṣṭvā nāganāsōru

gūhamānā stanōdaram |

adarśanamivātmānaṃ

bhayānnētum tvamicchasi || 5.20.2 ||

943

kāmayē tvāṃ viśālākṣi

bahu manyasva māṃ priyē |

sarvāṅgaguṇasampannē

sarvalōkamanōharē || 5.20.3 ||

944

nēha kiñcinmanuṣyā vā

rākṣasāḥ kāmarūpiṇaḥ |

vyapasarpatu tē sītē

bhayaṃ mattaḥ samutthitam || 5.20.4 ||

945

svadharmō rakṣasām bhīru sarvadaiva na saṃśayaḥ gamaṇaṃ vā parastrīṇām haraṇaṃ sampramathya vā 5.20.5	946
ēvaṃ caivamakāmām tvām na ca sprakṣyāmi maithili kāmaṃ kāmaḥ śarīrē mē yathākāmaṃ pravartatām 5.20.6	947
dēvi nēha bhayaṃ kāryaṃ mayi viśvasihi priyē praṇayasva ca tattvēna maivaṃ bhūḥ śōkalālasā 5.20.7	948
ēkavēṇī adhaḥśayyā dhyānaṃ malinamambaram asthānē'pyupavāsaśca naitānyaupayikāni tē 5.20.8	949
vicitrāṇi ca mālyāni candanānyagurūṇi ca vividhāni ca vāsāṃsi divyānyābharaṇāni ca 5.20.9	950
mahārḥāṇi ca pānāni śayanānyāsanāni ca gītaṃ nṛtyaṃ ca vādyaṃ ca labha mām prāpya maithili 5.20.10	951

strīratnamasi maivaṃ bhūḥ

kuru gātrēṣu bhūṣaṇam |

māṃ prāpya hi kathaṃ vā syā -

stvamanarhā suvigrahē || 5.20.11 ||

952

idaṃ tē cāru sañjātaṃ

yauvanaṃ hyativartatē |

yadatītaṃ punarnaiti

srōtaḥ srōtasvināmiva || 5.20.12 ||

953

tvāṃ kṛtvōparatō manyē

rūpakartā sa viśvakṛt |

nahi rūpōpamā hyanyā

tavāsti śubhadarśanē || 5.20.13 ||

954

tvāṃ samāsādya vaidēhi

rūpayauvanaśālinīm |

kaḥ punarnātivartēta

sākṣādapi pitāmahaḥ || 5.20.14 ||

955

yad yat paśyāmi tē gātraṃ

śītāṃśusadrśānanē |

tasmiṃstasmin pṛthuśrōṇi

cakṣurmama nibadhyatē || 5.20.15 ||

956

bhava maithili bhāryā mē

mōhamētaṃ visarjaya |

bahvīnāmuttamastriṇāṃ

mamāgramahiṣī bhava || 5.20.16 ||

957

lōkēbhyō yāni ratnāni sampramathyāhṛtāni mē tāni tē bhīru sarvāṇi rājyaṃ caiva dadāmi tē 5.20.17	958
vijitya pṛthivīm sarvām nānānagaramālinīm janakāya pradāsyāmi tava hētōrvilāsini 5.20.18	959
nēha paśyāmi lōkē'nyam yō mē pratibalō bhavēt paśya mē sumahadvīrya - mapratidvandvamāhavē 5.20.19	960
asakṛt saṃyugē bhagnā mayā vimṛditadhvajāḥ aśaktāḥ pratyanīkēṣu sthātuṃ mama surāsurāḥ 5.20.20	961
iccha māṃ kriyatāmadya pratikarma tavōttamam suprabhāṇyavasajjantām tavāṅgē bhūṣaṇāni hi 5.20.21	962
sādhu paśyāmi tē rūpaṃ suyuktaṃ pratikarmaṇā pratikarmābhisaṃyuktā dākṣiṇyēna varānanē 5.20.22	963

<i>bhuñkṣva bhōgān yathākāmaṃ piba bhīru ramasva ca yathēṣṭaṃ ca prayaccha tvam pṛthivīm vā dhanāni ca 5.20.23 </i>	964
<i>lalsva mayi visrabdhā dhṛṣṭamājñāpayasva ca matprasādāllalantyāśca lalatāṃ bāndhavastava 5.20.24 </i>	965
<i>ṛddhiṃ mamānupaśya tvam śriyaṃ bhadre yaśasvini kiṃ kariṣyasi rāmēṇa subhagē cīravāsinā 5.20.25 </i>	966
<i>nikṣiptavijayō rāmō gataśrīrvanagōcaraḥ vratī sthaṇḍilaśāyī ca śaṅkē jīvati vā na vā 5.20.26 </i>	967
<i>nahi vaidēhi rāmastvāṃ draṣṭuṃ vāpyupalabhyatē purōbalākairasitai - rmēghairjyōtsnāmivāvṛtām 5.20.27 </i>	968
<i>na cāpi mama hastāt tvāṃ prāptumarhati rāghavaḥ hiraṇyakaśipuḥ kīrti - mindrahastagatāmiva 5.20.28 </i>	969

cārusmitē cārudati

cārunētrē vilāsini |

manō harasi mē bhīru

suparṇaḥ pannagaṃ yathā || 5.20.29 ||

970

kliṣṭakauśēyavasanāṃ

tanvīmapyanalaṅkṛtām |

tvāṃ dṛṣṭvā svēṣu dārēṣu

ratim nōpalabhāmyaham || 5.20.30 ||

971

antaḥpuranivāsinyah

striyah sarvaguṇānvitāḥ |

yāvatyō mama sarvāsā -

maīsvaryaṃ kuru jānaki || 5.20.31 ||

972

mama hyasitakēśāntē

trailōkyapravarastriyah |

tāstvāṃ paricarīṣyanti

śriyamapsarasō yathā || 5.20.32 ||

973

yāni vaiśravaṇē subhru

ratnāni ca dhanāni ca |

tāni lōkāṃśca suśrōṇi

mayā bhukṣva yathāsukham || 5.20.33 ||

974

na rāmastapasā dēvi

na balēna na vikramaiḥ |

na dhanēna mayā tulya -

stējasā yaśasāpi vā || 5.20.34 ||

975

piba vihara ramasva bhukṣva bhōgān

dhananicayaṃ pradiśāmi mēdinim ca |

mayi lala lalanē yathāsukhaṃ tvaṃ

tvayi ca samētya lalantu bāndhavāstē || 5.20.35 ||

976

kusumitatarujālasantatāni

bhramarayutāni samudratīrajāni |

kanakavimalahārabhūṣitāṅgī

vihara mayā saha bhīru kānanāni || 5.20.36 ||

977

*|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvyē
sundarakāṇḍē viṁśaḥ sargaḥ ||*

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ ēkaviṃśaḥ sargaḥ ॥

sītākartṛkaṃ rāvaṇasya prabōdhanam śrīrāmēṇa saha
tulanāyāṃ tasya tucchatāyāḥ pratipādanam

tasya tad vacanam śrutvā

sītā raudrasya rakṣasaḥ |

ārtā dīnasvarā dīnam

pratyuvāca tataḥ śanaiḥ ॥ 5.21.1 ॥

978

duḥkhārtā rudatī sītā

vēpamānā tapasvinī |

cintayantī varārōhā

patimēva pativratā ॥ 5.21.2 ॥

979

tṛṇamantarataḥ kṛtvā

pratyuvāca śucismitā |

nivartaya manō mattaḥ

svajanē prīyatāṃ manaḥ ॥ 5.21.3 ॥

980

na māṃ prārthayituṃ yukta -

stvam siddhimiva pāpakṛt |

akāryaṃ na mayā kārya -

mēkapatnyā vigarhitam ॥ 5.21.4 ॥

981

kulaṃ samprāptayā puṇyaṃ

kulē mahati jātayā |

ēvamuktvā tu vaidēhī

rāvaṇaṃ taṃ yaśasvinī || 5.21.5 ||

982

rāvaṇaṃ pṛṣṭhataḥ kṛtvā

bhūyō vacanamabravit |

nāhamaupayikī bhāryā

parabhāryā satī tava || 5.21.6 ||

983

sādhu dharmamavēkṣasva

sādhu sādhuvrataṃ cara |

yathā tava tathānyēśāṃ

rakṣyā dārā niśācara || 5.21.7 ||

984

ātmānamupamāṃ kṛtvā

svēṣu dārēṣu ramyatām |

atuṣṭaṃ svēṣu dārēṣu

capalaṃ capalēndriyam |

nayanti nikṛtiprajñaṃ

paradārāḥ parābhavam || 5.21.8 ||

985

iha santō na vā santi

satō vā nānuvartasē |

yathā hi viparītā tē

buddhirācāravarjitā || 5.21.9 ||

986

vacō mithyāpraṇītātmā

pathyamuktaṃ vicakṣaṇaiḥ |

rākṣasānāmabhāvāya

tvam vā na pratipadyasē || 5.21.10 ||

987

akṛtātmānamāsādya

rājānāmanayē ratam |

samṛddhāni vinaśyanti

rāṣṭrāṇi nagarāṇi ca || 5.21.11 ||

988

tathaiva tvāṃ samāsādya

laṅkā ratnaughasaṅkulā |

aparādhāt tavaikasya

nacirād vinaśiṣyati || 5.21.12 ||

989

svakṛtairhanyamānasya

rāvaṇādīrghadarśinaḥ |

abhinandanti bhūtāni

vināśē pāpakarmaṇaḥ || 5.21.13 ||

990

ēvaṃ tvāṃ pāpakarmāṇaṃ

vakṣyanti nikṛtā janāḥ |

diṣṭyaitad vyasanaṃ prāptō

raudra ityēva harṣitāḥ || 5.21.14 ||

991

śakyā lōbhayituṃ nāha -

maīsvaryēṇa dhanēna vā |

ananyā rāghavēṇāhaṃ

bhāskarēṇa yathā prabhā || 5.21.15 ||

992

upadhāya bhujam tasya

lōkanāthasya satkṛtam |

kathaṃ nāmōpadhāsyāmi

bhujamanyasya kasyacit || 5.21.16 ||

993

ahamaupayikī bhāryā

tasyaiva ca dharāpatēḥ |

vratasnātasya vidyēva

viprasya viditātmanaḥ || 5.21.17 ||

994

sādhu rāvaṇa rāmēṇa

māṃ samānaya duḥkhitām |

vanē vāsītayā sārthaṃ

karēṇvēva gajādhipam || 5.21.18 ||

995

mitramaupayikaṃ kartuṃ

rāmaḥ sthānaṃ parīpsatā |

bandhaṃ cānicchatā ghōraṃ

tvayāsau puruṣarṣabhaḥ || 5.21.19 ||

996

viditaḥ sarvadharmajñaḥ

śaraṇāgatavatsalaḥ |

tēna maitrī bhavatu tē

yadi jīvitumicchasi || 5.21.20 ||

997

prasādayasva tvaṃ cainaṃ

śaraṇāgatavatsalam |

māṃ cāsmāi prayatō bhūtvā

niryātayitumarhasi || 5.21.21 ||

998

ēvaṃ hi tē bhavēt svasti

sampradāya raghūttamē |

anyathā tvam̐ hi kurvāṇaḥ

parāṃ prāpsyasi cāpadam || 5.21.22 ||

999

varjayēd vajramutsṛṣṭam̐

varjayēdantakaściram |

tvadvidham̐ na tu saṅkruddhō

lōkanāthaḥ sa rāghavaḥ || 5.21.23 ||

1000

rāmasya dhanuṣaḥ śabdaṃ

śrōṣyasi tvam̐ mahāsvanam |

śatakratuvisṛṣṭasya

nirghōṣamaśanēriva || 5.21.24 ||

1001

iha śīghraṃ suparvāṇō

jvalitāsyā ivōragāḥ |

iṣavō nipatiṣyanti

rāmalakṣmaṇalakṣitāḥ || 5.21.25 ||

1002

rakṣāṃsi nihaniṣyantaḥ

puryāmasyām̐ na saṃśayaḥ |

asampātaṃ kariṣyanti

patantaḥ kaṅkavāsasaḥ || 5.21.26 ||

1003

rākṣasēndramahāsarṇān

sa rāmagaruḍō mahān |

uddhariṣyati vēgēna

vainatēya ivōragān || 5.21.27 ||

1004

apanēṣyati mām̐ bhartā

tvattaḥ śīghramarindamaḥ |

asurēbhyaḥ śriyaṃ dīptāṃ

viṣṇustribhiriva kramaiḥ || 5.21.28 ||

1005

janasthānē hatasthānē

nihatē rakṣasām balē |

aśaktēna tvayā rakṣaḥ

kṛtamētadasādhu vai || 5.21.29 ||

1006

āśramaṃ tattayōḥ śūnyaṃ

praviśya narasiṃhayōḥ |

gōcaram gatayōrbhrātrō -

rapanītā tvayādharma || 5.21.30 ||

1007

nahi gandhamupāghrāya

rāmalakṣmaṇayōstvayā |

śakyaṃ sandarśanē sthātum

śunā śārdūlayōriva || 5.21.31 ||

1008

tasya tē vighrahē tābhyāṃ

yugagrahaṇamasthiram |

vṛtrasyēvēndrabāhubhyāṃ

bāhōrēkasya vighrahē || 5.21.32 ||

1009

kṣipraṃ tava sa nāthō mē

rāmaḥ saumitriṇā saha |

tōyamalpamivādityaḥ

prāṇānādāsyatē śaraiḥ || 5.21.33 ||

1010

giriṃ kubērasya gatō'thavā'layaṃ

sabhāṃ gatō vā varuṇasya rājñāḥ |

asaṃśayaṃ dāśarathērvimōkṣyasē

mahādrumaḥ kālahatō'sanēriva || 5.21.34 ||

1011

*|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyē
sundarakāṇḍē ēkaviṃśaḥ sargaḥ ||*

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ dvāviṃśaḥ sargaḥ ॥

rāvaṇēna tasyāḥ kṛtē māsadvayāvadhēḥ pradānaṃ
sītākartṛkaṃ tasya bhartsanaṃ rāvaṇasya tāṃ nirbhartsya
rākṣasīnāṃ niyantraṇē saṃsthāpya strībhiḥ saha svabhavanē
gamanam

sītāyā vacanaṃ śrutvā
paruṣaṃ rākṣasēśvaraḥ |
pratyuvāca tataḥ sītāṃ
vipriyaṃ priyadarśanām || 5.22.1 ||

1012

yathā yathā sāntvayitā
vaśyaḥ strīṇāṃ tathā tathā |
yathā yathā priyaṃ vaktā
paribhūtastathā tathā || 5.22.2 ||

1013

sanniyacchati mē krōdhaṃ
tvayi kāmaḥ samutthitaḥ |
dravatō mārgamāsādyā
hayāniva susārathiḥ || 5.22.3 ||

1014

vāmaḥ kāmō manuṣyāṇāṃ
yasmin kila nibadhyatē |

janē tasmimstvanukrōśaḥ

snēhaśca kila jāyatē || 5.22.4 ||

1015

ētaśmāt kāraṇānna tvāṃ

ghātayāmi varānanē |

vadhārḥāmavamānārḥāṃ

mīthyā pravrajanē ratām || 5.22.5 ||

1016

paruśāṇi hi vākyāṇi

yāni yāni bravīṣi mām |

tēṣu tēṣu vadhō yukta -

stava maithili dāruṇaḥ || 5.22.6 ||

1017

ēvamuktvā tu vaidēhīṃ

rāvaṇō rākṣasādhipaḥ |

krōdhasaṃrambhasaṃyuktaḥ

sītāmuttaramabravīt || 5.22.7 ||

1018

dvau māsau rakṣitavyau mē

yō'vadhīstē mayā kṛtaḥ |

tataḥ śayanamārōha

mama tvāṃ varavarṇini || 5.22.8 ||

1019

dvābhyāmūrdhvaṃ tu māsābhyāṃ

bhartāraṃ māmanicchatīm |

mama tvāṃ prātarāśārthē

sūdāśchētsyanti khaṇḍaśaḥ || 5.22.9 ||

1020

tāṃ bhartsyamānāṃ samprēkṣya

rākṣasēndrēṇa jānakīm |

dēvagandharvakanyāstā

viṣēdurvikṛtēkṣaṇāḥ || 5.22.10 ||

1021

ōṣṭhaprakārairaparā

nētrairvaktraistathāparāḥ |

sītāmāśvāsayāmāsu -

starjitāṃ tēna rakṣasā || 5.22.11 ||

1022

tābhirāśvāsītā sītā

rāvaṇaṃ rākṣasādhipam |

uvācātmahitaṃ vākyaṃ

vṛttaśauṭīryagarvitam || 5.22.12 ||

1023

nūnaṃ na tē janaḥ kaści -

dasminniḥśrēyasi sthitaḥ |

nivārayati yō na tvāṃ

karmaṇō'smād vigarhitāt || 5.22.13 ||

1024

māṃ hi dharmātmanaḥ patnīm

śacīmiva śacīpatēḥ |

tvadanyastriṣu lōkēṣu

prārthayēnmanasāpi kaḥ || 5.22.14 ||

1025

rākṣasādharma rāmasya

bhāryāmamitatējasah |

uktavānasi yat pāpaṃ

kva gatastasya mōkṣyasē || 5.22.15 ||

1026

yathā ḍṛptaśca mātaṅgaḥ

śaśaśca sahitaḥ vanē |

tathā dviradavad rāma -

stvaṃ nīcaḥ śāsavat smṛtaḥ || 5.22.16 ||

1027

sa tvamikṣvākunāthaṃ vai

kṣipanniha na lajjasē |

cakṣuṣō viṣayē tasya

na yāvadupagacchasi || 5.22.17 ||

1028

imē tē nayanē krūrē

vikṛtē kṛṣṇapiṅgalē |

kṣitau na patitē kasmā -

nmāmanārya nirīkṣataḥ || 5.22.18 ||

1029

tasya dharmātmanaḥ patnī

snuṣā daśarathasya ca |

kathaṃ vyāharatō māṃ tē

na jihvā pāpa śīryati || 5.22.19 ||

1030

asandēśāttu rāmasya

tapasaścānupālanāt |

na tvāṃ kurmi daśagrīva

bhasma bhasmārhatējasā || 5.22.20 ||

1031

nāpahartumahaṃ śakyā

tasya rāmasya dhīmataḥ |

vidhistava vadhārthāya

vihitō nātra saṃśayaḥ || 5.22.21 ||

1032

śūrēṇa dhanadabhrātrā

balaiḥ samuditēna ca |

apōhya rāmaṃ kasmāccid

dāracauryaṃ tvayā kṛtam || 5.22.22 ||

1033

sītāyā vacanaṃ śrutvā

rāvaṇō rākṣasādhipaḥ |

vivr̥tya nayanē krūrē

jānakīmanvavaikṣata || 5.22.23 ||

1034

nīlajīmūtasāṅkāśō

mahābhujasīrōdharaḥ |

siṃhasattvagatiḥ śrīmān

dīptajihvōgralōcanaḥ || 5.22.24 ||

1035

calāgramukutaṭaprāṃśu -

ścitramālyānulēpanaḥ |

raktamālyāambaradhara -

staptāṅgadavibhūṣaṇaḥ || 5.22.25 ||

1036

śrōṅīsūtrēṇa mahatā

mēcakēna susaṃvṛtaḥ |

amṛtōtpādanē naddhō

bhujāṅgēnēva mandaraḥ || 5.22.26 ||

1037

tābhyāṃ sa paripūrṇābhyāṃ

bhujābhyāṃ rākṣasēsvaraḥ |

śuśubhē'calasaṅkāśaḥ

śṛṅgābhyāmiva mandaraḥ || 5.22.27 ||

1038

taruṇādityavarṇābhyāṃ

kuṇḍalābhyāṃ vibhūṣitaḥ |

raktapallavapuṣpābhyā -

maśōkābhyāmivācalaḥ || 5.22.28 ||

1039

sa kalpavṛkṣapratimō

vasanta iva mūrtimān |

śmaśānacaityapratimō

bhūṣitō'pi bhayaṅkaraḥ || 5.22.29 ||

1040

avēkṣamāṇō vaidēhīṃ

kōpasamraktalōcanaḥ |

uvāca rāvaṇaḥ sītāṃ

bhujāṅga iva niḥśvasan || 5.22.30 ||

1041

anayēnābhisampanna -

marthahīnamanuvratē |

nāśayāmyahamadya tvām

sūryaḥ sandhyāmivaujasā || 5.22.31 ||

1042

ityuktvā maithilīṃ rājā

rāvaṇaḥ śatrurāvaṇaḥ |

sandadarśa tataḥ sarvā

rākṣasīrghōradarśanāḥ || 5.22.32 ||

1043

ēkākṣīmēkakarṇām ca

karṇaprāvaraṇām tathā |

gōkarṇīm hastikarṇīm ca

lambakarṇīmakarṇikām || 5.22.33 ||

1044

hastipadyaśvapadyau ca

gōpadīm pādacūlikām |

ēkākṣīmēkapādīṃ ca

pr̥thupādīmapādikām || 5.22.34 ||

1045

atimātraśirōgrīvā -

matimātrakucōdarīm |

atimātrāsyānētrāṃ ca

dīrghajihvānakhāmapi || 5.22.35 ||

1046

anāsikāṃ siṃhamukhīṃ

gōmukhīṃ sūkarīmukhīm |

yathā madvaśagā sītā

kṣīpraṃ bhavati jānakī || 5.22.36 ||

1047

tathā kuruta rākṣasyaḥ

sarvāḥ kṣīpraṃ samētya vā |

pratilōmānulōmaīśca

sāmadānādibhēdanaiḥ || 5.22.37 ||

1048

āvarjayata vaidēhīṃ

daṇḍasyōdyamanēna ca |

iti pratisamādiśya

rākṣasēndraḥ punaḥ punaḥ || 5.22.38 ||

1049

kāmamanyuparītātmā

jānakīṃ prati garjata |

upagamyā tataḥ kṣīpraṃ

rākṣasī dhānyamālinī || 5.22.39 ||

1050

pariṣvajya daśagrīva -

midam vacanamabravīt |

mayā krīḍa mahārāja

sītayā kiṃ tavānayaḥ || 5.22.40 ||

1051

vivarṇayā kṛpaṇayā

mānuṣyā rākṣasēśvara |

nūnamasyāṃ mahārāja

na dēvā bhōgasattamān || 5.22.41 ||

1052

vidadhathyamaraśrēṣṭhā -

stava bāhubalārjitān |

akāmāṃ kāmayānasya

śarīramupatapyatē || 5.22.42 ||

1053

icchatīṃ kāmayānasya

prītirbhavati śōbhanā |

ēvamuktastu rākṣasyā

samutkṣiptastatō balī |

prahasan mēghasaṅkāsō

rākṣasaḥ sa nyavartata || 5.22.43 ||

1054

prasthitaḥ sa daśagrīvaḥ

kampayanniva mēdinīm |

jvaladbhāskarasaṅkāsāṃ

pravivēśa nivēśanam || 5.22.44 ||

1055

dēvagandharvakanyāśca

nāgakanyāśca tāstataḥ |

parivārya daśagrīvaṃ

praviśustā gṛhōttamam || 5.22.45 ||

1056

*sa maithilīṃ dharmaparāṃstavasthitāṃ
pravēpamānāṃ paribhartsya rāvaṇaḥ |
vihāya sītāṃ madanēna mōhitaḥ
svamēva vēśma pravivēśa rāvaṇaḥ || 5.22.46 ||*

1057

*|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvye
sundarakāṇḍē dvāviṃśaḥ sargaḥ ||*

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ trayōviṃśaḥ sargaḥ ॥
rākṣasībhiḥ sītāyāḥ prabōdhanam

- ityuktvā maithilīṃ rājā
rāvaṇaḥ śatrurāvaṇaḥ |
sandiśya ca tataḥ sarvā
rākṣasīrnirjagāma ha || 5.23.1 || 1058
- niṣkrāntē rākṣasēndrē tu
punarantaḥpuram gatē |
rākṣasyō bhīmarūpāstāḥ
sītāṃ samabhidudruvuḥ || 5.23.2 || 1059
- tataḥ sītāmupāgamyā
rākṣasyaḥ krōdhamūrchitāḥ |
paraṃ paruṣayā vācā
vaidēhīmidamabruvan || 5.23.3 || 1060
- paulastyasya variṣṭhasya
rāvaṇasya mahātmanaḥ |
daśagrīvasya bhāryātvaṃ
sītē na bahu manyasē || 5.23.4 || 1061

tatastvēkajaṭā nāma

rākṣasī vākyamabravīt |

āmantrya krōdhatām rākṣī

sītāṃ karatalōdarīm || 5.23.5 ||

1062

prajāpatīnāṃ ṣaṇṇāṃ tu

caturthō'yaṃ prajāpatiḥ |

mānasō brahmaṇaḥ putraḥ

pulastya iti viśrutaḥ || 5.23.6 ||

1063

pulastyasya tu tējasvī

maharṣirmānasah sutaḥ |

nāmnā sa viśravā nāma

prajāpatisamaprabhaḥ || 5.23.7 ||

1064

tasya putrō viśālākṣi

rāvaṇaḥ śatrurāvaṇaḥ |

tasya tvam rākṣasēndrasya

bhāryā bhavitumarhasi || 5.23.8 ||

1065

mayōktaṃ cārusarvāṅgi

vākyam kiṃ nānumanyasē |

tatō harijaṭā nāma

rākṣasī vākyamabravīt || 5.23.9 ||

1066

vivr̥tya nayanē kōpā -

nmārjārasadr̥śēkṣaṇā |

yēna dēvāstrayastrīṃśad

dēvarājaśca nirjitaḥ || 5.23.10 ||

1067

<p>tasya tvaṃ rākṣasēndrasya bhāryā bhavitumarhasi vīryōtsiktasya śūrasya saṅgrāmēṣvanivartinaḥ balinō vīryayuktasya bhāryā tvaṃ kiṃ na lipsasē 5.23.11 </p>	1068
<p>priyāṃ bahumatāṃ bhāryāṃ tyaktvā rājā mahābalaḥ sarvāsāṃ ca mahābhāgāṃ tvāmupaiśyati rāvaṇaḥ 5.23.12 </p>	1069
<p>samṛddhaṃ strīsaḥsrēṇa nānāratnōpaśōbhitam antaḥpuraṃ tadutsrjya tvāmupaiśyati rāvaṇaḥ 5.23.13 </p>	1070
<p>anyā tu vikaṭā nāma rākṣasī vākyamabravit asakṛd bhīmavīryēṇa nāgā gandharvadānavāḥ nirjitāḥ samarē yēna sa tē pārśvamupāgataḥ 5.23.14 </p>	1071
<p>tasya sarvasamṛddhasya rāvaṇasya mahātmanaḥ kimarthaṃ rākṣasēndrasya bhāryātvaṃ nēcchasē'dhamē 5.23.15 </p>	1072

tatastāṃ durmukhī nāma

rākṣasī vākyamabravīt |

yasya sūryō na tapati

bhītō yasya sa mārutaḥ |

na vāti smāyatāpāṅgi

kiṃ tvaṃ tasya na tiṣṭhasē || 5.23.16 ||

1073

puṣpavṛṣṭiṃ ca taravō

mumucuryasya vai bhayāt |

śailāḥ susruvuḥ pānīyaṃ

jaladāśca yadēcchati || 5.23.17 ||

1074

tasya nairṛtarājasya

rājarājasya bhāmini |

kiṃ tvaṃ na kuruṣē buddhiṃ

bhāryārthē rāvaṇasya hi || 5.23.18 ||

1075

sādhu tē tattvatō dēvi

kathitaṃ sādhu bhāmini |

grhāṇa susmitē vākya -

manyathā na bhaviṣyasi || 5.23.19 ||

1076

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvye
sundarakāṇḍē trayōviṃśaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ caturviṃśaḥ sargaḥ ॥

sītayā rākṣasīnāṃ vacasō'naṅgikaraṇaṃ rākṣasīkartṛkaṃ
tasyā bhartsanaṃ ca

tataḥ sītāṃ samastāstā

rākṣasyō vikṛtānanāḥ |

paruṣaṃ paruṣānarhā -

mūcustadvākyamapriyam || 5.24.1 ||

1077

kiṃ tvamantaḥpurē sītē

sarvabhūtamanōramē |

mahārhaśayanōpētē

na vāsamanumanyasē || 5.24.2 ||

1078

mānuṣī mānuṣasyaiva

bhāryātvaṃ bahu manyasē |

pratyāhara manō rāmā -

nnaivaṃ jātu bhaviṣyati || 5.24.3 ||

1079

trailōkyavasubhōktāraṃ

rāvaṇaṃ rākṣasēśvaram |

bhartāramupasaṅgamyā

viharasva yathāsukham || 5.24.4 ||

1080

- mānuṣī mānuṣaṃ taṃ tu*
rāmamicchasi śōbhanē |
rājyād bhraṣṭamasiddhārthaṃ
viklavantamaninditē || 5.24.5 || 1081
- rākṣasīnāṃ vacaḥ śrutvā*
sītā padmanibhēkṣaṇā |
nētrābhyāmasrupūrṇābhyā -
midam vacanamabravīt || 5.24.6 || 1082
- yadidaṃ lōkavidviṣṭa -*
mudāharata saṅgatāḥ |
naitanmanasi vākyaṃ mē
kilbiṣaṃ pratitiṣṭhati || 5.24.7 || 1083
- na mānuṣī rākṣasasya*
bhāryā bhavitumarhati |
kāmaṃ khādata māṃ sarvā
na kariṣyāmi vō vacaḥ || 5.24.8 || 1084
- dīnō vā rājyahīnō vā*
yō mē bhartā sa mē guruḥ |
taṃ nityamanuraktāsmi
yathā sūryaṃ suvarcalā || 5.24.9 || 1085
- yathā śacī mahābhāgā*
śakraṃ samupatiṣṭhati |
arundhatī vasiṣṭhaṃ ca
rōhiṇī śasīnaṃ yathā || 5.24.10 || 1086

lōpāmudrā yathāgastyam

sukanyā cyavanaṃ yathā |

sāvitrī satyavantaṃ ca

kapilaṃ śrīmatī yathā || 5.24.11 ||

1087

saudāsaṃ madayantīva

kēśinī sagaraṃ yathā |

naiṣadhaṃ damayantīva

bhaimī patimanuvratā || 5.24.12 ||

1088

tathāhamikṣvākuvaraṃ

rāmaṃ patimanuvratā |

sītāyā vacanaṃ śrutvā

rākṣasyaḥ krōdhamūrcchitāḥ |

bhartsayanti sma parūṣai -

rvākyai rāvaṇacōditāḥ || 5.24.13 ||

1089

avalīnaḥ sa nirvākyō

hanumān śiṃśapādrumē |

sītāṃ santarjayantīstā

rākṣasīraśṛṅgōt kapiḥ || 5.24.14 ||

1090

tāmabhikramya saṃrabdhā

vēpamānāṃ samantataḥ |

bhṛśaṃ saṃlilihurdīptān

pralambān daśanacchadān || 5.24.15 ||

1091

ūcuśca paramakruddhāḥ

praḡhyāśu paraśvadhān |

nēyamarhati bhartāraṃ

rāvaṇaṃ rākṣasādhipam || 5.24.16 ||

1092

sā bhartsyamānā bhīmābhī

rākṣasībhirvarāṅganā |

sā bāṣpamapamārjantī

śiṃśapāṃ tāmupāgamat || 5.24.17 ||

1093

tatastāṃ śiṃśapāṃ sītā

rākṣasībhiḥ samāvṛtā |

abhigamya viśālākṣī

tasthau śōkapariplutā || 5.24.18 ||

1094

tāṃ kṛśāṃ dīnavadanāṃ

malināambaravāsinīm |

bhartsayāñcakrirē bhīmā

rākṣasyastāḥ samantataḥ || 5.24.19 ||

1095

tatastu vinatā nāma

rākṣasī bhīmadarśanā |

abravīt kupitākārā

karālā nirṇatōdarī || 5.24.20 ||

1096

sītē paryāptamētāvad

bhartuḥ snēhaḥ pradarśitaḥ |

sarvatrātikṛtaṃ bhadre

vyasanāyōpakalpatē || 5.24.21 ||

1097

parituṣṭāsmi bhadraṃ tē

mānuṣastē kṛtō vidhiḥ |

mamāpi tu vacaḥ pathyaṃ

bruvantyāḥ kuru maithili || 5.24.22 ||

1098

rāvaṇaṃ bhaja bhartāraṃ

bhartāraṃ sarvarakṣasām |

vikrāntamāpatantaṃ ca

surēśamiva vāsavam || 5.24.23 ||

1099

dakṣiṇaṃ tyāgaśīlaṃ ca

sarvasya priyavādinam |

mānuṣaṃ kṛpaṇaṃ rāmaṃ

tyaktvā rāvaṇamāśraya || 5.24.24 ||

1100

divyāṅgarāgā vaidēhi

divyābharaṇabhūṣitā |

adyaprabhṛti lōkānāṃ

sarvēśamīśvarī bhava || 5.24.25 ||

1101

agnēḥ svāhā yathā dēvī

śacī vēndrasya śōbhanē |

kiṃ tē rāmēṇa vaidēhi

kṛpaṇēna gatāyuṣā || 5.24.26 ||

1102

ētaduktaṃ ca mē vākyaṃ

yadi tvaṃ na kariṣyasi |

asmin muhūrtē sarvāstvāṃ

bhakṣayiṣyāmahē vayam || 5.24.27 ||

1103

anyā tu vikaṭā nāma

lambamānapayōdharā |

abravīt kupitā sītāṃ

muṣṭimudyamya tarjatī || 5.24.28 ||

1104

bahūnyapratirūpāṇi

vacanāni sudurmatē |

anukrōśānmṛduttvācca

sōḍhāni tava maithili || 5.24.29 ||

1105

na ca naḥ kuruṣē vākyam

hitam kālapuraskṛtam |

ānītāsi samudrasya

pāramanyairdurāsadam || 5.24.30 ||

1106

rāvaṇāntaḥpurē ghōrē

praviṣṭā cāsi maithili |

rāvaṇasya grhē ruddhā

asmābhistvabhirakṣitā || 5.24.31 ||

1107

na tvāṃ śaktaḥ paritrātu -

mapi sākṣāt purandaraḥ |

kuruṣva hitavādinyā

vacanam mama maithili || 5.24.32 ||

1108

alamaśrunipātēna

tyaja śōkamanarthakam |

bhaja prītiṃ praharṣam ca

tyajantī nityadainyatām || 5.24.33 ||

1109

sītē rākṣasarājēna

parikrīḍa yathāsukham |

jānīmahē yathā bhīru

strīṇāṃ yauvanamadhruvam || 5.24.34 ||

1110

yāvanna tē vyatīkrāmēt

tāvat sukhamavāpnuhi |

udyānāni ca ramyāṇi

parvatōpavanāni ca || 5.24.35 ||

1111

saha rākṣasarājēna

cara tvam madirēkṣaṇē |

strīsaḥsārāṇi tē dēvi

vasē sthāsyanti sundari || 5.24.36 ||

1112

rāvaṇam bhaja bhartāram

bhartāram sarvarakṣasām |

utpātya vā tē hṛdayam

bhakṣayiṣyāmi maithili || 5.24.37 ||

1113

yadi mē vyāhṛtam vākyaṃ

na yathāvat kariṣyasi |

tataścaṇḍōdarī nāma

rākṣasī krūradarśanā || 5.24.38 ||

1114

bhrāmayantī mahacchūla -

midam vacanamabravīt |

imāṃ hariṇaśāvākṣīṃ

trāsōtkampapayōdharām || 5.24.39 ||

1115

rāvaṇēna hṛtam drṣṭvā

daurhṛdō mē mahānayam |

yakṛtplīhaṃ mahat krōḍaṃ

hṛdayaṃ ca sabandhanam || 5.24.40 ||

1116

gātrānyapi tathā śīrṣaṃ

khādēyamiti mē matiḥ |

tatastu praghasā nāma

rākṣasī vākyamabravīt || 5.24.41 ||

1117

kaṇṭhamasyā nṛśaṃsāyāḥ

pīḍayāmaḥ kimāsyatē |

nivēdyatāṃ tatō rājñē

mānuṣī sā mṛtēti ha || 5.24.42 ||

1118

nātra kaścana sandēhaḥ

khādatēti sa vakṣyati |

tatastvajā mukhī nāma

rākṣasī vākyamabravīt || 5.24.43 ||

1119

viśasyēmāṃ tataḥ sarvān

samān kuruta piṇḍakān |

vibhajāma tataḥ sarvā

vivādō mē na rōcatē || 5.24.44 ||

1120

pēyamānīyatāṃ kṣīpraṃ

mālyaṃ ca vividhaṃ bahu |

tataḥ sūrpaṇakhā nāma

rākṣasī vākyamabravīt || 5.24.45 ||

1121

ajāmukhyā yaduktaṃ vai

tadēva mama rōcatē |

surā cānīyatāṃ kṣipraṃ

sarvaśōkavināśinī || 5.24.46 ||

1122

mānuṣaṃ māṃsamāsvādya

nṛtyāmō'tha nikumbhilām |

ēvaṃ nirbhartsyamānā sā

sītā surasutōpamā |

rākṣasībhirvirūpābhi -

rdhairyamutsrjya rōditi || 5.24.47 ||

1123

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvyē
sundarakāṇḍē caturviṃśaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ pañcaviṃśaḥ sargaḥ ॥

rākṣasīvacō'naṅgīkṛtya śōkasaṃtaptāyāḥ sītāyā vilāpaḥ
atha tāsāṃ vadantīnāṃ
paruṣaṃ dāruṇaṃ bahu |
rākṣasīnāmasaumyānāṃ
rurōda janakātmajā ॥ 5.25.1 ॥

1124

ēvamuktā tu vaidēhī
rākṣasībhirmanasvinī |
uvāca paramatrastā
bāṣpagadgadayā girā ॥ 5.25.2 ॥

1125

na mānuṣī rākṣasasya
bhāryā bhavitumarhati |
kāmaṃ khādata māṃ sarvā
na kariṣyāmi vō vacaḥ ॥ 5.25.3 ॥

1126

sā rākṣasīmadhyagatā
sītā surasutōpamā |
na śarma lēbhē śōkārtā
rāvaṇēnēva bhartsitā ॥ 5.25.4 ॥

1127

vēpatē smādhikaṃ sītā viśantīvāṅgamātmanaḥ vanē yūthaparibhraṣṭā mṛgī kōkairivārditā 5.25.5	1128
sā tvaśōkasya vipulāṃ śākhāmālambya puṣpitām cintayāmāsa śōkēna bhartāraṃ bhagnamānasā 5.25.6	1129
sā snāpayantī vipulau stanau nētrajalasravaiḥ cintayantī na śōkasya tadāntamadhigacchati 5.25.7	1130
sā vēpamānā patitā pravātē kadalī yathā rākṣasīnāṃ bhayatrastā vivarṇavadanābhavat 5.25.8	1131
tasyāḥ sā dīrghabahulā vēpantyāḥ sītayā tadā dadṛśē kampitā vēṇī vyālīva parisarpatī 5.25.9	1132
sā niḥśvasantī śōkārtā kōpōpahatacētanā ārtā vyaṣṛjadaśrūṇi maithilī vilalāpa ca 5.25.10	1133

hā rāmēti ca dūḥkhārtā

hā punarlakṣmaṇēti ca |

hā śvaśrūrmama kausalyē

hā sumitrēti bhāminī || 5.25.11 ||

1134

lōkapravādaḥ satyō'yaṃ

paṇḍitaiḥ samudāhṛtaḥ |

akālē durlabhō mṛtyuḥ

striyā vā puruṣasya vā || 5.25.12 ||

1135

yatrāhamābhiḥ krūrābhī

rākṣasībhirihārditā |

jīvāmi hīnā rāmēṇa

muhūrtamapi duḥkhitā || 5.25.13 ||

1136

ēṣālpapuṇyā kṛpaṇā

vinaśiṣyāmyanāthavat |

samudramadhyē nauḥ pūrṇā

vāyuvēgairivāhatā || 5.25.14 ||

1137

bhartāraṃ tamapaśyantī

rākṣasīvaśamāgatā |

sīdāmi khalu śōkēna

kūlaṃ tōyahataṃ yathā || 5.25.15 ||

1138

taṃ padmadalapatrākṣaṃ

siṃhavikrāntagāminam |

dhanyāḥ paśyanti mē nāthaṃ

kṛtajñaṃ priyavādinam || 5.25.16 ||

1139

sarvathā tēna hīnāyā
 rāmēṇa viditātmanā |
 tīkṣṇaṃ viṣamivāsvādya
 durlabhaṃ mama jīvanam || 5.25.17 || 1140

kīdrśaṃ tu mahāpāpaṃ
 mayā dēhāntarē kṛtam |
 tēnēdaṃ prāpyatē ghōraṃ
 mahāduḥkhaṃ sudāruṇam || 5.25.18 || 1141

jīvitaṃ tyaktumicchāmi
 śōkēna mahatā vṛtā |
 rākṣasībhiśca rakṣantya
 rāmō nāsādyatē mayā || 5.25.19 || 1142

dhigastu khalu mānuṣyaṃ
 dhigastu paravaśyatām |
 na śakyaṃ yat parityaktu -
 mātmacchandēna jīvitam || 5.25.20 || 1143

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvyaē
 sundarakāṇḍē pañcaviṃśaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ ṣaḍviṃśaḥ sargaḥ ॥

sītāyāḥ karuṇō vilāpaḥ svaprāṇaparityāganiścayaśca
prasaktāśrumukhī tvēvaṃ

bruvatī janakātmajā |
adhōgatamukhī bālā
vilaptumupacakramē || 5.26.1 ||

1144

unmattēva pramattēva
bhrāntacittēva śōcatī |
upāvṛttā kiśōrīva
vicēṣtantī mahītalē || 5.26.2 ||

1145

rāghavasya pramattasya
rakṣasā kāmarūpiṇā |
rāvaṇēna pramathyāha -
mānītā krōśatī balāt || 5.26.3 ||

1146

rākṣasīvaśamāpannā
bhartsyamānā ca dāruṇam |
cintayantī suduḥkhārtā
nāhaṃ jīvitumutsahē || 5.26.4 ||

1147

nahi mē jīvitēnārthō

naivārthairna ca bhūṣaṇaiḥ |

vasantyā rākṣasīmadhyē

vinā rāmaṃ mahāratham || 5.26.5 ||

1148

aśmasāramidaṃ nūna -

mathavāpyajarāmaram |

hṛdayaṃ mama yēnēdaṃ

na duḥkhēna viśīryatē || 5.26.6 ||

1149

dhiṃmāmanāryāmasatīṃ

yāhaṃ tēna vinā kṛtā |

muhūrtamapi jīvāmi

jīvitaṃ pāpajīvikā || 5.26.7 ||

1150

caraṇēnāpi savyēna

na sprśēyaṃ niśācaram |

rāvaṇaṃ kiṃ punarahaṃ

kāmayēyaṃ vigarhitam || 5.26.8 ||

1151

pratyākhyānaṃ na jānāti

nātmānaṃ nātmanaḥ kulam |

yō nṛśaṃsasvabhāvēna

māṃ prārthayitumicchati || 5.26.9 ||

1152

chinnā bhinnā prabhinnā vā

dīptā vāgnau pradīpitā |

rāvaṇaṃ nōpatiṣṭhēyaṃ

kiṃ pralāpēna vaściram || 5.26.10 ||

1153

<p>khyātaḥ prājñaḥ kṛtajñaśca sānukrōśaśca rāghavaḥ sadvṛttō niranukrōśaḥ śaṅkē madbhāgyasaṅkṣayāt 5.26.11 </p>	1154
<p>rākṣasānāṃ janasthānē sahasrāṇi caturdaśa ēkēnaiva nirastāni sa mām kiṃ nābhipadyatē 5.26.12 </p>	1155
<p>niruddhā rāvaṇēnāha - malpavīryēṇa rakṣasā samarthaḥ khalu mē bhartā rāvaṇaṃ hantumāhavē 5.26.13 </p>	1156
<p>virādhō daṇḍakāraṇyē yēna rākṣasapuṅgavaḥ raṇē rāmēṇa nihataḥ sa mām kiṃ nābhipadyatē 5.26.14 </p>	1157
<p>kāmaṃ madhyē samudrasya laṅkēyaṃ duṣpradharṣaṇā na tu rāghavabāṇānāṃ gatirōdhō bhaviṣyati 5.26.15 </p>	1158
<p>kiṃ nu tat kāraṇaṃ yēna rāmō dṛḍhaparākramaḥ rakṣasāpahṛtāṃ bhāryā - miṣṭām yō nābhipadyatē 5.26.16 </p>	1159

ihasthāṃ māṃ na jānītē

śaṅkē lakṣmaṇapūrvajāḥ |

jānannapī sa tējasvī

dharṣaṇāṃ marṣayiṣyati || 5.26.17 ||

1160

hṛtēti māṃ yō'dhigatya

rāghavāya nivēdayēt |

gṛdhrarājō'pī sa raṇē

rāvaṇēna nipātitaḥ || 5.26.18 ||

1161

kṛtaṃ karma mahat tēna

māṃ tathābhyavapadyatā |

tiṣṭhatā rāvaṇavadhē

vṛddhēnāpī jaṭāyuṣā || 5.26.19 ||

1162

yadi māmiha jānīyād

vartamānāṃ hi rāghavaḥ |

adya bāṇairabhikruddhaḥ

kuryāllōkamarākṣasam || 5.26.20 ||

1163

nirdahēcca purīṃ laṅkāṃ

nirdahēcca mahōdadhim |

rāvaṇasya ca nīcasya

kīrtiṃ nāma ca nāśayēt || 5.26.21 ||

1164

tatō nihatanāthānāṃ

rākṣasīnāṃ gṛhē gṛhē |

yathāhamēvaṃ rudatī

tathā bhūyō na saṃśayaḥ || 5.26.22 ||

1165

anviṣya rakṣasāṃ laṅkāṃ

kuryād rāmaḥ salakṣmaṇaḥ |

nahi tābhyāṃ ripurdr̥ṣṭō

muhūrtamapi jīvati || 5.26.23 ||

1166

citādhūmākulapathā

ḡdhramaṇḍalamaṇḍitā |

acirēṇaiva kālēna

śmaśānasadr̥śī bhavēt || 5.26.24 ||

1167

acirēṇaiva kālēna

prāpsyāmyēnaṃ manōratham |

duṣprasthānō'yamābhāti

sarvēṣāṃ vō viparyayaḥ || 5.26.25 ||

1168

yādr̥śāni tu dr̥śyantē

laṅkāyāmasubhāni tu |

acirēṇaiva kālēna

bhaviṣyati hataprabhā || 5.26.26 ||

1169

nūnaṃ laṅkā hatē pāpē

rāvaṇē rākṣasādhipē |

śōṣamēṣyati durdharṣā

pramadā vidhavā yathā || 5.26.27 ||

1170

pun̄yōtsavasamṛddhā ca

naṣṭabhartrī sarākṣasā |

bhaviṣyati purī laṅkā

naṣṭabhartrī yathāṅganā || 5.26.28 ||

1171

nūnaṃ rākṣasakanyānāṃ

rudatīnāṃ grhē grhē |

śrōṣyāmi nacirādēva

duḥkhārtānāmiha dhvanim || 5.26.29 ||

1172

sāndhakārā hatadyōtā

hatarākṣasapuṅgavā |

bhaviṣyati purī laṅkā

nirdagdhā rāmasāyakaiḥ || 5.26.30 ||

1173

yadi nāma sa śūrō māṃ

rāmō raktāntalōcanaḥ |

jānīyād vartamānāṃ yāṃ

rākṣasasya nivēśanē || 5.26.31 ||

1174

anēna tu nṛśaṃsēna

rāvaṇēnādhamēna mē |

samayō yastu nirdiṣṭa -

stasya kālō'yamāgataḥ || 5.26.32 ||

1175

sa ca mē vihitō mṛtyu -

rasmin duṣṭēna vartatē |

akāryaṃ yē na jānanti

nairṛtāḥ pāpakāriṇaḥ || 5.26.33 ||

1176

adharmāt tu mahōtpātō

bhaviṣyati hi sāmpratam |

naitē dharmāṃ vijānanti

rākṣasāḥ piśitāśanāḥ || 5.26.34 ||

1177

<p><i>dhruvaṃ māṃ prātarāśārthaṃ rākṣasaḥ kalpayiṣyati sāhaṃ kathaṃ kariṣyāmi taṃ vinā priyadarśanam 5.26.35 </i></p>	1178
<p><i>rāmaṃ raktāntanayana - mapāśyanti suduḥkhitā kṣipraṃ vaivasvataṃ dēvaṃ paśyēyaṃ patinā vinā 5.26.36 </i></p>	1179
<p><i>nājānājjīvatīṃ rāmaḥ sa māṃ bharatapūrvajaḥ jānantau tau na kuryātāṃ nōrvyāṃ hi parimārgaṇam 5.26.37 </i></p>	1180
<p><i>nūnaṃ mamaiva śōkēna sa vīrō lakṣmaṇāgrajaḥ dēvalōkamitō yāta - styaktvā dēhaṃ mahītalē 5.26.38 </i></p>	1181
<p><i>dhanyā dēvāḥ sagandharvāḥ siddhāśca paramarṣayaḥ mama paśyanti yē vīraṃ rāmaṃ rājīvalōcanam 5.26.39 </i></p>	1182
<p><i>athavā nahi tasyārthō dharmakāmasya dhīmataḥ mayā rāmasya rājarṣē - rbhāryayā paramātmanaḥ 5.26.40 </i></p>	1183

dr̥śyamānē bhavēt prītiḥ

sauhr̥daṃ nāstyadr̥śyataḥ |

nāśayanti kṛtaghnāstu

na rāmō nāśayiṣyati || 5.26.41 ||

1184

kiṃ vā mayyaguṇāḥ kēcit

kiṃ vā bhāgyakṣayō hi mē |

yā hi sītā varār̥hēṇa

hīnā rāmēṇa bhāminī || 5.26.42 ||

1185

śrēyō mē jīvitānmar̥tuṃ

vihīnāyā mahātmanā |

rāmādakliṣṭacāritrā -

cchūr̥ācchatrunibar̥haṇāt || 5.26.43 ||

1186

athavā nyastaśāstrau tau

vanē mūlaphalāśanau |

bhr̥ātarau hi naraśr̥ēṣṭhau

carantau vanagōcarau || 5.26.44 ||

1187

athavā rākṣasēndrēṇa

rāvaṇēna durātmanā |

chadmanā ghātitau śūrau

bhr̥ātarau rāmālakṣmaṇau || 5.26.45 ||

1188

sāhamēvaṃvidhē kālē

martumicchāmi sarvataḥ |

na ca mē vihitō mṛtyu -

rasmin duḥkhē'tivartati || 5.26.46 ||

1189

dhanyāḥ khalu mahātmānō

munayaḥ satyasammataḥ |

jitātmānō mahābhāgā

yēśāṃ na staḥ priyāpriyē || 5.26.47 ||

1190

priyānna sambhavēd duḥkha -

mapriyādadhikaṃ bhavēt |

tābhyāṃ hi tē viyuḥjantē

namastēśāṃ mahātmanām || 5.26.48 ||

1191

sāhaṃ tyaktā priyēṇaiva

rāmēṇa viditātmanā |

prāṇāṃstyakṣyāmi pāpasya

rāvaṇasya gatā vaśam || 5.26.49 ||

1192

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvye

sundarakāṇḍē ṣaḍviṃśaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ saptaviṃśaḥ sargaḥ ॥

trijaṭyāḥ svapnastatra rakṣasāṃ vināśasya
śrīrāghavavijayasya ca sūcanam

ityuktāḥ sītayā ghōraṃ

rākṣasyaḥ krōdhamūrcchitāḥ |

kāścijjagmustadākhyātuṃ

rāvaṇasya durātmanaḥ || 5.27.1 ||

1193

tataḥ sītāmupāgamyā

rākṣasyō bhīmadarśanāḥ |

punaḥ paruṣamēkārtha -

manarthārthamathābruvan || 5.27.2 ||

1194

adyēdānīṃ tavānāryē

sītē pāpaviniścayē |

rākṣasyō bhakṣayiṣyanti

māṃsamētaḍ yathāsukham || 5.27.3 ||

1195

sītāṃ tābhiranāryābhi -

rdrṣṭvā santarjitāṃ tadā |

rākṣasī trijaṭā vṛddhā

prabuddhā vākyamabravīt || 5.27.4 ||

1196

<p> <i>ātmānaṃ khādatānāryā</i> <i>na sītāṃ bhakṣayiṣyatha </i> <i>janakasya sutāmiṣṭāṃ</i> <i>snuṣāṃ daśarathasya ca 5.27.5 </i> </p>	1197
<p> <i>svapnō hyadya mayā dṛṣṭō</i> <i>dāruṇō rōmaharṣaṇaḥ </i> <i>rākṣasānāmabhāvāya</i> <i>bharturasyā bhavāya ca 5.27.6 </i> </p>	1198
<p> <i>ēvamuktāstrijaṭayā</i> <i>rākṣasyaḥ krōdhamūrcchitāḥ </i> <i>sarvā ēvābruvan bhītā -</i> <i>strijaṭāṃ tāmidaṃ vacaḥ 5.27.7 </i> </p>	1199
<p> <i>kathayasva tvayā dṛṣṭaḥ</i> <i>svapnō'yaṃ kīdṛśō niśi </i> <i>tāsāṃ śrutvā tu vacanaṃ</i> <i>rākṣasīnāṃ mukhōdgatam 5.27.8 </i> </p>	1200
<p> <i>uvāca vacanaṃ kālē</i> <i>trijaṭā svapnaṃśritam </i> <i>gajadantamayīṃ divyāṃ</i> <i>śibikāmantarikṣagām 5.27.9 </i> </p>	1201
<p> <i>yuktāṃ vājisahasrēṇa</i> <i>svayamāsthāya rāghavaḥ </i> <i>śuklamālyāambaradharō</i> <i>lakṣmaṇēna samāgataḥ 5.27.10 </i> </p>	1202

svapnē cādyā mayā dṛṣṭā sītā śuklāambarāvṛtā sāgarēṇa parikṣiptaṃ śvētaparvatamāsthītā 5.27.11	1203
rāmēṇa saṅgatā sītā bhāskarēṇa prabhā yathā rāghavaśca punardṛṣṭa - ścaturdantaṃ mahāgajam 5.27.12	1204
ārūḍhaḥ śailasaṅkāśaṃ cakāsa sahalakṣmaṇaḥ tatastu sūryasaṅkāśau dīpyamānau svatējasā 5.27.13	1205
śuklamālyāambaradharau jānakīṃ paryupasthitau tatastasya nagasyāgrē hyākāśasthasya dantinaḥ 5.27.14	1206
bhartrā pariḡṛhītasya jānakī skandhamāśritā bharturaṅkāt samutpatya tataḥ kamalalōcanā 5.27.15	1207
candrasūryau mayā dṛṣṭā pāṇibhyāṃ parimārjatī tatastābhyāṃ kumārābhyā - māsthitaḥ sa gajōttamaḥ	

sītayā ca viśālākṣyā

laṅkāyā upari sthitaḥ || 5.27.16 ||

1208

pāṇḍurarṣabhayuktēna

rathēnāṣṭayujā svayam |

ihōpayātaḥ kākutsthaḥ

sītayā saha bhāryayā || 5.27.17 ||

1209

śuklamālyāambaradharō

lakṣmaṇēna sahāgataḥ |

tatō'nyatra mayā dr̥ṣṭō

rāmaḥ satyaparākramaḥ || 5.27.18 ||

1210

lakṣmaṇēna saha bhrātrā

sītayā saha vīryavān |

āruhya puṣpakaṃ divyaṃ

vimānaṃ sūryasannibham || 5.27.19 ||

1211

uttarāṃ diśamālōcya

prasthitaḥ puruṣōttamaḥ |

ēvaṃ svapnē mayā dr̥ṣṭō

rāmō viṣṇuparākramaḥ || 5.27.20 ||

1212

lakṣmaṇēna saha bhrātrā

sītayā saha bhāryayā |

na hi rāmō mahātējāḥ

śakyō jētuṃ surāsuraiḥ || 5.27.21 ||

1213

rākṣasairvāpi cānyairvā

svargaḥ pāpajanairiva |

<i>rāvaṇasca mayā dr̥ṣṭō</i> <i>muṇḍastailasamukṣitaḥ 5.27.22 </i>	1214
<i>raktavāsāḥ pibanmattaḥ</i> <i>karavīrakṛtasrajaḥ </i> <i>vimānāt puṣpakādadya</i> <i>rāvaṇaḥ patitaḥ kṣitau 5.27.23 </i>	1215
<i>kṛṣyamāṇaḥ striyā muṇḍō</i> <i>dr̥ṣṭaḥ kṛṣṇāmbaraḥ punaḥ </i> <i>rathēna kharayuktēna</i> <i>raktamālyānulēpanaḥ 5.27.24 </i>	1216
<i>pibaṃstailaṃ hasan nṛtyan</i> <i>bhrāntacittākulēndriyaḥ </i> <i>gardabhēna yayau śīghraṃ</i> <i>dakṣiṇāṃ diśamāsthitaḥ 5.27.25 </i>	1217
<i>punarēva mayā dr̥ṣṭō</i> <i>rāvaṇō rākṣasēsvaraḥ </i> <i>patitō'vākśirā bhūmau</i> <i>gardabhād bhayamōhitaḥ 5.27.26 </i>	1218
<i>sahasōtthāya sambhrāntō</i> <i>bhayārtō madavihvalaḥ </i> <i>unmattarūpō digvāsā</i> <i>durvākyam pralapan bahu 5.27.27 </i>	1219
<i>durgandhaṃ duḥsahaṃ ghōraṃ</i> <i>timiraṃ narakōpamam </i>	

malapaṅkaṃ praviśyāśu

magnastatra sa rāvaṇaḥ || 5.27.28 ||

1220

prasthitō dakṣiṇāmāsāṃ

praviṣṭō'kardamaṃ hradam |

kaṅthē baddhvā daśagrīvaṃ

pramadā raktavāsini || 5.27.29 ||

1221

kālī kardamaliptāṅgī

diśaṃ yāmyāṃ prakarṣati |

ēvaṃ tatra mayā dr̥ṣṭaḥ

kumbhakarṇō mahābalaḥ || 5.27.30 ||

1222

rāvaṇasya sutāḥ sarvē

muṇḍāstailasamukṣitāḥ |

varāhēṇa daśagrīvaḥ

śiśumārēṇa cēndrajit || 5.27.31 ||

1223

uṣṭrēṇa kumbhakarṇaśca

prayātō dakṣiṇāṃ diśam |

ēkastatra mayā dr̥ṣṭaḥ

śvētacchatrō vibhīṣaṇaḥ || 5.27.32 ||

1224

śuklamālyāambaradharaḥ

śuklagandhānulēpanaḥ |

śaṅkhadundubhinirghōṣai -

nr̥ṭtagītairalaṅkṛtaḥ || 5.27.33 ||

1225

āruhya śailasaṅkāśaṃ

mēghastanitanīḥsvanam |

caturdantaṃ gajaṃ divya -

māstē tatra vibhīṣaṇaḥ || 5.27.34 ||

1226

caturbhiḥ sacivaiḥ sārḍhaṃ

vaihāyasamupasthitaḥ || 5.27.35 ||

1227

samājaśca mahān vṛttō

gītavāditraniḥsvanaḥ |

pibatāṃ raktamālyānāṃ

rakṣasāṃ raktavāśasām || 5.27.36 ||

1228

laṅkā cēyaṃ purī ramyā

savājirathakuñjarā |

sāgarē patitā dṛṣṭā

bhagnagōpuratōraṇā || 5.27.37 ||

1229

laṅkā dṛṣṭā mayā svapnē

rāvaṇēnābhirakṣitā |

dagdhā rāmasya dūtēna

vānarēṇa tarasvinā || 5.27.38 ||

1230

pītvā tailaṃ pramattāśca

prahasantyō mahāsvanāḥ |

laṅkāyāṃ bhasmarūkṣāyāṃ

sarvā rākṣasayōṣitaḥ || 5.27.39 ||

1231

kumbhakarṇādayaścēmē

sarvē rākṣasapuṅgavāḥ |

raktaṃ nivasaṇaṃ grhya

praviṣṭā gōmayahradam || 5.27.40 ||

1232

<p><i>apagacchata paśyadhvaṃ</i> <i>sītāmāpnōti rāghavaḥ </i> <i>ghātayēt paramāmarṣī</i> <i>yuṣmān sārdhaṃ hi rākṣasaiḥ 5.27.41 </i></p>	1233
<p><i>priyāṃ bahumatāṃ bhāryāṃ</i> <i>vanavāsamanuvratām </i> <i>bhartsitāṃ tarjitāṃ vāpi</i> <i>nānumaṃsyati rāghavaḥ 5.27.42 </i></p>	1234
<p><i>tadalaṃ krūravākyaiśca</i> <i>sāntvamēvābhidhīyatām </i> <i>abhiyācāma vaidaiḥ -</i> <i>mētaddhi mama rōcatē 5.27.43 </i></p>	1235
<p><i>yasyā hyēvaṃvidhaḥ svapnō</i> <i>duḥkhitāyāḥ pradṛśyatē </i> <i>sā duḥkhairbahubhirmuktā</i> <i>priyaṃ prāpnōtyanuttamam 5.27.44 </i></p>	1236
<p><i>bhartsitāmapi yācadhvaṃ</i> <i>rākṣasyaḥ kiṃ vivakṣayā </i> <i>rāghavāddhi bhayaṃ ghōraṃ</i> <i>rākṣasānāmupasthitam 5.27.45 </i></p>	1237
<p><i>praṇipātaprasannā hi</i> <i>maithilī janakātmajā </i> <i>alamēṣā paritrātum</i> <i>rākṣasyō mahatō bhayāt 5.27.46 </i></p>	1238

<p> <i>apī cāsyā viśālākṣyā</i> <i>na kiñcidupalakṣayē </i> <i>virūpamapi cāṅgēṣu</i> <i>susūkṣmamapi lakṣaṇam 5.27.47 </i> </p>	1239
<p> <i>chāyāvaiguṇyamātraṃ tu</i> <i>śaṅkē duḥkhamupasthitam </i> <i>aduḥkhārhāmimāṃ dēvīm</i> <i>vaihāyasamupasthitām 5.27.48 </i> </p>	1240
<p> <i>arthasiddhiṃ tu vaidēhyāḥ</i> <i>paśyāmyahamupasthitām </i> <i>rākṣasēndravinaśaṃ ca</i> <i>vijayaṃ rāghavasya ca 5.27.49 </i> </p>	1241
<p> <i>nimittabhūtamētat tu</i> <i>śrōtumasyā mahat priyam </i> <i>drśyatē ca sphuraccakṣuḥ</i> <i>padmapatramivāyatam 5.27.50 </i> </p>	1242
<p> <i>iṣaddhi hṛṣitō vāsyā</i> <i>dakṣiṇāyā hyadakṣiṇaḥ </i> <i>akasmādēva vaidēhyā</i> <i>bāhurēkaḥ prakampatē 5.27.51 </i> </p>	1243
<p> <i>karēṇuhastapratimaḥ</i> <i>savyaścōruranuttamaḥ </i> <i>vēpan kathayatīvāsyā</i> <i>rāghavaṃ purataḥ sthitam 5.27.52 </i> </p>	1244

pakṣī ca śākhānilayaṃ praviṣṭaḥ

punaḥ punaścōttamasāntvavādī |

susvāgataṃ vācamudīrayāṇaḥ

punaḥ punaścōdayatīva hṛṣṭaḥ || 5.27.53 ||

1245

tataḥ sā hrīmatī bālā

bharturvijayaharṣitā |

avōcad yadi tat tathyaṃ

bhavēyaṃ śaraṇaṃ hi vaḥ || 5.27.54 ||

1246

*|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvyē
sundarakāṇḍē saptaviṃśaḥ sargaḥ ||*

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ aṣṭāviṃśaḥ sargaḥ ॥

vilapantyāḥ sītāyāḥ prāṇaparityāgāyōdyamaḥ

sā rākṣasēndrasya vacō niśamya

tad rāvaṇasya priyamapriyārtā |

sītā vitatrāsa yathā vanāntē

siṃhābhipannā gajarājakanyā ॥ 5.28.1 ॥

1247

sā rākṣasīmadhyagatā ca bhīru -

rvāgbhirbhṛśaṃ rāvaṇatarjitā ca |

kāntāramadhyē vijanē viśṛṣṭā

bālēva kanyā vilalāpa sītā ॥ 5.28.2 ॥

1248

satyaṃ batēdaṃ pravadanti lōkē

nākālamṛtyurbhavatīti santaḥ |

yatrāhamēvaṃ paribhartsyamānā

jīvāmi yasmāt kṣaṇamapyapuṇyā ॥ 5.28.3 ॥

1249

sukhād vihīnaṃ bahuduḥkhapūrṇa -

midam tu nūnaṃ hṛdayaṃ sthiraṃ mē |

vidīryatē yanna sahasradhādyā

vajrāhataṃ śṛṅgamivācalasyā ॥ 5.28.4 ॥

1250

<p>naivāsti nūnaṃ mama dōṣamatra vadhyāhamasyāpriyadarśanasya bhāvaṃ na cāsyāhamanupradātu - malaṃ dvijō mantramivādvijāya 5.28.5 </p>	1251
<p>tasminnanāgacchati lōkanāthē garbhasthajantōriva śalyakṛntaḥ nūnaṃ mamāṅgānyacirādanāryaḥ śastraiḥ śitaiśchētsyati rākṣasēndraḥ 5.28.6 </p>	1252
<p>duḥkhaṃ batēdaṃ nanu duḥkhitāyā māsau cirāyābhigamiṣyatō dvau baddhasya vadhyasya yathā niśāntē rājōparōdhādiva taskarasya 5.28.7 </p>	1253
<p>hā rāma hā lakṣmaṇa hā sumitrē hā rāmamātaḥ saha mē jananyaḥ ēṣā vipadyāmyahamalpabhāgyā mahārṇavē nauriva mūḍhavātā 5.28.8 </p>	1254
<p>tarasvinau dhārayatā mṛgasya sattvēna rūpaṃ manujēndraputrau nūnaṃ viśastau mama kāraṇāt tau siṃharṣabhau dvāviva vaidyutēna 5.28.9 </p>	1255
<p>nūnaṃ sa kālō mṛgarūpadhārī māmалpabhāgyāṃ lulubhē tadānīm yatrāryaputrau visasarja mūḍhā rāmānujaṃ lakṣmaṇapūrvajaṃ ca 5.28.10 </p>	1256

<i>hā rāma satyavrata dīrghabāhō hā pūrṇacandrapratimānavaktra hā jīvalōkasya hitaḥ priyaśca vadhyāṃ na māṃ vētsi hi rākṣasānām 5.28.11 </i>	1257
<i>ananyadēvatvamiyaṃ kṣamā ca bhūmau ca śayyā niyamaśca dharmē pativratātvaṃ viphalam mamēdam kṛtaṃ kṛtaghnēṣviva mānuṣāṇām 5.28.12 </i>	1258
<i>mōghō hi dharmāscaritō mayā'yaṃ tathaiikapatnītvamidaṃ nirartham yā tvāṃ na paśyāmi kṛśā vivarṇā hīnā tvayā saṅgamanē nirāśā 5.28.13 </i>	1259
<i>piturnidēśaṃ niyamēna kṛtvā vanānnivṛttaścaritavrataśca strībhistu manyē vipulēkṣaṇābhiḥ saṃraṃsyasē vītabhayaḥ kṛtārthaḥ 5.28.14 </i>	1260
<i>ahaṃ tu rāma tvayi jātakāmā ciraṃ vināśāya nibaddhabhāvā mōghaṃ caritvātha tapō vrataṃ ca tyakṣyāmi dhigjīvitamalpabhāgyām 5.28.15 </i>	1261
<i>sañjīvitaṃ kṣipramahaṃ tyajēyaṃ viṣēṇa śastrēṇa śītēna vāpi viṣasya dātā na tu mē'sti kaści - cchastrasya vā vēśmani rākṣasasya 5.28.16 </i>	1262

śōkābhītapṭā bahudhā vicintya

sītātha vēṇīgrathanam ḡḥītvā |

udbaddhya vēṇyudgrathanēna śīghra -

mahaṃ gamiṣyāmi yamasya mūlam || 5.28.17 ||

1263

upasthitā sā mṛdusarvagātrī

śākhāṃ ḡḥītvā ca nagasya tasya |

tasyāstu rāmaṃ paricintayantyā

rāmānujaṃ svaṃ ca kulaṃ śubhāṅgyāḥ || 5.28.18 ||

1264

tasyā viśōkāni tadā bahūni

dhairyārjitāni pravarāṇi lōkē |

prādurnimittāni tadā babhūvuḥ

purāpi siddhānyupalakṣitāni || 5.28.19 ||

1265

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyē
sundarakāṇḍē aṣṭāviṃśaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ *ēkōnatrīṣaḥ sargaḥ* ॥ *sītāyāḥ śubhaśakunāni*

tathāgatāṃ tām vyathitāmaninditām
vyatītaharṣām paridīnamānasām |
śubhām nimittāni śubhāni bhējirē
naram śriyā juṣṭamivōpasēvinaḥ ॥ 5.29.1 ॥ 1266

tasyāḥ śubham vāmamarālapakṣma -
rājyāvṛtaṃ kṛṣṇaviśālaśuklam |
prāspandataikaṃ nayanam sukēśyā
mīnāhataṃ padmamivābhitāmram ॥ 5.29.2 ॥ 1267

bhujaśca cārvañcitavṛttapīnaḥ
parārdhyakālāgurucandanārhaḥ |
anuttamēnādhyuṣitaḥ priyēṇa
cirēṇa vāmaḥ samavēpatāsu ॥ 5.29.3 ॥ 1268

gajēndrahastapratimaśca pīna -
stayōrdvayōḥ saṃhatayōstu jātaḥ |
praspandamānaḥ punarūrurasyā
rāmaṃ purastāt sthitamācacakṣē ॥ 5.29.4 ॥ 1269

śubhaṃ punarhēmasamānavarṇa -
 mīṣadrajōdhvastamivātulākṣyāḥ |
 vāsaḥ sthitāyāḥ śikharāgradantyāḥ
 kiñcit parisraṃsata cārugātryāḥ || 5.29.5 || 1270

ētairnimittairaparaiśca subhrūḥ
 sañcōditā prāgapī sādhusiddhaiḥ |
 vātātapaklāntamiva praṇaṣṭaṃ
 varṣēṇa bījaṃ pratisañjahaṛṣa || 5.29.6 || 1271

tasyāḥ punarbimbaphalōpamōṣṭhaṃ
 svakṣibhrukēsāntamarālapakṣma |
 vaktraṃ babhāsē sitaśukladamaṣṭraṃ
 rāhōrmukhāccandra iva pramuktaḥ || 5.29.7 || 1272

sā vītaśōkā vyapanītatandrā
 śāntajvarā harṣavibuddhasattvā |
 aśōbhatāryā vadanēna śuklē
 śītāṃśunā rātririvōditēna || 5.29.8 || 1273

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvye
 sundarakāṇḍē ēkōnatriṃśaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ *triṃśaḥ sargaḥ* ॥

sītayā saha kartavyē vārtālāpē hanumatō vicāraṇā
hanumānapi vikrāntaḥ

sarvaṃ śuśrāva tattvataḥ |
sītāyāstrijaṭāyāśca
rākṣasīnāṃ ca tarjitam ॥ 5.30.1 ॥

1274

avēkṣamāṇastāṃ dēvīm
dēvatāmiva nandanē |
tatō bahuvidhāṃ cintāṃ
cintayāmāsa vānaraḥ ॥ 5.30.2 ॥

1275

yāṃ kapīnāṃ sahasrāṇi
subahūnyayutāni ca |
dikṣu sarvāsu mārɡantē
sēyamāsāditā mayā ॥ 5.30.3 ॥

1276

cārēṇa tu suyuktēna
śatrōḥ śaktimavēkṣatā |
gūḍhēna caratā tāva -
davēkṣitamidaṃ mayā ॥ 5.30.4 ॥

1277

<i>rākṣasānāṃ viśēṣaśca</i> <i>purī cēyaṃ nirīkṣitā </i> <i>rākṣasādhipatērasya</i> <i>prabhāvō rāvaṇasya ca 5.30.5 </i>	1278
<i>yathā tasyāpramēyasya</i> <i>sarvasattvadayaāvataḥ </i> <i>samāśvāsayituṃ bhāryāṃ</i> <i>patidarśanakāṅkṣiṇīm 5.30.6 </i>	1279
<i>ahamāśvāsayāmyēnāṃ</i> <i>pūrṇacandranibhānanām </i> <i>adrṣṭaduḥkhāṃ duḥkhasya</i> <i>na hyantamadhigacchatīm 5.30.7 </i>	1280
<i>yadi hyahaṃ satīmēnāṃ</i> <i>śōkōpahatacētanām </i> <i>anāśvāsyā gamiṣyāmi</i> <i>dōṣavad gamanaṃ bhavēt 5.30.8 </i>	1281
<i>gatē hi mayi tatrēyaṃ</i> <i>rājaputrī yaśasvinī </i> <i>paritrāṇamapaśyantī</i> <i>jānakī jīvitaṃ tyajēt 5.30.9 </i>	1282
<i>yathā ca sa mahābāhuḥ</i> <i>pūrṇacandranibhānanaḥ </i> <i>samāśvāsayituṃ nyāyyaḥ</i> <i>sītādarśanalālasaḥ 5.30.10 </i>	1283

niśācarīṇām pratyakṣa -

makṣamaṃ cābhibhāṣitam |

kathaṃ nu khalu kartavya -

midam kṛcchragatō hyaham || 5.30.11 ||

1284

anēna rātrisēṣēṇa

yadi nāśvāsyatē mayā |

sarvathā nāsti sandēhaḥ

parityakṣyati jīvitam || 5.30.12 ||

1285

rāmastu yadi pṛcchēnmām

kiṃ mām sītābravīd vacaḥ |

kimahaṃ taṃ pratibrūyā -

masambhāṣya sumadhyamām || 5.30.13 ||

1286

sītāsandēśarahitaṃ

māmitastvarayā gatam |

nirdahēdapi kākutsthaḥ

krōdhatīvrēṇa cakṣuṣā || 5.30.14 ||

1287

yadi vōdyōjayiṣyāmi

bhartāraṃ rāmakāraṇāt |

vyarthamāgamaṃ tasya

sasainyasya bhaviṣyati || 5.30.15 ||

1288

antaraṃ tvahamāsādya

rākṣasīnāmavasthitaḥ |

śanairāśvāsāmyadya

santāpabahulāmimām || 5.30.16 ||

1289

<p>ahaṃ hyatitanuścaiva vānaraśca viśēṣataḥ vācaṃ cōdāhariṣyāmi mānuṣīmiha saṃskṛtām 5.30.17 </p>	1290
<p>yadi vācaṃ pradāsyāmi dvijātiriva saṃskṛtām rāvaṇaṃ manyamānā māṃ sītā bhītā bhaviṣyati 5.30.18 </p>	1291
<p>avaśyamēva vaktavyaṃ mānuṣaṃ vākyamarthavat mayā sāntvayituṃ śakyā nānyathēyamaninditā 5.30.19 </p>	1292
<p>sēyamālōkya mē rūpaṃ jānakī bhāṣitaṃ tathā rakṣōbhistrāsītā pūrvaṃ bhūyastrāsamupaiṣyati 5.30.20 </p>	1293
<p>tatō jātaparitrāsā śabdaṃ kuryānmanasvinī jānānā māṃ viśālākṣī rāvaṇaṃ kāmarūpiṇam 5.30.21 </p>	1294
<p>sītayā ca kṛtē śabdē sahasā rākṣasīgaṇaḥ nānāpraharaṇō ghōraḥ samēyānantakōpamaḥ 5.30.22 </p>	1295

- tatō māṃ samparikṣipya
 sarvatō vikṛtānanāḥ |
 vadhē ca grahaṇē caiva
 kuryuryatnaṃ mahābalāḥ || 5.30.23 || 1296
- taṃ māṃ śākhāḥ praśākhāśca
 skandhāṃścōttamaśākhinām |
 dṛṣṭvā ca paridhāvantaṃ
 bhavēyuh pariśaṅkitāḥ || 5.30.24 || 1297
- mama rūpaṃ ca samprēkṣya
 vanē vicaratō mahat |
 rākṣasyō bhayavitrastā
 bhavēyurvikṛtasvarāḥ || 5.30.25 || 1298
- tataḥ kuryuh samāhvānaṃ
 rākṣasyō rakṣasāmapi |
 rākṣasēndraniyuktānāṃ
 rākṣasēndranivēśanē || 5.30.26 || 1299
- tē śūlaśaranistriṃśa -
 vividhāyudhapāṇayaḥ |
 āpatēyurvimardē'smin
 vēgēnōdvēgakāraṇāt || 5.30.27 || 1300
- saṃruddhastatu paritō
 vidhamē rākṣasaṃ balam |
 śaknuyāṃ na tu samprāptuṃ
 paraṃ pāraṃ mahōdadhēḥ || 5.30.28 || 1301

<p>māṃ vā gṛhṇīyurāvṛtya bahavaḥ śīghrakāriṇaḥ syādiyaṃ cāgṛhītārthā mama ca grahaṇaṃ bhavēt 5.30.29 </p>	1302
<p>hiṃsābhirucayō hiṃsyu - rimāṃ vā janakātmajām vipannaṃ syāt tataḥ kāryaṃ rāmasugrīvayōridam 5.30.30 </p>	1303
<p>uddēśē naṣṭamārgē'smin rākṣasaiḥ parivāritē sāgarēṇa parikṣiptē guptē vasati jānakī 5.30.31 </p>	1304
<p>viśastē vā gṛhītē vā rakṣōbhirmayi saṃyugē nānyaṃ paśyāmi rāmasya sahāyaṃ kāryasādhanē 5.30.32 </p>	1305
<p>vimṛśaṃśca na paśyāmi yō hatē mayi vānaraḥ śatayōjanavistīrṇaṃ laṅghayēta mahōdadhim 5.30.33 </p>	1306
<p>kāmaṃ hantuṃ samarthō'smi sahasrānyapi rakṣasām na tu śakṣyāmyahaṃ prāptuṃ paraṃ pāraṃ mahōdadhēḥ 5.30.34 </p>	1307

asatyāni ca yuddhāni

saṃśayō mē na rōcatē |

kaśca niḥsaṃśayaṃ kāryaṃ

kuryāt prājñaḥ sasamśayam || 5.30.35 ||

1308

ēṣa dōṣō mahān hi syā -

nmama sītābhibhāṣaṇē |

prāṇatyāgaśca vaidēhyā

bhavēdanabhibhāṣaṇē || 5.30.36 ||

1309

bhūtāścārthā virudhyanti

dēśakālavirōdhitāḥ |

viklavaṃ dūtamāsādyā

tamaḥ sūryodayē yathā || 5.30.37 ||

1310

arthānarthāntarē buddhi -

rniścitāpi na śōbhatē |

ghātayanti hi kāryāṇi

dūtāḥ paṇḍitamāninaḥ || 5.30.38 ||

1311

na vinaśyēt kathaṃ kāryaṃ

vaiklavyaṃ na kathaṃ mama |

laṅghanaṃ ca samudrasya

kathaṃ nu na vṛthā bhavēt || 5.30.39 ||

1312

kathaṃ nu khalu vākyaṃ mē

śruṇuyānnōdvijēta ca |

iti sañcintya hanumāṃ -

ścakāra matimān matim || 5.30.40 ||

1313

rāmamakliṣṭakarmāṇaṃ

subandhumanukīrtayan |

naināmudvējayiṣyāmi

tadbandhugatacētanām || 5.30.41 ||

1314

ikṣvākūṇāṃ variṣṭhasya

rāmasya viditātmanaḥ |

śubhāni dharmayuktāni

vacanāni samarpayan || 5.30.42 ||

1315

śrāvayīṣyāmi sarvāni

madhurāṃ prabruvan giram |

śraddhāsyati yathā sītā

tathā sarvaṃ samādadhē || 5.30.43 ||

1316

iti sa bahavidhaṃ mahāprabhāvō

jagatipatēḥ pramadānavēkṣamāṇaḥ |

madhuramavitathaṃ jagāda vākyaṃ

drumaviṭapāntaramāsthitō hanūmān || 5.30.44 ||

1317

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvye

sundarakāṇḍē triṃśaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ ēkatrīṃśaḥ sargaḥ ॥

hanumatā sītāṃ śrāvayituṃ śrīrāmakathāyā varṇanam
ēvaṃ bahuvīdhāṃ cintāṃ
cintayitvā mahāmatīḥ |
saṃśravē madhuraṃ vākyam
vaidēhyā vyājahāra ha || 5.31.1 ||

1318

rājā daśarathō nāma
rathakuñjaravājimān |
puṇyaśīlō mahākīrti -
rikṣvākūṇāṃ mahāyaśāḥ || 5.31.2 ||

1319

rājarṣīnāṃ guṇaśrēṣṭha -
stapasā carṣibhiḥ samaḥ |
cakravartikulē jātaḥ
purandarasamō balē || 5.31.3 ||

1320

ahiṃsāratirakṣudrō
ghṛṇī satyaparākramaḥ |
mukhyasyēkṣvākuvaṃśasya
lakṣmīvān lakṣmivardhanaḥ || 5.31.4 ||

1321

pārthivavyaṅjanairyuktaḥ

pr̥thuśrīḥ pārthivarṣabhaḥ |

pr̥thivyāṃ caturantāyāṃ

viśrutaḥ sukhadaḥ sukhī || 5.31.5 ||

1322

tasya putraḥ priyō jyēṣṭha -

stārādhipanibhānanaḥ |

rāmō nāma viśēṣajñāḥ

śrēṣṭhaḥ sarvadhanuṣmatām || 5.31.6 ||

1323

rakṣitā svasya vṛttasya

svajanasyāpi rakṣitā |

rakṣitā jīvalōkasya

dharmasya ca parantapaḥ || 5.31.7 ||

1324

tasya satyābhisandhasya

vṛddhasya vacanāt pituḥ |

sabhāryaḥ saha ca bhrātrā

vīraḥ pravrajitō vanam || 5.31.8 ||

1325

tēna tatra mahāraṇyē

mṛgayāṃ paridhāvatā |

rākṣasā nihatāḥ śūrā

bahavaḥ kāmarūpiṇaḥ || 5.31.9 ||

1326

janasthānavadham śrutvā

nihatau kharadūṣaṇau |

tatastvamarṣāpahṛtā

jānakī rāvaṇēna tu || 5.31.10 ||

1327

vañcayitvā vanē rāmaṃ mṛgarūpēṇa māyayā sa mārgamāṇastāṃ dēvīm rāmaḥ sītāmaninditām 5.31.11	1328
āsasāda vanē mitraṃ sugrīvaṃ nāma vānaram tataḥ sa vāliṇaṃ hatvā rāmaḥ parapurañjayaḥ 5.31.12	1329
āyacchat kapidājyaṃ tu sugrīvāya mahātmanē sugrīvēṇābhisandiṣṭā harayaḥ kāmārūpiṇaḥ 5.31.13	1330
dikṣu sarvāsu tāṃ dēvīm vicinvantaḥ sahasraśaḥ ahaṃ sampātivacanā - cchatayōjanamāyatam 5.31.14	1331
tasyā hētōrviśālākṣyāḥ samudraṃ vēgavān plutāḥ yathārūpāṃ yathāvarṇāṃ yathālakṣmavatīm ca tāṃ 5.31.15	1332
aśrauṣaṃ rāghavasyāhaṃ sēyamāsāditā mayā virarāmaivamuktvā sa vācaṃ vānarapuṅgavaḥ 5.31.16	1333

jānakī cāpi tacchrutvā

vismayaṃ paramaṃ gatā |

tataḥ sā vakrakēśāntā

sukēśī kēśasaṃvṛtam |

unnamya vadaṇaṃ bhīruḥ

śiṃśapāmanvavaikṣata || 5.31.17 ||

1334

niśamya sītā vacanaṃ kapēśca

diśaśca sarvāḥ pradiśaśca vīkṣya |

svayaṃ prahaṛṣaṃ paramaṃ jagāma

sarvātmanā rāmamanusmarantī || 5.31.18 ||

1335

sā tiryagūrdhvaṃ ca tathā hyadhastā -

nnirīkṣamāṇā tamacintyabuddhim |

dadarśa piṅgādhīpatēramātyaṃ

vātātmajaṃ sūryamivōdayastham || 5.31.19 ||

1336

|| ityārṣe śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvye
sundarakāṇḍē ēkatrimśaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ dvātriṃśaḥ sargaḥ ॥
sītāyā vitarkaḥ

- tataḥ śākhāntarē līnaḥ
dṛṣṭvā calitamānasā |
vēṣṭitārjunavastraḥ taḥ
vidyutsaṅghātapiṅgalam ॥ 5.32.1 ॥ 1337
- sā dadarśa kapiḥ tatra
praśritaḥ priyavādinam |
phullāsōkōtkarābhāsaḥ
taptacāmīkarēkṣaṇam ॥ 5.32.2 ॥ 1338
- sātha dṛṣṭvā hariśrēṣṭhaḥ
vinītavadavasthitam |
maithilī cintayāmāsa
vismayaḥ paramaḥ gatā ॥ 5.32.3 ॥ 1339
- ahō bhīmamidaḥ sattvaḥ
vānarasya durāsadam |
durnirīkṣyamidaḥ matvā
punarēva mumōha sā ॥ 5.32.4 ॥ 1340

vilalāpa bhṛśaṃ sītā

karuṇaṃ bhayamōhitā |

rāmarāmēti duḥkhārtā

lakṣmaṇēti ca bhāminī || 5.32.5 ||

1341

rurōda sahasā sītā

mandamandasvarā satī |

sātha dṛṣṭvā harivaraṃ

vinītavadupāgatam |

maithilī cintayāmāsa

svapnō'yamiti bhāminī || 5.32.6 ||

1342

sā vīkṣamāṇā pṛthubhugnavaktraṃ

śākhāmṛgēndrasya yathōktakāram |

dadarśa piṅgapravaraṃ mahārhaṃ

vātātmajaṃ buddhimatāṃ variṣṭham || 5.32.7 ||

1343

sā taṃ samīkṣyaiva bhṛśaṃ vipannā

gatāsukalpēva babhūva sītā |

cirēṇa saṃjñāṃ pratilabhya caivaṃ

vicintayāmāsa viśālanētrā || 5.32.8 ||

1344

svapnō mayāyaṃ vikṛtō'dya dṛṣṭaḥ

śākhāmṛgaḥ śāstragaṇairniṣiddhaḥ |

svastyastu rāmāya salakṣmaṇāya

tathā piturmē janakasya rājñāḥ || 5.32.9 ||

1345

svapnō hi nāyaṃ nahi mē'sti nidrā

śōkēna duḥkhēna ca pīditāyāḥ |

sukhaṃ hi mē nāsti yatō vihīnā
tēnēndupūrṇapratimānanēna || 5.32.10 || 1346

rāmēti rāmēti sadaiva buddhyā
vicintya vācā bruvatī tamēva |
tasyānurūpaṃ ca kathāṃ tadarthā -
mēvaṃ prapaśyāmi tathā śṛṇōmi || 5.32.11 || 1347

ahaṃ hi tasyādya manōbhavēna
sampīḍitā tadgatasarvabhāvā |
vicintayantī satataṃ tamēva
tathaiva paśyāmi tathā śṛṇōmi || 5.32.12 || 1348

manōrathaḥ syāditi cintayāmi
tathāpi buddhyāpi vitarkayāmi |
kiṃ kāraṇaṃ tasya hi nāsti rūpaṃ
suvyaktarūpaśca vadatyayaṃ mām || 5.32.13 || 1349

namō'stu vācaspatayē savajriṇē
svayambhuvē caiva hutāśanāya ca |
anēna cōktaṃ yadidaṃ mamāgratō
vanaukasā tacca tathāstu nānyathā || 5.32.14 || 1350

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvye
sundarakāṇḍē dvātriṃśaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ trayastrīṃśaḥ sargaḥ ॥

ātmānaṃ paricāyayantī sītayā

svavanāgamanāpaharaṇayōrvṛttāntasya varṇanam

sō'vatīrya drumāt tasmād

vidrumapratimānanaḥ |

vinītavēśaḥ kṛpaṇaḥ

praṇipatyōpasṛtya ca || 5.33.1 ||

1351

tāmabravīnmahātējā

hanūmān mārutātmajaḥ |

śīrasyaṅjalimādhāya

sītāṃ madhurayā girā || 5.33.2 ||

1352

kā nu padmapalāśākṣi

kliṣṭakauśēyavāsini |

drumasya śākhāmālambya

tiṣṭhasi tvamaninditē || 5.33.3 ||

1353

kimarthaṃ tava nētrābhyāṃ

vāri sravati śōkajam |

puṇḍarīkapalāśābhyāṃ

vīprakīrṇamivōdakam || 5.33.4 ||

1354

surāṇāmasurāṇāṃ ca

nāgagandharvarakṣasām |

yakṣāṇāṃ kinnarāṇāṃ ca

kā tvaṃ bhavasi śōbhanē || 5.33.5 ||

1355

kā tvaṃ bhavasi rudrāṇāṃ

marutāṃ vā varānanē |

vasūnāṃ vā varārōhē

dēvatā pratibhāsi mē || 5.33.6 ||

1356

kinnu candramasā hīnā

patitā vibudhālayāt |

rōhiṇī jyōtiṣāṃ śrēṣṭhā

śrēṣṭhā sarvaguṇādhikā || 5.33.7 ||

1357

kōpād vā yadi vā mōhād

bhartāramasitēkṣaṇē |

vasiṣṭhaṃ kōpayitvā tvaṃ

vāsi kalyāṇyarundhatī || 5.33.8 ||

1358

kō nu putraḥ pitā bhrātā

bhartā vā tē sumadhyamē |

asmāllōkādamuṃ lōkaṃ

gataṃ tvamanuśōcasi || 5.33.9 ||

1359

rōdanādatiniḥśvāsād

bhūmisamsparśanādapi |

na tvāṃ dēvīmahaṃ manyē

rājñāḥ saññāvadhāraṇāt || 5.33.10 ||

1360

<p>vyañjanāni hi tē yāni lakṣaṇāni ca lakṣayē mahiṣī bhūmipālasya rājakanyā ca mē matā 5.33.11 </p>	<p>1361</p>
<p>rāvaṇēna janasthānād balāt pramathitā yadi sītā tvamasi bhadraṃ tē tanmamācakṣva pṛcchataḥ 5.33.12 </p>	<p>1362</p>
<p>yathā hi tava vai dainyaṃ rūpaṃ cāpyatimānuṣam tapasā cānvitō vēṣa - stvaṃ rāmamaḥiṣī dhruvam 5.33.13 </p>	<p>1363</p>
<p>sā tasya vacanaṃ śrutvā rāmakīrtanaharṣitā uvāca vākyaṃ vaidēhī hanūmantaṃ drumāsritam 5.33.14 </p>	<p>1364</p>
<p>pṛthivyāṃ rājasīṃhānāṃ mukhyasya viditātmanaḥ snuṣā daśarathasyāhaṃ śatrusainyapraṇāśinaḥ 5.33.15 </p>	<p>1365</p>
<p>duhitā janakasyāhaṃ vaidēhasya mahātmanaḥ sītēti nāmnā cōktāhaṃ bhāryā rāmasya dhīmataḥ 5.33.16 </p>	<p>1366</p>

<p><i>samā dvādaśa tatrāhaṃ rāghavasya nivēśanē bhuñjānā mānuṣān bhōgān sarvakāmasamṛddhinī 5.33.17 </i></p>	1367
<p><i>tatastrayōdaśē varṣē rājyē cēkṣvākunandanam abhiṣēcayituṃ rājā sōpādhyāyaḥ pracakramē 5.33.18 </i></p>	1368
<p><i>tasmin sambhriyamāṇē tu rāghavasyābhiṣēcanē kaikēyī nāma bhartāra - midam vacanamabravīt 5.33.19 </i></p>	1369
<p><i>na pibēyaṃ na khādēyaṃ pratyaḥ mama bhōjanam ēṣa mē jīvitasyāntō rāmō yadyabhiṣicyatē 5.33.20 </i></p>	1370
<p><i>yat taduktaṃ tvayā vākyaṃ prītyā nṛpatisattama taccēna vitathaṃ kāryaṃ vanaṃ gacchatu rāghavaḥ 5.33.21 </i></p>	1371
<p><i>sa rājā satyavāg dēvyā varadānamanusmaran mumōha vacanaṃ śrutvā kaikēyyāḥ krūramapriyam 5.33.22 </i></p>	1372

<p>tatastaṃ sthvirō rājā satyadharmē vyavasthitaḥ jyēṣṭhaṃ yaśasvinaṃ putraṃ rudan rājyamayācata 5.33.23 </p>	1373
<p>sa piturvacanaṃ śrīmā - nabhiṣēkāt paraṃ priyam manasā pūrvamāsādyā vācā pratigrhītavān 5.33.24 </p>	1374
<p>dadyānna pratigrhṇīyāt satyaṃ brūyānna cānṛtam api jīvitahētōrhi rāmaḥ satyaparākramaḥ 5.33.25 </p>	1375
<p>sa vihāyōttarīyāṇi mahārhaṇi mahāyaśāḥ viṣṛjya manasā rājyaṃ jananyai māṃ samādiśat 5.33.26 </p>	1376
<p>sāhaṃ tasyāgratastūrṇaṃ prasthitā vanacāriṇī nahi mē tēna hīnāyā vāsaḥ svargē'pi rōcatē 5.33.27 </p>	1377
<p>prāgēva tu mahābhāgaḥ saumitrimitranandanaḥ pūrvajasyānuyātrārthē kuśacīrairalaṅkṛtaḥ 5.33.28 </p>	1378

tē vayaṃ bharturādēśaṃ

bahumānya dṛḍhavrataḥ |

praviṣṭāḥ sma purādr̥ṣṭaṃ

vanaṃ gambhīradarśanam || 5.33.29 ||

1379

vasatō daṇḍakāraṇyē

tasyāhamamitaujaḥ |

rakṣasā'pahṛtā bhāryā

rāvaṇēna durātmanā || 5.33.30 ||

1380

dvau māsau tēna mē kālō

jīvitānugrahaḥ kṛtaḥ |

ūrdhvaṃ dvābhyāṃ tu māsābhyāṃ

tatastyakṣyāmi jīvitam || 5.33.31 ||

1381

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvye
sundarakāṇḍē trayastrimśaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ catuṣṭriṃśaḥ sargaḥ ॥

hanumati sītāyāḥ sandēhaḥ svata ēva tasya samādhānaṃ ca
sītāyā ādēśēna hanumatā śrīrāmaguṇānāṃ varṇanam
tasyāstad vacanaṃ śrutvā
hanūmān haripuṅgavaḥ |
duḥkhād duḥkhābhibhūtāyāḥ
sāntvamuttaramabravīt || 5.34.1 ||

1382

ahaṃ rāmasya sandēśād
dēvi dūtastavāgataḥ |
vaidēhi kuśalī rāmaḥ
sa tvāṃ kauśalamabravīt || 5.34.2 ||

1383

yō brāhmamastraṃ vēdāṃśca
vēda vēdavidāṃ varaḥ |
sa tvāṃ dāśarathī rāmō
dēvi kauśalamabravīt || 5.34.3 ||

1384

lakṣmaṇaśca mahātējā
bhartustē'nucaraḥ priyaḥ |
kṛtavāñchōkasantaptaḥ
śirasā tē'bhivādanam || 5.34.4 ||

1385

sā tayōḥ kuśalaṃ dēvī niśamya narasiṃhayōḥ pratisaṃhṛṣṭasarvāṅgī hanūmantamathābravīt 5.34.5	1386
kalyāṇī bata gāthēyaṃ laukikī pratibhāti mā ēti jīvantamānandō naraṃ varṣaśatādapi 5.34.6	1387
tayōḥ samāgamē tasmin prītirutpāditādbhutā parasparēṇa cālāpaṃ viśvastau tau pracakratuḥ 5.34.7	1388
tasyāstad vacanaṃ śrutvā hanūmān mārutātmajaḥ sītāyāḥ śōkataptāyāḥ samīpamupacakramē 5.34.8	1389
yathā yathā samīpaṃ sa hanūmānupasarpati tathā tathā rāvaṇaṃ sā taṃ sītā pariśaṅkatē 5.34.9	1390
ahō dhig dhikkṛtamidaṃ kathitaṃ hi yadasya mē rūpāntaramupāgamyā sa ēvāyaṃ hi rāvaṇaḥ 5.34.10	1391

<p>tāmaśōkasya śākhāṃ tu vimuktvā śōkakarśītā tasyāmēvānavadyāṅgī dharāṇyāṃ samupāviśat 5.34.11 </p>	1392
<p>avandata mahābāhu - statastāṃ janakātmajām sā cainaṃ bhayasantrastā bhūyō nainamudaikṣata 5.34.12 </p>	1393
<p>taṃ dṛṣṭvā vandamānaṃ ca sītā śaśinibhānanā abravīd dīrghamucchvasya vānaraṃ madhurasvarā 5.34.13 </p>	1394
<p>māyāṃ praviṣṭō māyāvī yadi tvaṃ rāvaṇaḥ svayam utpādayasi mē bhūyaḥ santāpaṃ tanna śōbhanam 5.34.14 </p>	1395
<p>svaṃ parityajya rūpaṃ yaḥ parivrājakarūpavān janasthānē mayā dṛṣṭa - stvaṃ sa ēva hi rāvaṇaḥ 5.34.15 </p>	1396
<p>upavāsakṛśāṃ dīnāṃ kāmarūpa niśācara santāpayasi māṃ bhūyaḥ santāpaṃ tanna śōbhanam 5.34.16 </p>	1397

athavā naitadēvaṃ hi yanmayā pariśaṅkitam manasō hi mama prīti - rutpannā tava darśanāt 5.34.17	1398
yadi rāmasya dūtastva - māgatō bhadramastu tē pr̥cchāmi tvāṃ hariśrēṣṭha priyā rāmakathā hi mē 5.34.18	1399
guṇān rāmasya kathaya priyasya mama vānara cittaṃ harasi mē saumya nadīkūlaṃ yathā rayaḥ 5.34.19	1400
ahō svapnasya sukhatā yāhamēva cirāhṛtā prēṣitaṃ nāma paśyāmi rāghavēṇa vanaukasam 5.34.20	1401
svapnē'pi yadyahaṃ vīraṃ rāghavaṃ sahalakṣmaṇam paśyēyaṃ nāvasīdēyaṃ svapnō'pi mama matsarī 5.34.21	1402
nāhaṃ svapnamimaṃ manyē svapnē dṛṣṭvā hi vānaram na śakyō'bhyudayaḥ prāptaṃ prāptaścābhyudayō mama 5.34.22	1403

kinnu syācittamōhō'yaṃ

bhavēd vātagatistviyam |

unmādajō vikārō vā

syādayaṃ mṛgatṛṣṇikā || 5.34.23 ||

1404

athavā nāyamunmādō

mōhō'pyunmādalakṣaṇaḥ |

sambudhyē cāhamātmāna -

mimaṃ cāpi vanaukasam || 5.34.24 ||

1405

ityēvaṃ bahudhā sītā

sampradhārya balābalam |

rakṣasāṃ kāmārūpatvā -

nmēnē taṃ rākṣasādhipam || 5.34.25 ||

1406

ētāṃ buddhiṃ tadā kṛtvā

sītā sā tanumadhyamā |

na prativyājahārātha

vānaraṃ janakātmajā || 5.34.26 ||

1407

sītāyā niścitaṃ buddhvā

hanūmān mārutātmajaḥ |

śrōtrānukūlairvacanai -

stadā tāṃ samprahaṛṣayan || 5.34.27 ||

1408

āditya iva tējasvī

lōkakāntaḥ śasī yathā |

rājā sarvasya lōkasya

dēvō vaiśravaṇō yathā || 5.34.28 ||

1409

vikramēṇōpapannaśca

yathā viṣṇurmahāyaśāḥ |

satyavādī madhuravāg

dēvō vācaspatiryathā || 5.34.29 ||

1410

rūpavān subhagaḥ śrīmān

kandarpa iva mūrtimān |

sthānagrōdhē prahartā ca

śrēṣṭhō lōkē mahārathaḥ || 5.34.30 ||

1411

bāhucchāyāmavaṣṭabdhō

yasya lōkō mahātmanaḥ |

apakramyāśramapadā -

nmṛgarūpēṇa rāghavam || 5.34.31 ||

1412

śūnyē yēnāpanītāsi

tasya drakṣyasi tatphalam |

acirād rāvaṇaṃ saṅkhyē

yō vadhiṣyati vīryavān || 5.34.32 ||

1413

krōdhapramuktairiṣubhi -

rjvaladbhiriva pāvakaiḥ |

tēnāhaṃ prēṣitō dūta -

stvatsakāśamihāgataḥ || 5.34.33 ||

1414

tvadviyōgēna duḥkhārtaḥ

sa tvāṃ kauśalamabravīt |

lakṣmaṇaśca mahātējāḥ

sumitrānandavardhanaḥ || 5.34.34 ||

1415

abhivādya mahābāhuḥ

sa tvāṃ kauśalamabravīt |

rāmasya ca sakhā dēvi

sugrīvō nāma vānaraḥ || 5.34.35 ||

1416

rājā vānaramukhyānām

sa tvāṃ kauśalamabravīt |

nityaṃ smarati tē rāmaḥ

sasugrīvaḥ salakṣmaṇaḥ || 5.34.36 ||

1417

diṣṭyā jīvasi vaidēhi

rākṣasīvaśamāgatā |

nacirād drakṣyasē rāmaṃ

lakṣmaṇaṃ ca mahāratham || 5.34.37 ||

1418

madhyē vānarakōṭīnām

sugrīvaṃ cāmitaujasam |

ahaṃ sugrīvasacivō

hanūmān nāma vānaraḥ || 5.34.38 ||

1419

praviṣṭō nagarīm laṅkāṃ

laṅghayitvā mahōdadhim |

kṛtvā mūrdhni padanyāsaṃ

rāvaṇasya durātmanaḥ || 5.34.39 ||

1420

tvāṃ draṣṭumupayātō'haṃ

samāśritya parākramam |

nāhamasmi tathā dēvi

yathā māmavagacchasi |

viśaṅkā tyajyatāmēṣā

śraddhatsva vadatō mama || 5.34.40 ||

1421

*|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvye
sundarakāṇḍē catuṣtriṃśaḥ sargaḥ ||*

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ pañcatriṁśaḥ sargaḥ ॥

sītayā pṛṣṭēna hanumatā śrīrāmasya śārīrikalakṣaṇānāṃ
guṇānāṃ ca varṇanaṃ naravānaramaitrīprasaṅgaṃ
śrāvayitvā sītāyā manasi svakīyaviśvāsasyōtpādanaṃ ca
tāṃ tu rāmakathāṃ śrutvā

vaidēhī vānararṣabhāt |
uvāca vacanaṃ sāntva -
midam madhurayā girā ॥ 5.35.1 ॥

1422

kva tē rāmēṇa saṃsargaḥ
katham jānāsi lakṣmaṇam |
vānarāṇāṃ narāṇāṃ ca
kathamāsīt samāgamaḥ ॥ 5.35.2 ॥

1423

yāni rāmasya cihnāni
lakṣmaṇasya ca vānara |
tāni bhūyaḥ samācakṣva
na māṃ śōkaḥ samāviśēt ॥ 5.35.3 ॥

1424

kīdṛśam tasya saṃsthānaṃ
rūpaṃ tasya ca kīdṛśam |
kathamūrū katham bāhū
lakṣmaṇasya ca śaṃsa mē ॥ 5.35.4 ॥

1425

ēvamuktastu vaidēhyā

hanūmān mārutātmajaḥ |

tatō rāmaṃ yathātattva -

mākhyātumupacakramē || 5.35.5 ||

1426

jānantī bata diṣṭyā māṃ

vaidēhi pariprcchasi |

bhartuḥ kamalapatrākṣi

saṃsthānaṃ lakṣmaṇasya ca || 5.35.6 ||

1427

yāni rāmasya cihnāni

lakṣmaṇasya ca yāni vai |

lakṣitāni viśālākṣi

vadataḥ śṛṇu tāni mē || 5.35.7 ||

1428

rāmaḥ kamalapatrākṣaḥ

pūrṇacandranibhānanaḥ |

rūpadākṣiṇyasampannaḥ

prasūtō janakātmajē || 5.35.8 ||

1429

tējasā”dityasaṅkāśaḥ

kṣamayā pṛthivīsamaḥ |

bṛhaspatisamō buddhyā

yaśasā vāsavōpamaḥ || 5.35.9 ||

1430

rakṣitā jīvalōkasya

svajanasya ca rakṣitā |

rakṣitā svasya vṛttasya

dharmasya ca parantapaḥ || 5.35.10 ||

1431

<i>rāmō bhāmini lōkasya cāturvarṇyasya rakṣitā maryādānāṃ ca lōkasya kartā kārayitā ca saḥ 5.35.11 </i>	1432
<i>arciṣmānarcitō'tyartham brahmacaryavratē sthitaḥ sādhūnāmupakārajñāḥ pracārajñāśca karmaṇām 5.35.12 </i>	1433
<i>rājanītyāṃ vinītaśca brāhmaṇānāmupāsakaḥ jñānavān śīlasampannō vinītaśca parantapaḥ 5.35.13 </i>	1434
<i>yajurvēdavinītaśca vēdavidbhiḥ supūjitaḥ dhanurvēdē ca vēdē ca vēdāṅgēṣu ca niṣṭhitaḥ 5.35.14 </i>	1435
<i>vipulāṃsō mahābāhuḥ kambuḡrīvaḥ śubhānanaḥ gūḍhajatruḥ sutāmrākṣō rāmō nāma janaiḥ śrutaḥ 5.35.15 </i>	1436
<i>dundubhisvananirghōṣaḥ snigdhavearṇaḥ pratāpavān samaśca suvibhaktāṅgō varṇam śyāmam samāśritaḥ 5.35.16 </i>	1437

tristhirastrīpralambaśca

trisamastrīṣu cōnnataḥ |

tritāmrastrīṣu ca snigdho

gambhīrastrīṣu nityaśaḥ || 5.35.17 ||

1438

trivalīmāṃstryavanata -

ścaturvyaṅgastrīśīrṣavān |

catuṣkalaścaturlēkha -

ścatuṣkiṣkuścatuḥ samaḥ || 5.35.18 ||

1439

caturdaśasamadvandva -

ścaturdaṃṣṭraścaturgatiḥ |

mahōṣṭhahanunāsaśca

pañcasnigdho'ṣṭavaṃśavān || 5.35.19 ||

1440

daśapadmō daśabṛhat

tribhirvyāptō dviśuklavān |

ṣaḍunnatō navatanu -

stribhirvyāpnōti rāghavaḥ || 5.35.20 ||

1441

satyadharmarataḥ śrīmān

saṅgrahānugrahē rataḥ |

dēśakālavibhāgajñaḥ

sarvalōkapriyaṃvadaḥ || 5.35.21 ||

1442

bhrātā cāsya ca vaimātraḥ

saumitramitaprabhaḥ |

anurāgēṇa rūpēṇa

guṇaiścāpi tathāvidhaḥ || 5.35.22 ||

1443

sa suvarṇacchaviḥ śrīmān

rāmaḥ śyāmō mahāyaśāḥ |

tāvubhau naraśārdūlau

tvaddarśanakṛtōtsavau || 5.35.23 ||

1444

vicinvantau mahīm kṛtsnā -

masmābhiḥ saha saṅgatau |

tvāmēva mārgamāṇau tau

vicarantau vasundharām || 5.35.24 ||

1445

dadarśaturmṛgapatiḥ

pūrvajēnāvarōpitam |

ṛṣyamūkasya mūlē tu

bahupādapasaṅkulē || 5.35.25 ||

1446

bhrāturbhayārtamāsīnaḥ

sugrīvaḥ priyadarśanam |

vayaḥ ca harirājaḥ taḥ

sugrīvaḥ satyasaṅgaram || 5.35.26 ||

1447

paricaryāmahē rājyāt

pūrvajēnāvarōpitam |

tatastau cīravasanau

dhanuḥpravarapāṇin角度 || 5.35.27 ||

1448

ṛṣyamūkasya śailasya

ramyaḥ dēśamupāgatau |

sa tau dṛṣṭvā naravyāghrau

dhanvinou vānararṣabhaḥ || 5.35.28 ||

1449

abhiplutō girēstasya

śikharaṃ bhayamōhitaḥ |

tataḥ sa śikharē tasmin

vānarēndrō vyavasthitaḥ || 5.35.29 ||

1450

tayōḥ samīpaṃ māmēva

prēṣayāmāsa satvaram |

tāvahaṃ puruṣavyāghrau

sugrīvavacanāt prabhū || 5.35.30 ||

1451

rūpalakṣaṇasampannau

kṛtāñjalirupasthitaḥ |

tau pariññātatatattvārthau

mayā prītisamanvitau || 5.35.31 ||

1452

prṣṭhamārōpya taṃ dēśaṃ

prāpitau puruṣarṣabhau |

nivēditau ca tattvēna

sugrīvāya mahātmanē || 5.35.32 ||

1453

tayōranyōnyasambhāṣād

bhṛśaṃ prītirajāyata |

tatra tau kīrtisampannau

harīśvaranarēśvarau || 5.35.33 ||

1454

parasparakṛtāśvāsau

kathayā pūrvavṛttayā |

taṃ tataḥ sāntvayāmāsa

sugrīvaṃ lakṣmaṇāgrajaḥ || 5.35.34 ||

1455

<p><i>strīhētōrvālinā bhrātrā</i> <i>nirastaṃ purutējasā </i> <i>tatastvannāśajaṃ śōkaṃ</i> <i>rāmasyākliṣṭakarmaṇaḥ 5.35.35 </i></p>	1456
<p><i>lakṣmaṇō vānarēndrāya</i> <i>sugrīvāya nyavēdayat </i> <i>sa śrutvā vānarēndrastu</i> <i>lakṣmaṇēnēritaṃ vacaḥ 5.35.36 </i></p>	1457
<p><i>tadāsīnniṣprabhō'tyartham</i> <i>grahagrasta ivāṃśumān </i> <i>tatastvadvātraśōbhīni</i> <i>rakṣasā hriyamāṇayā 5.35.37 </i></p>	1458
<p><i>yānyābharāṇajālāni</i> <i>pātītāni mahītalē </i> <i>tāni sarvāṇi rāmāya</i> <i>ānīya hariyūthapāḥ 5.35.38 </i></p>	1459
<p><i>saṃhr̥ṣṭā darśayāmāsu -</i> <i>rgatiṃ tu na vidustava </i> <i>tāni rāmāya dattāni</i> <i>mayaiivōpahṛtāni ca 5.35.39 </i></p>	1460
<p><i>svanavyantyaṅavakīrṇāni</i> <i>tasmin vihatacētasi </i> <i>tānyaṅkē darśanīyāni</i> <i>kṛtvā bahavidham tadā 5.35.40 </i></p>	1461

<i>tēna dēvaprakāśēna</i> <i>dēvēna paridēvitam </i> <i>paśyatastāni rudata -</i> <i>stāmyataśca punaḥ punaḥ 5.35.41 </i>	1462
<i>prādīpayad dāśarathē -</i> <i>stadā śōkahutāśanam 5.35.42 </i>	1463
<i>śāyitaṃ ca ciraṃ tēna</i> <i>duḥkhārtēna mahātmanā </i> <i>mayāpi vividhairvākyaiḥ</i> <i>kṛcchrādutthāpitaḥ punaḥ 5.35.43 </i>	1464
<i>tāni dṛṣṭvā mahārhaṇi</i> <i>darśayitvā muhurmuḥuḥ </i> <i>rāghavaḥ sahasaumitriḥ</i> <i>sugrīvē saṃnyavēśayat 5.35.44 </i>	1465
<i>sa tavādarśanādāryē</i> <i>rāghavaḥ paritapyatē </i> <i>mahatā jvalatā nitya -</i> <i>magninēvāgniparvataḥ 5.35.45 </i>	1466
<i>tvatkr̥tē tamanidrā ca</i> <i>śōkaścintā ca rāghavam </i> <i>tāpayanti mahātmāna -</i> <i>magnyagāramivāgnayaḥ 5.35.46 </i>	1467
<i>tavādarśanaśōkēna</i> <i>rāghavaḥ paricālyatē </i>	

mahatā bhūmikampēna

mahāniva śilōccayaḥ || 5.35.47 ||

1468

kānanāni suramyāṇi

nadīprasravaṇāni ca |

caran na ratimāpnōti

tvāmapaśyan nṛpātmajā || 5.35.48 ||

1469

sa tvāṃ manujaśārdūlaḥ

kṣipraṃ prāpsyati rāghavaḥ |

samitrabāndhavaṃ hatvā

rāvaṇaṃ janakātmajā || 5.35.49 ||

1470

sahitau rāmasugrīvā -

vubhāvakurutāṃ tadā |

samayaṃ vāliṇaṃ hantuṃ

tava cānvēṣaṇaṃ prati || 5.35.50 ||

1471

tatastābhyāṃ kumārābhyāṃ

vīrābhyāṃ sa harīśvaraḥ |

kiṣkindhāṃ samupāgamyā

vālī yuddhē nipātitaḥ || 5.35.51 ||

1472

tatō nihatya tarasā

rāmō vāliṇamāhavē |

sarvarkṣaharisaṅghānāṃ

sugrīvamakarōt patim || 5.35.52 ||

1473

rāmasugrīvayōraikyaṃ

dēvyēvaṃ samajāyata |

hanūmantam ca māṃ viddhi

tayōrdūtamupāgatam || 5.35.53 ||

1474

svam rājyaṃ prāpya sugrīvaḥ

svānānīya mahākapīn |

tvadārtham prēṣayāmāsa

diśō daśa mahābalān || 5.35.54 ||

1475

ādiṣṭā vānarēndrēṇa

sugrīvēṇa mahaujasaḥ |

adrirājapratikāśāḥ

sarvataḥ prasthitā mahīm || 5.35.55 ||

1476

tatastē mārgamāṇā vai

sugrīvavacanāturāḥ |

caranti vasudhāṃ kṛtsnāṃ

vayamanyē ca vānarāḥ || 5.35.56 ||

1477

aṅgadō nāma lakṣmīvān

vālisūnurmahābalaḥ |

prasthitaḥ kapiśārdūla -

stribhāgabalasaṃvṛtaḥ || 5.35.57 ||

1478

tēṣāṃ nō vipraṇaṣṭānāṃ

vindhyē parvatasattamē |

bhṛśaṃ śōkaparītānā -

mahōrātragaṇā gatāḥ || 5.35.58 ||

1479

tē vayaṃ kāryanairāśyāt

kālasyātikramēṇa ca |

bhayācca kapirājasya

prāṇāṃstyaktumupasthitāḥ || 5.35.59 ||

1480

vicitya giridurgāṇi

nadīprasravaṇāni ca |

anāsādyā padaṃ dēvyāḥ

prāṇāṃstyaktuṃ vyavasthitāḥ || 5.35.60 ||

1481

tatastasya girērmūrdhni

vayaṃ prāyamupāsmahē |

dr̥ṣṭvā prāyōpaviṣṭāṃśca

sarvān vānarapuṅgavān || 5.35.61 ||

1482

bhṛśaṃ śōkārṇavē magnaḥ

paryadēvayadaṅgadaḥ |

tava nāśaṃ ca vaidēhi

vālīnaśca tathā vadham || 5.35.62 ||

1483

prāyōpavēśamasmākaṃ

maraṇaṃ ca jaṭāyuṣaḥ |

tēśāṃ naḥ svāmīsandēśā -

nnirāśānāṃ mumūrṣatām || 5.35.63 ||

1484

kāryahētōrihāyātaḥ

śakunirvīryavān mahān |

gṛdhrarājasya sōdaryaḥ

sampātirnāma gṛdhrarāṭ || 5.35.64 ||

1485

śrutvā bhrātṛvadhaṃ kōpā -

didam vacanamabravīt |

yavīyān kēna mē bhrātā

hataḥ kva ca nipātitaḥ || 5.35.65 ||

1486

ētaḍākhyātumicchāmi

bhavadbhirvānarōttamāḥ |

aṅgadō'kathayat tasya

janasthānē mahadvadham || 5.35.66 ||

1487

rakṣasā bhīmarūpēṇa

tvāmuddiśya yathārthataḥ |

jaṭāyōstu vadhaṃ śrutvā

duḥkhitaḥ sō'ruṇātmajaḥ || 5.35.67 ||

1488

tvāmāha sa varārōhē

vasantīm rāvaṇālayē |

tasya tad vacanaṃ śrutvā

sampātēḥ prītivardhanam || 5.35.68 ||

1489

aṅgadapramukhāḥ sarvē

tataḥ prasthāpitā vayam |

vindhyādutthāya samprāptāḥ

sāgarasyāntamuttamam || 5.35.69 ||

1490

tvaddarśanē kṛtōtsāhā

hr̥ṣṭāḥ puṣṭāḥ plavaṅgamāḥ |

aṅgadapramukhāḥ sarvē

vēlōpāntamupāgatāḥ || 5.35.70 ||

1491

cintāṃ jagmuḥ punarbhīmāṃ

tvaddarśanasamutsukāḥ |

athāhaṃ harisainyasya

sāgaram ḍṛśya sīdataḥ || 5.35.71 ||

1492

vyavadhūya bhayaṃ tīvraṃ

yōjanānāṃ śataṃ plutāḥ |

laṅkā cāpi mayā rātrau

praviṣṭā rākṣasākulā || 5.35.72 ||

1493

rāvaṇāśca mayā ḍṛṣṭa -

stvaṃ ca śōkanipīditā |

ētat tē sarvamākhyātaṃ

yathāvṛttamaninditē || 5.35.73 ||

1494

abhibhāśasva mām dēvi

dūtō dāśarathērahaṃ |

tanmām rāmakṛtōdyōgaṃ

tvannimittamihāgatam || 5.35.74 ||

1495

sugrīvasacivaṃ dēvi

budhyasva pavanātmajam |

kuśalī tava kākutsthaḥ

sarvaśastrabhṛtām varaḥ || 5.35.75 ||

1496

gurōrārāadhanē yuktō

lakṣmaṇaḥ śubhalakṣaṇaḥ |

tasya vīryavatō dēvi

bhartustava hitē rataḥ || 5.35.76 ||

1497

ahamēkastu samprāptaḥ

sugrīvavacanādiha |

mayēyamasahāyēna

caratā kāmarūpiṇā || 5.35.77 ||

1498

dakṣiṇā diganukrāntā

tvanmārgavicayaīṣiṇā |

diṣṭyāhaṃ harisainyānām

tvannāśamanuśōcatām || 5.35.78 ||

1499

apanēśyāmi santāpaṃ

tavādhigamaśāsanāt |

diṣṭyā hi na mama vyartham

sāgarasyēha laṅghanam || 5.35.79 ||

1500

prāpsyāmyahamidaṃ dēvi

tvaddarśanakṛtaṃ yaśaḥ |

rāghavaśca mahāvīryaḥ

kṣipraṃ tvāmabhipatsyatē || 5.35.80 ||

1501

saputrabāndhavaṃ hatvā

rāvaṇaṃ rākṣasādhipam |

mālyavān nāma vaidēhi

girīṇāmuttamō giriḥ || 5.35.81 ||

1502

tatō gacchati gōkarṇaṃ

parvataṃ kēsarī hariḥ |

sa ca dēvarṣibhirdiṣṭaḥ

pitā mama mahākapiḥ |

tīrthē nadīpatēḥ puṇyē

śambasādanamuddharan || 5.35.82 ||

1503

yasyāhaṃ hariṇaḥ kṣētrē

jātō vātēna maithili |

hanūmāniti vikhyātō

lōkē svēnaiva karmaṇā || 5.35.83 ||

1504

viśvāsārthaṃ tu vaidēhi

bharturuktā mayā guṇāḥ |

acirāt tvāmitō dēvi

rāghavō nayitā dhruvam || 5.35.84 ||

1505

ēvaṃ viśvāsītā sītā

hētubhiḥ śōkakarśītā |

upapannairabhijñānai -

rdūtaṃ tamadhigacchati || 5.35.85 ||

1506

atulaṃ ca gatā harṣaṃ

praharṣēṇa tu jānakī |

nētrābhyāṃ vakrapakṣmābhyāṃ

mumōcānandajaṃ jalam || 5.35.86 ||

1507

cāru tad vadanaṃ tasyā -

stāmraśuklāyatēkṣaṇam |

aśōbhata viśālākṣyā

rāhumukta ivōḍurāṭ || 5.35.87 ||

1508

hanūmantaṃ kapiṃ vyaktaṃ

manyatē nānyathēti sā |

athōvāca hanūmāṃstā -

muttaraṃ priyadarśanām || 5.35.88 ||

1509

ētattē sarvamākhyātaṃ

samāśvasihi maithili |

kiṃ karōmi kathaṃ vā tē

rōcatē pratiyāmyaham || 5.35.89 ||

1510

hatē'surē saṃyati śambasādanē

kapipravīrēṇa maharṣicōdanāt |

tatō'smi vāyuprabhavō hi maithili

prabhāvatastatpratimaśca vānaraḥ || 5.35.90 ||

1511

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvyē
sundarakāṇḍē pañcatriṅśaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ ṣaṭtriṃśaḥ sargaḥ ॥

hanumatā sītāyai mudrikāyā arpaṇaṃ kadā śrīrāghavō
māmuddharīṣyatīti sautsukyaṃ sītāyāḥ praśnō hanumatā
śrīrāmasya sītāviṣayakamanurāgaṃ varṇayitvā sītāyāḥ
sāntvanaṃ ca

bhūya ēva mahātējā

hanūmān pavanātmajaḥ |

abravīt praśritaṃ vākyaṃ

sītāpratyayakāraṇāt || 5.36.1 ||

1512

vānarō'haṃ mahābhāgē

dūtō rāmasya dhīmataḥ |

rāmanāmāṅkitaṃ cēdaṃ

paśya dēvyaṅgulīyakam || 5.36.2 ||

1513

pratyayārthaṃ tavānītaṃ

tēna dattaṃ mahātmanā |

samāśvasihi bhadraṃ tē

kṣīṇaduḥkhaphalā hyasi || 5.36.3 ||

1514

grhītvā prēkṣamāṇā sā

bhartuḥ karavibhūṣitam |

bhartāramiva samprāptaṃ

jānakī muditābhavat || 5.36.4 ||

1515

cāru tad vadaṇaṃ tasyā -

stāmraśuklāyatēkṣaṇam |

babhūva harṣōdagraṃ ca

rāhumukta ivōḍurāṭ || 5.36.5 ||

1516

tataḥ sā hrīmatī bālā

bhartuḥ sandēśaharṣitā |

parituṣṭā priyaṃ kṛtvā

praśaśaṃsa mahākapim || 5.36.6 ||

1517

vikrāntastvaṃ samarthastvaṃ

prājñastvaṃ vānarōttama |

yēnēdaṃ rākṣasapadaṃ

tvayaikēna pradharṣitam || 5.36.7 ||

1518

śatayōjanavistīrṇaḥ

sāgarō makarālayaḥ |

vikramaślāghanīyēna

kramatā gōṣpadīkṛtaḥ || 5.36.8 ||

1519

na hi tvāṃ prākṛtaṃ manyē

vānaraṃ vānararṣabha |

yasya tē nāsti santrāsō

rāvaṇādapi sambhramaḥ || 5.36.9 ||

1520

arhasē ca kapiśrēṣṭha

mayā samabhibhāṣitum |

yadyasi prēṣitastēna

rāmēṇa viditātmanā || 5.36.10 ||

1521

prēṣayisyati durdharṣō

rāmō nahyaparīkṣitam |

parākramamavijñāya

matsakāśaṃ viśēṣataḥ || 5.36.11 ||

1522

diṣṭyā ca kuśalī rāmō

dharmātmā satyasaṅgaraḥ |

lakṣmaṇaśca mahātējāḥ

sumitrānandavardhanaḥ || 5.36.12 ||

1523

kuśalī yadi kākutsthaḥ

kiṃ na sāgaramēkhalām |

mahīṃ dahati kōpēna

yugāntāgnirivōtthitaḥ || 5.36.13 ||

1524

athavā śaktimantau tau

surāṇāmapī nigrahē |

mamaiva tu na duḥkhānā -

masti manyē viparyayaḥ || 5.36.14 ||

1525

kaccinna vyathatē rāmaḥ

kaccinna paritapyatē |

uttarāṇi ca kāryāṇi

kurutē puruṣōttamaḥ || 5.36.15 ||

1526

kaccinna dīnaḥ sambhrāntaḥ

kāryēṣu ca na muhyati |

kaccit puruṣakāryāṇi

kurutē nṛpatēḥ sutāḥ || 5.36.16 ||

1527

dvividhaṃ trividhōpāya -

mupāyamapi sēvatē |

vijigīṣuḥ suhṛt kacci -

nmitrēṣu ca parantapaḥ || 5.36.17 ||

1528

kaccinmitrāṇi labhatē -

'mitraīścāpyabhigamyatē |

kaccit kalyāṇamitraśca

mitraīścāpi puraskṛtaḥ || 5.36.18 ||

1529

kaccidāśāsti dēvānāṃ

prasādaṃ pāṛthivātmajaḥ |

kaccit puruṣakāraṃ ca

daivaṃ ca pratipadyatē || 5.36.19 ||

1530

kaccinna vigatasnēhō

vivāsānmayi rāghavaḥ |

kaccinmāṃ vyasanādasmā -

nmōkṣayiṣyati rāghavaḥ || 5.36.20 ||

1531

sukhānāmucitō nitya -

masukhānāmanūcitaḥ |

duḥkhamuttaramāsādya

kaccid rāmō na sīdati || 5.36.21 ||

1532

kausalyāyāstathā kaccit

sumitrāyāstathaiva ca |

abhīkṣṇaṃ śrūyatē kaccit

kuśalaṃ bharatasya ca || 5.36.22 ||

1533

mannimittēna mānārhaḥ

kaccicchōkēna rāghavaḥ |

kaccinnānyamanā rāmaḥ

kaccinmāṃ tārāyīṣyati || 5.36.23 ||

1534

kaccidakṣauhiṇīṃ bhīmāṃ

bharatō bhrātrvatsalaḥ |

dhvajinīṃ mantribhīrguptāṃ

prēṣayīṣyati matkṛtē || 5.36.24 ||

1535

vānarādhipatiḥ śrīmān

sugrīvaḥ kaccidēṣyati |

matkṛtē haribhīrvīrai -

rvṛtō dantanakhāyudhaiḥ || 5.36.25 ||

1536

kaccicca lakṣmaṇaḥ sūraḥ

sumitrānandavardhanaḥ |

astraviccharajālēna

rākṣasān vidhamīṣyati || 5.36.26 ||

1537

raudrēṇa kaccidastrēṇa

rāmēṇa nihataṃ raṇē |

drakṣyāmyalpēna kālēna

rāvaṇaṃ sasuhṛjjanam || 5.36.27 ||

1538

kaccinna taddhēmasamānavarṇaṃ

tasyānanaṃ padmasamānagandhi |

mayā vinā śuśyati śōkadīnaṃ

jalakṣayē padmamivātapēna || 5.36.28 ||

1539

dharmāpadēśāt tyajataḥ svarājyaṃ

māṃ cāpyaraṇyaṃ nayataḥ padātēḥ |

nāsīd yathā yasya na bhīrna śōkaḥ

kaccit sa dhairyaṃ hṛdayē karōti || 5.36.29 ||

1540

na cāsya mātā na pitā na cānyaḥ

snēhād viśiṣṭō'sti mayā samō vā |

tāvaddhyahaṃ dūta jijīviṣēyaṃ

yāvat pravṛttiṃ śṛṇuyāṃ priyasya || 5.36.30 ||

1541

itīva dēvī vacanaṃ mahārthaṃ

taṃ vānarēndraṃ madhurārthamuktvā |

śrōtuṃ punastasya vacō'bhīrāmaṃ

rāmārthayuktaṃ virarāma rāmā || 5.36.31 ||

1542

sītāyā vacanaṃ śrutvā

mārutirbhīmavikramaḥ |

śīrasyaṅjalimādhāya

vākyamuttaramabravīt || 5.36.32 ||

1543

na tvāmihasthāṃ jānītē

rāmaḥ kamalalōcanaḥ |

tēna tvāṃ nānayatyaśu

śacīmiva purandaraḥ || 5.36.33 ||

1544

śrutvaiva ca vacō mahyaṃ

kṣīpramēśyati rāghavaḥ |

camūṃ prakarṣan mahatīm

haryṛkṣagaṇasaṃyutām || 5.36.34 ||

1545

viṣṭambhayitvā bāṇaughai -

rakṣōbhyaṃ varuṇālayam |

kariṣyati purīm laṅkāṃ

kākutsthaḥ śāntarākṣasām || 5.36.35 ||

1546

tatra yadyantarā mṛtyu -

ryadi dēvā mahāsurāḥ |

sthāsyanti pathi rāmasya

sa tānapi vadhiṣyati || 5.36.36 ||

1547

tavādarśanajēnāryē

śōkēna paripūritaḥ |

na śarma labhatē rāmaḥ

siṃhārdita iva dvipaḥ || 5.36.37 ||

1548

mandarēṇa ca tē dēvi

śapē mūlaphalēna ca |

malayēna ca vindhyēna

mēruṇā dardurēṇa ca || 5.36.38 ||

1549

yathā sunayanaṃ valgu

bimbōṣṭhaṃ cārukuṇḍalam |

mukhaṃ drakṣyasi rāmasya

pūrṇacandramivōditam || 5.36.39 ||

1550

kṣipraṃ drakṣyasi vaidēhi

rāmaṃ prasravaṇē girau |

śatakratumivāsīnaṃ

nāgapṛṣṭhasya mūrdhani || 5.36.40 ||

1551

na māṃsaṃ rāghavō bhukṭē

na caiva madhu sēvatē |

vanyaṃ suvihitaṃ nityaṃ

bhaktamaśnāti pañcamam || 5.36.41 ||

1552

naiva daṃśān na maśakān

na kīṭān na sarīsrpān |

rāghavō'panayēd gātrāt

tvadgatēnāntarātmanā || 5.36.42 ||

1553

nityaṃ dhyānaparō rāmō

nityaṃ śōkaparāyaṇaḥ |

nānyaccintayatē kiñcit

sa tu kāmavaśaṃ gataḥ || 5.36.43 ||

1554

anidraḥ satataṃ rāmaḥ

suptō'pi ca narōttamaḥ |

sītēti madhurāṃ vāṇiṃ

vyāharan pratibuddhyatē || 5.36.44 ||

1555

dṛṣṭvā phalaṃ vā puṣpaṃ vā

yaccānyat strīmanōharam |

bahuśō hā priyētyēvaṃ

śvasaṃstvāmabhībhāṣatē || 5.36.45 ||

1556

sa dēvi nityaṃ paritapyamāna -

stvāmēva sītētyabhībhāṣamāṇaḥ |

dhṛtavratō rājasutō mahātmā

tavaiva lābhāya kṛtaprayatnaḥ || 5.36.46 ||

1557

sā rāmasaṅkīrtanavītaśōkā

rāmasya śōkēna samānaśōkā |

śaranmukhēnāmbudaśēṣacandrā

niśēva vaidēhasutā babhūva || 5.36.47 ||

1558

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyē
sundarakāṇḍē ṣaṭtriṃśaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ saptatriṃśaḥ sargaḥ ॥

śrīrāmasya śīghramānayanāya hanumantaṃ prati sītāyā
āgrahō hanumatā”tmanā saha calituṃ sītāṃ pratyanunayaḥ
sītayā tasyānaṅgīkaraṇaṃ ca

sā sītā vacanaṃ śrutvā

pūrṇacandranibhānanā |

hanūmantamuvācēdaṃ

dharmārthasahitaṃ vacaḥ || 5.37.1 ||

1559

amṛtaṃ viśasampṛktaṃ

tvayā vānara bhāṣitaṃ |

yacca nānyamanā rāmō

yacca śōkaparāyaṇaḥ || 5.37.2 ||

1560

aiśvaryē vā suvistīrṇē

vyasanē vā sudāruṇē |

rajivēva puruṣaṃ baddhvā

kṛtāntaḥ parikarṣati || 5.37.3 ||

1561

vidhirnūnamasaṃhāryaḥ

prāṇināṃ plavagōttama |

saumitriṃ māṃ ca rāmaṃ ca

vyasanaiḥ paśya mōhitān || 5.37.4 ||

1562

śōkasyāsyā katham pāram

rāghavō'dhigamiṣyati |

plavamānaḥ parikrāntō

hatanauḥ sāgarē yathā || 5.37.5 ||

1563

rākṣasānām vadham kṛtvā

sūdayitvā ca rāvaṇam |

laṅkāmunmathitām kṛtvā

kadā drakṣyati mām patih || 5.37.6 ||

1564

sa vācyāḥ santvarasvēti

yāvadēva na pūryatē |

ayaṃ saṃvatsaraḥ kāla -

stāvaddhi mama jīvitam || 5.37.7 ||

1565

vartatē daśamō māsō

dvau tu śēṣau plavaṅgama |

rāvaṇēna nṛśaṃsēna

samayō yaḥ kṛtō mama || 5.37.8 ||

1566

vibhīṣaṇēna ca bhrātrā

mama niryātanaṃ prati |

anunītaḥ prayatnēna

na ca tat kurutē matim || 5.37.9 ||

1567

mama pratipradānaṃ hi

rāvaṇasya na rōcatē |

rāvaṇaṃ mārgatē saṅkhyē

mṛtyuḥ kālavaśaṅgatam || 5.37.10 ||

1568

<p><i> jyēṣṭhā kanyā kalā nāma vibhīṣaṇasutā kapē tayā mamaitadākhyātaṃ mātrā prahitayā svayam 5.37.11 </i> </p>	1569
<p><i> avindhyō nāma mēdhāvī vidvān rākṣasapuṅgavaḥ dhṛtimān śīlavān vṛddhō rāvaṇasya susammataḥ 5.37.12 </i> </p>	1570
<p><i> rāmāt kṣayamanuprāptaṃ rakṣasāṃ pratyacōdayat na ca tasya sa duṣṭātmā śṛṇōti vacanaṃ hitam 5.37.13 </i> </p>	1571
<p><i> āśaṃsēyaṃ hariśrēṣṭha kṣipraṃ māṃ prāpsyatē patiḥ antarātmā hi mē śuddha - stasmiṃśca bahavō guṇāḥ 5.37.14 </i> </p>	1572
<p><i> utsāhaḥ pauraṣaṃ sattva - māṅśaṃsyaṃ kṛtajñatā vikramaśca prabhāvaśca santi vānara rāghavē 5.37.15 </i> </p>	1573
<p><i> caturdaśa sahasrāṇi rākṣasānāṃ jaghāna yaḥ janasthānē vinā bhrātrā śatruḥ kastasya nōdvijēt 5.37.16 </i> </p>	1574

na sa śakyastulayituṃ vyasanaiḥ puruṣarṣabhaḥ ahaṃ tasyānubhāvajñā śakrasyēva pulōmajā 5.37.17	1575
śarajālāṃśumāñchūraḥ kapē rāmadivākaraḥ śatrurakṣōmayam tōya - mupaśōṣam nayiṣyati 5.37.18	1576
iti sañjalpamānāṃ tām rāmārthē śōkakarśītām aśrusampūrṇavadanā - muvāca hanumān kapiḥ 5.37.19	1577
śrutvaiva ca vacō mahyam kṣipramēṣyati rāghavaḥ camūṃ prakarṣan mahatīm haryṛkṣagaṇasaṅkulām 5.37.20	1578
athavā mōcayisyāmi tvāmadyaiva sarākṣasāt asmād duḥkhādupārōha mama pṛṣṭhamaninditē 5.37.21	1579
tvām tu pṛṣṭhagatām kṛtvā santariṣyāmi sāgaram śaktirasti hi mē vōḍhum laṅkāmapī sarāvaṇām 5.37.22	1580

ahaṃ prasravaṇasthāya

rāghavāyādyā maithili |

prāpayiṣyāmi śakrāya

havyaṃ hutamivānalaḥ || 5.37.23 ||

1581

drakṣyasyadyaiva vaidēhi

rāghavaṃ sahalakṣmaṇam |

vyavasāyasamāyuktaṃ

viṣṇuṃ daityavadhē yathā || 5.37.24 ||

1582

tvaddarśanakṛtōtsāha -

māśramasthaṃ mahābalam |

purandaramivāsinaṃ

nagarājasya mūrdhani || 5.37.25 ||

1583

prṣṭhamārōha mē dēvi

mā vikāṅkṣasva śōbhanē |

yōgamanviccha rāmēṇa

śasāṅkēṇēva rōhiṇī || 5.37.26 ||

1584

kathayantīva śasīnā

saṅgamiṣyasi rōhiṇī |

matprṣṭamahirōha tvam

tarākāśaṃ mahārṇavam || 5.37.27 ||

1585

nahi mē samprayātasya

tvāmitō nayatō'ṅganē |

anugantuṃ gatim śaktāḥ

sarvē laṅkānivāsinaḥ || 5.37.28 ||

1586

<i>yathaivāhamiha prāpta - stathaivāhamasaṃśayam yāsyāmi paśya vaidēhi tvāmudyamya vihāyasam 5.37.29 </i>	1587
<i>maithilī tu hariśrēṣṭhā - cchrutvā vacanamadbhutam harṣavismitasarvāṅgī hanūmantamathābravīt 5.37.30 </i>	1588
<i>hanūman dūramadhvānaṃ kathaṃ mām nētumicchasi tadēva khalu tē manyē kapitvaṃ hariyūthapa 5.37.31 </i>	1589
<i>kathaṃ cālpaśarīrastvaṃ māmitō nētumicchasi sakāśaṃ mānavēndrasya bharturmē plavagarṣabha 5.37.32 </i>	1590
<i>sītāyāstu vacaḥ śrutvā hanūmān mārutātmajaḥ cintayāmāsa lakṣmīvān navaṃ paribhavaṃ kṛtam 5.37.33 </i>	1591
<i>na mē jānāti sattvaṃ vā prabhāvaṃ vāsitēkṣaṇā tasmāt paśyatu vaidēhī yad rūpaṃ mama kāmataḥ 5.37.34 </i>	1592

iti sañcintya hanumāṃ -

stadā plavagasattamaḥ |

darśayāmāsa sītāyāḥ

svarūpamarimardanaḥ || 5.37.35 ||

1593

sa tasmāt pādapād dhīmā -

nāplutya plavagarṣabhaḥ |

tatō vardhitumārēbhē

sītāpratyayakāraṇāt || 5.37.36 ||

1594

mērumandarasaṅkāśō

babhau dīptānalaprabhaḥ |

agratō vyavatasthē ca

sītāyā vānararṣabhaḥ || 5.37.37 ||

1595

hariḥ parvatasāṅkāśa -

stāmrvaktrō mahābalaḥ |

vajradaṃṣṭranakhō bhīmō

vaidēhīdamabravīt || 5.37.38 ||

1596

saparvatavanōddēsāṃ

sāṭṭaprākāratōraṇām |

laṅkānimāṃ sanāthāṃ vā

nayitum śaktirasti mē || 5.37.39 ||

1597

tadavasthāpyatāṃ buddhi -

ralaṃ dēvi vikāṅkṣayā |

viśōkaṃ kuru vaidēhi

rāghavaṃ sahalakṣmaṇam || 5.37.40 ||

1598

<p>taṃ dṛṣṭvācalasaṅkāśa - muvāca janakātmajā padmapatraviśālākṣī mārutasyaurasaṃ sutam 5.37.41 </p>	1599
<p>tava sattvaṃ balaṃ caiva vijānāmi mahākapē vāyōriva gatiścāpi tējaścāgnērivādbhutam 5.37.42 </p>	1600
<p>prākṛtō'nyaḥ kathaṃ cēmāṃ bhūmimāgantumarhati udadhērapramēyasya pāraṃ vānarayūthapa 5.37.43 </p>	1601
<p>jānāmi gamanē śaktiṃ nayanē cāpi tē mama avaśyaṃ sampradhāryāśu kāryasiddhirivātmanaḥ 5.37.44 </p>	1602
<p>ayuktaṃ tu kapiśrēṣṭha mayā gantuṃ tvayā saha vāyuvēgasavēgasya vēgō māṃ mōhayēt tava 5.37.45 </p>	1603
<p>ahamākāśamāsaktā uparyupari sāgaram prapatēyaṃ hi tē pṛṣṭhād bhūyō vēgēna gacchataḥ 5.37.46 </p>	1604

<i>patitā sāgarē cāhaṃ timinakrajhaṣākulē bhavēyamāśu vivaśā yādasāmannamuttamam 5.37.47 </i>	1605
<i>na ca śakṣyē tvayā sārdhaṃ gantum śatruvināśana kalatravati sandēha - stvayi syādapyasaṃśayam 5.37.48 </i>	1606
<i>hriyamāṇāṃ tu māṃ dr̥ṣṭvā rākṣasā bhīmavikramāḥ anugacchēyurādiṣṭā rāvaṇēna durātmanā 5.37.49 </i>	1607
<i>taistvaṃ parivṛtaḥ sūraiḥ śūlamudgarapāṇibhiḥ bhavēstvaṃ saṃśayaṃ prāptō mayā vīra kalatravān 5.37.50 </i>	1608
<i>sāyudhā bahavō vyōmni rākṣasāstvaṃ nirāyudhaḥ kathaṃ śakṣyasi saṃyātum māṃ caiva parirakṣitum 5.37.51 </i>	1609
<i>yudhyamānasya rakṣōbhi - statastaiḥ krūrakarmabhiḥ prapatēyaṃ hi tē pṛṣṭhād bhayārtā kapisattama 5.37.52 </i>	1610

<p> <i>atha rakṣāṃsi bhīmāni</i> <i>mahānti balavanti ca </i> <i>kathañcit sāmparāyē tvāṃ</i> <i>jayēyuḥ kapisattama 5.37.53 </i> </p>	1611
<p> <i>athavā yudhyamānasya</i> <i>patēyaṃ vimukhasya tē </i> <i>patitāṃ ca gṛhītvā māṃ</i> <i>nayēyuḥ pāparākṣasāḥ 5.37.54 </i> </p>	1612
<p> <i>māṃ vā harēyustvaddhastād</i> <i>viśasēyurathāpi vā </i> <i>anavasthau hi dṛśyētē</i> <i>yuddhē jayaparājayau 5.37.55 </i> </p>	1613
<p> <i>ahaṃ vāpi vipadyēyaṃ</i> <i>rakṣōbhirabhitarjitā </i> <i>tvatprayatnō hariśrēṣṭha</i> <i>bhavēnniṣphala ēva tu 5.37.56 </i> </p>	1614
<p> <i>kāmaṃ tvamapi paryāptō</i> <i>nihantuṃ sarvarākṣasān </i> <i>rāghavasya yaśō hīyēt</i> <i>tvayā śastaistu rākṣasaiḥ 5.37.57 </i> </p>	1615
<p> <i>athavā”dāya rakṣāṃsi</i> <i>nyasēyuḥ saṃvṛtē hi mām </i> <i>yatra tē nābhijānīyu -</i> <i>rharayō nāpi rāghavaḥ 5.37.58 </i> </p>	1616

ārambhastu madarthō'yaṃ

tatastava nirarthakaḥ |

tvayā hi saha rāmasya

mahānāgamanē guṇaḥ || 5.37.59 ||

1617

mayi jīvitamāyattaṃ

rāghavasyāmitaujaśaḥ |

bhrātṛṇāṃ ca mahābāhō

tava rājakulasya ca || 5.37.60 ||

1618

tau nirāśau madarthaṃ ca

śōkasantāpakarśitau |

saha sarvarkṣaharibhi -

styakṣyataḥ prāṇasaṅgraham || 5.37.61 ||

1619

bharturbhaktiṃ puraskṛtya

rāmādanyasya vānara |

nāhaṃ spraṣṭuṃ svatō gātra -

micchēyaṃ vānarōttama || 5.37.62 ||

1620

yadahaṃ gātrasaṃsparśaṃ

rāvaṇasya gatā balāt |

anīśā kiṃ kariṣyāmi

vināthā vivaśā satī || 5.37.63 ||

1621

yadi rāmō daśagrīva -

miha hatvā sarākṣasam |

māmitō gṛhya gacchēta

tat tasya sadṛśaṃ bhavēt || 5.37.64 ||

1622

śrutāśca dṛṣṭā hi mayā parākramā
 mahātmanastasya raṇāvamardinaḥ |
 na dēvagandharvabhujāṅgarākṣasā
 bhavanti rāmēṇa samā hi saṃyugē || 5.37.65 || 1623

samīkṣya taṃ saṃyati citrakārmukam
 mahābalaṃ vāsavatulyavikramam |
 salakṣmaṇam kō viśahēta rāghavam
 hutāśanam dīptamivānilēritam || 5.37.66 || 1624

salakṣmaṇam rāghavamājimardanam
 diśāgajaṃ mattamiva vyavasthitam |
 sahēta kō vānaramukhya saṃyugē
 yugāntasūryapratimaṃ śarārciṣam || 5.37.67 || 1625

sa mē kapiśrēṣṭha salakṣmaṇam priyam
 sayūthapaṃ kṣipramihōpapādaya |
 cirāya rāmaṃ prati śōkakarśitāṃ
 kuruṣva māṃ vānaravīra harṣitām || 5.37.68 || 1626

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvye
 sundarakāṇḍē saptatṛiṃśaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ aṣṭātriṃśaḥ sargaḥ ॥

sītayā pratyabhijñānatayā citrakūṭē ghaṭitasya
kākaprasaṅgasya śrāvaṇaṃ śrīrāmasya
śīghramānayanayāgrahakaraṇaṃ hanumatē cūḍāmaṇēḥ
samarpaṇaṃ ca

tataḥ sa kapiśārdūla -

stēna vākyēna tōṣitaḥ |

sītāmuṅgā tacchrutvā

vākyam vākyaviśāradaḥ || 5.38.1 ||

1627

yuktarūpaṃ tvayā dēvi

bhāṣitaṃ śubhadarśanē |

sadṛśaṃ strīsvabhāvasya

sādhvīnāṃ vinayasya ca || 5.38.2 ||

1628

strītvānna tvaṃ samarthāsi

sāgaraṃ vyativartitum |

māmādhiṣṭhāya vistīrṇaṃ

śatayōjanamāyatam || 5.38.3 ||

1629

dvitīyaṃ kāraṇaṃ yacca

bravīṣi vinayānvitē |

rāmādanyasya nārhāmi

saṃsargamiti jānaki || 5.38.4 ||

1630

ētat tē dēvi sadṛśaṃ

patnyāstasya mahātmanaḥ |

kā hyanyā tvāmṛtē dēvi

brūyād vacanamīdṛśam || 5.38.5 ||

1631

śrōṣyatē caiva kākutsthaḥ

sarvaṃ niravaśēṣataḥ |

cēṣṭitaṃ yat tvayā dēvi

bhāṣitaṃ ca mamāgrataḥ || 5.38.6 ||

1632

kāraṇairbahubhirdēvi

rāmapriyacikīrṣayā |

snēhapraskannamanasā

mayaitat samudīritam || 5.38.7 ||

1633

laṅkāyā duṣpravēśatvād

dustaratvānmahōdadhēḥ |

sāmarthyādātmanaścaiva

mayaitat samudīritam || 5.38.8 ||

1634

icchāmi tvāṃ samānētu -

madyaiva raghunandinā |

gurusnēhēna bhaktyā ca

nānyathā tadudāhṛtam || 5.38.9 ||

1635

yadi nōtsahasē yātuṃ

mayā sārdhamaninditē |

abhijñānaṃ prayaccha tvaṃ

jānīyād rāghavō hi yat || 5.38.10 ||

1636

ēvamuktā hanumatā

sītā surasutōpamā |

uvāca vacanaṃ mandaṃ

bāṣpapragrathitākṣaram || 5.38.11 ||

1637

idaṃ śrēṣṭhamabhijñānaṃ

brūyāstvaṃ tu mama priyam |

śailasya citrakūṭasya

pādē pūrvōttarē padē || 5.38.12 ||

1638

tāpasāśramavāsinyāḥ

prājyamūlaphalōdakē |

tasmin siddhāśritē dēśē

mandākinyavidūrataḥ || 5.38.13 ||

1639

tasyōpavanakhaṇḍēṣu

nānāpuṣpasugandhiṣu |

viḥṛtya salilē klinnō

mamāṅkē samupāviśaḥ || 5.38.14 ||

1640

tatō māṃsasamāyuktō

vāyasaḥ paryatuṇḍayat |

tamaḥ lōṣṭamudyamya

vārayāmi sma vāyasam || 5.38.15 ||

1641

dārayan sa ca māṃ kāka -

statraiva parilīyatē |

na cāpyupāramanmāṃsād

bhakṣārthī balibhōjanaḥ || 5.38.16 ||

1642

utkarṣantyaṃ ca raśanāṃ

kruddhāyāṃ mayi pakṣiṇē |

sraṃsamānē ca vasanē

tatō dṛṣṭā tvayā hyaham || 5.38.17 ||

1643

tvayā vihasitā cāhaṃ

kruddhā saṃlajjitā tadā |

bhakṣyagrddhēna kākēna

dāritā tvāmupāgatā || 5.38.18 ||

1644

tataḥ śrāntāhamutsaṅga -

māsīnasya tavāviśam |

krudhyantīva prahrṣṭēna

tvayāhaṃ parisāntvitā || 5.38.19 ||

1645

bāṣpapūrṇamukhī mandaṃ

cakṣuṣī parimārjatī |

lakṣitāhaṃ tvayā nātha

vāyasēna prakōpitā || 5.38.20 ||

1646

parīśramācca suptā hē

rāghavāṅkē'smyahaṃ ciram |

paryāyēṇa prasuptaśca

mamāṅkē bharatāgrajaḥ || 5.38.21 ||

1647

sa tatra punarēvātha

vāyasaḥ samupāgamat |

tataḥ suptaprabuddhāṃ māṃ rāghavāṅkāṭ samutthitām vāyasaḥ sahasāgamyā vidadāra stanāntarē 5.38.22	1648
punaḥ punarathōtpatya vidadāra sa māṃ bhṛśam tataḥ samutthitō rāmō muktaiḥ sōṇitabindubhiḥ 5.38.23	1649
sa māṃ dr̥ṣṭvā mahābāhu - rvitunnāṃ stanayōstadā āśīviṣa iva kruddhaḥ śvasan vākyamabhāṣata 5.38.24	1650
kēna tē nāganāsōru vikṣataṃ vai stanāntaram kaḥ krīḍati sarōṣēṇa pañcavaktrēṇa bhōginā 5.38.25	1651
vīkṣamāṇastatastaṃ vai vāyasaṃ samavaikṣata nakhaiḥ sarudhiraistīkṣṇai - rmāmēvābhimukhaṃ sthitam 5.38.26	1652
putraḥ kila sa śakrasya vāyasaḥ patatāṃ varaḥ dharāntaram gataḥ śīghram pavanasya gatau samaḥ 5.38.27	1653

tatastasmin mahābāhuḥ kōpasaṃvartitēkṣaṇaḥ vāyasē kṛtavān krūrāṃ matim matimatāṃ varaḥ 5.38.28	1654
sa darbhasaṃstarād grhya brahmaṇō'strēṇa yōjayat sa dīpta iva kālāgni - rjajvālābhimukhō dvijam 5.38.29	1655
sa taṃ pradīptaṃ cikṣēpa darbhaṃ taṃ vāyasaṃ prati tatastu vāyasaṃ darbhaḥ sō'mbarē'nujagāma ha 5.38.30	1656
anusṛṣṭastadā kākō jagāma vividhāṃ gatim trāṇakāma imaṃ lōkaṃ sarvaṃ vai vicacāra ha 5.38.31	1657
sa pitrā ca parityaktaḥ sarvaiśca paramarṣibhiḥ trīn lōkān samparikramya tamēva śaraṇaṃ gataḥ 5.38.32	1658
sa taṃ nipatitaṃ bhūmau śaraṇyaḥ śaraṇāgatam vadhārhamapi kākutsthaḥ kṛpayā paryapālayat 5.38.33	1659

<i>paridyūnaṃ vivarṇaṃ ca</i> <i>patamānaṃ tamabravīt </i> <i>mōghamastraṃ na śakyaṃ tu</i> <i>brāhmaṃ kartuṃ taducyatām 5.38.34 </i>	1660
<i>tatastasyākṣi kākasya</i> <i>hinasti sma sa dakṣiṇam </i> <i>dattvā tu dakṣiṇaṃ nētraṃ</i> <i>prāṇēbhyaḥ parirakṣitaḥ 5.38.35 </i>	1661
<i>sa rāmāya namaskṛtvā</i> <i>rājñē daśarathāya ca </i> <i>visṛṣṭastēna vīrēṇa</i> <i>pratipēdē svamālayam 5.38.36 </i>	1662
<i>matkṛtē kākamātrē'pi</i> <i>brahmāstraṃ samudīritam </i> <i>kasmād yō māharat tvattaḥ</i> <i>kṣamasē taṃ mahīpatē 5.38.37 </i>	1663
<i>sa kuruṣva mahōtsāhāṃ</i> <i>kṛpāṃ mayi nararṣabha </i> <i>tvayā nāthavatī nātha</i> <i>hyanāthā iva dṛśyatē 5.38.38 </i>	1664
<i>ānṛśaṃsyaṃ parō dharmā -</i> <i>stvatta ēva mayā śrutam </i> <i>jānāmi tvāṃ mahāvīryaṃ</i> <i>mahōtsāhaṃ mahābalaṃ 5.38.39 </i>	1665

apāravāramakṣōbhyaṃ

gāmbhīryāt sāgarōpamam |

bhartāraṃ sasamudrāyā

dharāṇyā vāsavōpamam || 5.38.40 ||

1666

ēvamastravidāṃ śrēṣṭhō

balavān sattvavānapi |

kimarthamastraṃ rakṣaḥsu

na yōjayasi rāghava || 5.38.41 ||

1667

na nāgā nāpi gandharvā

na surā na marudgaṇāḥ |

rāmasya samarē vēgaṃ

śaktāḥ pratisamīhitum || 5.38.42 ||

1668

tasya vīryavataḥ kaccid

yadyasti mayi sambhramaḥ |

kimarthaṃ na śaraistīkṣṇaiḥ

kṣayaṃ nayati rākṣasān || 5.38.43 ||

1669

bhrāturādēśamādāya

lakṣmaṇō vā parantapaḥ |

kasya hētōrna māṃ vīraḥ

paritrāti mahābalaḥ || 5.38.44 ||

1670

yadi tau puruṣavyāghrau

vāyvindrasmātējasau |

surāṇāmapi durdharṣau

kimarthaṃ māmupēkṣataḥ || 5.38.45 ||

1671

mamaiva duṣkṛtaṃ kiñci -

nmahadasti na saṃśayaḥ |

samarthāvapi tau yanmāṃ

nāvēkṣētē parantapau || 5.38.46 ||

1672

vaidēhyā vacanaṃ śrutvā

karuṇaṃ sāsru bhāṣitam |

athābravīnmahātējā

hanūmān hariyūthapaḥ || 5.38.47 ||

1673

tvacchōkavimukhō rāmō

dēvi satyēna tē śapē |

rāmē duḥkhābhipannē tu

lakṣmaṇaḥ paritapyatē || 5.38.48 ||

1674

kathañcid bhavatī drṣṭā

na kālaḥ pariśōcitum |

imaṃ muhūrtaṃ duḥkhānā -

antaṃ drakṣyasi śōbhanē || 5.38.49 ||

1675

tāvubhau puruṣavyāghrau

rājaputrau mahābalau |

tvaddarśanakṛtōtsāhau

lōkān bhasmīkaṣyataḥ || 5.38.50 ||

1676

hatvā ca samarakrūraṃ

rāvaṇaṃ sahabāndhavam |

rāghavastvāṃ viśālākṣi

svāṃ puriṃ prati nēṣyati || 5.38.51 ||

1677

<i>brūhi yad rāghavō vācyō lakṣmaṇaśca mahābalaḥ sugrīvō vāpi tējasvī harayō vā samāgatāḥ 5.38.52 </i>	1678
<i>ityuktavati tasmimśca sītā punarathābravīt kausalyā lōkabhartāraṃ suśuvē yaṃ manasvinī 5.38.53 </i>	1679
<i>taṃ mamārthē sukhaṃ pṛccha śirasā cābhivādaya srajaśca sarvaratnāni priyāyāśca varāṅganāḥ 5.38.54 </i>	1680
<i>aivaryam ca viśālāyāṃ pṛthivyāmapi durlabham pitaraṃ mātaraṃ caiva sammānyābhiprasādya ca 5.38.55 </i>	1681
<i>anupravrajitō rāmaṃ sumitrā yēna suprajāḥ ānukūlyēna dharmātmā tyaktvā sukhamanuttamam 5.38.56 </i>	1682
<i>anugacchati kākutsthaṃ bhrātaraṃ pālayan vanē siṃhaskandhō mahābāhu - rmanasvī priyadarśanaḥ 5.38.57 </i>	1683

pitṛvad vartatē rāmē mātrvanmāṃ samācarat hriyamāṇāṃ tadā vīrō na tu mām vēda lakṣmaṇaḥ 5.38.58	1684
vṛddhōpasēvī lakṣmīvān śaktō na bahubhāṣitā rājaputrapriyaśrēṣṭhaḥ sadṛśaḥ śvaśurasya mē 5.38.59	1685
mattaḥ priyatarō nityaṃ bhrātā rāmasya lakṣmaṇaḥ niyuktō dhuri yasyāṃ tu tāmudvahati vīryavān 5.38.60	1686
yaṃ dr̥ṣṭvā rāghavō naiva vṛttamāryamanusmarat sa mamārthāya kuśalaṃ vaktavyō vacanānmama 5.38.61	1687
mṛdurnityaṃ śucirdakṣaḥ priyō rāmasya lakṣmaṇaḥ yathā hi vānaraśrēṣṭha duḥkhakṣayakarō bhavēt 5.38.62	1688
tvamasmin kāryanirvāhē pramāṇaṃ hariyūthapa rāghavastvatsamārambhā - nmayi yatnaparō bhavēt 5.38.63	1689

idaṃ brūyāśca mē nāthaṃ

śūraṃ rāmaṃ punaḥ punaḥ |

jīvitaṃ dhārayiṣyāmi

māsaṃ daśarathātmaja || 5.38.64 ||

1690

ūrdhvaṃ māsāna jīvēyaṃ

satyēnāhaṃ bravīmi tē |

rāvaṇēnōparuddhāṃ māṃ

nikṛtyā pāpakarmaṇā |

trātumarhasi vīra tvam

pātālādiva kauśikīm || 5.38.65 ||

1691

tatō vastragataṃ muktvā

divyaṃ cūḍāmaṇiṃ śubham |

pradēyō rāghavāyēti

sītā hanumatē dadau || 5.38.66 ||

1692

pratigṛhya tatō vīrō

maṇiratnamanuttamam |

aṅgulyā yōjayāmāsa

nahyasya prābhavad bhujāḥ || 5.38.67 ||

1693

maṇiratnaṃ kapivaraḥ

pratigṛhyābhivādya ca |

sītāṃ pradakṣiṇaṃ kṛtvā

praṇataḥ pārśvataḥ sthitaḥ || 5.38.68 ||

1694

harṣēṇa mahatā yuktaḥ

sītādarśanajēna saḥ |

hṛdayēna gatō rāmaṃ

lakṣmaṇaṃ ca salakṣaṇam || 5.38.69 ||

1695

maṇivaramupagṛhya taṃ mahārhaṃ

janakanṛpātmaḥ janayā dhṛtaṃ prabhāvāt |

girivarapavanāvadhūtamuktaḥ

sukhitamanāḥ pratisaṅkramaṃ prapēdē || 5.38.70 ||

1696

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvye
sundarakāṇḍē aṣṭātriṃśaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ *ēkōnacatvāriṃśaḥ sargaḥ* ॥

cūḍāmaṇimādāya yāntaṃ hanumantaṃ prati sītayā
śrīrāmaprabhṛtīnutsāhayitumāgrahakaraṇaṃ samudratarāṇē
saṃśayānāyāḥ sītayā hanumatā vānarāṇāṃ parākramaṃ
varṇayitvā”śvāsanam

maṇiṃ dattvā tataḥ sītā

hanūmantamathābravīt |

abhijñānamabhijñāta -

mētaḍ rāmasya tattvataḥ || 5.39.1 ||

1697

maṇiṃ drṣṭvā tu rāmō vai

trayāṇāṃ saṃsmariṣyati |

vīrō jananyā mama ca

rājñō daśarathasya ca || 5.39.2 ||

1698

sa bhūyastvaṃ samutsāha -

cōditō harisattama |

asmin kāryasamutsāhē

pracintaya yaduttaram || 5.39.3 ||

1699

tvamasmin kāryaniryōgē

pramāṇaṃ harisattama |

<i>tasya cintaya yō yatnō</i> <i>duḥkhakṣayakarō bhavēt 5.39.4 </i>	1700
<i>hanūman yatnamāsthāya</i> <i>duḥkhakṣayakarō bhava </i> <i>sa tathēti pratijñāya</i> <i>mārutirbhīmavikramaḥ 5.39.5 </i>	1701
<i>śirasā'vandyā vaidēhīm</i> <i>gamanāyōpacakramē </i> <i>jñātvā samprasthitam dēvī</i> <i>vānaram pavanātmajam 5.39.6 </i>	1702
<i>bāṣpagadgadayā vācā</i> <i>maithilī vākyamabravīt </i> <i>hanūman kuśalam brūyāḥ</i> <i>sahitau rāmalakṣmaṇau 5.39.7 </i>	1703
<i>sugrīvam ca sahāmātyam</i> <i>sarvān vṛddhāṃśca vānarān </i> <i>brūyāstvam vānaraśrēṣṭha</i> <i>kuśalam dharmasaṃhitam 5.39.8 </i>	1704
<i>yathā ca sa mahābāhu -</i> <i>rmām tārayati rāghavaḥ </i> <i>asmād duḥkhāmbusaṃrōdhāt</i> <i>tvam samādhātumarhasi 5.39.9 </i>	1705
<i>jīvantīm mām yathā rāmaḥ</i> <i>sambhāvayati kīrtimān </i>	

<i>tat tvayā hanuman vācyam vācā dharmamavāpnuhi 5.39.10 </i>	1706
<i>nityamutsāhayuktasya vācaḥ śrutvā mayēritāḥ vardhiṣyatē dāśarathēḥ pauruṣam madavāptayē 5.39.11 </i>	1707
<i>matsandēśayutā vāca - stvattaḥ śrutvaiva rāghavaḥ parākramē matiṃ vīrō vidhivat saṃvidhāsyati 5.39.12 </i>	1708
<i>sītāyāstad vacaḥ śrutvā hanūmān mārutātmajaḥ śirasyañjalimādhāya vākyamuttaramabravīt 5.39.13 </i>	1709
<i>kṣipramēṣyati kākutsthō haryṛkṣaprarairvṛtaḥ yastē yudhi vijityārīn śōkaṃ vyapanayiṣyati 5.39.14 </i>	1710
<i>nahi paśyāmi martyēṣu nāsurēṣu surēṣu vā yastasya vamatō bāṇān sthātumutsahatē'grataḥ 5.39.15 </i>	1711
<i>apyarkamapi parjanya - mapi vaivasvataṃ yamam </i>	

sa hi sōḍhuṃ raṇē śakta -

stava hētōrvisēṣataḥ || 5.39.16 ||

1712

sa hi sāgaraparyantāṃ

mahīṃ sādhitumarhati |

tvannimittō hi rāmasya

jayō janakanandini || 5.39.17 ||

1713

tasya tad vacanaṃ śrutvā

samyak satyaṃ subhāṣitam |

jānakī bahu mēnē taṃ

vacanaṃ cēdamabravīt || 5.39.18 ||

1714

tatastaṃ prasthitaṃ sītā

vīkṣamāṇā punaḥ punaḥ |

bharṭṛsnēhānvitaṃ vākyaṃ

sauhārdādanumānayat || 5.39.19 ||

1715

yadi vā manyasē vīra

vasaikāhamarindama |

kasmiṃścit saṃvṛtē dēśē

viśrāntaḥ śvō gamiṣyasi || 5.39.20 ||

1716

mama caivālpabhāgyāyāḥ

sānnidhyāt tava vānara |

asya śōkasya mahatō

muhūrtaṃ mōkṣaṇaṃ bhavēt || 5.39.21 ||

1717

tatō hi hariśārdūla

punarāgamanāya tu |

prāṇānāmapī sandēhō

mama syānnātra saṃśayaḥ || 5.39.22 ||

1718

tavādarśanajaḥ śōkō

bhūyō māṃ paritāpayēt |

duḥkhādduḥkhaparāmrṣtām

dīpayanniva vānara || 5.39.23 ||

1719

ayaṃ ca vīra sandēha -

stiṣṭhatīva mamāgrataḥ |

sumahāṃstvatsahāyēṣu

haryṛkṣēṣu harīśvara || 5.39.24 ||

1720

kathaṃ nu khalu duṣpāraṃ

tariṣyanti mahōdadhim |

tāni haryṛkṣasainyāni

tau vā naravarātmajau || 5.39.25 ||

1721

trayāṇāmēva bhūtānāṃ

sāgarasyēha laṅghanē |

śaktiḥ syād vainatēyasya

tava vā mārutasya vā || 5.39.26 ||

1722

tadasmin kāryaniryōgē

vīraivaṃ duratikramē |

kiṃ paśyasē samādhānaṃ

tvaṃ hi kāryavidāṃ varaḥ || 5.39.27 ||

1723

kāmamasya tvamēvaikaḥ

kāryasya parisāadhanē |

paryāptaḥ paravīraghna

yaśasyastē phalōdayaḥ || 5.39.28 ||

1724

balaiḥ samagrairyudhi mām

rāvaṇaṃ jitya saṃyugē |

vijayī svapuraṃ yāyāt

tattasya sadṛśaṃ bhavēt || 5.39.29 ||

1725

balaistu saṅkulāṃ kṛtvā

laṅkāṃ parabalārdanaḥ |

mām nayēd yadi kākutstha -

stat tasya sadṛśaṃ bhavēt || 5.39.30 ||

1726

tadyathā tasya vikrānta -

manurūpaṃ mahātmanaḥ |

bhavēdāhavaśūrasya

tathā tvamupapādaya || 5.39.31 ||

1727

tadarthōpahitaṃ vākyaṃ

praśritaṃ hētusaṃhitam |

niśamya hanumān śēṣaṃ

vākyaṃuttaramabravīt || 5.39.32 ||

1728

dēvi haryṛkṣasainyānā -

mīśvaraḥ plavatām varaḥ |

sugrīvaḥ satyasampanna -

stavārthē kṛtaniścayaḥ || 5.39.33 ||

1729

sa vānarahasrāṇām

kōṭībhirabhisaṃvṛtaḥ |

kṣipramēṣyati vaidēhi

rākṣasānāṃ nibarhaṇaḥ || 5.39.34 ||

1730

tasya vikramasampannāḥ

sattvavantō mahābalāḥ |

manaḥ saṅkalpasampātā

nidēśē harayaḥ sthitāḥ || 5.39.35 ||

1731

yēṣāṃ nōpari nādhastā -

nna tiryak sajjatē gatiḥ |

na ca karmasu sīdanti

mahatsvamatatējasaḥ || 5.39.36 ||

1732

asakṛt tairmahōtsāhaiḥ

sasāgaradharādharā |

pradakṣiṇīkṛtā bhūmi -

rvāyumārgānusāribhiḥ || 5.39.37 ||

1733

madviśiṣṭāśca tulyāśca

santi tatra vanaukasaḥ |

mattaḥ pratyavaraḥ kaści -

nnāsti sugrīvasannidhau || 5.39.38 ||

1734

ahaṃ tāvadiha prāptaḥ

kiṃ punastē mahābalāḥ |

nahi prakṛṣṭāḥ prēṣyantē

prēṣyantē hītarē janāḥ || 5.39.39 ||

1735

tadalaṃ paritāpēna

dēvi śōkō vyapaitu tē |

ēkōtpātēna tē laṅkā -

mēśyanti hariyūthapāḥ || 5.39.40 ||

1736

mama pṛṣṭhagatau tau ca

candrasūryāvivōditau |

tvatsakāśaṃ mahāsaṅghau

nṛsiṃhāvāgamiśyataḥ || 5.39.41 ||

1737

tau hi vīrau naravarau

sahitau rāmalakṣmaṇau |

āgamyā nagarīṃ laṅkāṃ

sāyakairvidhamiśyataḥ || 5.39.42 ||

1738

sagaṇaṃ rāvaṇaṃ hatvā

rāghavō raghunandanaḥ |

tvāmādāya varārōhē

svapurīṃ prati yāsyati || 5.39.43 ||

1739

tadāśvasiḥi bhadrāṃ tē

bhava tvaṃ kālakāṅkṣiṇī |

nacirād drakṣyasē rāmaṃ

prajvalantamivānalam || 5.39.44 ||

1740

nihatē rākṣasēndrē ca

saputrāmātyabāndhavē |

tvaṃ samēśyasi rāmēṇa

śasāṅkēṇeva rōhiṇī || 5.39.45 ||

1741

kṣipraṃ tvaṃ dēvi śōkasya

pāraṃ drakṣyasi maithili |

rāvaṇaṃ caiva rāmēṇa

drakṣyasē nihataṃ balāt || 5.39.46 ||

1742

ēvamāśvāsya vaidēhīṃ

hanūmān mārutātmajaḥ |

gamaṇāya matiṃ kṛtvā

vaidēhīṃ punarabravīt || 5.39.47 ||

1743

tamarighnaṃ kṛtātmānaṃ

kṣipraṃ drakṣyasi rāghavam |

lakṣmaṇaṃ ca dhanuṣpāṇiṃ

laṅkādvāramupāgatam || 5.39.48 ||

1744

nakhadaṃṣṭrāyudhān vīrān

siṃhaśārdūlavikramān |

vānarān vāraṇēndrābhān

kṣipraṃ drakṣyasi saṅgatān || 5.39.49 ||

1745

śailāmbudanikāśānāṃ

laṅkāmalayasānuṣu |

nardatāṃ kapimukhyānā -

māryē yūthānyanēkaśaḥ || 5.39.50 ||

1746

sa tu marmaṇi ghōrēṇa

tāḍitō manmathēṣuṇā |

na śarma labhatē rāmaḥ

siṃhārdita iva dvipaḥ || 5.39.51 ||

1747

ruda mā dēvi śōkēna

mā bhūt tē manasō bhayam |

śacīva bhartrā śakrēṇa

saṅgamēśyasi śōbhanē || 5.39.52 ||

1748

rāmād viśiṣṭaḥ kō'nyō'sti

kaścit saumitriṇā samaḥ |

agnimārutakalpau tau

bhrātarau tava saṃśrayau || 5.39.53 ||

1749

nāsmiṃściraṃ vatsyasi dēvi dēśē

rakṣōgaṇairadhyuṣitē'tiraudrē |

na tē cirādāgamaṇaṃ priyasya

kṣamasva matsaṅgamakālamātram || 5.39.54 ||

1750

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvye
sundarakāṇḍē ēkōnacatvāriṃśaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ catvāriṃśaḥ sargaḥ ॥

śrīrāmasya kṛtē sītayā punaḥ sandēśasya dānaṃ tāmāśvāsya
hanumata uttaradiśāyāṃ prasthānam

śrutvā tu vacanaṃ tasya

vāyusūnōrmahātmanaḥ |

uvācātmahitaṃ vākyaṃ

sītā surasutōpamā ॥ 5.40.1 ॥

1751

tvāṃ dr̥ṣṭvā priyavaktāraṃ

samprahṛṣyāmi vānara |

ardhasaṅjātasasyēva

vṛṣṭiṃ prāpya vasundharā ॥ 5.40.2 ॥

1752

yathā taṃ puruṣavyāghraṃ

gātraiḥ śōkābhikarśitaiḥ |

saṃspr̥śēyaṃ sakāmāhaṃ

tathā kuru dayāṃ mayi ॥ 5.40.3 ॥

1753

abhijñānaṃ ca rāmasya

dadyā harigaṇōttama |

kṣiptāmiṣīkāṃ kākasya

kōpādēkākṣisātanīm ॥ 5.40.4 ॥

1754

manaḥśilāyāstilakō

gaṇḍapārśvē nivēśitaḥ |

tvayā praṇaṣṭē tilakē

taṃ kila smartumarhasi || 5.40.5 ||

1755

sa vīryavān kathaṃ sītāṃ

hṛtāṃ samanumanyasē |

vasantīṃ rakṣasāṃ madhyē

mahēndravaruṇōpama || 5.40.6 ||

1756

ēṣa cūḍāmaṇirdivyō

mayā suparirakṣitaḥ |

ētaṃ dr̥ṣṭvā prahr̥ṣyāmi

vyasanē tvāmivānagha || 5.40.7 ||

1757

ēṣa niryātitaḥ śrīmān

mayā tē vārisambhavaḥ |

ataḥ paraṃ na śakṣyāmi

jīvitum śōkalālasā || 5.40.8 ||

1758

asahyāni ca duḥkhāni

vācaśca hṛdayacchidaḥ |

rākṣasaiḥ saha saṃvāsaṃ

tvatkṛtē marṣayāmyaham || 5.40.9 ||

1759

dhārayiṣyāmi māsāṃ tu

jīvitaṃ śatrusūdana |

māsādūrdhvaṃ na jīviṣyē

tvayā hīnā nṛpātmaja || 5.40.10 ||

1760

ghōrō rākṣasarājō'yaṃ dṛṣṭīśca na sukhā mayi tvāṃ ca śrutvā viṣajjantaṃ na jīvēyamapi kṣaṇam 5.40.11	1761
vaidēhyā vacanaṃ śrutvā karuṇaṃ sāśrubhāṣitam athābravīn mahātējā hanūmān mārutātmajaḥ 5.40.12	1762
tvacchōkavimukhō rāmō dēvi satyēna tē śapē rāmē śōkābhībhitē tu lakṣmaṇaḥ paritapyatē 5.40.13	1763
dṛṣṭā kathañcid bhavatī na kālaḥ paridēvitum imaṃ muhūrtaṃ duḥkhānā - mantaṃ draṅkṣyasi bhāmini 5.40.14	1764
tāvubhau puruṣavyāghrau rājaputrāvaninditau tvaddarśanakṛtōtsāhau laṅkāṃ bhasmīkaṛiṣyataḥ 5.40.15	1765
hatvā tu samarē rakṣō rāvaṇaṃ sahabāndhavaiḥ rāghavau tvāṃ viśālākṣi svāṃ puriṃ prati nēṣyataḥ 5.40.16	1766

yattu rāmō vijānīyā - dabhijñānamaninditē prītisañjananaṃ bhūya - stasya tvaṃ dātumarhasi 5.40.17	1767
sābravīd dattamēvāhō mayābhijñānamuttamam ētaḍēva hi rāmasya dṛṣṭvā yatnēna bhūṣaṇam 5.40.18	1768
śraddhēyaṃ hanuman vākyaṃ tava vīra bhaviṣyati sa taṃ mañivaraṃ gṛhya śrīmān plavagasattamaḥ 5.40.19	1769
praṇamya śirasā dēvīṃ gamanāyōpacakramē tamutpātakṛtōtsāha - mavēkṣya hariyūthapam 5.40.20	1770
vardhamānaṃ mahāvēga - muvāca janakātmajā aśrupūrṇamukhī dīnā bāṣpagadgadayā girā 5.40.21	1771
hanūman siṃhasaṅkāśau bhrātarau rāmalakṣmaṇau sugrīvaṃ ca sahāmātyaṃ sarvān brūyā anāmayaṃ 5.40.22	1772

yathā ca sa mahābāhu -

rmāṃ tārāyati rāghavaḥ |
asmād duḥkhāmbusaṃrōdhāt
tvaṃ samādhātumarhasi || 5.40.23 ||

1773

idaṃ ca tīvraṃ mama śōkavēgaṃ
rakṣōbhirēbhiḥ paribhartsanaṃ ca |
brūyāstu rāmasya gataḥ samīpaṃ
śivaśca tē'dhvāstu haripravīra || 5.40.24 ||

1774

sa rājaputryā prativēditārthaḥ
kapiḥ kṛtārthaḥ parihṛṣṭacētāḥ |
tadalpaśēṣaṃ prasamīkṣya kāryaṃ
dīsaṃ hyudīcīṃ manasā jagāma || 5.40.25 ||

1775

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvye
sundarakāṇḍē catvāriṃśaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ *ēkacatvāriṃśaḥ sargaḥ* ॥
hanumatā pramadāvanasya vidhvaṃsaḥ

sa ca vāgbhiḥ praśastābhi -

rgamiṣyan pūjitastayā |

tasmād dēśādapākramya

cintayāmāsa vānaraḥ || 5.41.1 ||

1776

alpaśēṣamidaṃ kāryaṃ

dr̥ṣṭēyamasitēkṣaṇā |

trīnupāyānatikramya

caturtha iha dr̥śyatē || 5.41.2 ||

1777

na sāma rakṣaḥsu guṇāya kalpatē

na dānamarthōpacitēṣu yujyatē |

na bhēdasādhyā baladarpitā janāḥ

parākramastvēṣa mamēha rōcatē || 5.41.3 ||

1778

na cāsya kāryasya parākramādṛtē

viniścayaḥ kaścidihōpapadyatē |

hatapravīrāśca raṇē tu rākṣasāḥ

kathañcidīyuryadihādya mārđavam || 5.41.4 ||

1779

kāryē karmaṇi nirvṛttē yō bahūnyapi sādhayēt pūrvakāryāvirodhēna sa kāryaṃ kartumarhati 5.41.5	1780
na hyēkaḥ sādhakō hētuḥ svalpasyāpīha karmaṇaḥ yō hyarthaṃ bahudhā vēda sa samarthō'rthasādhanē 5.41.6	1781
ihaiva tāvatkṛtaniścayō hyahaṃ vrajēyamadya plavagēśvarālayam parātmasammardaviśēṣatattvavit tataḥ kṛtaṃ syānmama bhartṛśāsanam 5.41.7	1782
kathaṃ nu khalvadya bhavēt sukhāgataṃ prasahya yuddhaṃ mama rākṣasaiḥ saha tathaiva khalvātmabalaṃ ca sāravat samānayēnmāṃ ca raṇē daśānanaḥ 5.41.8	1783
tataḥ samāsādya raṇē daśānanaṃ samantrivargaṃ sabalaṃ sayāyinam hṛdi sthitaṃ tasya mataṃ balaṃ ca vai sukhēna matvāhamitaḥ punarvrajē 5.41.9	1784
idamasya nṛśaṃsasya nandanōpamamuttamam vanaṃ nētramanaḥkāntaṃ nānādrumalatāyutam 5.41.10	1785

idaṃ vidhvaṃsayiṣyāmi

śuṣkaṃ vanamivānalaḥ |

asmin bhagnē tataḥ kōpaṃ

kariṣyati sa rāvaṇaḥ || 5.41.11 ||

1786

tatō mahatsāśvamahārathadvipaṃ

balaṃ samānēṣyati rākṣasādhipaḥ |

triśūlakālāyasapaṭṭiśāyudhaṃ

tatō mahadyuddhamidaṃ bhaviṣyati || 5.41.12 ||

1787

ahaṃ ca taiḥ saṃyati caṇḍavikramaiḥ

samētya rakṣōbhirabhaṅgavikramaḥ |

nihatya tad rāvaṇacōditaṃ balaṃ

sukhaṃ gamiṣyāmi harīśvarālayam || 5.41.13 ||

1788

tatō mārutavat kruddhō

mārutirbhīmavikramaḥ |

ūruvēgēna mahatā

drumān kṣēptumathārabhat || 5.41.14 ||

1789

tatastaddhanumān vīrō

babhañja pramadāvanam |

mattadvijasamāghuṣṭaṃ

nānādrumalatāyutam || 5.41.15 ||

1790

tadvanaṃ mathitairvṛkṣai -

rbhinnaiśca salilāśayaiḥ |

cūrṇitaiḥ parvatāgraiśca

babhūvāpriyadarśanam || 5.41.16 ||

1791

nānāśakuntavirutaiḥ

prabhinnasalilāśayaiḥ |

tāmraiḥ kisalayaiḥ klāntaiḥ

klāntadrumatātāyutaiḥ || 5.41.17 ||

1792

na babhau tad vanam tatra

dāvānalahataṃ yathā |

vyākulāvaraṇā rēju -

rviḥvalā iva tā latāḥ || 5.41.18 ||

1793

latāgrḥaiścitragrḥaiśca sādītai -

rvyālairmṛgairārtaravaiśca pakṣibhiḥ |

śilāgrhairunmathitaistathā grḥaiḥ

praṇaṣṭarūpaṃ tadabhūnmahad vanam || 5.41.19 ||

1794

sā viḥvalāśōkalatāpratānā

vanasthalī śōkalatāpratānā |

jātā daśāsyapramadāvanasya

kapērbalāddhi pramadāvanasya || 5.41.20 ||

1795

tataḥ sa kṛtvā jagatīpatērmahān

mahad vyalīkaṃ manasō mahātmanaḥ |

yuyutsurēkō bahubhirmahābalaiḥ

śriyājvalaṃstōraṇamāśritaḥ kapiḥ || 5.41.21 ||

1796

|| ityārṣe śrīmadrāmāyaṇe vālmīkiyē ādikāvye
sundarakāṇḍe ēkacatvāriṃśaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ dvicatvāriṃśaḥ sargaḥ ॥

rākṣasībhyō vanavidhvaṃsavārtāmākarnya rāvaṇēna
kiṅkarāṇaṃ prēṣaṇaṃ hanumatā tēṣāṃ saṃhāraśca
tataḥ pakṣininādēna
vṛkṣabhaṅgasvanēna ca |
babhūvustrāsasambhrāntāḥ
sarvē laṅkānivāsinaḥ ॥ 5.42.1 ॥

1797

vidrutāśca bhayatrastā
vinēdurmr̥gapakṣiṇaḥ |
rakṣasāṃ ca nimittāni
krūrāṇi pratipēdirē ॥ 5.42.2 ॥

1798

tatō gatāyāṃ nidrāyāṃ
rākṣasyō vikṛtānanāḥ |
tad vanaṃ dadṛśurbhagnaṃ
taṃ ca vīraṃ mahākapim ॥ 5.42.3 ॥

1799

sa tā dṛṣṭvā mahābāhu -
rmahāsattvō mahābalaḥ |
cakāra sumahadrūpaṃ
rākṣasīnāṃ bhayāvaham ॥ 5.42.4 ॥

1800

tatastu girisaṅkāśa -

matikāyaṃ mahābalaṃ |

rākṣasyō vānaraṃ dṛṣṭvā

papracchurjanakātmajāṃ || 5.42.5 ||

1801

kō'yaṃ kasya kutō vāyaṃ

kiṃnimittamihāgataḥ |

kathaṃ tvayā sahānēna

saṃvādaḥ kṛta ityuta || 5.42.6 ||

1802

ācakṣva nō viśālākṣi

mā bhūttē subhagē bhayaṃ |

saṃvādamaṣitāpāṅgi

tvayā kiṃ kṛtavānayaṃ || 5.42.7 ||

1803

athābravīt tadā sādhvī

sītā sarvāṅgaśōbhanā |

rakṣasāṃ kāmarūpāṇāṃ

vijñānē kā gatirmama || 5.42.8 ||

1804

yūyamēvāsya jānīta

yō'yaṃ yad vā kariṣyati |

ahirēva hyahēḥ pādān

vijñānāti na saṃśayaḥ || 5.42.9 ||

1805

ahamapyatibhītāsmi

naiva jānāmi kō hyayaṃ |

vēdmi rākṣasamēvaināṃ

kāmarūpiṇamāgatam || 5.42.10 ||

1806

<p>vaidēhyā vacanaṃ śrutvā rākṣasyō vidrutā drutam sthitāḥ kāścīdgatāḥ kāścīd rāvaṇāya nivēditum 5.42.11 </p>	1807
<p>rāvaṇasya samīpē tu rākṣasyō vikṛtānanāḥ virūpaṃ vānaraṃ bhīmaṃ rāvaṇāya nyavēdiṣuḥ 5.42.12 </p>	1808
<p>aśōkavanikāmadhyē rājan bhīmavapuḥ kapiḥ sītayā kṛtasamvāda - stiṣṭhatyavitavikramaḥ 5.42.13 </p>	1809
<p>na ca taṃ jānakī sītā hariṃ hariṇalōcanā asmābhirbahudhā pṛṣṭā nivēdayitumicchati 5.42.14 </p>	1810
<p>vāsavasya bhavēd dūtō dūtō vaiśravaṇasya vā prēṣitō vāpi rāmēṇa sītānvēṣaṇakāṅkṣayā 5.42.15 </p>	1811
<p>tēnaivādbhutarūpēṇa yattattava manōharam nānāmṛgagaṇākīrṇaṃ pramṛṣṭaṃ pramadāvanam 5.42.16 </p>	1812

na tatra kaściduddēśō

yastēna na vināśitaḥ |

yatra sā jānakī dēvī

sa tēna na vināśitaḥ || 5.42.17 ||

1813

jānakīrakṣaṇārthaṃ vā

śramād vā nōpalakṣyatē |

athavā kaḥ śramastasya

saiva tēnābhirakṣitā || 5.42.18 ||

1814

cārupallavapatrādhyam

yam sītā svayamāsthita |

pravṛddhaḥ śiṃśapāvṛkṣaḥ

sa ca tēnābhirakṣitaḥ || 5.42.19 ||

1815

tasyōgrarūpasyōgram tvam

daṇḍamājñātumarhasi |

sītā sambhāṣitā yēna

vanaṃ tēna vināśitam || 5.42.20 ||

1816

manaḥparigṛhītāṃ tām

tava rakṣōgaṇēśvara |

kaḥ sītāmabhibhāṣēta

yō na syāt tyaktajīvitaḥ || 5.42.21 ||

1817

rākṣasīnāṃ vacaḥ śrutvā

rāvaṇō rākṣasēśvaraḥ |

citāgniriva jajvāla

kōpasaṃvartitēkṣaṇaḥ || 5.42.22 ||

1818

<p>tasya kruddhasya nētrābhyāṃ prāpatannaśrubindavaḥ dīptābhyāmiva dīpābhyāṃ sārciṣaḥ snēhabindavaḥ 5.42.23 </p>	1819
<p>ātmanaḥ sadṛśān vīrān kiṅkarānnāma rākṣasān vyādidēśa mahātējā nigrāhārthaṃ hanūmataḥ 5.42.24 </p>	1820
<p>tēśāmaśītisāhasraṃ kiṅkarāṇāṃ tarasvinām niryayurbhavanāt tasmāt kūṭamudgarapāṇayaḥ 5.42.25 </p>	1821
<p>mahōdarā mahādaṃṣṭrā ghōrarūpā mahābalāḥ yuddhābhimanasāḥ sarvē hanūmadgrahaṇōnmukhāḥ 5.42.26 </p>	1822
<p>tē kapiṃ taṃ samāsādyā tōraṇasthamavasthitam abhipēturmahāvēgāḥ pataṅgā iva pāvakam 5.42.27 </p>	1823
<p>tē gadābhirvicitrābhiḥ pariḡhaiḥ kāñcanāṅgadaiḥ ājagmurvānaraśrēṣṭhaṃ śarairādityasannibhaiḥ 5.42.28 </p>	1824

<p><i>mudgaraiḥ paṭṭisaiḥ śūlaiḥ prāsatōmarapāṇayah parivārya hanūmantam sahasā tasthuragrataḥ 5.42.29 </i></p>	1825
<p><i>hanūmānapi tējasvī śrīmān parvatasannibhaḥ kṣitāvāviddhya lāṅgūlam nanāda ca mahādhvanim 5.42.30 </i></p>	1826
<p><i>sa bhūtvā tu mahākāyō hanūmān mārutātmajaḥ pucchamāsphōṭayāmāsa laṅkāṃ śabdēna pūrayan 5.42.31 </i></p>	1827
<p><i>tasyāsphōṭitaśabdēna mahatā cānunādinā pēturvihaṅgā gaganā - duccaiścēdamaghōṣayat 5.42.32 </i></p>	1828
<p><i>jayatyatibalō rāmō lakṣmaṇaśca mahābalaḥ rājā jayati sugrīvō rāghavēṅābhipālitaḥ 5.42.33 </i></p>	1829
<p><i>dāsō'ham kōsalēndrasya rāmasyākliṣṭakarmanah hanūmān śatrusainyānām nihantā mārutātmajaḥ 5.42.34 </i></p>	1830

na rāvaṇasahasraṃ mē

yuddhē pratibalaṃ bhavēt |

śilābhiśca praharataḥ

pādapaiśca sahasraśaḥ || 5.42.35 ||

1831

ardayitvā purīṃ laṅkā -

mabhivādya ca maithilīm |

samṛddhārthō gamiśyāmi

miśatāṃ sarvarakṣasām || 5.42.36 ||

1832

tasya sannādaśabdēna

tē'bhavan bhayaśaṅkitāḥ |

dadrśuśca hanūmantaṃ

sandhyāmēghamivōnnatam || 5.42.37 ||

1833

svāmisandēśaniḥ śaṅkā -

statastē rākṣasāḥ kapim |

citraiḥ praharaṇairbhīmai -

rabhipētustatastataḥ || 5.42.38 ||

1834

sa taiḥ parivṛtaḥ śūraiḥ

sarvataḥ sa mahābalaḥ |

āsasādāyasaṃ bhīmaṃ

pariḡhaṃ tōraṇāśritam || 5.42.39 ||

1835

sa taṃ pariḡhamādāya

jaghāna rajanīcarān |

sapannagamivādāya

sphurantaṃ vinatāsutaḥ || 5.42.40 ||

1836

vicacārāmbare vīraḥ

pariḡṛhya ca mārutiḥ |

sūdayāmāsa vajrēṇa

daityāniva sahasradṛk || 5.42.41 ||

1837

sa hatvā rākṣasān vīraḥ

kiṅkarān mārutātmajaḥ |

yuddhākāṅkṣī mahāvīra -

stōraṇaṃ samavasthitaḥ || 5.42.42 ||

1838

tatastasmād bhayānmuktāḥ

katicittatra rākṣasāḥ |

nihatān kiṅkarān sarvān

rāvaṇāya nyavēdayan || 5.42.43 ||

1839

sa rākṣasānāṃ nihataṃ mahābalaṃ

niśamya rājā parivṛttalōcanaḥ |

samādidēśāpratimaṃ parākramē

prahastaputraṃ samarē sudurjayam || 5.42.44 ||

1840

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvye

sundarakāṇḍē dvicatvāriṃśaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ *tricatvāriṃśaḥ sargaḥ* ॥

*hanumatā caityaprāsādasya vidhvaṃsastadrakṣakāṇaṃ
vadhaśca*

tataḥ sa kiṅkarān hatvā

hanūmān dhyānamāsthitaḥ |

vanaṃ bhagnaṃ mayā caitya -

prāsādō na vināśitaḥ || 5.43.1 ||

1841

tasmāt prāsādamadyaiva -

mimaṃ vidhvaṃsayāmyaham |

iti sañcintya hanumān

manasādarśayan balam || 5.43.2 ||

1842

caityaprāsādamutplutya

mēruśṅgamivōnnatam |

ārurōha hariśrēṣṭhō

hanūmān mārutātmajaḥ || 5.43.3 ||

1843

āruhya girisaṅkāśaṃ

prāsādaṃ hariyūthapaḥ |

babhau sa sumahātējāḥ

pratisūrya ivōditaḥ || 5.43.4 ||

1844

sampradhṛṣya tu durdharṣa -

ścaityaprāsādamunnatam |

hanūmān prajvalan lakṣmyā

pāriyātrōpamō'bhavat || 5.43.5 ||

1845

sa bhūtvā sumahākāyaḥ

prabhāvān mārutātmajaḥ |

dhṛṣṭamāsphōṭayāmāsa

laṅkāṃ śabdēna pūrayan || 5.43.6 ||

1846

tasyāsphōṭitaśabdēna

mahatā śrōtraghātinā |

pēturvihaṅgamāstatra

caityapālāśca mōhitāḥ || 5.43.7 ||

1847

astravijjayatāṃ rāmō

lakṣmaṇaśca mahābalaḥ |

rājā jayati sugrīvō

rāghavēṇābhipālitaḥ || 5.43.8 ||

1848

dāsō'haṃ kōsalēndrasya

rāmasyākliṣṭakarmaṇaḥ |

hanūmān śatrusainyānāṃ

nihantā mārutātmajaḥ || 5.43.9 ||

1849

na rāvaṇasahasraṃ mē

yuddhē pratibalaṃ bhavēt |

śilābhiśca praharataḥ

pādapaiśca sahasraśaḥ || 5.43.10 ||

1850

dharṣayitvā purīṃ laṅkā -

mabhivādya ca maithilīm |

samṛddhārthō gamiṣyāmi

miṣatāṃ sarvarakṣasām || 5.43.11 ||

1851

ēvamuktvā mahākāya -

ścaityasthō hariyūthapaḥ |

nanāda bhīmanirhrādō

rakṣasāṃ janayan bhayam || 5.43.12 ||

1852

tēna nādēna mahatā

caityapālāḥ śataṃ yayuḥ |

grhītvā vividhānastrān

prāsān khaḍgān paraśvadhān || 5.43.13 ||

1853

visṛjantō mahākāyā

mārutiṃ paryavārayan |

tē gadābhirvicitrābhiḥ

parighaiḥ kāñcanāṅgadaiḥ || 5.43.14 ||

1854

ājagmurvānaraśrēṣṭhaṃ

bāṇaiścādityasannibhaiḥ |

āvarta iva gaṅgāyā -

stōyasya vipulō mahān || 5.43.15 ||

1855

parikṣīpya hariśrēṣṭhaṃ

sa babhau rakṣasāṃ gaṇaḥ |

tatō vātātmajaḥ kruddhō

bhīmarūpaṃ samāsthitaḥ || 5.43.16 ||

1856

prāsādasya mahāṃstasya

stambhaṃ hēmapariṣkṛtam |

utpāṭayitvā vēgēna

hanūmān mārutātmajaḥ || 5.43.17 ||

1857

tatastaṃ bhrāmayāmāsa

śatadhāraṃ mahābalaḥ |

tatra cāgniḥ samabhavat

prāsādaścāpyadahaḥ || 5.43.18 ||

1858

dahyamānaṃ tatō dṛṣṭvā

prāsādaṃ hariyūthapaḥ |

sa rākṣasaśataṃ hatvā

vajrēṇēndra ivāsurān || 5.43.19 ||

1859

antarikṣasthitaḥ śrīmā -

nidaṃ vacanamabravīt |

māḍṛśānāṃ sahasrāṇi

viṣṛṣṭāni mahātmanām || 5.43.20 ||

1860

balināṃ vānarēndrāṇāṃ

sugrīvavaśavartinām |

aṭanti vasudhāṃ kṛtsnāṃ

vayamanyē ca vānarāḥ || 5.43.21 ||

1861

daśanāgabalāḥ kēcit

kēcid daśaguṇōttarāḥ |

kēcinnāgasahasrasya

babhūvustulyavikramāḥ || 5.43.22 ||

1862

santi caughabalāḥ kēcit

santi vāyubalōpamāḥ |

apramēyabalāḥ kēcit

tatrāsan hariyūthapāḥ || 5.43.23 ||

1863

īdṛgvidhaistu haribhi -

rvṛtō dantanakhāyudhaiḥ |

śataiḥ śatasahasraiśca

kōṭibhiścāyutairapi || 5.43.24 ||

1864

āgamiṣyati sugrīvaḥ

sarvēśāṃ vō niṣūdanaḥ |

nēyamasti purī laṅkā

na yūyaṃ na ca rāvaṇaḥ |

yasya tvikṣvākuvīrēṇa

baddhaṃ vairaṃ mahātmanā || 5.43.25 ||

1865

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvyē
sundarakāṇḍē tricatvāriṃśaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ *catuścatvāriṃśaḥ sargaḥ* ॥
prahastaputrasya jambumālinō vadhaḥ

sandiṣṭō rākṣasēndrēṇa

prahastasya sutō balī |

jambumālī mahādaṃṣṭrō

nirjagāma dhanurdharaḥ || 5.44.1 ||

1866

raktamālyāambaradharaḥ

sragvī rucirakuṇḍalaḥ |

mahān vivṛttanayana -

ścaṇḍaḥ samaradurjayaḥ || 5.44.2 ||

1867

dhanuḥ śakradhanuḥ prakhyaṃ

mahad rucirasāyakam |

visphārayāṇō vēgēna

vajrāśanisamasvanam || 5.44.3 ||

1868

tasya visphāraghōṣēṇa

dhanuṣō mahatā diśaḥ |

pradiśaśca nabhaścaiva

sahasā samapūryata || 5.44.4 ||

1869

rathēna kharayuktēna

tamāgatamudīkṣya saḥ |

hanūmān vēgasampannō

jahaṛṣa ca nanāda ca || 5.44.5 ||

1870

taṃ tōraṇaviṭaṅkasthaṃ

hanūmantaṃ mahākapim |

jambumālī mahātējā

vivyādha niśitaiḥ śaraiḥ || 5.44.6 ||

1871

ardhacandrēṇa vadanē

śirasyēkēna karṇinā |

bāhvōrvivyādha nārācai -

rdaśabhistu kapīśvaram || 5.44.7 ||

1872

tasya tacchuśubhē tāmraṃ

śarēṇābhihataṃ mukham |

śaradīvāmbujaṃ phullaṃ

viddhaṃ bhāskararaśminā || 5.44.8 ||

1873

tattasya raktaṃ raktēna

rañjitaṃ śuśubhē mukham |

yathā”kāśē mahāpadmaṃ

siktaṃ kāñcanabindubhiḥ || 5.44.9 ||

1874

cukōpa bāṇābhihatō

rākṣasasya mahākapiḥ |

tataḥ pārśvē’tivipulāṃ

dadarśa mahatīṃ śilām || 5.44.10 ||

1875

<p>tarasā tāṃ samutpāṭya cikṣēpa javavad balī tāṃ śarairdaśabhiḥ kruddha - stāḍayāmāsa rākṣasaḥ 5.44.11 </p>	1876
<p>vipannaṃ karma tad dṛṣṭvā hanūmāṃścaṇḍavikramaḥ sālaṃ vipulamutpāṭya bhrāmayāmāsa vīryavān 5.44.12 </p>	1877
<p>bhrāmayantaṃ kapim dṛṣṭvā sālavr̥kṣaṃ mahābalaṃ cikṣēpa subahūn bāṇān jambumālī mahābalaḥ 5.44.13 </p>	1878
<p>sālaṃ caturbhiścicchēda vānaraṃ pañcabhirbhujē urasyēkēna bāṇēna daśabhistu stanāntarē 5.44.14 </p>	1879
<p>sa śaraiḥ pūritatanuḥ krōdhēna mahatā vṛtaḥ tamēva pariḡhaṃ gṛhya bhrāmayāmāsa vēgitaḥ 5.44.15 </p>	1880
<p>ativēgō'tivēgēna bhrāmayitvā balōtkataḥ pariḡhaṃ pātayāmāsa jambumālērmahōrasi 5.44.16 </p>	1881

tasya caiva śirō nāsti

na bāhū jānunī na ca |

na dhanurna rathō nāśvā -

statrādrśyanta nēṣavaḥ || 5.44.17 ||

1882

sa hatastarasā tēna

jambumālī mahārathaḥ |

papāta nihatō bhūmau

cūrṇitāṅga iva drumah || 5.44.18 ||

1883

jambumālīṃ sunihatam

kiṅkarāṃśca mahābalān |

cukrōdha rāvaṇaḥ śrutvā

krōdhasaṃraktalōcanaḥ || 5.44.19 ||

1884

sa rōṣasaṃvartitatāmralōcanaḥ

prahastaputrē nihatē mahābalē |

amātyaputrānativīryavikramān

samādidēsāśu niśācarēsvaraḥ || 5.44.20 ||

1885

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvye

sundarakāṇḍē catuṣcatvāriṃśaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ pañcacatvāriṃśaḥ sargaḥ ॥
mantriṇaḥ saptaputrāṇaṃ vadhaḥ

tatastē rākṣasēndrēṇa

cōditā mantriṇaḥ sutāḥ |

niryayurbhavanāt tasmāt

sapta saptārcivarcasaḥ ॥ 5.45.1 ॥

1886

mahadbalaaparīvārā

dhanuṣmantō mahābalāḥ |

kṛtāstrāstravidāṃ śrēṣṭhāḥ

parasparajayaīṣiṇaḥ ॥ 5.45.2 ॥

1887

hēmajālaparikṣiptai -

rdhvajavadbhiḥ patākibhiḥ |

tōyadasvananirghōṣai -

rvājiyuktairmahārathaiḥ ॥ 5.45.3 ॥

1888

taptakāñcanacitrāṇi

cāpānyamitavikramāḥ |

visphārayantaḥ saṃhrṣṭā -

staḍidvanta ivāmbudāḥ ॥ 5.45.4 ॥

1889

jananyastāstatastēṣāṃ

viditvā kiṅkarān hatān |

babhūvuḥ śōkasambhrāntāḥ

sabāndhavasuhṛjjanāḥ || 5.45.5 ||

1890

tē parasparasaṅgharṣāt

taptakāñcanabhūṣaṇāḥ |

abhipēturhanūmantam

tōraṇasthamavasthitam || 5.45.6 ||

1891

srjantō bānavrṣṭim tē

rathagarjitaniḥsvanāḥ |

prāvṛṭkāla ivāmbhōdā

vicēurnairṛtāmbudāḥ || 5.45.7 ||

1892

avakīrṇastatastābhi -

rhanūmān śaravrṣṭibhiḥ |

abhavat samvṛtākāraḥ

śailarāḍiva vrṣṭibhiḥ || 5.45.8 ||

1893

sa śarān vañcayāmāsa

tēṣāmāsucaraḥ kapiḥ |

rathavēgāṃśca vīrāṇām

vicaran vimalē'mbarē || 5.45.9 ||

1894

sa taiḥ krīḍan dhanuṣmadbhi -

rvyōmni vīraḥ prakāsatē |

dhanuṣmadbhiryathā mēghai -

rmārutaḥ prabhurambarē || 5.45.10 ||

1895

sa kṛtvā ninadaṃ ghōraṃ trāsayaṃstāṃ mahācamūm cakāra hanumān vēgaṃ tēṣu rakṣaḥsu vīryavān 5.45.11	1896
talēnābhihanat kāṃścī pādaiḥ kāṃścī parantapaḥ muṣṭibhiścāhanat kāṃści - nnakhaiḥ kāṃścid vyadārayat 5.45.12	1897
pramamāthōrasā kāṃści - dūrubhyāmaparānapi kēcī tasyaiva nādēna tatraiva patitā bhuvī 5.45.13	1898
tatastēṣvavapannēṣu bhūmau nipatitēṣu ca tatsainyamagamāt sarvaṃ diśō daśa bhayārditam 5.45.14	1899
vinēdurvisvaraṃ nāgā nipēturbhuvī vājinaḥ bhagnanīḍadhvajacchatrai - rbhūśca kīrṇābhavad rathaiḥ 5.45.15	1900
sravatā rudhirēṇātha sravantyō darśitāḥ pathi vividhaiśca svanairlaṅkā nanāda vikṛtaṃ tadā 5.45.16	1901

*sa tān pravṛddhān vinihatya rākṣasān
mahābalaścaṇḍaparākramaḥ kapiḥ |
yuyutsuranyaiḥ punarēva rākṣasai -
stadēva vīrō'bhijagāma tōraṇam || 5.45.17 ||*

1902

*|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvye
sundarakāṇḍē pañcācatvāriṃśaḥ sargaḥ ||*

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ *ṣaṭcatvāriṃśaḥ sargaḥ* ॥
rāvaṇasya pañcasēnāpatīnāṃ vadhaḥ

hatān mantrisutān buddhvā

vānarēṇa mahātmanā |

rāvaṇaḥ saṃvṛtākāra -

ścakāra matimuttamām || 5.46.1 ||

1903

sa virūpākṣayūpākṣau

durdharaṃ caiva rākṣasam |

praghasaṃ bhāsakarṇaṃ ca

pañca sēnāgranāyakān || 5.46.2 ||

1904

sandidēśa daśagrīvō

vīrān nayaviśāradān |

hanūmadgrahaṇē'vyagrān

vāyuvēgasamān yudhi || 5.46.3 ||

1905

yāta sēnāgragāḥ sarvē

mahābalaparigrahāḥ |

savājirathamātaṅgāḥ

sa kapiḥ śāsyatāmiti || 5.46.4 ||

1906

- yattaiśca khalu bhāvyaṃ syāt*
tamāsādya vanālayam |
karma cāpi samādhēyaṃ
dēśakālāvirōdhitam || 5.46.5 || 1907
- na hyahaṃ taṃ kapiṃ manyē*
karmaṇā prati tarkayan |
sarvathā tanmahad bhūtaṃ
mahābalaparigraham || 5.46.6 || 1908
- vānarō'yamiti jñātvā*
nahi śuddhyati mē manaḥ |
naivāhaṃ taṃ kapiṃ manyē
yathēyaṃ prastutā kathā || 5.46.7 || 1909
- bhavēdindrēṇa vā sṛṣṭa -*
masmadarthaṃ tapōbalāt |
sanāgayakṣagandharva -
dēvāsura maharṣayaḥ || 5.46.8 || 1910
- yuṣmābhiḥ prahitaiḥ sarvai -*
rmayā saha vinirjitāḥ |
tairavaśyaṃ vidhātavyaṃ
vyalīkaṃ kiñcidēva naḥ || 5.46.9 || 1911
- tadēva nātra sandēhaḥ*
prasahya parigrhyatām |
yāta sēnāgragāḥ sarvē
mahābalaparigrahāḥ || 5.46.10 || 1912

savājirathamātaṅgāḥ

sa kapiḥ śāsyatāmiti |

nāvamanyō bhavadbhiśca

kapirdhīraparākramaḥ || 5.46.11 ||

1913

dr̥ṣṭā hi harayaḥ pūrvē

mayā vipulavikramāḥ |

vālī ca saha sugrīvō

jāmbavāṃśca mahābalaḥ || 5.46.12 ||

1914

nīlaḥ sēnāpatiścaiva

yē cānyē dvididādayaḥ |

naiva tēṣāṃ gatirbhīmā

na tējō na parākramaḥ || 5.46.13 ||

1915

na matirna balōtsāhō

na rūpaparikalpanam |

mahatsattvamidaṃ jñēyaṃ

kapirūpaṃ vyavasthitam || 5.46.14 ||

1916

prayatnaṃ mahadāsthāya

kriyatāmasya nigrahaḥ |

kāmaṃ lōkāstrayaḥ sēndrāḥ

sasurāsuramānavāḥ || 5.46.15 ||

1917

bhavatāmagrataḥ sthātuṃ

na paryāptā raṇājirē |

tathāpi tu nayajñēna

jayamākāṅkṣatā raṇē || 5.46.16 ||

1918

<p> <i>ātmā rakṣyaḥ prayatnēna</i> <i>yuddhasiddhirhi cañcalā </i> <i>tē svāmivacanam sarvē</i> <i>pratigṛhya mahaujaṣaḥ 5.46.17 </i> </p>	1919
<p> <i>samutpēturmahāvēgā</i> <i>hutāśasamatējaṣaḥ </i> <i>rathaiśca mattairnāgaiśca</i> <i>vājibhiśca mahājavaiḥ 5.46.18 </i> </p>	1920
<p> <i>śastraiśca vividhaistīkṣṇaiḥ</i> <i>sarvaiścōpahitā balaiḥ </i> <i>tatastu dadṛśurvīrā</i> <i>dīpyamānaḥ mahākapim 5.46.19 </i> </p>	1921
<p> <i>raśmimantamivōdyantaḥ</i> <i>svatējōraśmimālinam </i> <i>tōraṇasthaḥ mahāvēgaḥ</i> <i>mahāsattvaḥ mahābalam 5.46.20 </i> </p>	1922
<p> <i>mahāmatiḥ mahōtsāhaḥ</i> <i>mahākāyaḥ mahābhujam </i> <i>taḥ samīkṣyaiva tē sarvē</i> <i>dikṣu sarvāsvavasthitāḥ 5.46.21 </i> </p>	1923
<p> <i>taistaiḥ praharaṇairbhīmai -</i> <i>rabhipētustatastataḥ </i> <i>tasya pañcāyasāstīkṣṇāḥ</i> <i>sitāḥ pītamukhāḥ śarāḥ </i> </p>	

śirasyutpalapatrābhā

durdharēṇa nipātītāḥ || 5.46.22 ||

1924

sa taiḥ pañcabhirāviddhaḥ

śaraiḥ śirasi vānaraḥ |

utpapāta nadan vyōmni

diśō daśa vinādayan || 5.46.23 ||

1925

tatastu durdharō vīraḥ

sarathaḥ sajjakārmukaḥ |

kiran śaraśatairnaikai -

rabhipēdē mahābalaḥ || 5.46.24 ||

1926

sa kapīrvārayāmāsa

taṃ vyōmni śaravarṣiṇam |

vṛṣṭimantaṃ payōdāntē

payōdamiva mārutaḥ || 5.46.25 ||

1927

ardyamānastatastēna

durdharēṇānilātmajaḥ |

cakāra ninadaṃ bhūyō

vyavardhata ca vīryavān || 5.46.26 ||

1928

sa dūraṃ sahasōtpatya

durdharasya rathē hariḥ |

nipapāta mahāvēgō

vidyudrāśirgirāviva || 5.46.27 ||

1929

tataḥ sa mathitāṣṭāśvaṃ

rathaṃ bhagnākṣakūbaram |

<i>vihāya nyapatad bhūmau</i> <i>durdharastyaktajīvitaḥ 5.46.28 </i>	1930
<i>taṃ virūpākṣayūpākṣau</i> <i>dr̥ṣṭvā nipatitaṃ bhuvi </i> <i>tau jātarōṣau durdharṣā -</i> <i>vutpētaturarindamau 5.46.29 </i>	1931
<i>sa tābhyāṃ sahasōtplutya</i> <i>viṣṭhitō vimalē'mbarē </i> <i>mudgarābhyāṃ mahābāhu -</i> <i>rvakṣasyabhihataḥ kapiḥ 5.46.30 </i>	1932
<i>tayōrvēgavatōrvēgaṃ</i> <i>nihatya sa mahābalaḥ </i> <i>nipapāta punarbhūmau</i> <i>suparṇa iva vēgitaḥ 5.46.31 </i>	1933
<i>sa sālavr̥kṣamāsādya</i> <i>samutpāṭya ca vānaraḥ </i> <i>tāvubhau rākṣasau vīrau</i> <i>jaghāna pavanātmajaḥ 5.46.32 </i>	1934
<i>tatastāṃstrīn hatāñjñātvā</i> <i>vānarēṇa tarasvinā </i> <i>abhipēdē mahāvēgaḥ</i> <i>prahasya praghasō balī 5.46.33 </i>	1935
<i>bhāsakarṇaśca saṅkruddhaḥ</i> <i>śūlamādāya vīryavān </i>	

ēkataḥ kapiśārdūlaṃ

yaśasvinamavasthitau || 5.46.34 ||

1936

paṭṭiśēna śitāgrēṇa

praghasaḥ pratyapōthayat |

bhāsakarṇaśca śūlēna

rākṣasaḥ kapikuñjaram || 5.46.35 ||

1937

sa tābhyāṃ vikṣatairgātraī -

rasṛgdigdhatanūruhaḥ |

abhavad vānaraḥ kruddhō

bālasūryasamaprabhaḥ || 5.46.36 ||

1938

samutpāṭya girēḥ śṛṅgaṃ

samṛgavyālapādapam |

jaghāna hanumān vīrō

rākṣasau kapikuñjaraḥ |

giriśṛṅgasuniṣpiṣṭau

tilaśastau babhūvatuḥ || 5.46.37 ||

1939

tatastēṣvavasannēṣu

sēnāpatiṣu pañcasu |

balaṃ tadavaśēṣaṃ tu

nāśayāmāsa vānaraḥ || 5.46.38 ||

1940

aśvairaśvān gajairnāgān

yōdhairyōdhān rathai rathān |

sa kapirnāśayāmāsa

sahasrākṣa ivāsurān || 5.46.39 ||

1941

hayairnāgaisturaṅgaiśca

bhagnākṣaiśca mahārathaiḥ |

hataiśca rākṣasairbhūmī

ruddhamārgā samantataḥ || 5.46.40 ||

1942

tataḥ kapistān dhvajinīpatīn raṇē

nihatya vīrān sabalān savāhanān |

tathaiva vīraḥ pariḡṛhya tōraṇaṃ

kṛtakṣaṇaḥ kāla iva prajākṣayē || 5.46.41 ||

1943

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvyē
sundarakāṇḍē ṣaṭcatvāriṃśaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ *saptacatvāriṃśaḥ sargaḥ* ॥
rāvaṇērakṣasya parākramō vadhaśca

sēnāpatīn pañca sa tu pramāpitān
hanūmatā sānucarān savāhanān |
niśamya rājā samarōddhatōnmukhaṃ
kumāramakṣaṃ prasamaikṣatāgrataḥ ॥ 5.47.1 ॥ 1944

sa tasya drṣṭyarpaṇasampracōditaḥ
pratāpavān kāñcanacitrakārmukaḥ |
samutpapātātha sadasyudīritō
dvijātimukhyairhaviṣēva pāvakaḥ ॥ 5.47.2 ॥ 1945

tatō mahān bāladivākaraprabhaṃ
prataptajāmbūnadajālasantatam |
rathaṃ samāsthāya yayau sa vīryavān
mahāhariṃ taṃ prati nairṛtarṣabhaḥ ॥ 5.47.3 ॥ 1946

tatastapaḥsaṅgrahasañcayārjitaṃ
prataptajāmbūnadajālacitritam |
patākinaṃ ratnavibhūṣitadhvajam
manōjavāṣṭāśvavaraiḥ suyōjitam ॥ 5.47.4 ॥ 1947

surāsurādhr̥ṣyamasaṅgacāriṇaṃ

taḍitprabhaṃ vyōmacaraṃ samāhitam |

satūṇamaṣṭāsinibaddhabandhuraṃ

yathākramāvēśitaśaktitōmaram || 5.47.5 ||

1948

virājamānaṃ pratipūrṇavastunā

sahēmadāmnā śaśisūryavarcaṣā |

divākarābhaṃ rathamāsthitaṣṭataḥ

sa nirjagāmāmaratulyavikramaḥ || 5.47.6 ||

1949

sa pūrayan khaṃ ca mahīṃ ca sācalāṃ

turaṅgamātaṅgamahārathasvanaiḥ |

balaiḥ samētaiḥ saha tōraṇasthitaṃ

samarthamāsīnamupāgamat kapim || 5.47.7 ||

1950

sa taṃ samāsādyā hariṃ harīkṣaṇō

yugāntakālāgnimiva prajākṣayē |

avasthitaṃ vismitajātasambhramaṃ

samaikṣatākṣō bahumānacakṣuṣā || 5.47.8 ||

1951

sa tasya vēgaṃ ca kapērmahātmanaḥ

parākramaṃ cāriṣu rāvaṇātmajaḥ |

vicārayan svaṃ ca balaṃ mahābalō

yugakṣayē sūrya ivābhivardhata || 5.47.9 ||

1952

sa jātamanyuḥ prasamīkṣya vikramaṃ

sthitaḥ sthiraḥ saṃyati durnivāraṇam |

samāhitātmā hanumantamāhavē

pracōdayāmāsa śitaiḥ śaraistribhiḥ || 5.47.10 ||

1953

<p>tataḥ kapim taṃ prasamīkṣya garvitaṃ jitaśramaṃ śatruparājayōcitam avaiḥṣatākṣaḥ samudīrṇamānaṃ sabāṇapāṇiḥ praḡḥītakārmukaḥ 5.47.11 </p>	1954
<p>sa hēmaniṣkāṅgadacārukuṇḍalaḥ samāsasādāśuparākramaḥ kapim tayōrbabhūvāpratimaḥ samāgamaḥ surāsurāṇāmapī sambhramapradaḥ 5.47.12 </p>	1955
<p>rarāsa bhūmirna tatāpa bhānumān vavau na vāyuḥ pracacāla cācalaḥ kapēḥ kumārasya ca vīryasaṃyugaṃ nanāda ca dyaurudadhiśca cukṣubhē 5.47.13 </p>	1956
<p>sa tasya vīraḥ sumukhān patatrināḥ suvarṇapuṅkhān saviṣānivōragān samādhisaṃyōgavimōkṣatattvavi - ccharānatha trīn kapimūrdhnyatāḍayat 5.47.14 </p>	1957
<p>sa taiḥ śarairmūrdhni samaṃ nipātitaḥ kṣarannaṣṡgdigdhavivṛttalōcanaḥ navōditādityanibhaḥ śarāṃśumān vyarājatāditya ivāṃśumālikaḥ 5.47.15 </p>	1958
<p>tataḥ plavaṅgādhipamantrisattamaḥ samīkṣya taṃ rājavarātmajaṃ raṇē udagracitrāyudhacitrakārmukaṃ jaharṣa cāpūryata cāhavōnmukhaḥ 5.47.16 </p>	1959

- sa mandarāgrastha ivāṃśumālikō
 vivṛddhakōpō balavīryasaṃvṛtaḥ |
 kumāramakṣaṃ sabalaṃ savāhanaṃ
 dadāha nētrāgnimarīcibhistadā || 5.47.17 || 1960
- tataḥ sa bāṇāsanaśakrakārmukaḥ
 śarapravarṣō yudhi rākṣasāmbudaḥ |
 śarān mumōcāśu harīśvarācalē
 balāhakō vṛṣṭimivācalōttamē || 5.47.18 || 1961
- kapistatastaṃ raṇacaṇḍavikramaṃ
 pravṛddhatējōbalavīryasāyakam |
 kumāramakṣaṃ prasamīkṣya saṃyugē
 nanāda harṣād ghanatulyaniḥsvanaḥ || 5.47.19 || 1962
- sa bālabhāvād yudhi vīryadarpiṭaḥ
 pravṛddhamanyuḥ kṣatajōpamēkṣaṇaḥ |
 samāsasādāpratimaṃ raṇē kapiṃ
 gajō mahākūpamivāvṛtaṃ tṛṇaiḥ || 5.47.20 || 1963
- sa tēna bāṇaiḥ prasabhaṃ nipātitaḥ -
 ścakāra nādaṃ ghananādaniḥsvanaḥ |
 samutsahēnāśu nabhaḥ samārujan
 bhujōruvikṣēpaṇaghōradarśanaḥ || 5.47.21 || 1964
- tamutpatantaṃ samabhidravād balī
 sa rākṣasānāṃ pravaraḥ pratāpavān |
 rathī rathaśrēṣṭhataṛaḥ kirañcharaiḥ
 payōdharāḥ śailamivāśmavṛṣṭibhiḥ || 5.47.22 || 1965

sa tāñcharāṃstasya harirvimōkṣayaṃ -

ścacāra vīraḥ pathi vāyusēvitē |

śarāntarē mārutavad viniṣpatan

manōjavaḥ saṃyati bhīmavikramaḥ || 5.47.23 ||

1966

tamāttabāṇāsanamāhavōnmukhaṃ

khamāstrṇantaṃ vividhaiḥ śarōttamaiḥ |

avaikṣatākṣaṃ bahumānacakṣuṣā

jagāma cintāṃ sa ca mārutātmajaḥ || 5.47.24 ||

1967

tataḥ śarairbhinnabhujāntaraḥ kapiḥ

kumāravaryēṇa mahātmanā nadan |

mahābhujāḥ karmaviśēṣatattvavid

vicintayāmāsa raṇē parākramam || 5.47.25 ||

1968

abālavad bāladivākaraprabhaḥ

karōtyayaṃ karma mahanmahābalaḥ |

na cāsya sarvāhavakarmaśāliṇaḥ

pramāpaṇē mē matiratra jāyatē || 5.47.26 ||

1969

ayaṃ mahātmā ca mahāṃśca vīryataḥ

samāhitaścātisahaśca saṃyugē |

asaṃśayaṃ karmaguṇodayādayaṃ

sanāgayakṣairmunibhiśca pūjitaḥ || 5.47.27 ||

1970

parākramōtsāhavivṛddhamānasaḥ

samīkṣatē māṃ pramukhō'grataḥ sthitaḥ |

parākramō hyasya manāṃsi kampayēt

surāsurāṇāmapi śīghrakāriṇaḥ || 5.47.28 ||

1971

<p>na khalvayaṃ nābhibhavēdupēkṣitaḥ parākramō hyasya raṇē vivardhatē pramāpaṇaṃ hyasya mamādyā rōcatē na vardhamānō'gnirupēkṣituṃ kṣamaḥ 5.47.29 </p>	1972
<p>iti pravēgaṃ tu parasya tarkayan svakarmayōgaṃ ca vidhāya vīryavān cakāra vēgaṃ tu mahābalastadā matim ca cakrē'sya vadhē mahākapiḥ 5.47.30 </p>	1973
<p>sa tasya tānaṣṭa varān mahāhayān samāhitān bhārasahān vivartanē jaghāna vīraḥ pathi vāyusēvitē talaprahāraiḥ pavanātmajaḥ kapiḥ 5.47.31 </p>	1974
<p>tatastalēnābhihatō mahārathaḥ sa tasya piṅgādhipamantrinirjitaḥ sa bhagnanīḍaḥ parivr̥ttakūbaraḥ papāta bhūmau hatavājirambarāt 5.47.32 </p>	1975
<p>sa taṃ parityajya mahārathō rathaṃ sakārmukaḥ khaḍgadharāḥ khamutpatan tatō'bhiyōgāḍṣirugravīryavān vihāya dēhaṃ marutāmivālayam 5.47.33 </p>	1976
<p>kapistatastaṃ vicarantamambarē patattrirājānilasiddhasēvitē samētya taṃ mārutavēgavikramaḥ kramēṇa jagrāha sa pādayōrḍṛḍham 5.47.34 </p>	1977

sa taṃ samāvidhya sahasraśaḥ kapi -
 rmahōragam grhya ivāṇḍajēśvaraḥ |
 mumōca vēgāt pitṛtulyavikramō
 mahītalē saṃyati vānarōttamaḥ || 5.47.35 || 1978

sa bhagnabāhūrukaṭīpayōdharah
 kṣarannasṛṇnirmathitāsthilōcanaḥ |
 sambhinnasandhiḥ pravikīrṇabandhanō
 hataḥ kṣītau vāyusutēna rākṣasaḥ || 5.47.36 || 1979

mahākapirbhūmitalē nipīḍya taṃ
 cakāra rakṣō'dhipatērmahadbhayam |
 maharṣibhiścakracaraiḥ samāgataiḥ
 samētya bhūtaiśca sayakṣapannagaiḥ |
 suraiśca sēndrairbhṛśajātavismayai -
 rhatē kumārē sa kapirnirīkṣitaḥ || 5.47.37 || 1980

nihatya taṃ vajrisutōpamaṃ raṇē
 kumāramakṣaṃ kṣatajōpamēkṣaṇam |
 tadēva vīrō'bhijagāma tōraṇaṃ
 kṛtakṣaṇaḥ kāla iva prajākṣayē || 5.47.38 || 1981

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvyaē
 sundarakāṇḍē saptacatvāriṃśaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ aṣṭacatvāriṃśaḥ sargaḥ ॥

indrajiddhanumatōryuddhamindrajiddivyāstrabandhana -
baddhasya hanumatō rāvaṇasya rājasabhāyāṃ gamanam
tatastu rakṣō'dhipatirmahātmā
hanūmatākṣē nihatē kumārē |
manaḥ samādhāya sa dēvakalpaṃ
samādidēśēndrajitaṃ sarōṣaḥ ॥ 5.48.1 ॥

1982

tvamastravicchastrabhṛtāṃ variṣṭhaḥ
surāsurāṇāmapī śōkadātā |
surēṣu sēndrēṣu ca dṛṣṭakarmā
pitāmahārādhanasañcitāstraḥ ॥ 5.48.2 ॥

1983

tvadastrabalamāsādya
sasurāḥ samarudgaṇāḥ |
na śēkuḥ samarē sthātuṃ
surēśvarasamāśritāḥ ॥ 5.48.3 ॥

1984

na kaścit triṣu lōkēṣu
saṃyugēna gataśramaḥ |
bhujavīryābhiguptaśca
tapasā cābhirakṣitaḥ |

dēśakālapradhānaśca

tvamēva matisattamaḥ || 5.48.4 ||

1985

na tē'styaśakyam samarēṣu karmaṇām

na tē'styakāryam matipūrvamantraṇē |

na sō'sti kaścit triṣu saṅgrahēṣu vai

na vēda yastē'strabalaṃ balaṃ ca tē || 5.48.5 ||

1986

mamānurūpaṃ tapasō balaṃ ca tē

parākramaścāstrabalaṃ ca saṃyugē |

na tvāṃ samāsādya raṇāvamardē

manaḥ śramaṃ gacchati niścitartham || 5.48.6 ||

1987

nihatāḥ kiṅkarāḥ sarvē

jambumālī ca rākṣasaḥ |

amātyaputrā vīrāśca

pañca sēnāgragāminaḥ || 5.48.7 ||

1988

balāni susamṛddhāni

sāśvanāgarathāni ca |

sahōdarastē dayitaḥ

kumārō'kṣaśca sūditaḥ |

na tu tēṣvēva mē sārō

yastvayyariniṣūdana || 5.48.8 ||

1989

idaṃ ca dṛṣṭvā nihataṃ mahad balaṃ

kapēḥ prabhāvaṃ ca parākramaṃ ca |

tvamātmanaścāpi nirīkṣya sāraṃ

kuruṣva vēgaṃ svabalānurūpaṃ || 5.48.9 ||

1990

balāvamardastvayi sannikṛṣṭē

yathā gatē śāmyati śāntaśatrau |

tathā samīkṣyātmabalaṃ paraṃ ca

samārabhasvāstrabhṛtāṃ variṣṭha || 5.48.10 ||

1991

na vīra sēnā gaṇaśaścyavanti

na vajramādāya viśālasāram |

na mārutasyāsti gatipramāṇaṃ

na cāgnikalpaḥ karaṇēna hantum || 5.48.11 ||

1992

tamēvamarthaṃ prasamīkṣya samyak

svakarmasāmyāddhi samāhitātmā |

smaraṃśca divyaṃ dhanuṣō'sya vīryaṃ

vrajākṣataṃ karma samārabhasva || 5.48.12 ||

1993

na khalviyaṃ matīsrēṣṭha

yattvāṃ samprēṣayāmyaham |

iyaṃ ca rājadharmāṇāṃ

kṣatrasya ca matirmatā || 5.48.13 ||

1994

nānāśastrēṣu saṅgrāmē

vaiśāradyamarindama |

avaśyamēva bōddhavyaṃ

kāmyaśca vijayō raṇē || 5.48.14 ||

1995

tataḥ pitustad vacanaṃ niśamya

pradakṣiṇaṃ dakṣasutaprabhāvaḥ |

cakāra bhartāramatitvarēṇa

raṇāya vīraḥ pratipannabuddhiḥ || 5.48.15 ||

1996

- tatastaiḥ svagaṇairiṣṭai -
 rindrajit pratipūjitaḥ |
 yuddhōddhatakṛtōtsāhaḥ
 saṅgrāmaṃ samprapadyata || 5.48.16 || 1997
- śrīmān padmaviśālākṣō
 rākṣasādhipatēḥ sutaḥ |
 nirjagāma mahātējāḥ
 samudra iva parvaṇi || 5.48.17 || 1998
- sa pakṣirājōpamatulyavēgai -
 rvyāghraiscaturbhiḥ sa tu tikṣṇadamṣṭraih |
 rathaṃ samāyuktamasahyavēgaḥ
 samārurōhēndrajidindrakalpaḥ || 5.48.18 || 1999
- sa rathī dhanvināṃ śrēṣṭhaḥ
 śastrajñō'stravidāṃ varaḥ |
 rathēnābhiyayau kṣipraṃ
 hanūmān yatra sō'bhavat || 5.48.19 || 2000
- sa tasya rathanirghōṣaṃ
 jyāsvanaṃ kārmukasya ca |
 niśamya harivīrō'sau
 samprahṛṣṭatarō'bhavat || 5.48.20 || 2001
- indrajiccāpamādāya
 śitaśalyāṃśca sāyakān |
 hanūmantamabhiprētya
 jagāma raṇapaṇḍitaḥ || 5.48.21 || 2002

- tasmiṃstataḥ saṃyati jātahaṛṣē*
raṇāya nirgacchati bāṇapāṇau |
diśaśca sarvāḥ kaluṣā babhūvu -
rmṛgāśca raudrā bahudhā vinēduḥ || 5.48.22 || 2003
- samāgatāstatra tu nāgayakṣā*
mahaṛṣayaścakracarāśca siddhāḥ |
nabhaḥ samāvṛtya ca pakṣisaṅghā
vinēduruccaiḥ paramaprahṛṣṭāḥ || 5.48.23 || 2004
- āyāntaṃ sa rathaṃ drṣṭvā*
tūrṇamindradhvajam kapiḥ |
nanāda ca mahānādaṃ
vyavardhata ca vēgavān || 5.48.24 || 2005
- indrajit sa rathaṃ divya -*
māśritaścitrakārmukaḥ |
dhanurvisphārayāmāsa
taḍidūrjitaniḥsvanam || 5.48.25 || 2006
- tataḥ samētāvatitīkṣṇavēgau*
mahābalau tau raṇanirviśaṅkau |
kapiśca rakṣō'dhipatēstanūjaḥ
surāsurēndrāviva baddhavairau || 5.48.26 || 2007
- sa tasya vīrasya mahārathasya*
dhanuṣmataḥ saṃyati sammatasya |
śarapravēgaṃ vyahanat pravṛddha -
ścacāra mārgeḥ piturapramēyaḥ || 5.48.27 || 2008

tataḥ śarānāyatatīkṣṇaśalyān

supatṛiṇaḥ kāñcanacitrapuñkhān |

mumōca vīraḥ paravīrahantā

susantatān vajrasamānavēgān || 5.48.28 ||

2009

tataḥ sa tatsyandananiḥsvanaṃ ca

mṛdaṅgabhērīpaṭahasvanaṃ ca |

vikṛṣyamāṇasya ca kārmukasya

niśamya ghōṣaṃ punarutpapāta || 5.48.29 ||

2010

śarāṇāmantarēśvāśu

vyāvartata mahākapiḥ |

haristasyābhilakṣyasya

mōkṣayan lakṣyasaṅgraham || 5.48.30 ||

2011

śarāṇāmagratastasya

punaḥ samabhivartata |

prasārya hastau hanumā -

nutpapātānilātmajaḥ || 5.48.31 ||

2012

tāvubhau vēgasampannau

raṇakarmaviśāradau |

sarvabhūtamanōgrāhi

cakraturyuddhamuttamam || 5.48.32 ||

2013

hanūmatō vēda na rākṣasō'ntaram

na mārutistasya mahātmanō'ntaram |

parasparaṃ nirviṣahau babhūvatuḥ

samētya tau dēvasamānavikramau || 5.48.33 ||

2014

<p>tatastu lakṣyē sa vihanyamānē śarēṣvamōghēṣu ca sampatatsu jagāma cintāṃ mahatīṃ mahātmā samādhisaṃyōgasamāhitātmā 5.48.34 </p>	2015
<p>tatō matiṃ rākṣasarājasūnu - ścakāra tasmin harivīramukhyē avadhyatāṃ tasya kapēḥ samīkṣya kathaṃ nigacchēditi nigrāhārtham 5.48.35 </p>	2016
<p>tataḥ paitāmahaṃ vīraḥ sō'stramastravidāṃ varaḥ sandadhē sumahātējā - staṃ haripravaraṃ prati 5.48.36 </p>	2017
<p>avadhyō'yamiti jñātvā tamastrēṇāstratattvavit nijagrāha mahābāhuṃ mārutātmajamindrajit 5.48.37 </p>	2018
<p>tēna baddhastatō'strēṇa rākṣasēna sa vānaraḥ abhavannirvicēṣṭaśca papāta ca mahītalē 5.48.38 </p>	2019
<p>tatō'tha buddhvā sa tadastrabandhaṃ prabhōḥ prabhāvād vigatālpavēgaḥ pitāmāhānugrahamātmanaśca vicintayāmāsa haripravīraḥ 5.48.39 </p>	2020

tataḥ svāyambhuvairmantrai -

rbrahmāstraṃ cābhimantritam |

hanūmāṃścintayāmāsa

varadānaṃ pitāmahāt || 5.48.40 ||

2021

na mē'sya bandhasya ca śaktirasti

vimōkṣaṇē lōkagurōḥ prabhāvāt |

ityēvamēvaṃ vihitō'strabandhō

mayā'tmayōnēranuvartitavyaḥ || 5.48.41 ||

2022

sa vīryamastrasya kapirvicārya

pitāmahānugrahamātmanaśca |

vimōkṣaśaktiṃ paricintayitvā

pitāmahājñāmanuvartatē sma || 5.48.42 ||

2023

astrēṇāpi hi baddhasya

bhayaṃ mama na jāyatē |

pitāmahamahēndrābhyāṃ

rakṣitasyānilēna ca || 5.48.43 ||

2024

grahaṇē cāpi rakṣōbhi -

rmahanmē guṇadarśanam |

rākṣasēndrēṇa saṃvāda -

stasmād gṛhṇantu māṃ parē || 5.48.44 ||

2025

sa niścitārthaḥ paravīrahantā

samīkṣyakārī vinivṛttacēṣṭaḥ |

paraiḥ prasahyābhigatairnigrhya

nanāda taistaiḥ paribhartsyamānaḥ || 5.48.45 ||

2026

tatastē rākṣasā dṛṣṭvā viniścēṣṭamarindamam babandhuḥ śaṇavalkaiśca drumacīraiśca saṃhataiḥ 5.48.46	2027
sa rōcayāmāsa paraiśca bandhaṃ prasahya vīrairabhigarhaṇaṃ ca kautūhalānmāṃ yadi rākṣasēndrō draṣṭuṃ vyavasyēditi niścītārthaḥ 5.48.47	2028
sa baddhastēna valkēna vimuktō'strēṇa vīryavān astrabandhaḥ sa cānyaṃ hi na bandhamanuvartatē 5.48.48	2029
athēndrajit taṃ drumacīrabaddhaṃ vicārya vīraḥ kapisattamaṃ tam vimuktamastrēṇa jagāma cintā - manyēna baddhō'pyanuvartatē'stram 5.48.49	2030
ahō mahat karma kṛtaṃ nirarthaṃ na rākṣasairmantragatirvimṛṣṭā punaśca nāstrē vihatē'stramanyat pravartatē saṃśayitāḥ sma sarvē 5.48.50	2031
astrēṇa hanumān muktō nātmānamavabudhyatē kṛṣyamāṇastu rakṣōbhi - staiśca bandhairnipīḍitāḥ 5.48.51	2032

<i>hanyamānastataḥ krūrai</i> <i>rākṣasaiḥ kālamuṣṭibhiḥ </i> <i>samīpaṃ rākṣasēndrasya</i> <i>prākṛṣyata sa vānaraḥ 5.48.52 </i>	2033
<i>athēndrajit taṃ prasamīkṣya mukta -</i> <i>mastrēṇa baddhaṃ drumacīrasūtraih </i> <i>vyadarśayat tatra mahābalaṃ taṃ</i> <i>haripravīraṃ sagaṇāya rājñē 5.48.53 </i>	2034
<i>taṃ mattamiva mātāṅgaṃ</i> <i>baddhaṃ kapivarōttamam </i> <i>rākṣasā rākṣasēndrāya</i> <i>rāvaṇāya nyavēdayan 5.48.54 </i>	2035
<i>kō'yaṃ kasya kutō vāpi</i> <i>kiṃ kāryaṃ kō'bhyupāśrayaḥ </i> <i>iti rākṣasavīraṇāṃ</i> <i>drṣṭvā sañjajñirē kathāḥ 5.48.55 </i>	2036
<i>hanyatāṃ dahyatāṃ vāpi</i> <i>bhakṣyatāmiti cāparē </i> <i>rākṣasāstatra saṅkruddhāḥ</i> <i>parasparamathābruvan 5.48.56 </i>	2037
<i>atītya mārگاṃ sahasā mahātmā</i> <i>sa tatra rakṣō'dhipapādamūlē </i> <i>dadarśa rājñāḥ paricāravṛddhān</i> <i>gṛhaṃ mahāratnavibhūṣitaṃ ca 5.48.57 </i>	2038

sa dadarśa mahātējā

rāvaṇaḥ kapisattamam |

rakṣōbhirvikṛtākāraiḥ

kṛṣyamāṇamitastataḥ || 5.48.58 ||

2039

rākṣasādhipatiṃ cāpi

dadarśa kapisattamaḥ |

tējōbalasamāyuktaṃ

tapantamiva bhāskaram || 5.48.59 ||

2040

sa rōśasaṃvartitatāmradṛṣṭi -

rdaśānanastaṃ kapimanvavēkṣya |

athōpaviṣṭān kulaśīlavṛddhān

samādiśat taṃ prati mukhyamantrīn || 5.48.60 ||

2041

yathākramaṃ taiḥ sa kapiśca pṛṣṭaḥ

kāryārthamarthasya ca mūlamādau |

nivēdayāmāsa harīśvarasya

dūtaḥ sakāśādahamāgatō'smi || 5.48.61 ||

2042

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvye

sundarakāṇḍē aṣṭacatvāriṃśaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ ēkōnapañcāśaḥ sargaḥ ॥

rāvaṇasya prabhāvaśārirūpamavalōkya hanumatō manasi
naikavidhānāṃ vicārāṇāmudrēkaḥ

tataḥ sa karmaṇā tasya

vismitō bhīmavikramaḥ |

hanūmān krōdhatāmrākṣō

rakṣō'dhipamavaikṣata || 5.49.1 ||

2043

bhrājamānaṃ mahārheṇa

kāñcanēna virājatā |

muktājālāvṛtēnātha

mukutēna mahādyutim || 5.49.2 ||

2044

vajrasaṃyōgasamuktai -

rmahārhamāṇivigrahaiḥ |

haimairābharaṇaiścitrai -

rmanasēva prakalpitaḥ || 5.49.3 ||

2045

mahārhaḥsaumasamvītaṃ

raktacandanarūṣitam |

svanuliptaṃ vicitrābhi -

rvividhābhiśca bhaktibhiḥ || 5.49.4 ||

2046

vicitraṃ darśanīyaiśca

raktākṣairbhīmadarśanaiḥ |

dīptatīkṣṇamahādaṃṣṭraṃ

pralambaṃ daśanacchadaiḥ || 5.49.5 ||

2047

śirōbhirdaśabhirvīrō

bhrājamānaṃ mahaujasam |

nānāvyaḷasamākīrṇaiḥ

śikharairiva mandaram || 5.49.6 ||

2048

nīlāñjanacayaprakhyaṃ

hārēṇōrasi rājatā |

pūrṇacandrābhavaktrēṇa

sabālārkamivāmbudam || 5.49.7 ||

2049

bāhubhīrbaddhakēyūrai -

ścandanōttamarūṣitaiḥ |

bhrājamānāṅgadairbhīmaiḥ

pañcaśīrṣairivōragaiḥ || 5.49.8 ||

2050

mahati sphāṭikē citrē

ratnasamyoḡacitritē |

uttamāstaraṇāstīrṇē

sūpaviṣṭaṃ varāsanē || 5.49.9 ||

2051

alaṅkṛtābhiratyarthaṃ

pramadābhiḥ samantataḥ |

vālavyajanaḥastābhi -

rārāt samupasēvitam || 5.49.10 ||

2052

durdharēṇa prahastēna

mahāpārśvēna rakṣasā |

mantribhirmantratattvajñai -

rnikumbhēna ca mantriṇā || 5.49.11 ||

2053

upōpaviṣṭaṃ rakṣōbhi -

ścaturbhirbaladarpitam |

kṛtsnaṃ parivṛtaṃ lōkaṃ

caturbhiriva sāgaraiḥ || 5.49.12 ||

2054

mantribhirmantratattvajñai -

ranyaiśca śubhadarsībhiḥ |

āśvāsyamānaṃ sacivaiḥ

surairiva surēśvaram || 5.49.13 ||

2055

apaśyad rākṣasapatiṃ

hanūmānatitējasam |

vēṣṭitaṃ mēruśikharē

satōyamiva tōyadam || 5.49.14 ||

2056

sa taiḥ sampīḍyamānō'pi

rakṣōbhirbhīmavikramaiḥ |

vismayaṃ paramaṃ gatvā

rakṣō'dhipamavaikṣata || 5.49.15 ||

2057

bhrājamānaṃ tatō dṛṣṭvā

hanumān rākṣasēśvaram |

manasā cintayāmāsa

tējasā tasya mōhitaḥ || 5.49.16 ||

2058

ahō rūpamahō dhairya -

mahō sattvamahō dyutiḥ |

ahō rākṣasarājasya

sarvalakṣaṇayuktatā || 5.49.17 ||

2059

yadyadharmō na balavān

syādayaṃ rākṣasēśvaraḥ |

syādayaṃ suralōkasya

saśakrasyāpi rakṣitā || 5.49.18 ||

2060

asya krūrairnṛśaṃsaiśca

karmabhirlōkakutsitaiḥ |

sarvē bibhyati khalvasmā -

llōkāḥ sāmaradānavāḥ || 5.49.19 ||

2061

ayaṃ hyutsahatē kruddhaḥ

kartumēkārṇavaṃ jagat |

iti cintāṃ bahuvidhā -

makarōnmatimān kapiḥ |

drṣṭvā rākṣasarājasya

prabhāvamamitaujasaḥ || 5.49.20 ||

2062

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvye
sundarakāṇḍē ēkōnapañcāśaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ pañcāśaḥ sargaḥ ॥

rāvaṇakartṛkaḥ prahastadvārakō hanumantaṃ prati
laṅkāyāmāgamanaprayōjanasya praśnaḥ, hanumatā
rāmadūtātvenātmanaḥ paricayadānam

tamudvīkṣya mahābāhuḥ

piṅgākṣaṃ purataḥ sthitam |

rōṣēṇa mahatā”viṣṭō

rāvaṇō lōkarāvaṇaḥ ॥ 5.50.1 ॥

2063

śaṅkāhatātmā dadhyau sa

kapīndraṃ tējasā vṛtam |

kimēṣa bhagavān nandī

bhavēt sākṣādihāgataḥ ॥ 5.50.2 ॥

2064

yēna śaptō’smi kailāsē

mayā prahasitē purā |

sō’yaṃ vānaramūrṭiḥ syā -

tkiṃsvid bāṇō’pi vāsuraḥ ॥ 5.50.3 ॥

2065

sa rājā rōṣatāmrākṣaḥ

prahastaṃ mantrisattamam |

kālayuktamuvācēdaṃ

vacō vipulamarthavat ॥ 5.50.4 ॥

2066

durātmā pṛchyatāmēṣa

kutaḥ kiṃ vāsya kāraṇam |

vanabhaṅgē ca kō'syārthō

rākṣasānāṃ ca tarjanē || 5.50.5 ||

2067

matpurīmapradhṛṣyāṃ vai

gamanē kiṃ prayōjanam |

āyōdhanē vā kiṃ kāryaṃ

pṛchyatāmēṣa durmatih || 5.50.6 ||

2068

rāvaṇasya vacaḥ śrutvā

prahastō vākyamabravit |

samāśvasihi bhadrāṃ tē

na bhīḥ kāryā tvayā kapē || 5.50.7 ||

2069

yadi tāvat tvamindrēṇa

prēṣitō rāvaṇālayam |

tattvamākhyāhi mā tē bhūd

bhayaṃ vānara mōkṣyasē || 5.50.8 ||

2070

yadi vaiśravaṇasya tvaṃ

yamasya varuṇasya ca |

cārurūpamidaṃ kṛtvā

praviṣṭō naḥ purīmimām || 5.50.9 ||

2071

viṣṇunā prēṣitō vāpi

dūtō vijayakāṅkṣiṇā |

nahi tē vānaraṃ tējō

rūpamātraṃ tu vānaram || 5.50.10 ||

2072

<p>tattvataḥ kathayasvādyā tatō vānara mōkṣyasē anṛtaṃ vadataścāpi durlabhaṃ tava jīvitam 5.50.11 </p>	<p>2073</p>
<p>athavā yannimittastē pravēśō rāvaṇālayē ēvamuktō harivara - stadā rakṣōgaṇēśvaram 5.50.12 </p>	<p>2074</p>
<p>abravīnnāsmi śakrasya yamasya varuṇasya ca dhanadēna na mē sakhyaṃ viṣṇunā nāsmi cōditaḥ 5.50.13 </p>	<p>2075</p>
<p>jātirēva mama tvēṣā vānarō'hamihāgataḥ darśanē rākṣasēndrasya tadidaṃ durlabhaṃ mayā 5.50.14 </p>	<p>2076</p>
<p>vanaṃ rākṣasarājasya darśanārthaṃ vināśitam tatastē rākṣasāḥ prāptā balinō yuddhakāṅkṣiṇaḥ 5.50.15 </p>	<p>2077</p>
<p>rakṣaṇārthaṃ tu dēhasya pratiyuddhā mayā raṇē astrapāśairna śakyō'haṃ baddhuṃ dēvāsurairapi 5.50.16 </p>	<p>2078</p>

pitāmahādēṣa varō

mamāpi hi samāgataḥ |

rājānaṃ draṣṭukāmēna

mayāstramanuvartitam || 5.50.17 ||

2079

vimuktō'pyahamastrēṇa

rākṣasaistvabhivēditaḥ |

kēnacid rāmakāryēṇa

āgatō'smi tavāntikam || 5.50.18 ||

2080

dūtō'hamiti vijñāya

rāghavasyāmitaujasaḥ |

śrūyatāmēva vacanaṃ

mama pathyamidaṃ prabhō || 5.50.19 ||

2081

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvyē
sundarakāṇḍē pañcāśaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ ēkapañcāśaḥ sargaḥ ॥

śrīrāmaprabhāvaṃ varṇayatā hanumatā rāvaṇasya
prabōdhanam

taṃ samīkṣya mahāsattvaṃ
sattvavān harisattamaḥ |

vākyamarthavadavyagra -

stamuvāca daśānanam || 5.51.1 ||

2082

ahaṃ sugrīvasandēśā -

diha prāptastavāntikē |

rākṣasēśa harīśastvāṃ

bhrātā kuśalamabravīt || 5.51.2 ||

2083

bhrātuḥ śrṇu samādēśaṃ

sugrīvasya mahātmanaḥ |

dharmārthasahitaṃ vākya -

miha cāmutra ca kṣamam || 5.51.3 ||

2084

rājā daśarathō nāma

rathakuñjaravājimān |

pitēva bandhurlōkasya

surēśvarasamadyutiḥ || 5.51.4 ||

2085

jyēṣṭhastasya mahābāhuḥ

putraḥ priyatarāḥ prabhuḥ |

piturnidēśānniṣkrāntaḥ

praviṣṭō daṇḍakāvanam || 5.51.5 ||

2086

lakṣmaṇēna saha bhrātrā

sītayā saha bhāryayā |

rāmō nāma mahātējā

dharmyaṃ panthānamāśritaḥ || 5.51.6 ||

2087

tasya bhāryā janasthānē

bhraṣṭā sītēti viśrutā |

vaidēhasya sutā rājñō

janakasya mahātmanaḥ || 5.51.7 ||

2088

mārgamāṇastu tāṃ dēvīṃ

rājaputraḥ sahānujaḥ |

ṛṣyamūkamanuprāptaḥ

sugrīvēṇa ca saṅgataḥ || 5.51.8 ||

2089

tasya tēna pratijñātaṃ

sītāyāḥ parimārgaṇam |

sugrīvasyāpi rāmēṇa

harirājyaṃ nivēditum || 5.51.9 ||

2090

tatastēna mṛdhē hatvā

rājaputrēṇa vālinam |

sugrīvaḥ sthāpitō rājyē

haryṛkṣāṇāṃ gaṇēśvaraḥ || 5.51.10 ||

2091

<p>tvayā vijñātapūrvaśca vālī vānarapuṅgavaḥ sa tēna nihataḥ saṅkhyē śarēṇaikēna vānaraḥ 5.51.11 </p>	2092
<p>sa sītāmārgaṇē vyagraḥ sugrīvaḥ satyasaṅgaraḥ harīn samprēṣayāmāsa dīśaḥ sarvā harīśvaraḥ 5.51.12 </p>	2093
<p>tāṃ harīṇāṃ sahasrāṇi śatāni niyutāni ca dikṣu sarvāsu mārgantē hyadhaścōpari cāmbare 5.51.13 </p>	2094
<p>vainatēyasamāḥ kēcit kēcit tatrānilōpamāḥ asaṅgagatayaḥ śīghrā harivīrā mahābalāḥ 5.51.14 </p>	2095
<p>ahaṃ tu hanumānnāma mārutasyaaurasaḥ sutaḥ sītāyāstu kṛtē tūrṇaṃ śatayōjanamāyatam 5.51.15 </p>	2096
<p>samudraṃ laṅghayitvaiva tvāṃ didṛkṣurihāgataḥ bhramatā ca mayā dr̥ṣṭā gṛhē tē janakātmajā 5.51.16 </p>	2097

tad bhavān dṛṣṭadharmārtha -

stapaḥ kṛtaparigrahaḥ |

paradārān mahāprājña

nōparōddhuṃ tvamarhasi || 5.51.17 ||

2098

nahi dharmaviruddhēṣu

bahvapāyēṣu karmasu |

mūlaghātiṣu sajjantē

buddhimantō bhavadvidhāḥ || 5.51.18 ||

2099

kaśca lakṣmaṇamuktānāṃ

rāmakōpānuvartinām |

śarāṇāmagrataḥ sthātum

śaktō dēvāsuresvapi || 5.51.19 ||

2100

na cāpi triṣu lōkēṣu

rājan vidyēta kaścana |

rāghavasya vyalīkaṃ yaḥ

kṛtvā sukhamavāpnuyāt || 5.51.20 ||

2101

tat trikālahitaṃ vākyaṃ

dharmyamarthānuyāyi ca |

manyasva naradēvāya

jānakī pratidīyatām || 5.51.21 ||

2102

dṛṣṭā hīyaṃ mayā dēvī

labdhaṃ yadiha durlabham |

uttaraṃ karma yacchēṣaṃ

nimittaṃ tatra rāghavaḥ || 5.51.22 ||

2103

lakṣitēyaṃ mayā sītā

tathā śōkaparāyaṇā |

gṛhē yāṃ nābhijānāsi

pañcāsyāmiva pannagīm || 5.51.23 ||

2104

nēyaṃ jarayituṃ śakyā

sāsurairamarairapi |

viśasaṃsprṣṭamatyartham

bhuktamannamivaujasā || 5.51.24 ||

2105

tapaḥ santāpalabdhasṭē

sō'yaṃ dharmaparigrahaḥ |

na sa nāśayituṃ nyāyya

ātmaprāṇaparigrahaḥ || 5.51.25 ||

2106

avadhyatāṃ tapōbhiryāṃ

bhavān samanupaśyati |

ātmanaḥ sāsurairdēvai -

rhētustatrāpyayaṃ mahān || 5.51.26 ||

2107

sugrīvō na ca dēvō'yaṃ

na yakṣō na ca rākṣasaḥ |

mānuṣō rāghavō rājan

sugrīvaśca harīśvaraḥ |

tasmāt prāṇaparitrāṇam

kathaṃ rājan kariṣyasi || 5.51.27 ||

2108

na tu dharmōpasamhāra -

madharmaphalasaṃhitam |

tadēva phalamanvēti

dharmas̄cādharmānāśanaḥ || 5.51.28 ||

2109

prāptaṃ dharmaphalaṃ tāvad

bhavatā nātra saṃśayaḥ |

phalamasyāpyadharmasya

kṣipramēva prapatsyasē || 5.51.29 ||

2110

janasthānavadhaṃ buddhvā

vālinaśca vadhaṃ tathā |

rāmasugrīvasakhyaṃ ca

buddhyasva hitamātmanaḥ || 5.51.30 ||

2111

kāmaṃ khalvahaṃapyēkaḥ

savājirathakuñjarām |

laṅkāṃ nāśayituṃ śakta -

stasyaiṣa tu na niścayaḥ || 5.51.31 ||

2112

rāmēṇa hi pratijñātaṃ

haryṛkṣagaṇasannidhau |

utsādanamamitrāṇaṃ

sītā yaistu pradharṣitā || 5.51.32 ||

2113

apakurvan hi rāmasya

sākṣādapi purandaraḥ |

na sukhaṃ prāpnuyādanyaḥ

kiṃ punastvadvidhō janaḥ || 5.51.33 ||

2114

yāṃ sītētyabhijānāsi

yēyaṃ tiṣṭhati tē gṛhē |

kālarātrīti tām viddhi

sarvalaṅkāvināśinīm || 5.51.34 ||

2115

tadalaṃ kālapāśēna

sītāvighraharūpiṇā |

svayaṃ skandhāvasaktēna

kṣēmamātmani cintyatām || 5.51.35 ||

2116

sītāyāstējasā dagdhāṃ

rāmakōpapradīpitām |

dahyamānāmimāṃ paśya

purīm sātṭapratōlikām || 5.51.36 ||

2117

svāni mitrāṇi mantrīmśca

jñātīn bhrātṛn sutān hitān |

bhōgān dārāmśca laṅkāṃ ca

mā vināśamupānaya || 5.51.37 ||

2118

satyaṃ rākṣasarājēndra

śṛṇuṣva vacanaṃ mama |

rāmadāsasya dūtasya

vānarasya viśēṣataḥ || 5.51.38 ||

2119

sarvān lōkān susaṃhṛtya

sabhūtān sacarācarān |

punarēva tathā sraṣṭum

śaktō rāmō mahāyaśāḥ || 5.51.39 ||

2120

dēvāsuranarēndrēṣu

yakṣarakṣōragēṣu ca |

vidyādhareṣu nāgēṣu

gandharvēṣu mṛgēṣu ca || 5.51.40 ||

2121

siddhēṣu kinnarēndrēṣu

patattriṣu ca sarvataḥ |

sarvatra sarvabhūtēṣu

sarvakālēṣu nāsti saḥ || 5.51.41 ||

2122

yō rāmaṃ prati yudhyēta viṣṇutulyaparākramam |

sarvalōkēśvarasyēha kṛtvā vipriyamīdṛśam |

rāmasya rājasimḥasya durlabham tava jīvitam || 5.51.42 ||

2123

dēvāśca daityāśca niśācarēndra

gandharvavidyādharanāgayakṣāḥ |

rāmasya lōkatrayanāyakasya

sthātuṃ na śaktāḥ samarēṣu sarvē || 5.51.43 ||

2124

brahmā svayambhūścaturānanō vā

rudrastrinētrastripurāntakō vā |

indrō mahēndraḥ suranāyakō vā

sthātuṃ na śaktā yudhi rāghavasya || 5.51.44 ||

2125

sa sauṣṭhavōpētamadīnavādinaḥ

kapērniśamyāpratimō'priyaṃ vacaḥ |

daśānanaḥ kōpavivṛttalōcanaḥ

samādiśat tasya vadham mahākapēḥ || 5.51.45 ||

2126

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvye

sundarakāṇḍē ēkapañcāśaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ dvīpañcāśaḥ sargaḥ ॥

dūtavadhānaucityaṃ pratipādyā vibhīṣaṇēna tasya kṛtē
daṇḍāntaravidhānāya rāvaṇaṃ prati prārthanaṃ rāvaṇēna
tadanurōdhasya svīkaraṇaṃ ca

sa tasya vacanaṃ śrutvā

vānarasya mahātmanaḥ |

ājñāpayad vadhaṃ tasya

rāvaṇaḥ krōdhamūrcchitaḥ || 5.52.1 ||

2127

vadhē tasya samājñaptē

rāvaṇēna durātmanā |

nivēditavatō dautyaṃ

nānumēnē vibhīṣaṇaḥ || 5.52.2 ||

2128

taṃ rakṣō'dhipatiṃ kruddhaṃ

tacca kāryamupasthitam |

viditvā cintayāmāsa

kāryaṃ kāryavidhau sthitaḥ || 5.52.3 ||

2129

niścītārthastataḥ sāmṇā

pūjyaṃ śatrujida-grajam |

uvāca hitamatyartham

vākyam vākyaviśāradaḥ || 5.52.4 ||

2130

<p><i>kṣamasva rōṣaṃ tyaja rākṣasēndra prasīda mē vākyamidam śṛṇuṣva vadhaṃ na kurvanti parāvarajñā dūtasya santō vasudhādhipēndrāḥ 5.52.5 </i></p>	2131
<p><i>rājan dharmaviruddhaṃ ca lōkavṛttēśca garhitam tava cāsadrśaṃ vīra kapērasya pramāpaṇam 5.52.6 </i></p>	2132
<p><i>dharmajñāśca kṛtajñāśca rājadharmaviśāradaḥ parāvarajñō bhūtānāṃ tvamēva paramārthavit 5.52.7 </i></p>	2133
<p><i>gr̥hyantē yadi rōṣēṇa tvādr̥śō’pi vicakṣaṇāḥ tataḥ śāstravipaścittvaṃ śrama ēva hi kēvalam 5.52.8 </i></p>	2134
<p><i>tasmāt prasīda śatrughna rākṣasēndra durāsada yuktāyuktaṃ viniścitya dūtadaṇḍō vidhīyatām 5.52.9 </i></p>	2135
<p><i>vibhīṣaṇavacaḥ śrutvā rāvaṇō rākṣasēśvaraḥ kōpēna mahatā’viṣṭō vākyamuttaramabravīt 5.52.10 </i></p>	2136

na pāpānāṃ vadhē pāpaṃ vidyatē śatrusūdana tasmādimāṃ vadhiṣyāmi vānaraṃ pāpakāriṇam 5.52.11	2137
adharmamūlaṃ bahudōṣayukta - manāryajuṣṭaṃ vacanaṃ niśamya uvāca vākyam paramārthatattvaṃ vibhīṣaṇō buddhimatāṃ variṣṭhaḥ 5.52.12	2138
prasīda laṅkēśvara rākṣasēndra dharmārthatattvaṃ vacanaṃ śṛṇuṣva dūtā na vadhyāḥ samayēṣu rājan sarvēṣu sarvatra vadanti santaḥ 5.52.13	2139
asaṃśayaṃ śatrurayaṃ pravṛddhaḥ kṛtaṃ hyanēnāpriyamapramēyam na dūtavadhyāṃ pravadanti santō dūtasya dṛṣṭā bahavō hi daṇḍāḥ 5.52.14	2140
vairūpyamaṅgēṣu kaśābhighātō mauṇḍyaṃ tathā lakṣaṇasannipātaḥ ētān hi dūtē pravadanti daṇḍān vadhastu dūtasya na naḥ śrutō'sti 5.52.15	2141
kathaṃ ca dharmārthavinītabuddhiḥ parāvarapratyayaniścitārthaḥ bhavadvidhaḥ kōpavaśē hi tiṣṭhēt kōpaṃ na gacchanti hi sattvavantaḥ 5.52.16	2142

<i>na dharmavādē na ca lōkavṛttē na śāstrabuddhigrahaṇēṣu vāpi vidyēta kaścittava vīra tulya - stvaṃ hyuttamaḥ sarvasurāsuraṇām 5.52.17 </i>	2143
<i>parākramōtsāhamanasvinām ca surāsuraṇāmapi durjayēna tvayāpramēyēṇa surēndrasaṅghā jitāśca yuddhēṣvasakṛnnarēndrāḥ 5.52.18 </i>	2144
<i>itthaṃvidhasyāmaradaityaśatrōḥ śūrasya vīrasya tavājitasya kurvanti vīrā manasāpyalīkaṃ prāṇairvimuktā na tu bhōḥ purā tē 5.52.19 </i>	2145
<i>na cāpyasya kapērghātē kañcit paśyāmyahaṃ guṇam tēṣvayaṃ pātyatāṃ daṇḍō yairayaṃ prēṣitaḥ kapiḥ 5.52.20 </i>	2146
<i>sādhurvā yadi vāsādhuḥ parairēṣa samarpitaḥ bruvan parārthaṃ paravān na dūtō vadhamarhati 5.52.21 </i>	2147
<i>api cāsmiṃ hatē nānyaṃ rājan paśyāmi khēcaram iha yaḥ punarāgacchēt paraṃ pāraṃ mahōdadhēḥ 5.52.22 </i>	2148

<i>tasmānnāsyā vadhē yatnaḥ kāryaḥ parapurañjaya bhavān sēndrēṣu dēvēṣu yatnamāsthātumarhati 5.52.23 </i>	2149
<i>asmin vinaṣṭē nahi bhūtamanyam paśyāmi yastau nararājaputrau yuddhāya yuddhapriya durvinītā - vudyōjayēd vai bhavatā viruddhau 5.52.24 </i>	2150
<i>parākramōtsāhamanasvinām ca surāsurāṇāmapī durjayēna tvayā manōnandana nairṛtānām yuddhāya nirnāśayituṃ na yuktam 5.52.25 </i>	2151
<i>hitāśca sūrāśca samāhitāśca kulēṣu jātāśca mahāguṇēṣu manasvinaḥ śastrabhṛtām variṣṭhāḥ kōpaprāśastāḥ subhṛtāśca yōdhāḥ 5.52.26 </i>	2152
<i>tadēkadēśēna balasya tāvat kēcit tavādēśakṛtō'dya yāntu tau rājaputrāvupagṛhya mūḍhau parēṣu tē bhāvayituṃ prabhāvam 5.52.27 </i>	2153
<i>niśācarāṇāmadhipō'nujasya vibhīṣaṇasyōttamavākyamiṣṭam jagrāha buddhyā suralōkaśatru - rmahābalō rākṣasarājamukhyaḥ 5.52.28 </i>	2154

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvye
sundarakāṇḍē dvipañcāśaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ tripañcāśaḥ sargaḥ ॥

hanumatpucchaṃ pradīpya rākṣasaistasya nagarē paricāraṇam
tasya tadvacanaṃ śrutvā

daśagrīvō mahātmanaḥ |
dēśakālahitaṃ vākyam

bhrāturuttaramabravīt ॥ 5.53.1 ॥

2155

samyaguktaṃ hi bhavatā
dūtavadhyā vigarhitā |
avaśyam tu vadhāyānyaḥ

kriyatāmasya nigrahaḥ ॥ 5.53.2 ॥

2156

kapīnāṃ kila lāṅgūla -

miṣṭam bhavati bhūṣaṇam |
tadasya dīpyatāṃ śīghraṃ

tēna dagdhēna gacchatu ॥ 5.53.3 ॥

2157

tataḥ paśyantvamuṃ dīna -

maṅgavairūpyakarśitam |
sumitrajñātayaḥ sarvē

bāndhavāḥ sasuhṛjjanāḥ ॥ 5.53.4 ॥

2158

ājñāpayad rākṣasēndrah

puram sarvaṃ sacatvaram |

lāṅgūlēna pradīptēna

rakṣōbhiḥ pariṇīyatām || 5.53.5 ||

2159

tasya tad vacanaṃ śrutvā

rākṣasāḥ kōpakarkaśāḥ |

vēṣtantē tasya lāṅgūlam

jīrṇaiḥ kārpāsikaiḥ paṭaiḥ || 5.53.6 ||

2160

saṃvēṣtyamānē lāṅgūlē

vyavardhata mahākapiḥ |

śuṣkamindhanaṃ māsādya

vanēṣviva hutāśanam || 5.53.7 ||

2161

tailēna pariṣicyātha

tē'gñiṃ tatrōpapādayan |

lāṅgūlēna pradīptēna

rākṣasāmstānatādayat || 5.53.8 ||

2162

rōṣāmarṣaparītātmā

bālasūryasamānanaḥ |

sa bhūyaḥ saṅgataiḥ krūrai

rākṣasairharipuṅgavaḥ || 5.53.9 ||

2163

sahastrībālavṛddhāśca

jagmuḥ prītiṃ niśācarāḥ |

nibaddhaḥ kṛtavān vīra -

statkālasadrśiṃ matim || 5.53.10 ||

2164

kāmaṃ khalu na mē śaktā nibaddhasyāpi rākṣasāḥ chittvā pāsān samutpatya hanyāmahamimān punaḥ 5.53.11	2165
yadi bharṭṛhitārthāya carantaṃ bharṭṛśāsanāt nibadhnantē durātmānō na tu mē niṣkṛtiḥ kṛtā 5.53.12	2166
sarvēśāmēva paryāptō rākṣasānāmahaṃ yudhi kiṃ tu rāmasya prītyarthaṃ viśahiṣyē'hamīdṛśam 5.53.13	2167
laṅkā cārayitavyā mē punarēva bhavēditi rātrau nahi sudṛṣṭā mē durgakarmavidhānataḥ 5.53.14	2168
avaśyamēva draṣṭavyā mayā laṅkā niśākṣayē kāmaṃ badhnantu mē bhūyaḥ pucchasyōddīpanēna ca 5.53.15	2169
pīḍāṃ kurvanti rakṣāṃsi na mē'sti manasaḥ śramaḥ tatastē saṃvṛtākāraṃ sattvavantaṃ mahākapim 5.53.16	2170

<i>pariḡṛhya yayurhr̥ṣṭā</i> <i>rākṣasāḥ kapikuñjaram </i> <i>śaṅkhabhērīninādaiśca</i> <i>ghōṣayantaḥ svakarmabhiḥ 5.53.17 </i>	2171
<i>rākṣasāḥ krūrakarmāṇa -</i> <i>ścārayanti sma tāṃ purīm </i> <i>anvīyamānō rakṣōbhi -</i> <i>ryayau sukhamarindamaḥ 5.53.18 </i>	2172
<i>hanūmām̐ścārayāmāsa</i> <i>rākṣasānām̐ mahāpurīm </i> <i>athāpaśyad vimānāni</i> <i>vicitrāṇi mahākapiḥ 5.53.19 </i>	2173
<i>saṃvṛtān bhūmibhāgāṃśca</i> <i>suvibhaktāṃśca catvarān </i> <i>rathyāśca ḡṛhasambādhāḥ</i> <i>kapiḥ śṛṅgāṭakāni ca 5.53.20 </i>	2174
<i>tathā rathyōparathyāśca</i> <i>tathaiva ca ḡṛhāntarān </i> <i>catvarēṣu catuṣkēṣu</i> <i>rājamārgē tathaiva ca 5.53.21 </i>	2175
<i>ghōṣayanti kapiṃ sarvē</i> <i>cāra ityēva rākṣasāḥ </i> <i>strībālavṛddhā nirjagmu -</i> <i>statra tatra kutūhalāt 5.53.22 </i>	2176

taṃ pradīpitalāṅgūlaṃ
hanūmataṃ didṛkṣavaḥ |

dīpyamānē tatastasya
lāṅgūlāgrē hanūmataḥ || 5.53.23 ||

2177

rākṣasyastā virūpākṣyaḥ
śaṃsurdēvyāstadapriyam |

yastvayā kṛtasaṃvādaḥ
sītē tāmramukhaḥ kapiḥ || 5.53.24 ||

2178

lāṅgūlēna pradīptēna
sa ēṣa pariṇīyatē |

śrutvā tad vacanaṃ krūra -
mātmāpaharaṇōpamam || 5.53.25 ||

2179

vaidēhī śōkasantaptā
hutāśanamupāgamat |

maṅgalābhimukhī tasya
sā tadāsīnmahākapēḥ || 5.53.26 ||

2180

upatasthē viśālākṣī
prayatā havyavāhanam |

yadyasti patisuśrūṣā
yadyasti caritaṃ tapaḥ |
yadi vā tvēkapatnītvaṃ
śītō bhava hanūmataḥ || 5.53.27 ||

2181

yadi kiñcidanukrōśa -
stasya mayyasti dhīmataḥ |

<p>yadi vā bhāgyaśēṣō mē śītō bhava hanūmataḥ 5.53.28 </p>	2182
<p>yadi māṃ vṛttasampannāṃ tatsamāgamalālasām sa vijānāti dharmātmā śītō bhava hanūmataḥ 5.53.29 </p>	2183
<p>yadi māṃ tārayēdāryaḥ sugrīvaḥ satyasaṅgaraḥ asmād duḥkhāmbusaṃrōdhā - cchītō bhava hanūmataḥ 5.53.30 </p>	2184
<p>tatastīkṣṇārciravyagraḥ pradakṣiṇaśikhō'nalah jajvāla mṛgaśāvākṣyāḥ śaṃsanniva śubhaṃ kapēḥ 5.53.31 </p>	2185
<p>hanūmajjanakaścaiva pucchānalayutō'nilah vavau svāsthyakarō dēvyāḥ prālēyānilaśītalah 5.53.32 </p>	2186
<p>dahyamānē ca lāṅgūlē cintayāmāsa vānaraḥ pradīptō'gnirayaṃ kasmā - nna māṃ dahati sarvataḥ 5.53.33 </p>	2187
<p>drśyatē ca mahājvālah karōti ca na mē rujam </p>	

śīśirasyēva sampātō

lāṅgūlāgrē pratiṣṭhitaḥ || 5.53.34 ||

2188

atha vā tadidaṃ vyaktaṃ

yad dr̥ṣṭaṃ plavatā mayā |

rāmāprabhāvādāścaryaṃ

parvataḥ saritāṃ patau || 5.53.35 ||

2189

yadi tāvat samudrasya

mainākasya ca dhīmataḥ |

rāmārthaṃ sambhramastādr̥k

kimagnirna kariṣyati || 5.53.36 ||

2190

sītāyāścānṛśaṃsyēna

tējasā rāghavasya ca |

pituśca mama sakhyēna

na māṃ dahati pāvakaḥ || 5.53.37 ||

2191

bhūyaḥ sa cintayāmāsa

muhūrtaṃ kapikuñjaraḥ |

kathamasmadvidhasyēha

bandhanaṃ rākṣasādhamaiḥ || 5.53.38 ||

2192

pratikriyāsya yuktā syāt

sati mahyaṃ parākramē |

tataśchittvā ca tān pāsān

vēgavān vai mahākapiḥ || 5.53.39 ||

2193

utpapātātha vēgēna

nanāda ca mahākapiḥ |

puradvāraṃ tataḥ śrīmān

śailaśṛṅgamivōnnatam || 5.53.40 ||

2194

vibhaktarakṣaḥ sambādha -

māsasādānilātmajaḥ |

sa bhūtvā śailasaṅkāśaḥ

kṣaṇēna punarātmavān || 5.53.41 ||

2195

hrasvatāṃ paramāṃ prāptō

bandhanānyavaśātayat |

vimuktaścābhavacchrīmān

punaḥ parvatasannibhaḥ || 5.53.42 ||

2196

vikṣamāṇasca dadṛśē

pariḡhaṃ tōraṇāśritam |

sa taṃ gr̥hya mahābāhuḥ

kālāyasapariṣkṛtam |

rakṣiṇastān punaḥ sarvān

sūdayāmāsa mārutiḥ || 5.53.43 ||

2197

sa tān nihativā raṇacaṇḍavikramaḥ

samīkṣamāṇaḥ punarēva laṅkāṃ |

pradīptalāṅgūlakṛtārcimālī

prakāśitāditya ivārcimālī || 5.53.44 ||

2198

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvye

sundarakāṇḍē tripañcāśaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ *catuḥ pañcāśaḥ sargaḥ* ॥
laṅkāyā dahanam rakṣasām vilāpaśca

vīkṣamāṇastatō laṅkāṃ

kapiḥ kṛtamanōrathaḥ |

vardhamānasamutsāhaḥ

kāryaśēśamacintayat || 5.54.1 ||

2199

kiṃ nu khalvavaśiṣṭam mē

kartavyamiha sāmpratam |

yadēśam rakṣasām bhūyaḥ

santāpajananaṃ bhavēt || 5.54.2 ||

2200

vanaṃ tāvat pramathitaṃ

prakṛṣṭā rākṣasā hatāḥ |

balaikadēśaḥ kṣapitaḥ

śēśam durgavināśanam || 5.54.3 ||

2201

durgē vināśitē karma

bhavēt sukhapariśramam |

alpayatnēna kāryē'smin

mama syāt saphalaḥ śramaḥ || 5.54.4 ||

2202

<p>yō hyayaṃ mama lāṅgūlē dīpyatē havyavāhanaḥ asya santarpaṇaṃ nyāyayaṃ kartumēbhirgr̥hōttamaiḥ 5.54.5 </p>	2203
<p>tataḥ pradīptalāṅgūlaḥ savidyudiva tōyadaḥ bhavanāgrēṣu laṅkāyā vicacāra mahākapiḥ 5.54.6 </p>	2204
<p>gr̥hād gr̥haṃ rākṣasānā - mudyānāni ca vānaraḥ vikṣamāṇō hyasantrastaḥ prāsādāṃśca cacāra saḥ 5.54.7 </p>	2205
<p>avaplutya mahāvēgaḥ prahastasya nivēśanam agniṃ tatra vinikṣipyā śvasanēna samō balī 5.54.8 </p>	2206
<p>tatō'nyat pupluvē vēśma mahāpārśvasya vīryavān mumōca hanumānagniṃ kālānalaśikhōpamam 5.54.9 </p>	2207
<p>vajradaṃṣṭrasya ca tathā pupluvē sa mahākapiḥ śukasya ca mahātējāḥ sāraṇasya ca dhīmataḥ 5.54.10 </p>	2208

<i>tathā cēndrajitō vēśma</i> <i>dadāha hariyūthapaḥ </i> <i>jambumālēḥ sumālēśca</i> <i>dadāha bhavanaṃ tataḥ 5.54.11 </i>	2209
<i>raśmikētōśca bhavanaṃ</i> <i>sūryaśatrōstathaiva ca </i> <i>hrasvakarṇasya daṃṣṭrasya</i> <i>rōmaśasya ca rakṣasaḥ 5.54.12 </i>	2210
<i>yuddhōnmattasya mattasya</i> <i>dhvajagrīvasya rakṣasaḥ </i> <i>vidyujjihvasya ghōrasya</i> <i>tathā hastimukhasya ca 5.54.13 </i>	2211
<i>karālasya viśālasya</i> <i>śōṇitākṣasya caiva hi </i> <i>kumbhakarṇasya bhavanaṃ</i> <i>makarākṣasya caiva hi 5.54.14 </i>	2212
<i>narāntakasya kumbhasya</i> <i>nikumbhasya durātmanaḥ </i> <i>yajñaśatrōśca bhavanaṃ</i> <i>brahmaśatrōstathaiva ca 5.54.15 </i>	2213
<i>varjayitvā mahātējā</i> <i>vibhīṣaṇagrhaṃ prati </i> <i>kramamāṇaḥ kramēṇaiva</i> <i>dadāha haripuṅgavaḥ 5.54.16 </i>	2214

tēṣu tēṣu mahārḥeṣu

bhavanēṣu mahāyaśāḥ |

gṛhēṣvṛddhimatāmṛddhiṃ

dadāha kapikuñjaraḥ || 5.54.17 ||

2215

sarvēśāṃ samatikramya

rākṣasēndrasya vīryavān |

āsasādātha lakṣmīvān

rāvaṇasya nivēśanam || 5.54.18 ||

2216

tatastasmin gṛhē mukhyē

nānāratnavibhūṣitē |

mērumandarasaṅkāśē

nānāmaṅgalaśōbhitē || 5.54.19 ||

2217

pradīptamagnimutsṛjya

lāṅgūlāgrē pratiṣṭhitam |

nanāda hanumān vīrō

yugāntajaladō yathā || 5.54.20 ||

2218

śvasanēna ca saṃyōgā -

dativēgō mahābalaḥ |

kālāgniriva jajvāla

prāvardhata hutāśanaḥ || 5.54.21 ||

2219

pradīptamagniṃ pavana -

stēṣu vēśmasu cārayan |

tāni kāñcanajālāni

muktāmaṇimayāni ca || 5.54.22 ||

2220

<i>bhavanāni vyaśīryanta ratnavanti mahānti ca tāni bhagnavimānāni nipēturvasudhātalē 5.54.23 </i>	2221
<i>bhavanānīva siddhānā - mambarāt puṇyasaṅkṣayē sañjajñē tumulaḥ śabdō rākṣasānāṃ pradhāvatām 5.54.24 </i>	2222
<i>svē svē grhaparitrāṇē bhagnōtsāhōjjhitaśriyām nūnamēṣō'gnirāyātaḥ kapirūpēṇa hā iti 5.54.25 </i>	2223
<i>krandantyaḥ sahasā pētuḥ stanandhayadharāḥ striyaḥ kāścidagniparītāṅgyō harmyēbhyō muktamūrdhajāḥ 5.54.26 </i>	2224
<i>patantyōrējirē'bhrēbhyaḥ saudāmanya ivāambarāt vajravidrumavaidūrya - muktārajatasamhatān 5.54.27 </i>	2225
<i>vicitrān bhavanāddhātūn - syandamānān dadarśa saḥ nāgnistrpyati kāṣṭhānāṃ tṛṇānāṃ ca yathā tathā 5.54.28 </i>	2226

hanūmān rākṣasēndrāṇāṃ

vadhē kiñcinna tṛpyati |

na hanūmadviśastānāṃ

rākṣasānāṃ vasundharā || 5.54.29 ||

2227

hanūmatā vēgavatā

vānarēṇa mahātmanā |

laṅkāpuraṃ pradagdhaṃ tad

rudrēṇa tripuraṃ yathā || 5.54.30 ||

2228

tataḥ sa laṅkāpuraparvatāgrē

samutthitō bhīmaparākramō'gniḥ |

prasārya cūḍāvalayaṃ pradīptō

hanūmatā vēgavatōpasṛṣṭaḥ || 5.54.31 ||

2229

yugāntakālānalatulyarūpaḥ

samārutō'gnirvavṛdhē divasṛk |

vidhūmaraśmirbhavanēṣu saktō

rakṣaḥ śarīrājyasamarpitārciḥ || 5.54.32 ||

2230

ādityakōṭisadrśaḥ sutējā

laṅkāṃ samastāṃ parivārya tiṣṭhan |

śabdairanēkairāśaniprarūḍhai -

rbhindannivāṇḍaṃ prababhau mahāgniḥ || 5.54.33 ||

2231

tatrāmbarādagniratipravṛddhō

rūkṣaprabhaḥ kiṃśukapuṣpacūḍaḥ |

nirvāṇadhūmākularājayaśca

nīlōtpalābhāḥ pracakāśirē'bhrāḥ || 5.54.34 ||

2232

vajrī mahēndrastridaśēśvarō vā sākṣād yamō vā varuṇō'nilō vā raudrō'gnirarkō dhanadaśca sōmō na vānarō'yaṃ svayamēva kālah 5.54.35	2233
kiṃ brahmaṇaḥ sarvavitāmahasya lōkasya dhātuścaturānanasya ihāgatō vānararūpadhārī rakṣōpasamḥāarakarah prakōpaḥ 5.54.36	2234
kiṃ vaiṣṇavaṃ vā kapirūpamētya rakṣōvināśāya paraṃ sutējah acintyamavyaktamanantamēkaṃ svamāyayā sāmpratamāgataṃ vā 5.54.37	2235
ityēvamūcurbahavō viśiṣṭā rakṣōgaṇāstatra samētya sarvē saprāṇisaṅghāṃ sagṛhāṃ savṛkṣāṃ dagdhāṃ purīṃ tāṃ sahasā samīkṣya 5.54.38	2236
tatastu laṅkā sahasā pradagdhā sarākṣasā sāsvarathā sanāgā sapakṣisaṅghā samṛgā savṛkṣā rurōda dīnā tumulaṃ saśabdam 5.54.39	2237
hā tāta hā putraka kānta mitra hā jīvitēśāṅga hataṃ supuṇyam rakṣōbhirevaṃ bahudhā bruvadbhīḥ śabdaḥ kṛtō ghōratarah subhīmaḥ 5.54.40	2238

hutāśanajvālasamāvṛtā sā

hatapravīrā parivr̥ttayōdhā |

hanūmataḥ krōdhabalābhibhūtā

babhūva śāpōpahatēva laṅkā || 5.54.41 ||

2239

sasambhramaṃ trastaviṣaṅṅarākṣasāṃ

samujjvalajjvālahutāśanāṅkitām |

dadarśa laṅkāṃ hanumān mahāmanāḥ

svayambhurōṣōpahatāmivāvanim || 5.54.42 ||

2240

bhaṅktvā vanaṃ pādaparatnasaṅkulaṃ

hatvā tu rakṣāṃsi mahānti saṃyugē |

dagdhvā puriṃ tām gr̥haratnamāliniṃ

tasthau hanūmān pavanātmajah kapiḥ || 5.54.43 ||

2241

sa rākṣasāṃstān subahūṃśca hatvā

vanaṃ ca bhaṅktvā bahupādapaṃ tat |

visṛjya rakṣōbhavanēṣu cāgniṃ

jagāma rāmaṃ manasā mahātmā || 5.54.44 ||

2242

tatastu taṃ vānaravīramukhyaṃ

mahābalaṃ mārutatulyavēgam |

mahāmatiṃ vāyusutaṃ variṣṭhaṃ

pratuṣṭuvurdēvagaṇāśca sarvē || 5.54.45 ||

2243

dēvāśca sarvē munipuṅgavāśca

gandharvavidyādharapannagāśca |

bhūtāni sarvāṇi mahānti tatra

jagmuḥ parāṃ prītimatulyarūpām || 5.54.46 ||

2244

bhaṅktvā vanaṃ mahātējā

hatvā rakṣāṃsi saṃyugē |

dagdhvā laṅkāpurim bhīmāṃ

rarāja sa mahākapiḥ || 5.54.47 ||

2245

grhāgryaśṛṅgāgratalē vicitrē

pratiṣṭhitō vānararājasimhaḥ |

pradīptalāṅgūlakṛtārcimālī

vyaṛājatāditya ivārcimālī || 5.54.48 ||

2246

laṅkāṃ samastāṃ sampīḍya

lāṅgūlāgniṃ mahākapiḥ |

nirvāpayāmāsa tadā

samudrē haripuṅgavaḥ || 5.54.49 ||

2247

tatō dēvāḥ sagandharvāḥ

siddhāśca paramarṣayaḥ |

drṣṭvā laṅkāṃ pradagdhāṃ tām

vismayaṃ paramaṃ gatāḥ || 5.54.50 ||

2248

taṃ drṣṭvā vānaraśrēṣṭhaṃ

hanūmantaṃ mahākapiṃ |

kālāgniriti sañcintya

sarvabhūtāni tatraśuḥ || 5.54.51 ||

2249

*|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvye
sundarakāṇḍē catuḥ pañcāśaḥ sargaḥ ||*

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ pañcapañcāśaḥ sargaḥ ॥

sītāvināśāśaṅkayā hanumataścintā tasyā nivāraṇaṃ ca
sandīpyamānāṃ vitrastāṃ

trastarakṣōgaṇāṃ purīm |
avēkṣya hanumān laṅkāṃ
cintayāmāsa vānaraḥ || 5.55.1 ||

2250

tasyābhūt sumahāṃstrāsaḥ
kutsā cātmanyajāyata |
laṅkāṃ pradahatā karma
kiṃsvit kṛtamidaṃ mayā || 5.55.2 ||

2251

dhanyāḥ khalu mahātmānō
yē buddhyā kōpamutthitam |
nirundhanti mahātmānō
dīptamagnimivāmbhasā || 5.55.3 ||

2252

kruddhaḥ pāpaṃ na kuryāt kaḥ
kruddhō hanyād gurūnapi |
kruddhaḥ paruṣayā vācā
naraḥ sādḥūnadhikṣipēt || 5.55.4 ||

2253

vācyāvācyam prakupitō na vijānāti karhicit nākāryamasti kruddhasya nāvācyam vidyatē kvacit 5.55.5	2254
yaḥ samutpatitam krōdham kṣamayaiva nirasyati yathōragastvacam jirṇām sa vai puruṣa ucyatē 5.55.6	2255
dhigastu māṃ sudurbuddhiṃ nirlajjam pāpakṛttamam acintayitvā tām sītā - magnidam svāmighātakam 5.55.7	2256
yadi dagdhā tviyam sarvā nūnamāryāpi jānakī dagdhā tēna mayā bhartu - rhataṃ kāryamajānatā 5.55.8	2257
yadarthamayamārambha - statkāryamavasāditam mayā hi dahatā laṅkāṃ na sītā parirakṣitā 5.55.9	2258
iṣatkāryamidam kāryam kṛtamāsinna saṃśayaḥ tasya krōdhābhibhūtēna mayā mūlakṣayaḥ kṛtaḥ 5.55.10	2259

<p>vinaṣṭā jānakī vyaktaṃ na hyadagdhah pradṛśyatē laṅkāyāḥ kaściduddēśaḥ sarvā bhasmīkṛtā purī 5.55.11 </p>	<p>2260</p>
<p>yadi tadvihataṃ kāryaṃ mayā prajñāviparyayāt ihaiva prāṇasaṃnyāsō mamāpi hyadya rōcatē 5.55.12 </p>	<p>2261</p>
<p>kimagnau nipatāmyadya āhōsvid vaḍavāmukhē śarīramiha sattvānāṃ dadmi sāgaravāsinām 5.55.13 </p>	<p>2262</p>
<p>kathaṃ nu jīvatā śakyō mayā draṣṭuṃ harīśvaraḥ tau vā puruṣaśārdūlau kāryasarvasvaghātinā 5.55.14 </p>	<p>2263</p>
<p>mayā khalu tadēvēdaṃ rōśadōṣāt pradarsītam prathitaṃ triṣu lōkēṣu kapitvamanavasthitam 5.55.15 </p>	<p>2264</p>
<p>dhigastu rājasam bhāva - manīśamanavasthitam īśvarēṇāpi yad rāgā - nmayā sītā na rakṣitā 5.55.16 </p>	<p>2265</p>

vinaṣṭāyāṃ tu sītāyāṃ tāvubhau vinaśiṣyataḥ tayōrvināsē sugrīvaḥ sabandhurvinaśiṣyati 5.55.17	2266
ētaḍēva vacaḥ śrutvā bharatō bhrātrvatsalaḥ dharmātmā sahaśatrughnaḥ kathaṃ śakṣyati jīvitum 5.55.18	2267
ikṣvākuvamaṃsē dharmiṣṭhē gatē nāśamasamśayam bhaviṣyanti prajāḥ sarvāḥ śōkasantāpapīditāḥ 5.55.19	2268
tadahaṃ bhāgyarahitō luptadharmārthasaṅgrahaḥ rōṣadōṣaparītātmā vyaktaṃ lōkavināśanaḥ 5.55.20	2269
iti cintayatastasya nimittānyupapēdirē pūrvamapyupalabdhāni sākṣāt punaracintayat 5.55.21	2270
atha vā cārusarvāṅgī rakṣitā svēna tējasā na naśiṣyati kalyāṇī nāgniragnau pravartatē 5.55.22	2271

<p><i>nahi dharmātmanastasya bhāryāmamitatējasah svacaritrābhiguptāṃ tām spraṣṭumarhati pāvakaḥ 5.55.23 </i></p>	2272
<p><i>nūnaṃ rāmaprabhāvēṇa vaidēhyāḥ sukṛtēna ca yanmāṃ dahanakarmāyaṃ nādahaddhavyavāhanaḥ 5.55.24 </i></p>	2273
<p><i>trayāṇāṃ bharatādīnāṃ bhrātṛṇāṃ dēvatā ca yā rāmasya ca manaḥkāntā sā kathaṃ vinaśiṣyati 5.55.25 </i></p>	2274
<p><i>yad vā dahanakarmāyaṃ sarvatra prabhuravyayaḥ na mē dahati lāṅgūlaṃ kathamāryāṃ pradhakṣyati 5.55.26 </i></p>	2275
<p><i>punaścācintayat tatra hanūmān vismitastadā hiraṇyanābhasya girē - rjalamadhyē pradarśanam 5.55.27 </i></p>	2276
<p><i>tapasā satyavākyēna ananyatvācca bhartari asau vinirdahēdagniṃ na tāmagniḥ pradhakṣyati 5.55.28 </i></p>	2277

sa tathā cintayaṃstatra

dēvyā dharmaparigraham |

śuśrāva hanumāṃstatra

cāraṇānāṃ mahātmanām || 5.55.29 ||

2278

ahō khalu kṛtaṃ karma

durvigāhaṃ hanūmatā |

agniṃ visṛjatā tīkṣṇaṃ

bhīmaṃ rākṣasasadmani || 5.55.30 ||

2279

prapalāyitarakṣaḥ strī -

bālavṛddhasamākulā |

janakōlāhalādhmātā

krandantīvādrīkandaraiḥ || 5.55.31 ||

2280

dagdhēyaṃ nagarī laṅkā

sāṭṭaprākāratōraṇā |

jānakī na ca dagdhēti

vismayō'dbhuta ēva naḥ || 5.55.32 ||

2281

iti śuśrāva hanumān

vācaṃ tāmamṛtōpamām |

babhūva cāsya manasō

harṣastatkālasambhavaḥ || 5.55.33 ||

2282

sa nimittaiśca dṛṣṭārthaiḥ

kāraṇaiśca mahāguṇaiḥ |

ṛṣivākyaiśca hanumā -

nabhavat prītamānasaḥ || 5.55.34 ||

2283

tataḥ kapiḥ prāptamanōrathārtha -
stāmakṣatāṃ rājasutāṃ vīditvā |
pratyakṣatastāṃ punarēva dṛṣṭvā
pratiprayāṇāya matiṃ cakāra || 5.55.35 ||

2284

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvye
sundarakāṇḍē pañcapañcāśaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ ṣaṭpañcāśaḥ sargaḥ ॥

punaḥ sītāṃ samālōkyā hanumatō laṅkāto nivartanaṃ tēna
samudrasya laṅganaṃ ca

tatastu śiṃśapāmūlē

jānakīṃ paryavasthitām |

abhivādyābravīd diṣṭyā

paśyāmi tvāmihākṣatām || 5.56.1 ||

2285

tatastaṃ prasthitaṃ sītā

vīkṣamāṇā punaḥ punaḥ |

bhartuḥ snēhānvitā vākyam

hanūmantamabhāṣata || 5.56.2 ||

2286

yadi tvaṃ manyasē tāta

vasaikāhamihānagha |

kvacit susaṃvṛtē dēśē

viśrāntaḥ śvō gamiṣyasi || 5.56.3 ||

2287

mama caivālpabhāgyāyāḥ

sānnidhyāt tava vānara |

śōkasyāsyāpramēyasya

muhūrtaṃ syādapi kṣayaḥ || 5.56.4 ||

2288

gatē hi hariśārdūla

punaḥ samprāptayē tvayi |

prāṇēṣvapi na viśvāsō

mama vānarapuṅgava || 5.56.5 ||

2289

adarśanaṃ ca tē vīra

bhūyō māṃ dārayiṣyati |

duḥkhād duḥkhataraṃ prāptaṃ

durmanaḥśōkakarśītām || 5.56.6 ||

2290

ayaṃ ca vīra sandēha -

stiṣṭhatīva mamāgrataḥ |

sumahatsu sahāyēṣu

haryṛkṣēṣu mahābalaḥ || 5.56.7 ||

2291

kathaṃ nu khalu duṣpāraṃ

santariṣyati sāgaram |

tāni haryṛkṣasainyāni

tau vā naravarātmajau || 5.56.8 ||

2292

trayāṇāmēva bhūtānāṃ

sāgarasyāpi laṅghanē |

śaktiḥ syād vainatēyasya

tava vā mārutasya vā || 5.56.9 ||

2293

tadatra kāryanirbandhē

samutpannē durāsadē |

kiṃ paśyasi samādhānaṃ

tvaṃ hi kāryaviśāradaḥ || 5.56.10 ||

2294

kāmamasya tvamēvaikaḥ kāryasya parisādhanē paryāptaḥ paravīraghna yaśasyastē phalōdayaḥ 5.56.11	2295
balaistu saṅkulāṃ kṛtvā laṅkāṃ parabalārdanaḥ māṃ nayēd yadi kākutstha - stat tasya sadṛśaṃ bhavēt 5.56.12	2296
tad yathā tasya vikrānta - manurūpaṃ mahātmanaḥ bhavatyāhavaśūrasya tathā tvamupapādaya 5.56.13	2297
tadarthōpahitaṃ vākyam praśritaṃ hētusaṃhitam niśamya hanumān vīrō vākyamuttaramabravīt 5.56.14	2298
dēvi haryṛkṣasainyānā - mīśvaraḥ plavatāṃ varaḥ sugrīvaḥ sattvasampanna - stavārthē kṛtaniścayaḥ 5.56.15	2299
sa vānarahasrāṇāṃ kōṭībhirabhisaṃvṛtaḥ kṣipramēṣyati vaidēhi sugrīvaḥ plavagādhipaḥ 5.56.16	2300

tau ca vīrau naravarau sahitau rāmalakṣmaṇau āgamya nagarīm laṅkāṃ sāyakairvidhamiṣyataḥ 5.56.17	2301
sagaṇaṃ rākṣasaṃ hatvā nacirād raghunandanaḥ tvāmādāya varārōhē svāṃ purīm prati yāsyati 5.56.18	2302
samāsvasihi bhadrāṃ tē bhava tvāṃ kālakāṅkṣiṇī kṣipraṃ draṅkṣyasi rāmēṇa nihataṃ rāvaṇaṃ raṇē 5.56.19	2303
nihatē rākṣasēndrē ca saputrāmātyabāndhavē tvāṃ samēṣyasi rāmēṇa śasāṅkēṇeva rōhiṇī 5.56.20	2304
kṣipramēṣyati kākutsthō haryṛkṣaprarairyutaḥ yastē yudhi vijityārīn śōkaṃ vyapanayiṣyati 5.56.21	2305
ēvamāśvāsya vaidēhīm hanūmān mārutātmajaḥ gamanāya matiṃ kṛtvā vaidēhīmaḥyavādayat 5.56.22	2306

<i>rākṣasān pravārān hatvā nāma viśrāvya cātmanaḥ samāśvāsya ca vaidēhīm darśayitvā paraṃ balam 5.56.23 </i>	2307
<i>nagarīmākulāṃ kṛtvā vañcayitvā ca rāvaṇam darśayitvā balaṃ ghōraṃ vaidēhīabhivādya ca 5.56.24 </i>	2308
<i>pratigantuṃ manaścakrē punarmadhyēna sāgaram tataḥ sa kapiśārdūlaḥ svāmisandarśanōtsukaḥ 5.56.25 </i>	2309
<i>ārurōha giriśrēṣṭha - maṛiṣṭamarimardanaḥ tuṅgapadmakajuṣṭābhi - rnīlābhirvanarājibhiḥ 5.56.26 </i>	2310
<i>sōttarīyamivāmbhōdaiḥ śṛṅgāntaravilambibhiḥ bōdhyamānamiva prītyā divākarakaraiḥ śubhaiḥ 5.56.27 </i>	2311
<i>unmiṣantamivōddhūtai - rlōcanairiva dhātubhiḥ tōyaughaniḥsvanairmandraiḥ prādhītamiva parvatam 5.56.28 </i>	2312

pragītamiva vispaṣṭam

nānāprasravaṇasvanaiḥ |

dēvadārubhiruddhūtai -

rūrdhvabāhumiva sthitam || 5.56.29 ||

2313

prapātajanirghōṣaiḥ

prākruṣṭamiva sarvataḥ |

vēpamānamiva śyāmaiḥ

kampamānaiḥ śaradvanaiḥ || 5.56.30 ||

2314

vēṇubhirmārutōddhūtaiḥ

kūjantamiva kīcakaiḥ |

niḥśvasantamivāmarṣād

ghōrairāśīviṣōttamaiḥ || 5.56.31 ||

2315

nīhāraḥṛtagambhīrai -

rdhyāyantamiva gahvaraiḥ |

mēghapādanibhaiḥ pādaiḥ

prakrāntamiva sarvataḥ || 5.56.32 ||

2316

jṛmbhamāṇamivākāśē

śikharairabhramālibhiḥ |

kūṭaiśca bahudhā kīrṇam

śōbhitaṃ bahukandaraiḥ || 5.56.33 ||

2317

sālatālaiśca karṇaiśca

vaṃśaiśca bahubhīrvṛtam |

latāvitānairvitataiḥ

puṣpavadbhīralaṅkṛtam || 5.56.34 ||

2318

nānāmṛgagaṇaiḥ kīrṇaṃ

dhātuniṣyandabhūṣitam |

bahuprasravaṇōpētaṃ

śilāsañcayasaṅkaṭam || 5.56.35 ||

2319

mahaṛṣiyakṣagandharva -

kinnarōragasēvitam |

latāpādapasambādhaṃ

siṃhādhiṣṭhitakandaram || 5.56.36 ||

2320

vyāghrādibhiḥ samākīrṇaṃ

svādumūlaphaladrumam |

ārurōhānilasutaḥ

parvataṃ plavagōttamaḥ || 5.56.37 ||

2321

rāmadarśanaśīghrēṇa

prahaṛṣēṇābhicōditaḥ |

tēna pādatalākrāntā

ramyēṣu girisānuṣu || 5.56.38 ||

2322

saghōṣāḥ samaśīryanta

śilāścūrṇīkṛtāstataḥ |

sa tamāruhya śailēndraṃ

vyavardhata mahākapiḥ || 5.56.39 ||

2323

dakṣiṇāduttaraṃ pāraṃ

prārthayan lavaṇāmbhasaḥ |

adhiruhya tatō vīraḥ

parvataṃ pavanātmajaḥ || 5.56.40 ||

2324

dadarśa sāgaraṃ bhīmaṃ

bhīmōraganiṣēvitam |

sa māruta ivākāśaṃ

mārutasyātmasambhavaḥ || 5.56.41 ||

2325

prapēdē hariśārdūlō

dakṣiṇāduttarāṃ diśam |

sa tadā pīḍitastēna

kapinā parvatōttamaḥ || 5.56.42 ||

2326

rarāsa vividhairbhūtaiḥ

prāviśad vasudhātalam |

kampamānaiśca śikharaiḥ

patadbhirapi ca drumaiḥ || 5.56.43 ||

2327

tasyōruvēgōnmathitāḥ

pādapāḥ puṣpaśālināḥ |

nipēturbhūtalē bhagnāḥ

śakrāyudhahatā iva || 5.56.44 ||

2328

kandarōdarasaṃsthānāṃ

pīḍitānāṃ mahaujasām |

siṃhānāṃ ninadō bhīmō

nabhō bhindan hi śuśruvē || 5.56.45 ||

2329

trastavyāviddhavasanā

vyākulīkṛtabhūṣaṇāḥ |

vidyādharyaḥ samutpētuh

sahasā dharaṇīdharāt || 5.56.46 ||

2330

atipramāṇā balinō

dīptajihvā mahāviśāḥ |

nipīḍitaśīrōgrīvā

vyavēṣṭanta mahāhayaḥ || 5.56.47 ||

2331

kinnarōragagandharva -

yakṣavidyādhārāstathā |

pīḍitaṃ taṃ nagavaraṃ

tyaktvā gaganamāsthītāḥ || 5.56.48 ||

2332

sa ca bhūmidharaḥ śrīmān

balinā tēna pīḍitaḥ |

savṛkṣaśikharōdagraḥ

pravivēśa rasātaḥ || 5.56.49 ||

2333

daśayōjanavistāra -

strimśadyōjanamucchritaḥ |

dharanyāṃ samatāṃ yātaḥ

sa babhūva dharādharāḥ || 5.56.50 ||

2334

sa lilaṅghayiṣurbhīmaṃ

salīlaṃ lavaṅārṇavam |

kallōlāsphālavēlānta -

mutpapāta nabhō hariḥ || 5.56.51 ||

2335

|| ityārṣe śrīmadrāmāyaṇe vālmīkiyē ādikāvye
sundarakāṇḍe ṣaṭpañcāśaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ saptapañcāśaḥ sargaḥ ॥

samudramullaṅghya hanumatō jāmbavadaṅgadaprabhṛtibhiḥ
suhṛdbhiḥ saha samāgamaḥ

āplutya ca mahāvēgaḥ

pakṣavāniva parvataḥ |

bhujāṅgayakṣagandharva -

prabuddhakamalōtpalam ॥ 5.57.1 ॥

2336

sa candrakumudaṃ ramyaṃ

sārkakāraṅdavaṃ śubham |

tiṣyaśravaṇakādamba -

mabhraśaivalaśādvalam ॥ 5.57.2 ॥

2337

punarvasumahāmīnaṃ

lōhitāṅgamahāgraham |

airāvatamahādvīpaṃ

svātīhaṃsavilāsitam ॥ 5.57.3 ॥

2338

vātasaṅghātajālōrmi -

candrāṃśuśīśirāmbumat |

hanūmānapariśrāntaḥ

pupluvē gaganārṇavam ॥ 5.57.4 ॥

2339

<i>grasamāna ivākāśaṃ</i> <i>tārādhipamivōllikhan </i> <i>haranniva sanakṣatraṃ</i> <i>gaganam sārkaṃḍalam 5.57.5 </i>	2340
<i>apāramapariśrānta -</i> <i>ścāmbudhiṃ samagāhata </i> <i>hanūmān mēghajālāni</i> <i>vikarṣanniva gacchati 5.57.6 </i>	2341
<i>pāṇḍurāruṇavarṇāni</i> <i>nīlamāñjiṣṭhakāni ca </i> <i>haritāruṇavarṇāni</i> <i>mahābhrāni cakāśirē 5.57.7 </i>	2342
<i>praviśannabhrajālāni</i> <i>niṣkramaṃśca punaḥ punaḥ </i> <i>prakāśaścāprakāśaśca</i> <i>candramā iva dṛśyatē 5.57.8 </i>	2343
<i>vividhābhraghanāpanna -</i> <i>gōcarō dhavalāmbaraḥ </i> <i>dṛśyādṛśyatanurvīra -</i> <i>stathā candrāyatē'mbarē 5.57.9 </i>	2344
<i>tārksyāyamāṇō gaganē</i> <i>sa babhau vāyunandanaḥ </i> <i>dārayan mēghavṛndāni</i> <i>niṣpataṃśca punaḥ punaḥ 5.57.10 </i>	2345

<p><i>nadan nādēna mahatā</i> <i>mēghasvanamahāsvanaḥ </i> <i>pravarān rākṣasān hatvā</i> <i>nāma viśrāvya cātmanaḥ 5.57.11 </i></p>	<p>2346</p>
<p><i>ākulāṃ nagarīm kṛtvā</i> <i>vyathayitvā ca rāvaṇam </i> <i>ardayitvā mahāvīrān</i> <i>vaidēhīmabhivādya ca 5.57.12 </i></p>	<p>2347</p>
<p><i>ājagāma mahātējāḥ</i> <i>punarmadhyēna sāgaram </i> <i>parvatēndraṃ sunābhaṃ ca</i> <i>samupasprśya vīryavān 5.57.13 </i></p>	<p>2348</p>
<p><i>gyāmukta iva nārācō</i> <i>mahāvēgō'bhyupāgamat </i> <i>sa kiñcidārāt samprāptaḥ</i> <i>samālōkya mahāgirim 5.57.14 </i></p>	<p>2349</p>
<p><i>mahēndraṃ mēghasaṅkāśaṃ</i> <i>nanāda sa mahākapiḥ </i> <i>sa pūrayāmāsa kapi -</i> <i>rdisō daśa samantataḥ 5.57.15 </i></p>	<p>2350</p>
<p><i>nadan nādēna mahatā</i> <i>mēghasvanamahāsvanaḥ </i> <i>sa taṃ dēśamanuprāptaḥ</i> <i>suhṛddarśanalālasaḥ 5.57.16 </i></p>	<p>2351</p>

<i>nanāda sumahānādaṃ lāṅgūlaṃ cāpyakampayat tasya nānadyamānasya suparṇācaritē pathi 5.57.17 </i>	2352
<i>phalatīvāsyā ghōṣēṇa gaganam sārkaṃḍalam yē tu tatrōttarē kūlē samudrasya mahābalāḥ 5.57.18 </i>	2353
<i>pūrvam saṃviṣṭhitāḥ sūrā vāyuputradidr̥kṣavaḥ mahatō vāyununnasya tōyadasyēva niḥsvanam śuśruvustē tadā ghōṣa - mūruvēgam hanūmataḥ 5.57.19 </i>	2354
<i>tē dīnamanasaḥ sarvē śuśruvuḥ kānanaukasaḥ vānarēndrasya nirghōṣam parjanyaṇinadōpamam 5.57.20 </i>	2355
<i>niśamya nadatō nādaṃ vānarāstē samantataḥ babhūvurutsukāḥ sarvē suhṛddarśanakāṅkṣiṇaḥ 5.57.21 </i>	2356
<i>jāmbavān sa hariśrēṣṭhaḥ prītisaṃhṛṣṭamānasaḥ </i>	

upāmantrya harīn sarvā -

nidaṃ vacanamabravīt || 5.57.22 ||

2357

sarvathā kṛtakāryō'sau

hanūmān nātra saṃśayaḥ |

na hyasyākṛtakāryasya

nāda ēvaṃvidhō bhavēt || 5.57.23 ||

2358

tasya bāhūruvēgaṃ ca

ninādaṃ ca mahātmanaḥ |

niśamya harayō hr̥ṣṭāḥ

samutpēturyatastataḥ || 5.57.24 ||

2359

tē nagāgrānnagāgrāṇi

śikharācchikharāṇi ca |

prahr̥ṣṭāḥ samapadyanta

hanūmantam didṛkṣavaḥ || 5.57.25 ||

2360

tē prītāḥ pādapāgrēṣu

gṛhya śākhāmavasthitāḥ |

vāsāṃsi ca prakāśāni

samāvidhyanta vānarāḥ || 5.57.26 ||

2361

girigahvarasaṃlīnō

yathā garjati mārutaḥ |

ēvaṃ jagarja balavān

hanūmān mārutātmajaḥ || 5.57.27 ||

2362

tamabhraghanasaṅkāśa -

māpatantaṃ mahākapim |

dr̥ṣṭvā tē vānarāḥ sarvē

tasthuḥ prañjalayastadā || 5.57.28 ||

2363

tatastu vēgavān vīrō

girērgirinibhaḥ kapiḥ |

nipapāta girēstasya

śikharē pādapākulē || 5.57.29 ||

2364

harṣēṇāpūryamāṇō'sau

ramyē parvatanirjharē |

chinnapakṣa ivākāśāt

papāta dharaṇīdharah || 5.57.30 ||

2365

tatastē prītamanasaḥ

sarvē vānarapuṅgavāḥ |

hanūmantam mahātmānam

parivāryōpatasthirē || 5.57.31 ||

2366

parivārya ca tē sarvē

parāṃ prītimupāgatāḥ |

prahr̥ṣṭavadanāḥ sarvē

tamāgatamupāgaman || 5.57.32 ||

2367

upāyanāni cādāya

mūlāni ca phalāni ca |

pratyardayan hariśrēṣṭham

harayō mārutātmajam || 5.57.33 ||

2368

vinēdurmuditāḥ kēcit

kēcit kilakilāṃ tathā |

hr̥ṣṭāḥ pādapaśākhāśca

āninyurvānarar̥ṣabhāḥ || 5.57.34 ||

2369

hanūmām̐stu gurūn vṛddhā -

ñjāmbavatpramukhām̐stadā |

kumāramaṅgadam̐ caiva

sō`vandata mahākapiḥ || 5.57.35 ||

2370

sa tābhyām̐ pūjitaḥ pūjyaḥ

kapibhiśca prasāditaḥ |

dr̥ṣṭā dēvīti vikrāntaḥ

saṅkṣēpēṇa nyavēdayat || 5.57.36 ||

2371

niśasāda ca hastēna

gr̥hītvā vāliṇaḥ sutam |

ramaṅyē vanōddēśē

mahēndrasya girēstadā || 5.57.37 ||

2372

hanūmānabravīt pṛṣṭa -

stadā tān vānarar̥ṣabhān |

aśōkavanikāsaṅsthā

dr̥ṣṭā sā janakātmajā || 5.57.38 ||

2373

rakṣyamāṇā sughōrābhī

rākṣasībhiraninditā |

ēkavēṇīdharā bālā

rāmadarśanalālasā || 5.57.39 ||

2374

upavāsapariśrāntā

malinā jaṭilā kṛśā |

tatō dṛṣṭēti vacanaṃ

mahārthamamṛtōpamam || 5.57.40 ||

2375

niśamya mārutēḥ sarvē

muditā vānarābhavan |

kṣvēḍantyananyē nadantyananyē

garjantyananyē mahābalāḥ || 5.57.41 ||

2376

cakruḥ kilakilāmanyē

pratigarjanti cāparē |

kēciducchritalāṅgūlāḥ

prahrṣṭāḥ kapikuñjarāḥ || 5.57.42 ||

2377

āyatāñcitadīrghāṇi

lāṅgūlāni pravivyadhuh |

aparē tu hanūmantaṃ

śrīmantaṃ vānarōttamam || 5.57.43 ||

2378

āplutya giriśṛṅgēṣu

saṃsprṣānti sma harṣitāḥ |

uktavākyaṃ hanūmanta -

maṅgadastu tadābravīt || 5.57.44 ||

2379

sarvēśāṃ harivīrāṇāṃ

madhyē vācamanuttamām |

sattvē vīryē na tē kaścit

samō vānara vidyatē || 5.57.45 ||

2380

yadavaplutya vistīrṇaṃ

sāgaram punarāgataḥ |

jīvitasya pradātā na -

stvamēkō vānarōttama || 5.57.46 ||

2381

tvatprasādāt samēśyāmaḥ

siddhārthā rāghavēṇa ha |

ahō svāmini tē bhakti -

rahō vīryamahō dhṛtiḥ || 5.57.47 ||

2382

diṣṭyā drṣṭā tvayā dēvī

rāmapatnī yaśasvinī |

diṣṭyā tyakṣyati kākutsthaḥ

śōkaṃ sītāviyōgajam || 5.57.48 ||

2383

tatō'ṅgadaṃ hanūmantam

jāmbavantam ca vānarāḥ |

parivārya pramuditā

bhējirē vipulāḥ śilāḥ || 5.57.49 ||

2384

upaviṣṭā girēstasya

śilāsu vipulāsu tē |

śrōtukāmāḥ samudrasya

laṅghanam vānarōttamāḥ || 5.57.50 ||

2385

darśanam cāpi laṅkāyāḥ

sītāyā rāvaṇasya ca |

tasthuḥ prāñjalayaḥ sarvē

hanūmadvadanōnmukhāḥ || 5.57.51 ||

2386

tasthau tatrāṅgadaḥ śrīmān

vānarairbahubhīrvṛtaḥ |

upāsyamānō vibudhai -

rdivi dēvapatiryathā || 5.57.52 ||

2387

hanūmatā kīrtimatā yaśasvinā

tathāṅgadēnāṅgadabaddhabāhunā |

mudā tadādhyāsitamunnataṃ maha -

nmahīdharāgraṃ jvalitaṃ śriyābhavat || 5.57.53 ||

2388

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvye
sundarakāṇḍē saptapañcāśaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ aṣṭapañcāśaḥ sargaḥ ॥

jāmbavatā pṛṣṭēna hanumatā
svakīyalaṅkāyātrāsambandhisampūrṇavṛttasya śrāvaṇam
tatastasya girēḥ śṛṅgē
mahēndrasya mahābalāḥ |
hanumatpramukhāḥ prītiṃ
harayō jagmuruttamām ॥ 5.58.1 ॥

2389

prītimatsūpaviṣṭēṣu
vānarēṣu mahātmasu |
taṃ tataḥ pratisamhr̥ṣṭaḥ
prītiyuktaṃ mahākapim ॥ 5.58.2 ॥

2390

jāmbavān kāryavṛttānta -
mapṛcchadanilātmajam |
kathaṃ dṛṣṭā tvayā dēvī
kathaṃ vā tatra vartatē ॥ 5.58.3 ॥

2391

tasyāṃ cāpi kathaṃ vṛttaḥ
krūrakarmā daśānanaḥ |
tattvataḥ sarvamētannaḥ
prabrūhi tvaṃ mahākapē ॥ 5.58.4 ॥

2392

sammārgitā katham dēvī

kiṃ ca sā pratyabhāṣata |

śrutārthāścintayiṣyāmō

bhūyaḥ kāryaviniścayam || 5.58.5 ||

2393

yaścārthastatra vaktavyō

gatairasmābhirātmavān |

rakṣitavyam ca yattatra

tad bhavān vyākarōtu naḥ || 5.58.6 ||

2394

sa niyuktastatastēna

samprahrṣṭatanūruhaḥ |

namasyan śirasā dēvyai

sītāyai pratyabhāṣata || 5.58.7 ||

2395

pratyakṣamēva bhavatām

mahēndrāgrāt khamāplutaḥ |

udadhērdakṣiṇam pāram

kāñkṣamāṇaḥ samāhitaḥ || 5.58.8 ||

2396

gacchataśca hi mē ghōram

vighnarūpamivābhavat |

kāñcanaṃ śikharam divyaṃ

paśyāmi sumanōharam || 5.58.9 ||

2397

sthitam panthānamāvṛtya

mēnē vighnam ca tam nagam |

upasaṅgamyā tam divyaṃ

kāñcanaṃ nagamuttamam || 5.58.10 ||

2398

kṛtā mē manasā buddhi -

rbhēttavyō'yaṃ mayēti ca |

prahatasya mayā tasya

lāṅgūlēna mahāgirēḥ || 5.58.11 ||

2399

śikharaṃ sūryasaṅkāśaṃ

vyaśīryata sahasradhā |

vyavasāyaṃ ca taṃ buddhvā

sa hōvāca mahāgiriḥ || 5.58.12 ||

2400

putrēti madhurāṃ vāṇīm

manaḥ prahlādayanniva |

pitṛvyaṃ cāpi mām viddhi

sakhāyaṃ mātariśvanaḥ || 5.58.13 ||

2401

mainākamiti vikhyātaṃ

nivasantaṃ mahōdadhau |

pakṣavantaḥ purā putra

babhūvuḥ parvatōttamāḥ || 5.58.14 ||

2402

chandataḥ pṛthivīm cēru -

rbādhamānāḥ samantataḥ |

śrutvā nagānāṃ caritaṃ

mahēndraḥ pākaśāsanaḥ || 5.58.15 ||

2403

vajrēṇa bhagavān pakṣau

cicchēdaiṣāṃ sahasraśaḥ |

ahaṃ tu mōcitastasmāt

tava pitṛā mahātmanā || 5.58.16 ||

2404

<i>mārutēna tadā vatsa</i> <i>prakṣiptō varuṇālayē </i> <i>rāghavasya mayā sāhyē</i> <i>vartitavyamarindama 5.58.17 </i>	2405
<i>rāmō dharmabhṛtāṃ śrēṣṭhō</i> <i>mahēndrasamavikramaḥ </i> <i>ētacchrutvā mayā tasya</i> <i>mainākasya mahātmanaḥ 5.58.18 </i>	2406
<i>kāryamāvēdya ca girē -</i> <i>ruddhataṃ vai manō mama </i> <i>tēna cāhamanujñātō</i> <i>mainākēna mahātmanā 5.58.19 </i>	2407
<i>sa cāpyantarhitaḥ śailō</i> <i>mānuṣēṇa vapuṣmatā </i> <i>śarīrēṇa mahāśailaḥ</i> <i>śailēna ca mahōdadhau 5.58.20 </i>	2408
<i>uttamaṃ javamāsthāya</i> <i>śēṣamadhvānamāsthitaḥ </i> <i>tatō'haṃ suciraṃ kālaṃ</i> <i>javēnābhyagamaṃ pathi 5.58.21 </i>	2409
<i>tataḥ paśyāmyahaṃ dēvīṃ</i> <i>surasāṃ nāgamātaram </i> <i>samudramadhyē sā dēvī</i> <i>vacanaṃ cēdamabravīt 5.58.22 </i>	2410

<p>mama bhakṣyaḥ pradiṣṭastva - mamarairharisattama tatastvāṃ bhakṣayiṣyāmi vihitastvaṃ hi mē suraiḥ 5.58.23 </p>	2411
<p>ēvamuktaḥ surasayā prāñjaliḥ praṇataḥ sthitaḥ vivarṇavadanō bhūtvā vākyaṃ cēdamudīrayam 5.58.24 </p>	2412
<p>rāmō dāsarathiḥ śrīmān praviṣṭō daṇḍakāvanam lakṣmaṇēna saha bhrātrā sītayā ca parantapaḥ 5.58.25 </p>	2413
<p>tasya sītā hṛtā bhāryā rāvaṇēna durātmanā tasyāḥ sakāśaṃ dūtō'haṃ gamiṣyē rāmaśāsanāt 5.58.26 </p>	2414
<p>kartumarhasi rāmasya sāhāyyaṃ viṣayē satī athavā maithilīm dṛṣṭvā rāmaṃ cākliṣṭakāriṇam 5.58.27 </p>	2415
<p>āgamiṣyāmi tē vaktraṃ satyaṃ pratiśṛṇōmi tē ēvamuktā mayā sā tu surasā kāmarūpiṇī 5.58.28 </p>	2416

abravīnnātivartēta

kaścidēṣa varō mama |

ēvamuktaḥ surasayā

daśayōjanamāyataḥ || 5.58.29 ||

2417

tatō'rdhaguṇavistārō

babhūvāhaṃ kṣaṇēna tu |

matpramāṇādhikaṃ caiva

vyāditam tu mukhaṃ tayā || 5.58.30 ||

2418

tad dṛṣṭvā vyāditam tvāsyam

hrasvam hyakaravam punaḥ |

tasmin muhūrtē ca puna -

rbabhūvāṅguṣṭhasammitaḥ || 5.58.31 ||

2419

abhipatyāśu tadvaktraṃ

nirgatō'haṃ tataḥ kṣaṇāt |

abravīt surasā dēvī

svēna rūpēṇa mām punaḥ || 5.58.32 ||

2420

arthasiddhau hariśrēṣṭha

gaccha saumya yathāsukham |

samānaya ca vaidēhīṃ

rāghavēṇa mahātmanā || 5.58.33 ||

2421

sukhī bhava mahābāhō

prītāsmi tava vānara |

tatō'haṃ sādhusādhvīti

sarvabhūtaiḥ praśamsitaḥ || 5.58.34 ||

2422

tatō'ntarikṣaṃ vipulaṃ

plutō'haṃ garuḍō yathā |

chāyā mē nigṛhītā ca

na ca paśyāmi kiñcana || 5.58.35 ||

2423

sō'haṃ vigatavēgastu

diśō daśa vilōkayan |

na kiñcit tatra paśyāmi

yēna mē vihatā gatiḥ || 5.58.36 ||

2424

atha mē buddhirutpannā

kiṃ nāma gamanē mama |

īdrśō vighna utpannō

rūpamatra na drśyatē || 5.58.37 ||

2425

adhōbhāgē tu mē drṣṭiḥ

śōcataḥ patitā tadā |

tatrādrākṣamahaṃ bhīmāṃ

rākṣasīṃ salilēśayām || 5.58.38 ||

2426

prahasya ca mahānāda -

muktō'haṃ bhīmayā tayā |

avasthitamasambhrānta -

midam vākyamaśōbhanam || 5.58.39 ||

2427

kvāsi gantā mahākāya

kṣudhitāyā mamēpsitaḥ |

bhakṣaḥ prīṇaya mē dēhaṃ

ciramāhāravarjitam || 5.58.40 ||

2428

bāḍhamityēva tāṃ vāṇīm

pratyagrṇṇāmahaṃ tataḥ |

āsyapramāṇādadhikaṃ

tasyāḥ kāyamapūrayam || 5.58.41 ||

2429

tasyāścāsyam mahad bhīmaṃ

vardhatē mama bhakṣaṇē |

na tu māṃ sā nu bubudhē

mama vā vikṛtaṃ kṛtam || 5.58.42 ||

2430

tatō'ham vipulaṃ rūpaṃ

saṅkṣipyā nimiṣāntarāt |

tasyā hṛdayamādāya

prapatāmi nabhaḥsthalam || 5.58.43 ||

2431

sā viṣṛṣṭabhujā bhīmā

papāta lavaṇāmbhasi |

mayā parvatasāṅkāśā

nikṛttahṛdayā satī || 5.58.44 ||

2432

śṛṇōmi khagatānāṃ ca

vācaḥ saumyā mahātmanām |

rākṣasī siṃhikā bhīmā

kṣipraṃ hanumatā hatā || 5.58.45 ||

2433

tāṃ hatvā punarēvāhaṃ

kṛtyamātyayikaṃ smaran |

gatvā ca mahadadhvānaṃ

paśyāmi nagamaṇḍitam || 5.58.46 ||

2434

dakṣiṇaṃ tīramudadhē -

rlaṅkā yatra gatā purī |

astaṃ dinakarē yātē

rakṣasāṃ nilayaṃ purīm || 5.58.47 ||

2435

praviṣṭō'hamavijñātō

rakṣōbhirbhīmavikramaiḥ |

tatra praviśataścāpi

kalpāntaghanasaprabhā || 5.58.48 ||

2436

aṭṭahāsaṃ vimuñcantī

nārī kāpyutthitā puraḥ |

jīghāṃsantīm tatastāṃ tu

jvaladagnīsirōruhām || 5.58.49 ||

2437

savyamuṣṭiprahārēṇa

parājitya subhairavām |

pradōṣakālē praviśaṃ

bhītayāhaṃ tayōditaḥ || 5.58.50 ||

2438

ahaṃ laṅkāpurī vīra

nirjitā vikramēṇa tē |

yasmāt tasmād vijētāsi

sarvarakṣāṃsyaśēṣataḥ || 5.58.51 ||

2439

tatrāhaṃ sarvarātraṃ tu

vicarañjanakātmajām |

rāvaṇāntaḥpuragatō

na cāpaśyaṃ sumadhyamām || 5.58.52 ||

2440

tataḥ sītāmapaśyaṃstu rāvaṇasya nivēśanē śōkasāgaramāsādya na pāramupalakṣayē 5.58.53	2441
śōcatā ca mayā dṛṣṭaṃ prākārēṇābhisaṃvṛtam kāñcanēna vikṛṣṭēna gṛhōpavanamuttamam 5.58.54	2442
saprākāramavaplutya paśyāmi bahupādapam aśōkavanikāmadhyē śiṃśapāpādapō mahān 5.58.55	2443
tamāruhya ca paśyāmi kāñcanaṃ kadalīvanam adūrācchiṃśapāvṛkṣāt paśyāmi varavarṇinīm 5.58.56	2444
śyāmāṃ kamalapatrākṣī - mupavāsakṛśānanām tadēkavāsaḥsaṃvītāṃ rajōdhvastaśirōruhām 5.58.57	2445
śōkasantāpadīnāṅgīṃ sītāṃ bhartṛhitē sthitām rākṣasībhirvirūpābhiḥ krūrābhirabhisaṃvṛtām 5.58.58	2446

māṃsaśoṇitabhakṣyābhi -

rvyāghrībhirhariṇīm yathā |

sā mayā rākṣasīmadhyē

tarjyamānā muhurmuḥuḥ || 5.58.59 ||

2447

ēkavēṇīdharā dīnā

bharṭṛcintāparāyaṇā |

bhūmiśayyā vivarṇāṅgī

padminīva himāgamē || 5.58.60 ||

2448

rāvaṇād vinivṛttārthā

martavyē kṛtaniścayā |

kathañcinmṛgaśāvākṣī

tūrṇamāsāditā mayā || 5.58.61 ||

2449

tām dṛṣṭvā tādrśīm nārīm

rāmapatnīm yaśasvinīm |

tatraiva śiṃśapāvṛkṣē

paśyannahamavasthitaḥ || 5.58.62 ||

2450

tatō halahalāśabdaṃ

kāñcīnūpuramiśritam |

śṛṇōmyadhikagambhīraṃ

rāvaṇasya nivēśanē || 5.58.63 ||

2451

tatō'haṃ paramōdvignaḥ

svarūpaṃ pratyasaṃharam |

ahaṃ ca śiṃśapāvṛkṣē

pakṣīva gahanē sthitaḥ || 5.58.64 ||

2452

tatō rāvaṇadārāśca

rāvaṇaśca mahābalaḥ |

taṃ dēśamanusamprāptō

yatra sītābhavat sthitā || 5.58.65 ||

2453

taṃ dṛṣṭvātha varārōhā

sītā rakṣōgaṇēśvaram |

saṅkucyōrū stanau pīnau

bāhubhyāṃ parirabhya ca || 5.58.66 ||

2454

vitrastāṃ paramōdvignāṃ

vīkṣyamāṇāmitastataḥ |

trāṇaṃ kañcidapaśyantīm

vēpamānāṃ tapasvinīm || 5.58.67 ||

2455

tāmuvāca daśagrīvaḥ

sītāṃ paramaduḥkhitām |

avākśirāḥ prapatitō

bahumanyasva māmiti || 5.58.68 ||

2456

yadi cēttvaṃ tu mām darpā -

nnābhinandasi garvitē |

dvimāsānantaram sītē

pāsyāmi rudhiraṃ tava || 5.58.69 ||

2457

ētacchrutvā vacastasya

rāvaṇasya durātmanaḥ |

uvāca paramakruddhā

sītā vacanamuttamam || 5.58.70 ||

2458

<i>rākṣasādhama rāmasya bhāryāmamitatējasah ikṣvākuvamaśanāthasya snuśaṃ daśarathasya ca 5.58.71 </i>	2459
<i>avācyam vadatō jihvā katham na patitā tava kiṃsvidvīryam tavānārya yō mām bharturasannidhau 5.58.72 </i>	2460
<i>apahr̥tyāgataḥ pāpa tēnādr̥ṣṭō mahātmanā na tvam rāmasya sadr̥śō dāsyē'pyasya na yujyasē 5.58.73 </i>	2461
<i>ajēyaḥ satyavāk śūrō raṇaślāghī ca rāghavaḥ jānakyā paruṣam vākya - mēvamuktō daśānanaḥ 5.58.74 </i>	2462
<i>jajvāla sahasā kōpā - ccitāstha iva pāvakaḥ vivṛtya nayanē krūrē muṣṭimudyamya dakṣiṇam 5.58.75 </i>	2463
<i>maithilīm hantumārabdhaḥ strībhīrhāhākṛtam tadā strīṇām madhyāt samutpatya tasya bhāryā durātmanaḥ 5.58.76 </i>	2464

varā mandōdarī nāma

tayā sa pratiṣēdhitāḥ |

uktaśca madhurāṃ vāṇīm

tayā sa madanārditaḥ || 5.58.77 ||

2465

sītayā tava kiṃ kāryaṃ

mahēndrasamavikrama |

mayā saha ramasvādya

madviśiṣṭā na jānakī || 5.58.78 ||

2466

dēvagandharvakanyābhi -

ryakṣakanyābhirēva ca |

sārdhaṃ prabhō ramasvēti

sītayā kiṃ kariṣyasi || 5.58.79 ||

2467

tatastābhiḥ samētābhi -

rnārībhiḥ sa mahābalaḥ |

utthāpya sahasā nītō

bhavanaṃ svaṃ niśācaraḥ || 5.58.80 ||

2468

yātē tasmin daśagrīvē

rākṣasyō vikṛtānanāḥ |

sītāṃ nirbhartsayāmāsu -

rvākyaiḥ krūraiḥ sudāruṇaiḥ || 5.58.81 ||

2469

tṛṇavad bhāṣitaṃ tāsāṃ

gaṇayāmāsa jānakī |

garjitaṃ ca tathā tāsāṃ

sītāṃ prāpya nirarthakam || 5.58.82 ||

2470

vr̥thā garjitaniścēṣṭā rākṣasyaḥ piśitāśanāḥ rāvaṇāya śaśaṃsustāḥ sītāvyavasitaṃ mahat 5.58.83	2471
tatastāḥ sahitāḥ sarvā vihatāśā nirudyamāḥ parikliśya samastāstā nidrāvaśamupāgatāḥ 5.58.84	2472
tāsu caiva prasuptāsu sītā bhartṛhitē ratā vilapya karuṇaṃ dīnā praśusōca suduḥkhitā 5.58.85	2473
tāsāṃ madhyāt samutthāya trijaṭā vākyamabravīt ātmānaṃ khādata kṣipraṃ na sītāmasitēkṣaṇām 5.58.86	2474
janakasyātmajāṃ sādhvīṃ snuṣāṃ daśarathasya ca svapnō hyadya mayā dṛṣṭō dāruṇō rōmaharṣaṇaḥ 5.58.87	2475
rakṣasāṃ ca vināśāya bharturasyā jayāya ca alamasmān paritrātuṃ rāghavād rākṣasīgaṇam 5.58.88	2476

abhiyācāma vaidēhī -

mētaddhi mama rōcatē |
yadi hyēvaṃvidhaḥ svapnō
duḥkhitāyāḥ pradṛśyatē || 5.58.89 ||

2477

sā duḥkhairvividhairmuktā
sukhamāpnōtyanuttamam |
praṇipātaprasannā hi
maithilī janakātmajā || 5.58.90 ||

2478

alamēṣā paritrātuṃ
rākṣasyō mahatō bhayāt |
tataḥ sā hrīmatī bālā
bharturvijayaharṣitā || 5.58.91 ||

2479

avōcad yadi tat tathyaṃ
bhavēyaṃ śaraṇaṃ hi vaḥ |
tāṃ cāhaṃ tādṛśiṃ dṛṣṭvā
sītāyā dāruṇāṃ daśām || 5.58.92 ||

2480

cintayāmāsa viśrāntō
na ca mē nirvṛtaṃ manaḥ |
sambhāṣaṇārthē ca mayā
jānakyāścintitō vidhiḥ || 5.58.93 ||

2481

ikṣvākukulavaṃśastu
stutō mama puraskṛtaḥ |
śrutvā tu gaditāṃ vācaṃ
rājarṣigaṇabhūṣitām || 5.58.94 ||

2482

<p>pratyabhāṣata māṃ dēvī bāṣpaiḥ pihitalōcanā kastvaṃ kēna kathaṃ cēha prāptō vānarapuṅgava 5.58.95 </p>	2483
<p>kā ca rāmēṇa tē prīti - stanmē śaṃsitumarhasi tasyāstad vacanaṃ śrutvā ahamapyabruvaṃ vacaḥ 5.58.96 </p>	2484
<p>dēvi rāmasya bhartustē sahāyō bhīmavikramaḥ sugrīvō nāma vikrāntō vānarēndrō mahābalaḥ 5.58.97 </p>	2485
<p>tasya māṃ viddhi bhṛtyaṃ tvam hanūmantamihāgatam bhartrā samprahitastubhyaṃ rāmēṇākliṣṭakarmanā 5.58.98 </p>	2486
<p>idaṃ tu puruṣavyāghraḥ śrīmān dāśarathiḥ svayam aṅgulīyamabhijñāna - madāt tubhyaṃ yaśasvini 5.58.99 </p>	2487
<p>tadicchāmi tvayājñaptaṃ dēvi kiṃ karavāṇyaham rāmalakṣmaṇayōḥ pārśvaṃ nayāmi tvāṃ kimuttaram 5.58.100 </p>	2488

<p> <i>ētacchrutvā vīditvā ca</i> <i>sītā janakanandinī </i> <i>āha rāvaṇamutpāṭya</i> <i>rāghavō māṃ nayatviti 5.58.101 </i> </p>	2489
<p> <i>praṇamya śīrasā dēvī -</i> <i>mahamāryāmaninditām </i> <i>rāghavasya manōhlāda -</i> <i>mabhijñānamayāciṣam 5.58.102 </i> </p>	2490
<p> <i>atha māmabravīt sītā</i> <i>gr̥hyatāmayamuttamaḥ </i> <i>maṇiryēna mahābāhū</i> <i>rāmastvāṃ bahu manyatē 5.58.103 </i> </p>	2491
<p> <i>ityuktvā tu varārōhā</i> <i>maṇipravaramuttamam </i> <i>prāyacchat paramōdvignā</i> <i>vācā māṃ sandidēśa ha 5.58.104 </i> </p>	2492
<p> <i>tatastasyai praṇamyāhaṃ</i> <i>rājaputryai samāhitaḥ </i> <i>pradakṣiṇaṃ parikrāma -</i> <i>mihābhyudgatamānasaḥ 5.58.105 </i> </p>	2493
<p> <i>uttaraṃ punarēvāha</i> <i>niścītya manasā tadā </i> <i>hanūman mama vṛttāntaṃ</i> <i>vaktumarhasi rāghavē 5.58.106 </i> </p>	2494

yathā śrutvaiva nacirāt

tāvubhau rāmalakṣmaṇau |

sugrīvasahitau vīrā -

vupēyātām tathā kuru || 5.58.107 ||

2495

yadanyathā bhavēdētad

dvau māsau jīvitam mama |

na mām drakṣyati kākutsthō

mriyē sāhamanāthavat || 5.58.108 ||

2496

tacchrutvā karuṇam vākyaṃ

krōdhō māmabhyavartata |

uttaram ca mayā dṛṣṭam

kāryaśēṣamanantaram || 5.58.109 ||

2497

tatō'vardhata mē kāya -

stadā parvatasannibhaḥ |

yuddhākāṅkṣī vanaṃ tasya

vināśayitumārabhē || 5.58.110 ||

2498

tad bhagnaṃ vanakhaṇḍam tu

bhrāntatrastamṛgadvijam |

pratibuddhya nirīkṣantē

rākṣasyō vikṛtānanāḥ || 5.58.111 ||

2499

mām ca dṛṣṭvā vanē tasmin

samāgamyā tatastataḥ |

tāḥ samabhyāgatāḥ kṣipram

rāvaṇāyācacakṣirē || 5.58.112 ||

2500

rājan vanamidaṃ durgam

tava bhagnaṃ durātmanā |

vānarēṇa hyavijñāya

tava vīryam mahābala || 5.58.113 ||

2501

tasya durbuddhitā rājam -

stava vipriyakāriṇaḥ |

vadhamājñāpaya kṣipram

yathāsau na punarvrajēt || 5.58.114 ||

2502

tacchrutvā rākṣasēndrēṇa

visrṣṭā bahudurjayāḥ |

rākṣasāḥ kiṅkarā nāma

rāvaṇasya manō'nugāḥ || 5.58.115 ||

2503

tēṣāmaśītisāhasram

śūlamudgarapāṇinām |

mayā tasmin vanōddēśē

parighēṇa niṣūditam || 5.58.116 ||

2504

tēṣāṃ tu hataśiṣṭā yē

tē gatā laghuvikramāḥ |

nihataṃ ca mayā sainyam

rāvaṇāyācacakṣirē || 5.58.117 ||

2505

tatō mē buddhirutpannā

caityaprāsādamuttamam |

tatrasthān rākṣasān hatvā

śataṃ stambhēna vai punaḥ || 5.58.118 ||

2506

lalāmabhūtō laṅkāyā

mayā vidhvaṃsitō ruṣā |

tataḥ prahastasya sutam

jambumālinamādiśat || 5.58.119 ||

2507

rākṣasairbahubhiḥ sārdham

ghōrarūpairbhayānakaiḥ |

tamahaṃ balasampannam

rākṣasaṃ raṅakōvidam || 5.58.120 ||

2508

parighēṇātighōrēṇa

sūdayāmi sahānugam |

tacchrutvā rākṣasēndrastu

mantriputrān mahābalān || 5.58.121 ||

2509

padātibalasampannān

prēṣayāmāsa rāvaṇaḥ |

parighēṇaiva tān sarvān

nayāmi yamasādanam || 5.58.122 ||

2510

mantriputrān hatāñchrutvā

samarē laghuvikramān |

pañca sēnāgragāñchūrān

prēṣayāmāsa rāvaṇaḥ || 5.58.123 ||

2511

tānahaṃ sahasainyān vai

sarvānēvābhyasūdayam |

tataḥ punardaśagrīvaḥ

putramakṣaṃ mahābalam || 5.58.124 ||

2512

bahubhī rākṣasaiḥ sārdhaṃ

prēṣayāmāsa saṃyugē |

taṃ tu mandōdarīputraṃ

kumāraṃ raṇapaṇḍitam || 5.58.125 ||

2513

sahasā khaṃ samudyantaṃ

pādayōśca gṛhītavān |

tamāsīnaṃ śataguṇaṃ

bhrāmayitvā vyapēṣayam || 5.58.126 ||

2514

tamakṣamāgataṃ bhagnaṃ

nīsamyā sa daśānanaḥ |

tataścēndrajitaṃ nāma

dvitīyaṃ rāvaṇaḥ sutam || 5.58.127 ||

2515

vyādidēśa susaṅkruddhō

balinaṃ yuddhadurmadam |

taccāpyahaṃ balaṃ sarvaṃ

taṃ ca rākṣasapuṅgavam || 5.58.128 ||

2516

naṣṭaujaṣaṃ raṇē kṛtvā

paraṃ harṣamupāgataḥ |

mahatāpi mahābāhuḥ

pratyaṃyēna mahābalaḥ || 5.58.129 ||

2517

prahitō rāvaṇēnaiṣa

saha vīrairmadōddhataiḥ |

sō'viṣahyaṃ hi mām buddhvā

svasainyaṃ cāvamarditam || 5.58.130 ||

2518

<i>brahmaṇō'strēṇa sa tu māṃ prabaddhvā cātivēginaḥ rajjubhiścāpi badhnanti tatō māṃ tatra rākṣasāḥ 5.58.131 </i>	2519
<i>rāvaṇasya samīpaṃ ca gṛhītvā māmupāgaman dṛṣṭvā sambhāṣitaścāhaṃ rāvaṇēna durātmanā 5.58.132 </i>	2520
<i>prṣṭāśca laṅkāgamanam rākṣasānām ca taṃ vadham tatsarvaṃ ca raṇē tatra sītārthamupajalpitaṃ 5.58.133 </i>	2521
<i>tasyāstu darśanākāṅkṣī prāptastvadbhavanam vibhō mārutasyaurasaḥ putrō vānarō hanumānaḥ 5.58.134 </i>	2522
<i>rāmadūtaṃ ca māṃ viddhi sugrīvasacivaṃ kapim sō'haṃ dautyēna rāmasya tvatsakāśamihāgataḥ 5.58.135 </i>	2523
<i>śṛṇu cāpi samādēśam yadahaṃ prabravīmi tē rākṣasēśa harīśastvām vākyamāha samāhitaṃ 5.58.136 </i>	2524

sugrīvaśca mahābhāgaḥ

sa tvāṃ kauśalamabravīt |

dharmārthakāmasahitaṃ

hitaṃ pathyamuvāca ha || 5.58.137 ||

2525

vasatō ṛṣyamūkē mē

parvatē vipuladrumē |

rāghavō raṇavikrāntō

mitratvaṃ samupāgataḥ || 5.58.138 ||

2526

tēna mē kathitaṃ rājan

bhāryā mē rakṣasā hṛtā |

tatra sāhāyyahētōrmē

samayaṃ kartumarhasi || 5.58.139 ||

2527

vālinā hṛtarājyēna

sugrīvēṇa saha prabhuḥ |

cakrē'gnisākṣikaṃ sakhyaṃ

rāghavaḥ sahalakṣmaṇaḥ || 5.58.140 ||

2528

tēna vālinamāhatya

śarēṇaikēna saṃyugē |

vānarāṇāṃ mahārājaḥ

kṛtaḥ samplavatāṃ prabhuḥ || 5.58.141 ||

2529

tasya sāhāyyamasmābhiḥ

kāryaṃ sarvātmanā tviha |

tēna prasthāpitastubhyaṃ

samīpamiha dharmataḥ || 5.58.142 ||

2530

kṣipramānīyatām sītā

dīyatām rāghavasya ca |

yāvanna harayō vīrā

vidhamanti balaṃ tava || 5.58.143 ||

2531

vānarāṇām prabhāvō'yaṃ

na kēna viditaḥ purā |

dēvatānām sakāśaṃ ca

yē gacchanti nimantritāḥ || 5.58.144 ||

2532

iti vānararājastvā -

māhētyabhihitō mayā |

māmaikṣata tatō ruṣṭa -

ścakṣuṣā pradahanniva || 5.58.145 ||

2533

tēna vadhyō'hamājñaptō

rakṣasā raudrakarmaṇā |

matprabhāvamavijñāya

rāvaṇēna durātmanā || 5.58.146 ||

2534

tatō vibhīṣaṇō nāma

tasya bhrātā mahāmatiḥ |

tēna rākṣasarājaśca

yācitō mama kāraṇāt || 5.58.147 ||

2535

naivaṃ rākṣasaśārdūla

tyajyatāmēṣa niścayaḥ |

rājaśāstravyapētō hi

mārgaḥ saṃlakṣyatē tvayā || 5.58.148 ||

2536

<i>dūtavadhyā na dṛṣṭā hi rājasāstrēṣu rākṣasa dūtēna vēditavyaṃ ca yathābhihitavādinā 5.58.149 </i>	2537
<i>sumahatyaparādhē'pi dūtasyātulavikrama virūpakaraṇaṃ dṛṣṭaṃ na vadhō'sti hi sāstrataḥ 5.58.150 </i>	2538
<i>vibhīṣaṇēnaivamuktō rāvaṇaḥ sandidēśa tān rākṣasānētadēvādya lāṅgūlaṃ dahyatāmiti 5.58.151 </i>	2539
<i>tatastasya vacaḥ śrutvā mama pucchaṃ samantataḥ vēṣṭitaṃ śaṇavalkaiśca paṭṭaiḥ kārṇāsakaistathā 5.58.152 </i>	2540
<i>rākṣasāḥ siddhasannāhā - statastē caṇḍavikramāḥ tadādīpyanta mē pucchaṃ hanantaḥ kāṣṭhamuṣṭibhiḥ 5.58.153 </i>	2541
<i>baddhasya bahubhiḥ pāśai - ryantritasya ca rākṣasaiḥ na mē pīḍābhavat kācid didṛkṣōrnagarīṃ divā 5.58.154 </i>	2542

tatastē rākṣasāḥ śūrā

baddhaṃ māmagnisaṃvṛtam |

aghōṣayan rājamārgē

nagaradvāramāgatāḥ || 5.58.155 ||

2543

tatō'haṃ sumahadrūpaṃ

sañkṣipyā punarātmanaḥ |

vimōcayitvā taṃ bandhaṃ

prakṛtisthaḥ sthitaḥ punaḥ || 5.58.156 ||

2544

āyasaṃ parighaṃ gr̥hya

tāni rakṣāṃsyasūdayam |

tatastannagaradvāraṃ

vēgēna plutavānahaṃ || 5.58.157 ||

2545

pucchēna ca pradīptēna

tāṃ puriṃ sāṭṭagōpurām |

dahāmyahamasambhrāntō

yugāntāgniriva prajāḥ || 5.58.158 ||

2546

vinaṣṭā jānakī vyaktaṃ

na hyadagdhaḥ pradṛśyatē |

lañkāyāḥ kaściduddēśaḥ

sarvā bhasmīkṛtā purī || 5.58.159 ||

2547

dahatā ca mayā lañkāṃ

dagdhā sītā na saṃśayaḥ |

rāmasya ca mahatkāryaṃ

mayēdaṃ viphalīkṛtam || 5.58.160 ||

2548

iti śōkasamāviṣṭa -

ścintāmahamupāgataḥ |
tatō'haṃ vācamaśrauṣaṃ
cāraṇānāṃ śubhākṣarām || 5.58.161 ||

2549

jānakī na ca dagdhēti

vismayōdantabhāṣiṇām |
tatō mē buddhirutpannā
śrutvā tāmadbhutām giram || 5.58.162 ||

2550

adagdhā jānakītyēva

nimittaiścōpalakṣitam |
dīpyamānē tu lāṅgūlē
na mām dahati pāvakaḥ || 5.58.163 ||

2551

hṛdayaṃ ca prahr̥ṣṭaṃ mē

vātāḥ surabhigandhinaḥ |
tairnimittaiśca dṛṣṭārthaiḥ
kāraṇaiśca mahāguṇaiḥ || 5.58.164 ||

2552

ṛṣivākyaiśca dṛṣṭārthai -

rabhavaṃ hṛṣṭamānasaḥ |
punardṛṣṭā ca vaidēhī
viṣṣṭaśca tayā punaḥ || 5.58.165 ||

2553

tataḥ parvatamāsādya

tatrāriṣṭamahaṃ punaḥ |
pratiplavanamārēbhē
yuṣmaddarśanakāṅkṣayā || 5.58.166 ||

2554

tataḥ śvasanacandrārka -

siddhagandharvasēvitam |

panthānamahamākramya

bhavatō dr̥ṣṭavāniha || 5.58.167 ||

2555

rāghavasya prasādēna

bhavatām caiva tējasā |

sugrīvasya ca kāryārthaṃ

mayā sarvamanuṣṭhitam || 5.58.168 ||

2556

ētat sarvaṃ mayā tatra

yathāvadupapāditam |

tatra yanna kṛtaṃ śēṣaṃ

tat sarvaṃ kriyatāmiti || 5.58.169 ||

2557

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvye
sundarakāṇḍē aṣṭapañcāśaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ ēkōnaṣaṣṭitamaḥ sargaḥ ॥

sītāduravasthāṃ varṇayitvā hanumatā laṅkāmkramituṃ
vānarāṇāmuttējanam

ētaḍākhyāya tat sarvaṃ

hanūmān mārutātmajaḥ |

bhūyaḥ samupacakrāma

vacanaṃ vaktumuttaram || 5.59.1 ||

2558

saphalō rāghavōdyōgaḥ

sugrīvasya ca sambhramaḥ |

śīlamāsādyā sītāyā

mama ca prīṇitaṃ manaḥ || 5.59.2 ||

2559

āryāyāḥ sadṛśaṃ śīlaṃ

sītāyāḥ plavagarṣabhāḥ |

tapasā dhārayēllōkān

kruddhā vā nirdahēdapi || 5.59.3 ||

2560

sarvathātiprakṛṣṭō'sau

rāvaṇō rākṣasēsvaraḥ |

yasya tāṃ spṛśatō gātraṃ

tapasā na vināśitam || 5.59.4 ||

2561

<p>na tadagniśikhā kuryāt saṃsprṣṭā pāṇinā satī janakasya sutā kuryād yat krōdhakaluṣīkṛtā 5.59.5 </p>	2562
<p>jāmbavatpramukhān sarvā - nanujñāpya mahākapīn asminnēvaṅgatē kāryē bhavatām ca nivēditē nyāyyaṃ sma saha vaidēhyā draṣṭuṃ tau pārthivātmajau 5.59.6 </p>	2563
<p>ahamēkō'pi paryāptaḥ sarākṣasagaṇām purīm tāṃ laṅkāṃ tarasā hantuṃ rāvaṇaṃ ca mahābalaṃ 5.59.7 </p>	2564
<p>kiṃ punaḥ sahitō vīrai - rbalavadbhiḥ kṛtātmabhiḥ kṛtāstraiḥ plavagaiḥ śaktai - rbhavadbhirvijayaiṣibhiḥ 5.59.8 </p>	2565
<p>ahaṃ tu rāvaṇaṃ yuddhē sasainyaṃ sapuraḥsaram sahaputraṃ vadhiṣyāmi sahōdarayutaṃ yudhi 5.59.9 </p>	2566
<p>brāhmamastraṃ ca raudraṃ ca vāyavyaṃ vāruṇaṃ tathā </p>	

yadi śakrajitō'strāṇi durnirīkṣāṇi saṃyugē tānyahaṃ nihaṇiṣyāmi vidhamiṣyāmi rākṣasān 5.59.10	2567
bhavatāmabhyanuñātō vikramō mē ruṇaddhi tam mayātulā viṣṣṭā hi śailavrṣṭirnantarā 5.59.11	2568
dēvānapi raṇē hanyāt kiṃ punastān niśācarān bhavatāmananuñātō vikramō mē ruṇaddhi mām 5.59.12	2569
sāgarō'pyatiyād vėlāṃ mandaraḥ pracalēdapi na jāmbavantaṃ samarē kampayēdarivāhinī 5.59.13	2570
sarvarākṣasasaṅghānāṃ rākṣasā yē ca pūrvajāḥ alamēkō'pi nāsāya vīrō vālisutaḥ kapiḥ 5.59.14	2571
plavagasyōruvēgēna nīlasya ca mahātmanaḥ mandarō'pyavaśīryēta kiṃ punaryudhi rākṣasāḥ 5.59.15	2572

sadēvāsurayakṣēṣu

gandharvōragapakṣiṣu |

maindasya pratiyōddhāraṃ

śaṃsata dvividasya vā || 5.59.16 ||

2573

aśviputrau mahāvēgā -

vētau plavagasattamau |

ētayōḥ pratiyōddhāraṃ

na paśyāmi raṇājirē || 5.59.17 ||

2574

mayaiiva nihatā laṅkā

dagdhā bhasmīkṛtā purī |

rājamārgēṣu sarvēṣu

nāma viśrāvitaṃ mayā || 5.59.18 ||

2575

jayatyatibalō rāmō

lakṣmaṇaśca mahābalaḥ |

rājā jayati sugrīvō

rāghavēṇābhipālitaḥ || 5.59.19 ||

2576

ahaṃ kōsalarājasya

dāsaḥ pavanasambhavaḥ |

hanūmāniti sarvatra

nāma viśrāvitaṃ mayā || 5.59.20 ||

2577

aśōkavanikāmadhyē

rāvaṇasya durātmanaḥ |

adhastācchiṃśapāmūlē

sādhvī karuṇamāsthītā || 5.59.21 ||

2578

<i>rākṣasībhiḥ parivṛtā</i> <i>śōkasantāpakarśitā </i> <i>mēgharēkhāparivṛtā</i> <i>candrarēkhēva niṣprabhā 5.59.22 </i>	2579
<i>acintayantī vaidēhī</i> <i>rāvaṇaṃ baladarpitam </i> <i>pativratā ca suśrōṇī</i> <i>avaṣṭabdhā ca jānakī 5.59.23 </i>	2580
<i>anuraktā hi vaidēhī</i> <i>rāmē sarvātmanā śubhā </i> <i>ananyacittā rāmēṇa</i> <i>paulōmīva purandarē 5.59.24 </i>	2581
<i>tadēkavāsaḥ saṃvītā</i> <i>rajōdhvastā tathaiva ca </i> <i>sā mayā rākṣasīmadhyē</i> <i>tarjyamānā muhurmuḥuḥ 5.59.25 </i>	2582
<i>rākṣasībhirvirūpābhi -</i> <i>rdrṣṭā hi pramadāvanē </i> <i>ēkavēṇīdharā dīnā</i> <i>bhartṛcintāparāyaṇā 5.59.26 </i>	2583
<i>adhah śayyā vivarṇāṅgī</i> <i>padminīva himodayē </i> <i>rāvaṇād vinivṛttārthā</i> <i>martavyakṛtaniścayā 5.59.27 </i>	2584

<i>kathañcinmṛgaśāvākṣī</i> <i>viśvāsamupapāditā </i> <i>tataḥ sambhāṣitā caiva</i> <i>sarvamarthaṃ prakāśitā 5.59.28 </i>	2585
<i>rāmasugrīvasakhyaṃ ca</i> <i>śrutvā prītimupāgatā </i> <i>niyataḥ samudācārō</i> <i>bhaktirbhartari cōttamā 5.59.29 </i>	2586
<i>yanna hanti daśagrīvaṃ</i> <i>sa mahātmā daśānanaḥ </i> <i>nimittamātraṃ rāmastu</i> <i>vadhē tasya bhaviṣyati 5.59.30 </i>	2587
<i>sā prakṛtyaiva tanvaṅgī</i> <i>tadviyōgācca karśitā </i> <i>pratipatpāṭhaśīlasya</i> <i>vidyēva tanutāṃ gatā 5.59.31 </i>	2588
<i>ēvamāstē mahābhāgā</i> <i>sītā śōkaparāyaṇā </i> <i>yadatra pratikartavyaṃ</i> <i>tat sarvamupakalpyatām 5.59.32 </i>	2589

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvye
sundarakāṇḍē ēkōnaṣaṣṭitamah sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ ṣaṣṭitamah sargaḥ ॥

laṅkāṃ jītvā sītāyā ānayanārthamaṅgadasyōtsāhasamanvitō
vicārō jāmbavatā tasya nivāraṇaṃ ca

tasya tad vacanaṃ śrutvā

vālisūnurabhāṣata |

aśviputrau mahāvēgau

balavantau plavaṅgamau || 5.60.1 ||

2590

pitāmahavarōtsēkāt

paramaṃ darpamāsthītau |

aśvinōrmānanārthaṃ hi

sarvalōkapitāmahaḥ || 5.60.2 ||

2591

sarvāvadhyatvamatula -

manayōrdattavān purā |

varōtsēkēna mattau ca

pramathya mahatīṃ camūm || 5.60.3 ||

2592

surāṅāmamṛtaṃ vīrau

pītavantau mahābalau |

ētāvēva hi saṅkruddhau

savājirathakuñjarām || 5.60.4 ||

2593

laṅkāṃ nāśayitum śaktau

sarvē tiṣṭhantu vānarāḥ |

ahamēkō'pi paryāptaḥ

sarākṣasagaṇām purim || 5.60.5 ||

2594

tām laṅkāṃ tarasā hantum

rāvaṇam ca mahābalam |

kiṃ punaḥ sahitō vīrai -

rbalavadbhiḥ kṛtātmabhiḥ || 5.60.6 ||

2595

kṛtāstraiḥ plavagaiḥ śaktai -

rbhavadbhirvijayaiṣibhiḥ |

vāyusūnōrbalēnaiva

dagdhā laṅkēti naḥ śrutam || 5.60.7 ||

2596

drṣṭvā dēvī na cānītā

iti tatra nivēditum |

na yuktamiva paśyāmi

bhavadbhiḥ khyātapauruṣaiḥ || 5.60.8 ||

2597

nahi vaḥ plavanē kaści -

nnāpi kaścit parākramē |

tulyaḥ sāmaraḍaityēṣu

lōkēṣu harisattamāḥ || 5.60.9 ||

2598

jītvā laṅkāṃ sarakṣaughām

hatvā taṃ rāvaṇam raṇē |

sītāmādāya gacchāmaḥ

siddhārthā hṛṣṭamānasāḥ || 5.60.10 ||

2599

tēṣvēvaṃ hatavīrēṣu

rākṣasēṣu hanūmatā |

kimanyadatra kartavyaṃ

gṛhītvā yāma jānakīm || 5.60.11 ||

2600

rāmalakṣmaṇayōrmadhyē

nyasyāma janakātmajām |

kiṃ vyalīkaistu tān sarvān

vānarān vānararṣabhān || 5.60.12 ||

2601

vayamēva hi gatvā tān

hatvā rākṣasapuṅgavān |

rāghavaṃ draṣṭumarhāmaḥ

sugrīvaṃ sahalakṣmaṇam || 5.60.13 ||

2602

tamēvaṃ kṛtasaṅkalpaṃ

jāmbavān harisattamaḥ |

uvāca paramaprītō

vākyamarthavadarthavit || 5.60.14 ||

2603

naiṣā buddhirmahābuddhē

yad bravīṣi mahākapē |

vicētuṃ vayamājñaptā

dakṣiṇāṃ diśamuttamām || 5.60.15 ||

2604

nānētuṃ kapirājēna

naiva rāmēṇa dhīmatā |

kathañcinnirjitāṃ sītā -

masmābhirnābhirōcayēt || 5.60.16 ||

2605

rāghavō nṛpaśārdūlaḥ

kulaṃ vyapadiśan svakam |

pratijñāya svayaṃ rājā

sītāvijayamagrataḥ || 5.60.17 ||

2606

sarvēṣāṃ kapimukhyānāṃ

kathaṃ mithyā kariṣyati |

viphalaṃ karma ca kṛtaṃ

bhavēt tuṣṭirna tasya ca || 5.60.18 ||

2607

vṛthā ca darśitaṃ vīryaṃ

bhavēd vānarapuṅgavāḥ |

tasmād gacchāma vai sarvē

yatra rāmaḥ salakṣmaṇaḥ |

sugrīvaśca mahātējāḥ

kāryasyāsya nivēdanē || 5.60.19 ||

2608

na tāvadēṣā matirakṣamā nō

yathā bhavān paśyati rājaputra |

yathā tu rāmasya matirniviṣṭā

tathā bhavān paśyatu kāryasiddhim || 5.60.20 ||

2609

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvye

sundarakāṇḍē ṣaṣṭitamaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ ēkaśaṣṭitamaḥ sargaḥ ॥

madhuvanaṃ gatvā tatradyānāṃ madhūnāṃ phalānāṃ ca
vānarairyathēṣṭamupabhōgō vanarakṣakasya bhuvi
vikarṣaṇaṃ ca

tatō jāmbavatō vākya -

magrḥṇanta vanaukaśaḥ |
aṅgadapramukhā vīrā
hanūmāṃśca mahākapiḥ ॥ 5.61.1 ॥

2610

prītimantastataḥ sarvē
vāyuputrapuraḥ sarāḥ |
mahēndrāgrāt samutpatya
pupluruḥ plavagarṣabhāḥ ॥ 5.61.2 ॥

2611

mērumandarasaṅkāśā
mattā iva mahāgajāḥ |
chādayanta ivākāśaṃ
mahākāyā mahābalāḥ ॥ 5.61.3 ॥

2612

sabhājyamānaṃ bhūtaista -
mātmavantaṃ mahābalaṃ |
hanūmantaṃ mahāvēgaṃ
vahanta iva dṛṣṭibhiḥ ॥ 5.61.4 ॥

2613

rāghavē cārthanirvṛttiṃ

kartuṃ ca paramaṃ yaśaḥ |

samādhāya samṛddhārthāḥ

karmasiddhibhirunnatāḥ || 5.61.5 ||

2614

priyākhyānōnmukhāḥ sarvē

sarvē yuddhābhinandinaḥ |

sarvē rāmapratīkārē

niścītārthā manasvinaḥ || 5.61.6 ||

2615

plavamānāḥ khamāplutya

tatastē kānanaukaṣaḥ |

nandanōpamamāsēdu -

rvaṇaṃ drumasātāyutam || 5.61.7 ||

2616

yat tanmadhuvanaṃ nāma

sugrīvasyābhirakṣitam |

adhṛṣyaṃ sarvabhūtānāṃ

sarvabhūtamanōharam || 5.61.8 ||

2617

yad rakṣati mahāvīraḥ

sadā dadhimukhaḥ kapiḥ |

mātulaḥ kapimukhyasya

sugrīvasya mahātmanaḥ || 5.61.9 ||

2618

tē tad vanamupāgamyā

babhūvuḥ paramōtkatāḥ |

vānarā vānarēndrasya

manaḥ kāntaṃ mahāvanam || 5.61.10 ||

2619

tatastē vānarā hr̥ṣṭā

dr̥ṣṭvā madhuvanaṃ mahat |

kumāramabhyayācanta

madhūni madhupiṅgalāḥ || 5.61.11 ||

2620

tataḥ kumārastān vṛddhā -

ñjāmbavatpramukhān kapīn |

anumānya dadau tēṣāṃ

nisargaṃ madhubhakṣaṇē || 5.61.12 ||

2621

tē nisr̥ṣṭāḥ kumārēṇa

dhīmatā vālisūnunā |

harayaḥ samapadyanta

drumān madhukarākulān || 5.61.13 ||

2622

bhakṣayantaḥ sugandhīni

mūlāni ca phalāni ca |

jagmuḥ praharṣaṃ tē sarvē

babhūvuśca madōtkāṭāḥ || 5.61.14 ||

2623

tataścānumatāḥ sarvē

susaṃhr̥ṣṭā vanaukasaḥ |

muditāśca tatastē ca

pranṛtyanti tatastataḥ || 5.61.15 ||

2624

gāyanti kēcit prahasanti kēci -

nnṛtyanti kēcit praṇamanti kēcit |

patanti kēcit pracaranti kēcit

plavanti kēcit pralapanti kēcit || 5.61.16 ||

2625

parasparam kēcidupāśrayanti

parasparam kēcidatibruvanti |

drumād drumam kēcidabhidravanti

kṣitau nagāgrānnipatanti kēcit || 5.61.17 ||

2626

mahītalāt kēcidudīrṇavēgā

mahādrumāgrāṇyabhisampatanti |

gāyantamanyah prahasannupaiti

hasantamanyah prarudannupaiti || 5.61.18 ||

2627

tudantamanyah praṇadannupaiti

samākulaṃ tat kapisainyamāsīt |

na cātra kaścinna babhūva mattō

na cātra kaścinna babhūva drptaḥ || 5.61.19 ||

2628

tatō vanaṃ tat paribhakṣyamāṇam

drumāṃśca vidhvaṃsitapatrapuṣpān |

samīkṣya kōpād dadhivaktranāmā

nivārayāmāsa kapiḥ kapīṃstān || 5.61.20 ||

2629

sa taiḥ pravṛddhaiḥ paribhartsyamānō

vanasya gōptā harivṛddhavīraḥ |

cakāra bhūyō matimugratējā

vanasya rakṣāṃ prati vānarēbhyaḥ || 5.61.21 ||

2630

uvāca kāmścīt paruṣāṇyabhīta -

masaktamanyāṃśca talairjaghāna |

samētya kaiścīt kalahaṃ cakāra

tathaiva sāmṇōpajagāma kāmścīt || 5.61.22 ||

2631

sa tairmadādaprativāryavēgai -

rbaḷacca tēna prativāryamāṇaiḥ |

pradharṣaṇē tyaktabhayaiḥ samētya

prakṛṣyatē cāpyanavēkṣya dōṣam || 5.61.23 ||

2632

nakhaistudentō daśanairdaśanta -

stalaiśca pādaiśca samāpayantaḥ |

madāt kaṇiṃ tē kapayaḥ samantā -

nmahāvanaṃ nirviṣayaṃ ca cakruḥ || 5.61.24 ||

2633

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvyē
sundarakāṇḍē ēkaṣaṣṭitamahaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ dviṣaṣṭitamah sargaḥ ॥

vānarairmadhuvanarakṣakāṇāṃ dadhimukhasya ca
parābhavaḥ sabhṛtyasya dadhimukhasya sugrīvapārśvē
gamaṇaṃ ca

tānurvāca hariśrēṣṭhō

hanūmān vānararṣabhaḥ |

avyagramanasō yūyaṃ

madhu sēvata vānarāḥ || 5.62.1 ||

2634

ahamāvarjayiṣyāmi

yuṣmākaṃ paripanthinaḥ |

śrutvā hanūmatō vākyaṃ

harīṇāṃ pravarō'ṅgadaḥ || 5.62.2 ||

2635

pratyuvāca prasannātmā

pibantu harayō madhu |

avaśyaṃ kṛtakāryasya

vākyaṃ hanumatō mayā || 5.62.3 ||

2636

akāryamapi kartavyaṃ

kimaṅgaṃ punarīdṛśam |

aṅgadasya mukhācchrutvā

vacanaṃ vānararṣabhāḥ || 5.62.4 ||

2637

sādhu sādhviti saṁhr̥ṣṭā vānarāḥ pratyapūjayan pūjayitvāṅgadam sarvē vānarā vānarar̥ṣabham 5.62.5	2638
jagmurmadhuvanaṁ yatra nadīvēga iva drumam tē praviṣṭā madhuvanaṁ pālānākramya śaktitaḥ 5.62.6	2639
atisargācca paṭavō dr̥ṣṭvā śrutvā ca maithilīm papuḥ sarvē madhu tadā rasavat phalamādaduḥ 5.62.7	2640
utpatya ca tataḥ sarvē vanapālān samāgatān tē tāḍayantaḥ śataśaḥ saktā madhuvanē tadā 5.62.8	2641
madhūni drōṇamātrāṇi bāhubhiḥ parigr̥hya tē pibanti kapayaḥ kēcit saṅghaśastatra hr̥ṣṭavat 5.62.9	2642
ghnanti sma sahitāḥ sarvē bhakṣayanti tathāparē kēcit pītvāpavidhyanti madhūni madhupiṅgalāḥ 5.62.10	2643

madhūcchiṣṭēna kēcicca

jaghnuranyōnyamutkaṭāḥ |

aparē vṛkṣamūlēṣu

śākhā gṛhya vyavasthitāḥ || 5.62.11 ||

2644

atyarthaṃ ca madaglānāḥ

parṇānyāstīrya śēratē |

unmattavēgāḥ plavagā

madhumattāśca hṛṣṭavat || 5.62.12 ||

2645

kṣipantyapi tadānyōnyam

skhalanti ca tathāparē |

kēcit kṣvēḍān prakurvanti

kēcit kūjanti hṛṣṭavat || 5.62.13 ||

2646

harayō madhunā mattāḥ

kēcit suptā mahītalē |

dhṛṣṭāḥ kēciddhasantyanē

kēcit kurvanti cētarat || 5.62.14 ||

2647

kṛtvā kēcid vadantyanē

kēcid budhyanti cētarat |

yē'pyatra madhupālāḥ syuḥ

prēṣyā dadhimukhasya tu || 5.62.15 ||

2648

tē'pi tairvānarairbhīmaiḥ

pratiśiddhā diśō gatāḥ |

jānubhiśca praghṛṣṭāśca

dēvamārgam ca darśitāḥ || 5.62.16 ||

2649

abruvan paramōdvignā

gatvā dadhimukhaṃ vacaḥ |

hanūmatā dattavarai -

rhatam madhuvanaṃ balāt |

vayaṃ ca jānubhirghṛṣṭā

dēvamārgaṃ ca darśitāḥ || 5.62.17 ||

2650

tadā dadhimukhaḥ kruddhō

vanapastatra vānaraḥ |

hataṃ madhuvanaṃ śrutvā

sāntvayāmāsa tān harīn || 5.62.18 ||

2651

ētāgacchata gacchāmō

vānarānatidarpitān |

balēnāvārayiṣyāmi

prabhuñjānān madhūttamam || 5.62.19 ||

2652

śrutvā dadhimukhasyēdaṃ

vacanaṃ vānararṣabhāḥ |

punarvīrā madhuvanaṃ

tēnaiva sahitā yayuḥ || 5.62.20 ||

2653

madhyē caiṣāṃ dadhimukhaḥ

supragṛhya mahātarum |

samabhyadhāvan vēgēna

sarvē tē ca plavaṅgamāḥ || 5.62.21 ||

2654

tē śilāḥ pādapāṃścaiva

pāṣāṇāmapi vānarāḥ |

gr̥hītvābhyāgaman kruddhā

yatra tē kapikuñjarāḥ || 5.62.22 ||

2655

balānnivārayantaśca

āsēdurharayō harīn |

sandaṣṭauṣṭhapuṭāḥ kruddhā

bhartsayantō muhurmuhuh || 5.62.23 ||

2656

atha dr̥ṣṭvā dadhimukhaṃ

kruddhaṃ vānarapuṅgavāḥ |

abhyadhāvanta vēgēna

hanumatpramukhāstadā || 5.62.24 ||

2657

savṛkṣaṃ taṃ mahābāhu -

māpatantaṃ mahābalaṃ |

vēgavantaṃ vijagrāha

bāhubhyāṃ kupitō'ṅgadaḥ || 5.62.25 ||

2658

madāndhō na kṛpāṃ cakrē

āryakō'yaṃ mamēti saḥ |

athainaṃ niṣpipēśāśu

vēgēna vasudhātalē || 5.62.26 ||

2659

sa bhagnabāhūrumukhō

vihvalaḥ śōṇitōkṣitaḥ |

pramumōha mahāvīrō

muhūrtaṃ kapikuñjaraḥ || 5.62.27 ||

2660

sa kathañcid vimuktastai -

rvānarairvānararṣabhaḥ |

uvācaikāntamāgatya

svān bhṛtyān samupāgatān || 5.62.28 ||

2661

ētāgacchata gacchāmō

bhartā nō yatra vānarah |

sugrīvō vipulagrīvaḥ

saha rāmēṇa tiṣṭhati || 5.62.29 ||

2662

sarvaṃ caivāṅgadē dōṣaṃ

śrāvayiṣyāma pārthivē |

amarṣī vacanaṃ śrutvā

ghātayiṣyati vānarān || 5.62.30 ||

2663

iṣṭaṃ madhuvanaṃ hyētat

sugrīvasya mahātmanaḥ |

pitṛpaitāmahaṃ divyaṃ

dēvairapi durāsadam || 5.62.31 ||

2664

sa vānarānimān sarvān

madhulubdhān gatāyuṣaḥ |

ghātayiṣyati daṇḍēna

sugrīvaḥ sasuhrjjanān || 5.62.32 ||

2665

vadhyā hyētē durātmānō

nṛpājñāparipanthinaḥ |

amarṣaprabhavō rōṣaḥ

saphalō mē bhaviṣyati || 5.62.33 ||

2666

ēvamuktvā dadhimukhō

vanapālān mahābalaḥ |

jagāma sahasōtpatya

vanapālaiḥ samanvitaḥ || 5.62.34 ||

2667

nimēṣāntaramātrēṇa

sa hi prāptō vanālayaḥ |

sahasrāṃśusutō dhīmān

sugrīvō yatra vānaraḥ || 5.62.35 ||

2668

rāmaṃ ca lakṣmaṇaṃ caiva

dr̥ṣṭvā sugrīvamēva ca |

samapraṭiṣṭhāṃ jagatī -

mākāsānnipapāta ha || 5.62.36 ||

2669

sa nipatya mahāvīraḥ

sarvaistaiḥ parivāritaḥ |

harirdadhimukhaḥ pālaiḥ

pālānāṃ paramēśvaraḥ || 5.62.37 ||

2670

sa dīnavadanō bhūtvā

kṛtvā śīrasi cāñjalim |

sugrīvasyāśu tau mūrdhnā

caraṇau pratyapīdayat || 5.62.38 ||

2671

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvye

sundarakāṇḍē dviṣaṣṭitamaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ triṣaṣṭitamah sargaḥ ॥

*dadhimukhānmadhuvanavidhvaṃsavārtāmākarnya sugrīvasya
hanumadādīnāṃ sāphalyaviṣayē'numānam*

tatō mūrdhnā nipatitaṃ

vānaraṃ vānararṣabhaḥ |

dr̥ṣṭvaivōdvignahṛdayō

vākyamētaduvāca ha || 5.63.1 ||

2672

uttiṣṭhōttiṣṭha kasmāt tvam

pādayōḥ patitō mama |

abhayaṃ tē pradāsyāmi

satyamēvābhidhīyatām || 5.63.2 ||

2673

kiṃ sambhramāddhitaṃ kṛtsnaṃ

brūhi yad vaktumarhasi |

kaccinmadhuvanē svasti

śrōtomicchāmi vānara || 5.63.3 ||

2674

sa samāśvāsitaṣṭhena

sugrīvēṇa mahātmanā |

utthāya sa mahāprājñō

vākyam dadhimukhō'bravīt || 5.63.4 ||

2675

naivarkṣarajasā rājan

na tvayā na ca vālinā |

vanam niṣṛṣṭapūrvam tē

nāśitam tattu vānaraiḥ || 5.63.5 ||

2676

nyavārayamaḥ sarvān

sahaibhirvanacāribhiḥ |

acintayitvā māḥ hr̥ṣṭā

bhakṣayanti pibanti ca || 5.63.6 ||

2677

ēbhiḥ pradharṣaṇāyāḥ ca

vāritam vanapālakaiḥ |

māmapyacintayan dēva

bhakṣayanti vanaukasaḥ || 5.63.7 ||

2678

śiṣṭamatrāpavidhyanti

bhakṣayanti tathāparē |

nivāryamāṇāstē sarvē

bhrukuṭiḥ darśayanti hi || 5.63.8 ||

2679

imē hi samrabdhatarā -

stadā taiḥ sampradharṣitāḥ |

nivāryantē vanāt tasmāt

kruddhairvānarapuṅgavaiḥ || 5.63.9 ||

2680

tatastairbahubhivīrai -

rvānarairvānararṣabhāḥ |

samraktanayanaiḥ krōdhā -

ddharayaḥ sampradharṣitāḥ || 5.63.10 ||

2681

<i>pāṇibhirnihatāḥ kēcit kēcijānubhirāhatāḥ prakṛṣṭāśca tadā kāmam dēvamārgam ca darśitāḥ 5.63.11 </i>	2682
<i>ēvamētē hatāḥ śūrā - stvayi tiṣṭhati bhartari kṛtsnam madhuvanam caiva prakāmam taiśca bhakṣyatē 5.63.12 </i>	2683
<i>ēvam vijñāpyamānam tam sugrīvam vānararṣabham apṛcchat tam mahāprājñō lakṣmaṇaḥ paravīrahā 5.63.13 </i>	2684
<i>kimayaṁ vānarō rājan vanapaḥ pratyupasthitaḥ kiṁ cārthamabhinirdīśya duḥkhitō vākyamabravit 5.63.14 </i>	2685
<i>ēvamuktastu sugrīvō lakṣmaṇēna mahātmanā lakṣmaṇam pratyuvācēdam vākyam vākyaviśāradaḥ 5.63.15 </i>	2686
<i>ārya lakṣmaṇa samprāha vīrō dadhimukhaḥ kapiḥ aṅgadapramukhairvīrai - rbhakṣitam madhu vānaraiḥ 5.63.16 </i>	2687

naiṣāmakṛtakāryāṇā -

mīdṛśaḥ syād vyatikramaḥ |

vanam yadabhipannāstē

sādhitaṃ karma tad dhruvam || 5.63.17 ||

2688

vārayantō bhṛśaṃ prāptāḥ

pālā jānubhirāhatāḥ |

tathā na gaṇitaścāyaṃ

kapirdadhimukhō balī || 5.63.18 ||

2689

patirmama vanasyāya -

masmābhiḥ sthāpitaḥ svayam |

drṣṭā dēvī na sandēhō

na cānyēna hanūmatā || 5.63.19 ||

2690

na hyanyaḥ sādhanē hētuḥ

karmaṇō'sya hanūmataḥ |

kāryasiddhirhanumati

matiśca haripuṅgavē || 5.63.20 ||

2691

vyavasāyaśca vīryaṃ ca

śrutaṃ cāpi pratiṣṭhitam |

jāmbavān yatra nētā syā -

daṅgadaśca mahābalaḥ || 5.63.21 ||

2692

hanūmāṃścāpyadhiṣṭhātā

na tatra gatiranyathā |

aṅgadapramukhairvīrai -

rhatam madhuvanam kila || 5.63.22 ||

2693

vicitya dakṣiṇāmāsā -

māgatairharipuṅgavaiḥ |

āgataiścāpradhṛṣyaṃ ta -

ddhataṃ madhuvanamaṃ hi taiḥ || 5.63.23 ||

2694

dharṣitaṃ ca vanamaṃ kṛtsna -

mupayuktaṃ tu vānaraiḥ |

pātītā vanapālāstē

tadā jānubhirāhatāḥ || 5.63.24 ||

2695

ētadarthamayaṃ prāptō

vaktuṃ madhuravāgiha |

nāmnā dadhimukhō nāma

hariḥ prakhyātavikramaḥ || 5.63.25 ||

2696

dr̥ṣṭā sītā mahābāhō

saumitrē paśya tattvataḥ |

abhigamya yathā sarvē

pibanti madhu vānarāḥ || 5.63.26 ||

2697

na cāpyadr̥ṣṭvā vaidēhīṃ

viśrutāḥ puruṣarṣabha |

vanamaṃ dattavaramṃ divyamaṃ

dharṣayēyurvanaukasaḥ || 5.63.27 ||

2698

tataḥ prahr̥ṣṭō dharmātmā

lakṣmaṇaḥ saharāghavaḥ |

śrutvā karṇasukhāṃ vāṇīṃ

sugrīvavadanāccyutām || 5.63.28 ||

2699

prāhr̥ṣyata bhṛśaṃ rāmō

lakṣmaṇaśca mahāyaśāḥ |

śrutvā dadhimukhasyaivaṃ

sugrīvastu prahr̥ṣya ca || 5.63.29 ||

2700

vanapālaṃ punarvākyam

sugrīvaḥ pratyabhāṣata |

prītō'smi sō'ham yadbhuktaṃ

vanam taiḥ kṛtakarmabhiḥ || 5.63.30 ||

2701

dharṣitaṃ marṣaṇīyam ca

cēṣṭitaṃ kṛtakarmaṇām |

gaccha śīghraṃ madhuvanaṃ

saṃrakṣasva tvamēva hi |

śīghraṃ prēṣaya sarvāṃstān

hanūmatpramukhān kapīn || 5.63.31 ||

2702

icchāmi śīghraṃ hanumatpradhānān

śākhāmṛgāṃstān mṛgarājadarpan |

praṣṭum kṛtārthān saha rāghavābhyām

śrōtum ca sītādhigamē prayatnam || 5.63.32 ||

2703

prītispītākṣau samprahr̥ṣṭau kumārau

dr̥ṣṭvā siddhārthau vānarāṇām ca rājā |

aṅgaiḥ saṃhr̥ṣṭaiḥ karmasiddhiṃ viditvā

bāhvōrāsannām sō'timātraṃ nananda || 5.63.33 ||

2704

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvye

sundarakāṇḍē triṣaṣṭitamah sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ catuḥ ṣaṣṭitamah sargaḥ ॥
dadhimukhataḥ

sugrīvasandēśamākarnyāṅgadhanumadādīnāṃ vānarāṇāṃ
kiṣkindhāyāṃ gamanaṃ hanumatā śrīrāmaṃ praṇamya
sītadarśanasamācārasya nivēdanaṃ ca

sugrīvēṇaivamuktastu

hr̥ṣṭō dadhimukhaḥ kapiḥ |
rāghavaṃ lakṣmaṇaṃ caiva
sugrīvaṃ cābhyavādayat || 5.64.1 ||

2705

sa praṇamya ca sugrīvaṃ

rāghavau ca mahābalau |
vānaraiḥ sahitaḥ śūrai -
rdivamēvōtpapāta ha || 5.64.2 ||

2706

sa yathaiivāgataḥ pūrvaṃ

tathaiva tvaritaṃ gataḥ |
nipatya gaganād bhūmau
tadvanaṃ pravivēśa ha || 5.64.3 ||

2707

sa praviṣṭō madhuvanaṃ

dadarśa hariyūthapān |

vimadānuddhatān sarvān

mēhamānān madhūdakam || 5.64.4 ||

2708

sa tānupāgamad vīrō

baddhvā karapuṭāñjalim |

uvāca vacanaṃ ślakṣṇa -

midam hr̥ṣṭavadaṅgadam || 5.64.5 ||

2709

saumya rōṣō na kartavyō

yadēbhiḥ parivāraṇam |

ajñānād rakṣibhiḥ krōdhād

bhavantaḥ pratiṣēdhitāḥ || 5.64.6 ||

2710

śrāntō dūrādanuprāptō

bhakṣayasva svakaṃ madhu |

yuvarājastvamīśaśca

vanasyāsyā mahābala || 5.64.7 ||

2711

maurkhyāt pūrvaṃ kṛtō rōṣa -

stad bhavān kṣantumarhati |

yathaiva hi pitā tē'bhūt

pūrvaṃ harigaṇēśvaraḥ || 5.64.8 ||

2712

tathā tvamapi sugrīvō

nānyastu harisattama |

ākhyātaṃ hi mayā gatvā

pitṛvyasya tavānagha || 5.64.9 ||

2713

ihōpayānaṃ sarvēṣā -

mētēṣāṃ vanacāriṇām |

bhavadāgamaṇaṃ śrutvā

sahaibhirvanacāribhiḥ || 5.64.10 ||

2714

prahr̥ṣṭō na tu ruṣṭō'sau

vanam̐ śrutvā pradharṣitam |

prahr̥ṣṭō mām̐ pitṛvyastē

sugrīvō vānarēśvaraḥ || 5.64.11 ||

2715

śīghraṃ prēṣaya sarvām̐stā -

niti hōvāca pārthivaḥ |

śrutvā dadhimukhasyaitad

vacanaṃ ślakṣṇamaṅgadaḥ || 5.64.12 ||

2716

abravit̐ tān hariśrēṣṭhō

vākyam̐ vākyaviśāradaḥ |

śaṅkē śrutō'yaṃ vṛttāntō

rāmēṇa hariyūthapāḥ || 5.64.13 ||

2717

ayaṃ ca harṣādākhyāti

tēna jānāmi hētunā |

tat kṣamaṃ nēha naḥ sthātuṃ

kṛtē kāryē parantapāḥ || 5.64.14 ||

2718

pītvā madhu yathākāmaṃ

vikrāntā vanacāriṇaḥ |

kiṃ śēṣam̐ gamaṇam̐ tatra

sugrīvō yatra vānaraḥ || 5.64.15 ||

2719

sarvē yathā mām̐ vakṣyanti

samētya haripuṅgavāḥ |

tathāsmi kartā kartavyē

bhavadbhiḥ paravānaham || 5.64.16 ||

2720

nājñāpayitumīśō'ham

yuvarājō'smi yadyapi |

ayuktaṃ kṛtakarmāṇō

yūyaṃ dharṣayituṃ balāt || 5.64.17 ||

2721

bruvataścāṅgadasyaivaṃ

śrutvā vacanamuttamam |

prahrṣṭamanasō vākya -

midamūcurvanaukasah || 5.64.18 ||

2722

ēvaṃ vakṣyati kō rājan

prabhuḥ san vānararṣabha |

aiśvaryamadamattō hi

sarvō'hamiti manyatē || 5.64.19 ||

2723

tava cēdaṃ susadṛśaṃ

vākyaṃ nānyasya kasyacit |

sannatirhi tavākhyāti

bhaviṣyacchubhayōgyatām || 5.64.20 ||

2724

sarvē vayamapi prāptā -

statra gantuṃ kṛtakṣaṇāḥ |

sa yatra harivīrāṇāṃ

sugrīvaḥ patiravyayaḥ || 5.64.21 ||

2725

tvayā hyanuktairharibhi -

rnaiva śakyaṃ padāt padam |

kvacid gantum hariśrēṣṭha

brūmaḥ satyamidaṃ tu tē || 5.64.22 ||

2726

ēvaṃ tu vadatāṃ tēṣā -

maṅgadaḥ pratyabhāṣata |

sādhu gacchāma ityuktvā

khamutpēturmahābalāḥ || 5.64.23 ||

2727

utpatantamanūtpētuh

sarvē tē hariyūthapāḥ |

kṛtvā'kāśaṃ nirākāśaṃ

yantrōtkṣiptā ivōpalāḥ || 5.64.24 ||

2728

aṅgadaṃ purataḥ kṛtvā

hanūmantaṃ ca vānaram |

tē'mbaram sahasōtpatya

vēgavantaḥ plavaṅgamāḥ || 5.64.25 ||

2729

vinadantō mahānādaṃ

ghanā vātēritā yathā |

aṅgadē samanuprāptē

sugrīvō vānarēśvaraḥ || 5.64.26 ||

2730

uvāca śōkasantaptaṃ

rāmaṃ kamalalōcanam |

samāśvasihi bhadrāṃ tē

drṣṭvā dēvī na saṃśayaḥ || 5.64.27 ||

2731

nāgantumiha śakyaṃ tai -

ratītasamayairiha |

aṅgadasya prahaṛṣācca

jānāmi śubhadarśana || 5.64.28 ||

2732

na matsakāśamāgacchēt

kṛtyē hi vinipātītē |

yuvarājō mahābāhuḥ

plavatāmaṅgadō varaḥ || 5.64.29 ||

2733

yadyapyakṛtakṛtyānā -

mīdṛśaḥ syādopakramaḥ |

bhavēt tu dīnavadanō

bhrāntaviplutamānasaḥ || 5.64.30 ||

2734

pitṛpaitāmahaṃ caitat

pūrvakairabhirakṣitam |

na mē madhuvanaṃ hanyā -

dadṛṣṭvā janakātmajāṃ || 5.64.31 ||

2735

kausalyā suprajā rāma

samāśvasiḥi suvrata |

dṛṣṭā dēvī na sandēhō

na cānyēna hanūmatā || 5.64.32 ||

2736

nahyanyaḥ karmaṇō hētuḥ

sādhanē'sya hanūmataḥ |

hanūmatīha siddhiśca

matiśca matisattama || 5.64.33 ||

2737

vyavasāyaśca śauryaṃ ca

śrutam cāpi pratiṣṭhitam |

jāmbavān yatra nētā syā -

daṅgadaśca harīśvaraḥ || 5.64.34 ||

2738

hanumāṃścāpyadhiṣṭhātā

na tatra gatiranyathā |

mā bhūścintāsamāyuktaḥ

sampratyamitavikrama || 5.64.35 ||

2739

yadā hi darpitōdagrāḥ

saṅgatāḥ kānanaukaśaḥ |

naiṣāmakṛtakāryāṇā -

mīdṛśaḥ syādupakramaḥ || 5.64.36 ||

2740

vanabhaṅgēna jānāmi

madhūnāṃ bhakṣaṇēna ca |

tataḥ kilakilāśabdaṃ

śuśrāvāsannamambarē || 5.64.37 ||

2741

hanūmatkarmadr̥ptānāṃ

nadatāṃ kānanaukasām |

kiṣkindhāmupayātānāṃ

siddhiṃ kathayatāmiva || 5.64.38 ||

2742

tataḥ śrutvā ninādaṃ taṃ

kapīnāṃ kapisattamaḥ |

āyatāñcitalāṅgūlaḥ

sō'bhavaddhr̥ṣṭamānasaḥ || 5.64.39 ||

2743

ājagmustē'pi harayō

rāmadarśanakāṅkṣiṇaḥ |

aṅgadaṃ purataḥ kṛtvā

hanūmantam ca vānaram || 5.64.40 ||

2744

tē'ṅgadapramukhā vīrāḥ

prahr̥ṣṭāśca mudānvitāḥ |

nipēturharirājasya

samīpē rāghavasya ca || 5.64.41 ||

2745

hanūmāṃśca mahābāhuḥ

praṇamya śirasā tataḥ |

niyatāmakṣatām dēvīm

rāghavāya nyavēdayat || 5.64.42 ||

2746

dr̥ṣṭā dēvīti hanuma -

dvadanādamṛtōpamam |

ākarṇya vacanaṃ rāmō

harṣamāpa salakṣmaṇaḥ || 5.64.43 ||

2747

niścitarthaṃ tatastasmin

sugrīvaṃ pavanātmajē |

lakṣmaṇaḥ prītimān prītaṃ

bahumānādavaikṣata || 5.64.44 ||

2748

prītyā ca parayōpētō

rāghavaḥ paravīrahā |

bahumānēna mahatā

hanūmantamavaikṣata || 5.64.45 ||

2749

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvye

sundarakāṇḍē catuḥ ṣaṣṭitamaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ pañcaśaṣṭitamaḥ sargaḥ ॥

hanumatā śrīrāmaṃ prati sītāvṛttāntasya nivēdanam

tataḥ prasravaṇaṃ śailaṃ

tē gatvā citrakānanam |

praṇamya śirasā rāmaṃ

lakṣmaṇaṃ ca mahābalaṃ ॥ 5.65.1 ॥

2750

yuvarājaṃ puraskṛtya

sugrīvamabhivādya ca |

pravṛttimatha sītāyāḥ

pravaktumupacakramaḥ ॥ 5.65.2 ॥

2751

rāvaṇāntaḥpurē rōdhaṃ

rākṣasībhiśca tarjanam |

rāmē samanurāgaṃ ca

yathā ca niyamaḥ kṛtaḥ ॥ 5.65.3 ॥

2752

ētaḍākhyāya tē sarvaṃ

harayō rāmasannidhau |

vaidēhīmakṣatāṃ śrutvā

rāmastūttaramabravīt ॥ 5.65.4 ॥

2753

kva sītā vartatē dēvī

kathaṃ ca mayi vartatē |

ētanmē sarvamākhyāta

vaidēhīṃ prati vānarāḥ || 5.65.5 ||

2754

rāmasya gaditaṃ śrutvā

harayō rāmasannidhau |

cōdayanti hanūmantaṃ

sītāvṛttāntakōvidam || 5.65.6 ||

2755

śrutvā tu vacanaṃ tēṣāṃ

hanūmān mārutātmajaḥ |

praṇamya śirasā dēvyai

sītāyai tāṃ diśaṃ prati || 5.65.7 ||

2756

uvāca vākyam vākyajñah

sītāyā darśanaṃ yathā |

taṃ maṇiṃ kāñcanaṃ divyaṃ

dīpyamānaṃ svatējasā || 5.65.8 ||

2757

dattvā rāmāya hanumāṃ -

stataḥ prāñjalirabravit |

samudraṃ laṅghayitvāhaṃ

śatayōjanamāyatam || 5.65.9 ||

2758

agacchaṃ jānakīṃ sītāṃ

mārgamāṇō didṛkṣayā |

tatra laṅkēti nagarī

rāvaṇasya durātmanaḥ || 5.65.10 ||

2759

dakṣiṇasya samudrasya

tīrē vasati dakṣiṇē |

tatra sītā mayā dṛṣṭā

rāvaṇāntaḥpurē satī || 5.65.11 ||

2760

tvayi saṃnyasya jīvantī

rāmā rāma manōratham |

dṛṣṭā mē rākṣasīmadhyē

tarjyamānā muhurmuhuh || 5.65.12 ||

2761

rākṣasībhirvirūpābhī

rakṣitā pramadāvanē |

duḥkhamāpadyatē dēvī

tvayā vīra sukhōcitā || 5.65.13 ||

2762

rāvaṇāntaḥpurē ruddhā

rākṣasībhiḥ surakṣitā |

ēkavēṇīdharā dīnā

tvayi cintāparāyaṇā || 5.65.14 ||

2763

adhaḥśayyā vivarṇāṅgī

padminīva himāgamē |

rāvaṇād vinivṛttārthā

martavyakṛtaniścayā || 5.65.15 ||

2764

dēvī kathañcit kākutstha

tvanmanā mārgitā mayā |

ikṣvākuvamaṣavikhyātīm

śanaiḥ kīrtayatānagha || 5.65.16 ||

2765

sā mayā naraśārdūla śanairviśvāsītā tadā tataḥ sambhāṣītā dēvī sarvamarthaṃ ca darśītā 5.65.17	2766
rāmasugrīvasakhyaṃ ca śrutvā harṣamupāgatā niyataḥ samudācārō bhaktiścāsyāḥ sadā tvayi 5.65.18	2767
ēvaṃ mayā mahābhāga dṛṣṭā janakanandinī ugrēṇa tapasā yuktā tvadbhaktyā puruṣarṣabha 5.65.19	2768
abhijñānaṃ ca mē dattaṃ yathāvṛttaṃ tavāntikē citrakūṭē mahāprājña vāyasaṃ prati rāghava 5.65.20	2769
vijñāpyaḥ punarapyēṣa rāmō vāyusuta tvayā akhilēna yathā dṛṣṭa - miti māmāha jānakī 5.65.21	2770
ayaṃ cāsmāi pradātavyō yatnāt suparirakṣitaḥ bruvatā vacanānyēvaṃ sugrīvasyōpaśṛṇvataḥ 5.65.22	2771

ēṣa cūḍāmaṇiḥ śrīmān

mayā tē yatnarakṣitaḥ |

manaḥśilāyāstilakaṃ

tat smaravēti cābravīt || 5.65.23 ||

2772

ēṣa niryātitaḥ śrīmān

mayā tē vārisambhavaḥ |

ēnaṃ dr̥ṣṭvā pramōdiṣyē

vyasanē tvāmivānagha || 5.65.24 ||

2773

jīvitaṃ dhārayiṣyāmi

māsaṃ daśarathātmaja |

ūrdhvaṃ māsānna jīvēyaṃ

rakṣasāṃ vaśamāgatā || 5.65.25 ||

2774

iti māmabravītsītā

kṛśāṅgī dharmacāriṇī |

rāvaṇāntaḥpurē ruddhā

mṛgīvōtphullalōcanā || 5.65.26 ||

2775

ētaḍēva mayā”khyātaṃ sarvaṃ rāghava yadyathā |

sarvathā sāgarajalē santāraḥ pravidhīyatām || 5.65.27 ||

2776

tau jātāśvāsau rājaputrau veditvā

taccābhijñānaṃ rāghavāya pradāya |

dēvyā cākhyātaṃ sarvamēvānupūrvyād

vācā sampūrṇaṃ vāyuputraḥ śaśaṃsa || 5.65.28 ||

2777

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvye

sundarakāṇḍē pañcaśaṣṭitamah sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ ṣaṭṣaṣṭitamah sargaḥ ॥

cūḍamaṇiṃ drṣṭvā sītāvṛttamupalabhya ca rāmasya sītākṛtē
vilāpaḥ

ēvamuktō hanumatā

rāmō daśarathātmajaḥ |

taṃ maṇiṃ hṛdayē kṛtvā

rurōda sahalakṣmaṇaḥ || 5.66.1 ||

2778

taṃ tu drṣṭvā maṇiśrēṣṭhaṃ

rāghavaḥ śōkakarśitaḥ |

nētrābhyāmaśrupūrṇābhyāṃ

sugrīvamidamabravīt || 5.66.2 ||

2779

yathaiva dhēnuḥ sravati

snēhād vatsasya vatsalā |

tathā mamāpi hṛdayaṃ

maṇiśrēṣṭhasya darśanāt || 5.66.3 ||

2780

maṇiratnamidaṃ dattaṃ

vaidēhyāḥ śvaśurēṇa mē |

vadhūkālē yathā baddha -

madhikaṃ mūrdhni śōbhatē || 5.66.4 ||

2781

<p>ayaṃ hi jalasambhūtō maṇiḥ pravaraṇpūjitaḥ yajñē paramatuṣṭēna dattaḥ śakrēṇa dhīmatā 5.66.5 </p>	<p>2782</p>
<p>imaṃ dṛṣṭvā maṇiśrēṣṭhaṃ tathā tātasya darśanam adyāsmyavagataḥ saumya vaidēhasya tathā vibhōḥ 5.66.6 </p>	<p>2783</p>
<p>ayaṃ hi śōbhatē tasyāḥ priyāyā mūrdhni mē maṇiḥ adyāsya darśanēnāhaṃ prāptāṃ tāmiva cintayē 5.66.7 </p>	<p>2784</p>
<p>kimāha sītā vaidēhī brūhi saumya punaḥ punaḥ parāsumiva tōyēna siñcantī vākyavāriṇā 5.66.8 </p>	<p>2785</p>
<p>itastu kiṃ duḥkhataraṃ yadimaṃ vārisambhavam maṇiṃ paśyāmi saumitrē vaidēhīmāgatāṃ vinā 5.66.9 </p>	<p>2786</p>
<p>ciraṃ jīvati vaidēhī yadi māsaṃ dharisyati kṣaṇaṃ vīra na jīvēyaṃ vinā tāmasitēkṣaṇām 5.66.10 </p>	<p>2787</p>

naya māmapi taṃ dēśaṃ

yatra dṛṣṭā mama priyā |

na tiṣṭhēyaṃ kṣaṇamapi

pravṛttimupalabhya ca || 5.66.11 ||

2788

kathaṃ sā mama suśrōṇī

bhīrubhīruḥ satī tadā |

bhayāvahanāṃ ghōrāṇāṃ

madhyē tiṣṭhati rakṣasām || 5.66.12 ||

2789

śāradastimirōnmuktō

nūnaṃ candra ivāmbudaiḥ |

āvṛtō vadaṇaṃ tasyā

na virājati sāmpratam || 5.66.13 ||

2790

kimāha sītā hanumaṃ -

stadvataḥ kathayasva mē |

ētēna khalu jīviṣyē

bhēṣajēnāturō yathā || 5.66.14 ||

2791

madhurā madhurālāpā

kimāha mama bhāminī |

madvihīnā varārōhā

hanuman kathayasva mē |

duḥkhād duḥkhataraṃ prāpya

kathaṃ jīvati jānakī || 5.66.15 ||

2792

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvye

sundarakāṇḍē ṣaṭṣaṣṭitamah sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ saptasāṣṭitamah sargaḥ ॥

hanumatā śrīrāmaṃ prati sītāsandēśasya śrāvaṇam

ēvamuktastu hanumān

rāghavēṇa mahātmanā |

sītāyā bhāṣitam sarvaṃ

nyavēdayata rāghavē || 5.67.1 ||

2793

idamuktavatī dēvī

jānakī puruṣarṣabha |

pūrvavṛttamabhijñānaṃ

citrakūṭē yathātatham || 5.67.2 ||

2794

sukhasuptā tvayā sārdham

jānakī pūrvamutthitā |

vāyasaḥ sahasōtpatya

vidadāra stanāntaram || 5.67.3 ||

2795

paryāyēṇa ca suptastvaṃ

dēvyaṅkē bharatāgraja |

punaśca kila pakṣī sa

dēvyā janayati vyathā || 5.67.4 ||

2796

tataḥ punarupāgamya vidadāra bhṛśaṃ kila tatastvaṃ bōdhitastasyāḥ śōṇitēna samukṣitaḥ 5.67.5	2797
vāyasēna ca tēnaivaṃ satataṃ bādhyamānaya bōdhitāḥ kila dēvyā tvam sukhasuptaḥ parantapa 5.67.6	2798
tāṃ ca dr̥ṣṭvā mahābāhō dāritāṃ ca stanāntarē āśīviṣa iva kruddha - statō vākyaṃ tvamūcivān 5.67.7	2799
nakhāgraiḥ kēna tē bhīru dāritaṃ vai stanāntaram kaḥ krīḍati sarōṣēṇa pañcavaktrēṇa bhōginā 5.67.8	2800
nirīkṣamāṇaḥ sahasā vāyasaṃ samudaikṣathāḥ nakhaiḥ sarudhiraistīkṣṇai - stāmēvābhimukhaṃ sthitam 5.67.9	2801
sutaḥ kila sa śakrasya vāyasaḥ patatāṃ varaḥ dharāntaragataḥ śīghraṃ pavanasya gatau samaḥ 5.67.10	2802

tatastasmin mahābāhō

kōpasaṃvartitēkṣaṇaḥ |

vāyasē tvaṃ vyadhāḥ krūrāṃ

matim matimatāṃ vara || 5.67.11 ||

2803

sa darbhasaṃstarād gr̥hya

brahmāstrēṇa nyayōjayah |

sa dīpta iva kālāgni -

rjajvālābhimukhaṃ khagam || 5.67.12 ||

2804

sa tvaṃ pradīptaṃ cikṣēpa

darbhaṃ taṃ vāyasaṃ prati |

tatastu vāyasaṃ dīptaḥ

sa darbhō'nujagāma ha || 5.67.13 ||

2805

bhītaiśca samparityaktaḥ

suraiḥ sarvaiśca vāyasaḥ |

trīn lōkān samparikramya

trātāraṃ nādhigacchati || 5.67.14 ||

2806

punarapyāgatastatra

tvatsakāśamarindama |

tvaṃ taṃ nipatitaṃ bhūmau

śaraṇyaḥ śaraṇāgatam || 5.67.15 ||

2807

vadhārhamapi kākutstha

kṛpayā paripālayaḥ |

mōghamastraṃ na śakyaṃ tu

kartumityēva rāghava || 5.67.16 ||

2808

<i>bhavāṃstasyākṣi kākasya hinasti sma sa dakṣiṇam rāma tvāṃ sa namaskṛtya rājñō daśarathasya ca 5.67.17 </i>	2809
<i>visṛṣṭastu tadā kākah pratipēdē svamālayam ēvamastravidāṃ śrēṣṭhah sattvavāñchīlavānapi 5.67.18 </i>	2810
<i>kimarthamastraṃ rakṣah su na yōjayasi rāghava na dānavā na gandharvā nāsurā na marudgaṇāḥ 5.67.19 </i>	2811
<i>tava rāma raṇē śaktā - stathā pratisamāsitum tava vīryavataḥ kaści - nmayi yadyasti sambhramaḥ 5.67.20 </i>	2812
<i>kṣipraṃ suniśitairbāṇai - rhanyatāṃ yudhi rāvaṇah bhrāturādēśamājñāya lakṣmaṇō vā parantapaḥ 5.67.21 </i>	2813
<i>sa kimarthaṃ naravarō na māṃ rakṣati rāghavaḥ śaktau tau puruṣavyāghrau vāyvagnisamatējasau 5.67.22 </i>	2814

surāṇāmapī durdharṣau

kimarthaṃ māmupēkṣataḥ |

mamaiva duṣkṛtaṃ kiñci -

nmahadasti na saṃśayaḥ || 5.67.23 ||

2815

samarthau sahitau yanmāṃ

na rakṣētē parantapau |

vaidēhyā vacanaṃ śrutvā

karuṇaṃ sādhubhāṣitam || 5.67.24 ||

2816

punarapyahamāryāṃ tā -

midaṃ vacanamabruvam |

tvacchōkavimukhō rāmō

dēvi satyēna tē śapē || 5.67.25 ||

2817

rāmē duḥkhābhibhūtē ca

lakṣmaṇaḥ paritapyatē |

kathañcid bhavatī drṣṭā

na kālaḥ pariśōcitum || 5.67.26 ||

2818

asmin muhūrtē duḥkhānā -

manṭaṃ drakṣyasi bhāmini |

tāvubhau naraśārdūlau

rājaputrau parantapau || 5.67.27 ||

2819

tvaddarśanakṛtōtsāhau

lañkāṃ bhasmīkariṣyataḥ |

hatvā ca samarē raudraṃ

rāvaṇaṃ sahabāndhavam || 5.67.28 ||

2820

rāghavastvāṃ varārōhē

svapurīṃ nayitā dhruvam |

yat tu rāmō vijānīyā -

dabhijñānamaninditē || 5.67.29 ||

2821

prītisañjananaṃ tasya

pradātuṃ tat tvamarhasi |

sābhivīkṣya diśaḥ sarvā

vēṅyudgrathanamuttamam || 5.67.30 ||

2822

muktvā vastrād dadau mahyaṃ

maṇimētaṃ mahābala |

pratigrhya maṇiṃ dōrbhyāṃ

tava hētō raghupriya || 5.67.31 ||

2823

śirasā sampraṇamyainā -

mahamāgamanē tvarē |

gamanē ca kṛtōtsāha -

mavēkṣya varavarṇinī || 5.67.32 ||

2824

vivardhamānaṃ ca hi mā -

muvāca janakātmajā |

aśrupūrṇamukhī dīnā

bāṣpagadgadabhāṣiṇī || 5.67.33 ||

2825

mamōtpatanasambhrāntā

śōkavēgasamāhatā |

māmuvāca tataḥ sītā

sabhāgyō'si mahākapē || 5.67.34 ||

2826

yad drakṣyasi mahābāhuṃ rāmaṃ kamalalōcanam lakṣmaṇaṃ ca mahābāhuṃ dēvaraṃ mē yaśasvinam 5.67.35	2827
sītayāpyēvamuktō'ha - mabruvaṃ maithilīṃ tathā pṛṣṭhamārōha mē dēvi kṣipraṃ janakanandini 5.67.36	2828
yāvattē darśayāmyadya sasugrīvaṃ salakṣmaṇam rāghavaṃ ca mahābhāgē bhartāramasitēkṣaṇē 5.67.37	2829
sābravīnmāṃ tatō dēvī naiṣa dharmō mahākapē yattē pṛṣṭhaṃ siṣēvē'haṃ svavaśā haripuṅgava 5.67.38	2830
purā ca yadahaṃ vīra sprṣṭā gātrēṣu rakṣasā tatrāhaṃ kiṃ kariṣyāmi kālēnōpanipīḍitā 5.67.39	2831
gaccha tvaṃ kapiśārdūla yatra tau nṛpatēḥ sutau ityēvaṃ sā samābhāṣya bhūyaḥ sandēṣṭumāsthītā 5.67.40	2832

hanūman siṃhasaṅkāśau

tāvubhau rāmalakṣmaṇau |

sugrīvaṃ ca sahāmātyaṃ

sarvān brūyā anāmayam || 5.67.41 ||

2833

yathā ca sa mahābāhu -

rmāṃ tārāyati rāghavaḥ |

asmād duḥkhāmbusaṃrōdhāt

tat tvamākhyātumarhasi || 5.67.42 ||

2834

idaṃ ca tīvraṃ mama śōkavēgaṃ

rakṣōbhirēbhiḥ paribhartsanaṃ ca |

brūyāstu rāmasya gataḥ samīpaṃ

śivaśca tē'dhvāstu haripravīra || 5.67.43 ||

2835

ētat tavāryā nṛpa saṃyatā sā

sītā vacaḥ prāha viśādapūrvam |

ētacca buddhvā gaditaṃ yathā tvam

śraddhatsva sītāṃ kuśalāṃ samagrām || 5.67.44 ||

2836

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvye

sundarakāṇḍē saptaśaṣṭitamahaḥ sargaḥ ||

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ aṣṭaṣaṣṭitamah sargaḥ ॥

sītāyāḥ sandēhasya svakarṭṛkatannivāraṇasya ca vṛttāntasya
hanumatā varṇanam

athāhamuttaraṃ dēvyā

punaruktaḥ sasambhramam |

tava snēhānnaravyāghra

sauhārdādanumānya ca || 5.68.1 ||

2837

ēvaṃ bahuvīdham vācyō

rāmō dāśarathistvayā |

yathā mām prāpnuyācchīghraṃ

hatvā rāvaṇamāhavē || 5.68.2 ||

2838

yadi vā manyasē vīra

vasaikāhamarindama |

kasmīṃścit saṃvṛtē dēśē

viśrāntaḥ śvō gamiṣyasi || 5.68.3 ||

2839

mama cāpyalpabhāgyāyāḥ

sānnidhyāt tava vānara |

asya śōkavipākasya

muhūrtaṃ syād vimōkṣaṇam || 5.68.4 ||

2840

<p>gatē hi tvayi vikrāntē punarāgamanāya vai prāṇānāmapī sandēhō mama syānnātra saṃśayaḥ 5.68.5 </p>	2841
<p>tavādarśanajaḥ śōkō bhūyō māṃ paritāpayēt duḥkhād duḥkhaparābhūtāṃ durgatāṃ duḥkhabhāginīm 5.68.6 </p>	2842
<p>ayaṃ ca vīra sandēha - stiṣṭhatīva mamāgrataḥ sumahāṃstvatsahāyēṣu haryṛkṣēṣu harīśvara 5.68.7 </p>	2843
<p>kathaṃ nu khalu duṣpāraṃ tariṣyanti mahōdadhim tāni haryṛkṣasainyāni tau vā naravarātmajau 5.68.8 </p>	2844
<p>trayāṇāmēva bhūtānāṃ sāgarasyāsya laṅghanē śaktiḥ syād vainatēyasya vāyōrvā tava cānagha 5.68.9 </p>	2845
<p>tadasmin kāryaniryōgē vīraivaṃ duratikramē kiṃ paśyasi samādhānaṃ brūhi kāryavidāṃ vara 5.68.10 </p>	2846

kāmamasya tvamēvaikaḥ kāryasya parisādhanē paryāptaḥ paravīraghna yaśasyastē balōdayaḥ 5.68.11	2847
balaiḥ samagrairyadi mām hatvā rāvaṇamāhavē vijayī svapurīṃ rāmō nayēt tat syād yaśaskaram 5.68.12	2848
yathāhaṃ tasya vīrasya vanādupaladinā hṛtā rakṣasā tadbhayādēva tathā nārhati rāghavaḥ 5.68.13	2849
balaistu saṅkulām kṛtvā laṅkāṃ parabalārdanaḥ mām nayēd yadi kākutstha - stat tasya sadṛśaṃ bhavēt 5.68.14	2850
tad yathā tasya vikrānta - manurūpaṃ mahātmanaḥ bhavatyāhavaśūrasya tathā tvamupapādaya 5.68.15	2851
tadarthōpahitaṃ vākyaṃ praśritaṃ hētusaṃhitam niśamyāhaṃ tataḥ śēṣaṃ vākyaṃuttaramabruvam 5.68.16	2852

dēvi haryṛkṣasainyānā -

mīśvaraḥ plavatāṃ varaḥ |

sugrīvaḥ sattvasampanna -

stvadarthē kṛtaniścayaḥ || 5.68.17 ||

2853

tasya vikramasampannāḥ

sattvavantō mahābalāḥ |

manaḥ saṅkalpasadrśā

nidēśē harayaḥ sthitāḥ || 5.68.18 ||

2854

yēśāṃ nōpari nādhastā -

nna tiryak sajjatē gatiḥ |

na ca karmasu sīdanti

mahatsvamatatējasaḥ || 5.68.19 ||

2855

asakṛt tairmahābhāgai -

rvānarairbalasaṃyutaiḥ |

pradakṣiṇīkṛtā bhūmi -

rvāyumārgānusāribhiḥ || 5.68.20 ||

2856

madviśiṣṭāśca tulyāśca

santi tatra vanaukasaḥ |

mattaḥ pratyavaraḥ kaści -

nnāsti sugrīvasannidhau || 5.68.21 ||

2857

ahaṃ tāvadiha prāptaḥ

kiṃ punastē mahābalāḥ |

nahi prakṛṣṭāḥ prēśyantē

prēśyantē hītarē janāḥ || 5.68.22 ||

2858

tadalaṃ paritāpēna

dēvi manyurapaitu tē |

ēkōtpātēna tē laṅkā -

mēṣyanti hariyūthapāḥ || 5.68.23 ||

2859

mama pṛṣṭhagatau tau ca

candrasūryāvivōditau |

tvatsakāśaṃ mahābhāgē

nṛsiṃhāvāgamiṣyataḥ || 5.68.24 ||

2860

arighnaṃ siṃhasaṅkāśaṃ

kṣipraṃ drakṣyasi rāghavam |

lakṣmaṇaṃ ca dhanuṣmantaṃ

laṅkādvāramupāgatam || 5.68.25 ||

2861

nakhadaṃṣṭrāyudhān vīrān

siṃhaśārdūlavikramān |

vānarān vāraṇēndrābhān

kṣipraṃ drakṣyasi saṅgatān || 5.68.26 ||

2862

śailāmbudanikāśānāṃ

laṅkāmalayasānuṣu |

nardatāṃ kapimukhyānāṃ

nacirācchrōṣyasē svanam || 5.68.27 ||

2863

nivṛttavanavāsaṃ ca

tvayā sārdhamarindamam |

abhiṣiktamayōdhyāyāṃ

kṣipraṃ drakṣyasi rāghavam || 5.68.28 ||

2864

tatō mayā vāgbhiradīnabhāṣiṇī
śivābhiriṣṭābhirabhiprasādītā |
uvāha śāntiṃ mama maithilātmajā
tavātisōkēna tathātipīḍitā || 5.68.29 ||

2865

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvye
sundarakāṇḍē aṣṭaṣaṣṭitamahaḥ sargaḥ ||